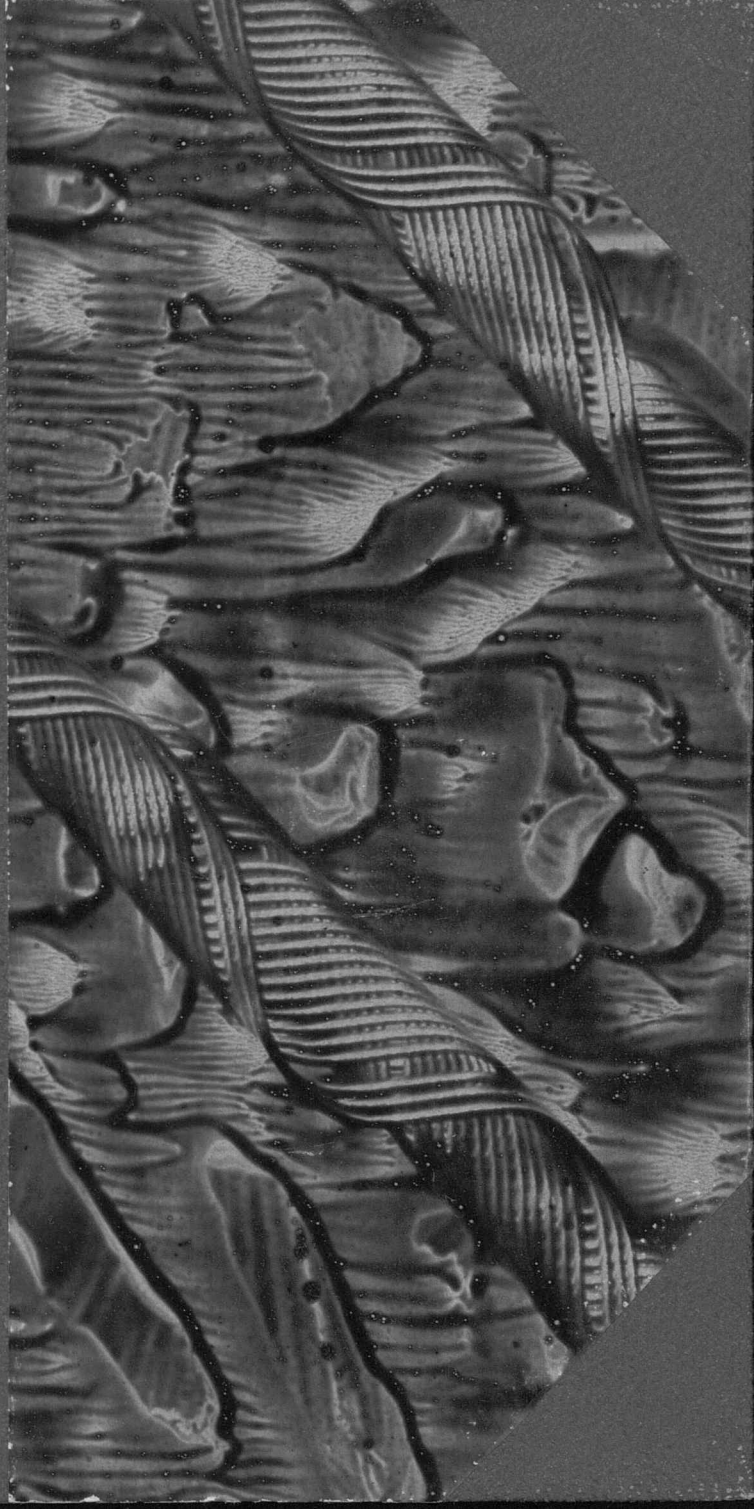

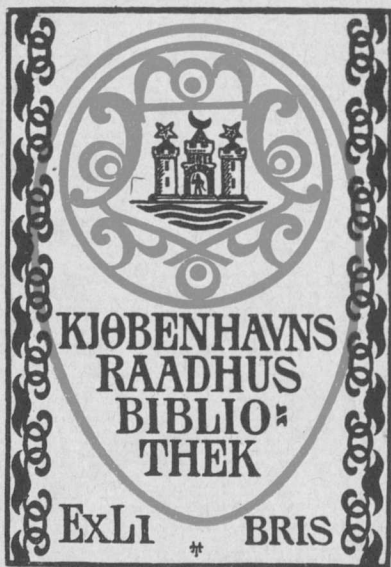

292644248

101 Københavns kommune

Mag. 09.6141 Fo

May

09.6.41

10

Sundhedskommissionens Forslag af 30. Marts 1909 — for §§ 38—43's Vedkommende (Afsnittet om Kødvarer) Sundhedskommissionens nye Forslag af 2. Marts 1912 — er trykt med almindelig Sats.

Udvalgets Ændringer og Tilføjelser er trykt med Kursiv.

Hvor en Bestemmelse i Sundhedskommissionens Forslag er udeladt, er der anbragt en *.

FORSLAG

TIL

SUNDHEDSVEDTÆGT

FOR

STADEN KØBENHAVN

(I den af Borgerrepræsentationens Udvalg vedtagne Affattelse.)

KØBENHAVN

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S.

1913

Handwritten text at the top of the page, including a date "19.6.14" and a signature "H. H. H." crossed out with a large 'X'. Below the signature, there is a small 'f' and the word "FÖRSLAG" written vertically.

FÖRSLAG

III.

SUNDHEDSVEDTÆGT

FOR

STADEN KØBENHAVN

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or reference number.

KØBENHAVN

TRYKT HOS SCHRÖTT & SÖN 1721

I. Sundhedsvedtægtens Omraade og Gennemførelse.

§ 1.

Nærværende Sundhedsvedtægt gælder for Staden Kø- 1
benhavn og dens Grund.

Reden, Havnen og de Skibe, der henligger der, saavel 2
som disses Besætninger er underkastede denne Vedtægts
Bestemmelser, for saa vidt de findes anvendelige.

§ 2.

Tilsynet med Stadens Sundhedspleje og Afgørelsen af
de derved foranledigede Spørgsmaal i den Udstrækning,
som denne Vedtægt og herhenhørende Love fastsætter, vare-
tages af en Kommission (Sundhedskommissionen), bestaaende
af Politidirektøren som Formand, Borgmesteren for Magistra-
tens 4. Afdeling, Stadslægen og to af Borgerrepræsentationen
for 4 Aar ad Gangen valgte Medlemmer, *af hvilke et skal
være bygningskyndigt*. 3die Poitiinspektør kan fungere paa
Politidirektørens, Vicedadslægen paa Stadslægens Vegne. Den
udøvende Myndighed er hos Politidirektøren, hvem det særlig
paaligger som Sundhedskommissionens Formand at paase
Overholdelsen af denne Vedtægt og de Sundhedsvæsenet
vedkommende Love. Han kan i forekommende Tilfælde
nægte at bringe de af Sundhedskommissionen tagne Be-
slutninger til Udførelse, men skal da uopholdelig bringe
Sagen ind for Justitsministeriet.

*

§ 3.

Til Sundhedskommissionens Raadighed stilles et Per- 1
sonale af Læger (Kredslæger) og Dyrslæger, hvis Opgave er
i Almindelighed at virke i den offentlige Sundhedsplejes
Tjeneste og efter Sundhedskommissionens nærmere Be-

stemmelse at bistaa ved Gennemførelsen af Sundhedsvedtægten og andre sanitære Foranstaltninger, med hvilke Tilsynet paahviler Sundhedskommissionen. Instruks for dette Personale udfærdiges efter Sundhedskommissionens Indstilling af Kommunalbestyrelsen. *Til at varetage den vederlagsfri Behandling af Kønssygdomme i Henhold til Lov af 30te Marts 1906, § 12, ansættes under Sundhedskommissionen et tilstrækkeligt Antal Læger efter Kommunalbestyrelsens nærmere Bestemmelse.*

- 2 Ligeledes stilles til Sundhedskommissionens Raadighed et af Kommunalbestyrelsen nærmere bestemt Antal Personer, der er bygningskyndige og kyndige paa teknisk-hygienisk Omraade. Disse Personer skal, dels efter Sundhedskommissionens nærmere Anvisning føre Tilsyn med de sanitære Forhold i Beboelseslejligheder, Forretningslokaler og Værksteder, forsaavidt disse ikke henhører under Fabriktilsynet, dels yde Sundhedskommissionen sagkyndig Bistand paa Omraader, hvor nævnte Forudsætninger er af Betydning.
- 3 Ved Sundhedskommissionens Tilsyn med Plejebørn ansættes et Antal Kvinder efter Kommunalbestyrelsens nærmere Bestemmelse.
- 4 Under Sundhedskommissionens Overbestyrelse staar et Laboratorium, i hvilket Kommissionen kan lade foretage saadanne kemiske, fysiske, mikroskopiske og bakteriologiske Undersøgelser, som den til Varetagelse af de den paahvilende Opgaver maatte finde fornødne.
- 5 Kommunalbestyrelsen bestemmer efter Indstilling af Sundhedskommissionen det nærmere m. H. t. Laboratoriets Indretning, Bestyrelse m. m.
- 6 Den offentlige Desinfektionsstation, de kommunale Vaccinationsanstalter, de af Kommunen oprettede Diagnosestationer og de i Henhold til Lov af 30. Marts 1906 § 12 oprettede Klinikker for vederlagsfri Behandling af Kønssygdomme staar ligeledes under Sundhedskommissionens Overbestyrelse.

§ 4.

3die Politiinspektør skal ifølge Instruks for det udøvende Politi fungere som Sundhedskommissionens Sekretær

og har derhos, umiddelbart under Politidirektøren, med det ham underlagte Mandskab at varetage de i denne Vedtægt omhandlede, Sundhedspolititjenesten vedkommende, Forretninger, hvortil iøvrigt den hele Politistyrke efter Politidirektørens nærmere Bestemmelse kan benyttes.

§ 5.

Under Epidemier og iøvrigt, naar særlige Forhold gør det ønskeligt, kan Sundhedskommissionen overdrage det særlige Tilsyn med Sundhedsvæsenet eller Dele af samme i Stadens enkelte Dele til Distriktskommissioner, i hvilke vedkommende Kredslæge fører Forsædet, og som tiltrædes af vedkommende Kommunalæge. Nærmere Bestemmelse om disse Kommissioners Opgave træffes af Sundhedskommissionen.

§ 6.

Sundhedskommissionens Medlemmer saavel som alle, der ifølge nærværende Vedtægt virker i det offentlige Sundhedsvæsens Tjeneste, har Adgang til saavel paa offentlig som paa privat Grund at foretage de Undersøgelser, hvortil denne deres Virksomhed giver Anledning.

§ 7.

Kommunalægerne skal enhver i sit Distrikt have deres Opmærksomhed henvendt paa samtlige Sundhedsplejen vedrørende Forhold. De skal, naar noget mod denne Vedtægt stridende Forhold kommer til deres Kundskab, uopholdelig gøre Indberetning derom til Stadslægen, der foranlediger Forholdet nærmere undersøgt.

§ 8.

Ethvert af Sundhedskommissionen givet Paalæg eller 1 Forbud skal meddeles skriftligt og med behørig Motivering.

Sundhedskommissionen kan efter Omstændighederne lade 2 det af samme paalagte Foretagende, som vedkommende trods Paalæget ikke har udført, udføre for hans Regning. Omkostningerne ved den paagældende Foranstaltnings Udførelse, der

foreløbig afholdes af Kommunens Kasse, kan derefter om fornødent inddrives ved Udpantning hos vedkommende.

- 3 *Hvor særlige Grunde dertil er til Stede, kan Sundhedskommissionen dispensere fra denne Vedtægts Bestemmelser.*
- 4 *Overtrædelse af denne Vedtægt saavel som Undladelse af at efterkomme de i Henhold til samme givne Paalæg eller Forbud medfører Ansvar efter § 2 i Lov af 12te Jan. 1858 om Tilvejebringelsen af Sundhedsvedtægter.*

§ 9.

- 1 *Naar en Foranstaltning, som efter Sundhedskommissionens Formening for Sundhedsplejens Skyld bør træffes, vil medføre Udgift for Kommunen, har Kommissionen forud at erhverve Kommunalbestyrelsens Billigelse til en saadan Udgifts Afholdelse gennem Kommunens aarlige Budget eller, hvis dette ikke har kunnet ske, ved særlig Bevilling. Dog kan i paatrængende Tilfælde en Udgift afholdes uden forudgaaende Bevilling med Samtykke af den Borgmester, der har Sæde i Kommissionen, og under hans Ansvar samt mod, at Bevilling derefter uopholdelig forlanges hos Kommunalbestyrelsen.*
- 2 *Naar lignende Foranstaltninger træffes, der medfører Udgift for Grundejeren, kan Magistraten, naar særlige Grunde taler derfor, indrømme, at Beløbet forskudsvis udredes af Kommunen, mod at Grundejeren forrenter Beløbet med 4 pCt. p. a. og amortiserer det i Løbet af højst 10 Aar.*

II. Om Ordning af Afløb m. m.

§ 10.

Ethvert Afløb — aabent saa vel som lukket — skal være saaledes ordnet, at Nedsivning af Vand saa vidt muligt undgaas. *Enhver Ejendom, paa hvilken der findes Bygninger, skal være forsynet med forsvarligt Afløb.*

§ 11.

- 1 *Aabne Afløb skal have tilstrækkeligt og saa vidt muligt jævnt Fald og passende Tværsnit. Bortfører de urent Vand,*

kan det fordres, at deres Bund og Sider skal være haarde og jævne og fremstillede af et for Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale.

Hvor det af sanitære Hensyn anses fornødent, kan 2 Sundhedskommissionen forlange, at aabne Afløb fra Grunde eller Bygninger erstattes af lukkede *paa Ejerenes Bekostning*.

Lukkede Afløb fra Grunde eller Bygninger bliver ved 3 Nyanlæg eller Forandringer at udføre i Overensstemmelse med det til enhver Tid gældende af Magistraten udfærdigede *Husspildevandsregulativ for København*.

Ligeledes kan bestaaende lukkede Afløb fra Grunde 4 eller Bygninger, hvor det af sanitære Hensyn anses fornødent, af Sundhedskommissionen forlanges bragte i Overensstemmelse med bemeldte Regulativ *paa Ejerenes Bekostning*.

Sundhedskommissionen kan altid af vedkommende Ejer 5 fordre forevist Magistratens Attest for, at et Afløb, som er forlangt udført efter nævnte Regulativ, ogsaa virkelig er udført i Overensstemmelse med dets Bestemmelser.

Angaaende Grundejeres Pligter og Rettigheder med 6 Hensyn til Afløbs Tilslutning til Kloaker henvises iøvrigt til Lov af 28. April 1906 om nogle Forandringer i og Tillæg til de for København i Lovene af 30. November 1857 og 14de December 1857 om Vandløb givne Bestemmelser (se særlig førstnævnte Lovs § 7).

Sundhedskommissionen kan i hvert enkelt Tilfælde 7 træffe nærmere Bestemmelse angaaende Afløb fra Grunde eller Bygninger for Spildevand af særlig Art, som ved fremtrædende ilde Lugt, ved sit Indhold af faste Stoffer, Fedtstoffer, Syrer m. v. eller paa anden Maade kan volde Ulemper i sanitær Henseende eller give Anledning til Bundfældning i, Forstoppelse eller Beskadigelse af de Ledninger — aabne eller lukkede —, gennem hvilke det skal føres.

Hvor det til Afgørelse af Spørgsmaal om Aarsagen til 8 Ulemper ved Vandindtrængen i en Bygning, Fugtighed i Mure eller lignende af Sundhedskommissionen anses nødvendigt at foretage visse Arbejder, saasom Blotlæggelser og Undersøgelser af eksisterende underjordiske eller indvendige

Ledninger, kan Sundhedskommissionen paabyde, at saadanne Arbejder samt eventuelt Afhjælningen af herved forefundne Fejl eller Mangler udføres *under Tilsyn fra Vej- og Kloakanlægene ved vedkommende Ejers eller, hvis han vægrer sig derved*, ved Magistratens Foranstaltning saavel paa selve den Ejendom, hvor Ulempen har vist sig, som paa tilstødende Ejendomme. Forefindes der herved Fejl eller Mangler, som efter Sundhedskommissionens *Undersøgelse* helt eller delvis *viser sig at være Aarsag til Ulempen*, skal Ejeren af den Ejendom, hvor Fejlene eller Manglerne findes, godtgøre Kommunen de med de foretagne Arbejder forbundne Udgifter efter Regning; i modsat Fald udredes Omkostningerne af Kommunen. I intet Tilfælde kan vedkommende Ejer gøre noget Erstatningskrav gældende overfor Kommunen i Anledning af Ulemper, som maatte være ham paaførte ved Arbejdernes Udførelse.

§ 12.

Alle Afløb, saavel offentlige som private, skal holdes tilbørlig rene, saaledes at de ikke giver Anledning til Ulemper ved ilde Lugt eller paa anden Maade. Rensning og Skylning af dem — eventuelt med Benyttelse af desinficerende Stoffer — kan paabydes udført, saa ofte det efter Aarstid og Sundhedsforhold af Sundhedskommissionen skønnes fornødent. *

§ 13.

Al fra Afløb optagen Urenlighed skal fjernes uden Ophold og paa hensigtssvarende Maade.

III. Om den offentlige Renlighed m. m.

§ 14.

- 1 Om den offentlige Renlighed, navnlig Renholdelsen af Gader, Veje eller Pladser og Vandløb, gælder Politivedtægtens Bestemmelser.

- 2 * *Spytning paa Fortove er forbudt.*

Under særegne for den offentlige Sundhedstilstand farlige 3
Omstændigheder kan Sundhedskommissionen midlertidig
paabyde hyppigere Gadefejning, Vanding af Gader, Veje
og Pladser, saavel som Rensning af Afløbsrender, Rende-
stene, Grøfter, Kanaler og andre Vandarealer.

§ 15.

Gaardspladser skal holdes tilbørlig rene og fri for 1
Lugt og, naar de ikke indrettes og vedligeholdes som Be-
plantninger, være saaledes anlagte og vedligeholdte, at Ned-
sivning af Vand ikke kan finde Sted.

Hvor Sundhedskommissionen efter Forholdene finder 2
saadant nødvendigt, skal den være bemyndiget til at paa-
byde, at Gaardspladser tørlægges, gruses eller, om fornødent,
i større eller mindre Udstrækning brolægges eller, forsaavidt
angaar Ejendomme med indskrænket Gaardsplads, til
hvilken flere Familier har Adgang, belægges med *et for*
Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale.

Husejeren er ansvarlig for, at Klosetter til Brug for 3
mere end én Husstand, Gaardlatriner og Pissoirer saavel
som Trapper, Trappegange, Kældere og Loftsrums, der er
til fælles Afbenyttelse for Husbeboerne, samt Lyskasser,
Fejeskarnsfaldrør og de Rum, hvori disse udmunder, holdes
tilbørlig rene.

Sundhedskommissionen er bemyndiget til at paabyde 4
saadanne Reparationer af de her nævnte Lokaliteter og Ind-
retninger, som er nødvendige for, at de kan holdes til-
børlig rene.

Faldrør til Nedstyrtning af Fejeskarn, Køkkenaffald 5
o. l. maa ikke indrettes. De hidtil indrettede er undergivne
Sundhedskommissionens Tilsyn, og Kommissionen er beret-
tiget til at forlange disse fjernede, saafremt de ved Stank
eller paa anden Maade volder Ulempe.

Tæpper og Maatter maa ikke udbankes fra Altaner i 6
Huse, der bebos af mere end een Familie.

§ 16.

1 Sundhedskommissionen kan paabyde, at der i enhver Ejendom i Gaardsrummet eller i et derfra tilgængeligt Rum, som Sundhedskommissionen finder dertil egnet, skal henstilles Beholdere af saadan Beskaffenhed og i et saadant Antal, som af Magistraten bestemmes, til Opsamling af Affald fra Husene, derunder indbefattet det ved Gaardfejning og Rensning af Rendestene og Kloaker opsamlede.

2 For de Dele af Stadens Grund, hvor Affald fra Husene bortføres ved offentlig Foranstaltning, vil Beholderne blive afhentede, tømte og derefter igen bragte tilbage paa deres Plads*.

3 I Ejendomme, hvor Affald fra Husene ikke bortføres ved offentlig Foranstaltning, kan Sundhedskommissionen træffe Bestemmelse om, hvorledes og hvor hyppigt Afhentningen skal finde Sted. Sker Afhentningen ved Entreprenører i Henhold til skriftlig Kontrakt med en Grundejerorganisation med mindst 50 Medlemmer, paahviler Ansvar for Overholdelsen af Sundhedsvedtægtens hernævnte Bestemmelser Entreprenørerne, naar dette er stipuleret i Kontrakten og dokumenteret for Sundhedskommissionen.

4 I Ejendomme, hvor Affald fra Husene ikke bortføres ved offentlig Foranstaltning, kan Sundhedskommissionen tillade, at Opsamlingen af saadant Affald finder Sted i Beholdere, hvis Bund og Vægge er udførte af et for Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale. Beholdernes Dybde maa ikke være over 1 m og deres Rumfang ikke over $1,5 \text{ m}^3$, Væggene skal rage mindst 10 cm op over det omliggende Terrain. Beholderne skal være dækkede af tætte og tætsluttende Laag. I Sommerhalvaaret, fra 1ste April til 30te September, skal disse Beholdere tømmes mindst én Gang ugentlig, i Vinterhalvaaret mindst én Gang hver fjortende Dag.

IV. Om Latrinvesen.

§ 17.

1 For alle Latriner, der er indrettede med Vandklosetter, gælder Husspildevandsregulativet for København saavel som

Magistratens Bestemmelser med Hensyn til Vandtilledning. Alle Latriner, der ikke er indrettede med Vandklosetter, skal til Optagelse af Ekskrementerne være forsynede med tætte Beholdere, som ikke har Afløb, let kan flyttes, og som i det hele, navnlig ogsaa med Hensyn til Form, Materiale og Dimensioner, opfylder de Forskrifter, Sundhedskommissionen i saa Henseende giver. Beholderne maa kun benyttes til Optagelse af Ekskrementer, og Ejerne er ansvarlige for, at Beholderne ikke bliver overfyldte, forinden Afhentning sker.

Beholderne skal anbringes paa et for Fugtighed uigen- 2 nemtrængeligt Underlag, som skal have passende Fald til Afløb for Udskylning. Hvor underjordisk Afløb ikke findes, maa Underlaget ikke ligge lavere end det omgivende Terrain.

Pottetønder og Udslagningskummer skal være anbragte 3 i et særligt dertil indrettet Rum, hvis Vægge og Gulv skal være saaledes indrettede, at de let kan renses og afskylles. Rummet skal være forsynet med Aftræk og overfaldet Dør.

Hvis de i en Ejendom værende Gaardlatriner findes at 4 være utilstrækkelige i Forhold til Beboernes Antal, kan Sundhedskommissionen forlange Sædernes Antal forøget, dog ikke udover et Sæde for hver 20 Personer.

Latriner maa kun anbringes i en Bygnings Etager under 5 Iagttagelse af de Forskrifter, som Sundhedskommissionen finder det nødvendigt at give. Planer til offentlige Nødtørfanstalter skal forelægges Sundhedskommissionen.

Paa eller i umiddelbar Nærhed af Arbejdssteder, hvor 6 Bygningsforetagender eller andre større Arbejder udføres, skal der, til Brug for de derved beskæftigede Arbejdere, forefindes praktiske og vel renholdte Nødtørfthuse i det Omfang, som Bygningsmyndighederne finder fornødent.

§ 18.

Tøndelatrineres Beholdere og Pottetønder skal afhentes 1 efter den dertil af Magistraten truffne Foranstaltning og imod, at Ejerne erlægger den derfor af Magistraten godkendte Betaling. For Ejendomme, paa hvilke der drives Landbrug,

Gartneri eller lignende, kan Sundhedskommissionen dog indrømme Afvigelser. *Udførsel ved privat Foranstaltning maa ikke finde Sted uden Sundhedskommissionens Tilladelse.*

- 2 Ved Udførsel af Beholderne skal disse være forsynede med vandtæt sluttende Laag, der kan lukkes paa en af Sundhedskommissionen godkendt Maade. Udførselen skal ske under Iagttagelse af de Forskrifter, som Sundhedskommissionen maatte give, navnlig med Hensyn til Tiden for Udførselen og Indretningen af de Vogne, der benyttes til Beholdernes Transport.

§ 19.

Oplagssteder for Latrin maa kun anlægges paa saadanne Steder, som Sundhedskommissionen finder egnede dertil, og i Overensstemmelse med de Forskrifter, Kommissionen i hvert Tilfælde giver med Hensyn til Oplagets Størrelse, Pladsens Brolægning og Spildevandsafledning, Latrinmassens Dækning, Beholdernes Beskaffenhed m. m. Kørsel med Latringødning fra Oplagssteder maa kun finde Sted til de Tider, som Sundhedskommissionen fastsætter. Latrinen maa kun bortfjernes fra Oplagssteder i Vogne med lukkede, vandtætte Beholdere og under Iagttagelse af de Renlighedsforskrifter, Sundhedskommissionen finder det fornødent at give.

§ 20.

- 1 I Pissoirer skal Gulv og Vægge, disse sidste indtil 1,25 m over Gulvet, være saaledes indrettede, at de er uigennemtrængelige for Fugtighed. Gulvet skal have passende Fald og, hvor Kloakforholdene tillader det, være forsynede med underjordisk Afløb med Rist og Vandlaas. Hvor det underjordiske Afløb ikke allerede tidliger er udført i Overensstemmelse med Husspildevandsregulativet for København, vil det efter forudgaaende hos Direktøren for Vej- og Kloak-anlægene indhentet Approbation og i Henhold dertil sket Anmeldelse om Paabegyndelsen være at indrette i Overensstemmelse dermed. Hvor Kloakforholdene ikke tillader underjordisk Afløb, skal Pissoirers Gulve ligge højere end det omgivende Terrain og Afløbene fra dem daglig grundigt udskylles.

Pissoirer skal være indrettede med passende Aabninger til Adgang for Luft. I Gaarde, mod hvilke Beboelsesrum har Vinduer, skal Pissoirer være overdækkede, saa at der ikke kan ses ned i dem, og Sundhedskommissionens Samtykke skal indhentes med Hensyn til Stedet, hvor Pissoiret agtes anbragt.

Inde i Beboelsesbygninger maa Pissoirer kun indrettes 3 efter de nærmere Forskrifter, Sundhedskommissionen i hvert enkelt Tilfælde giver.

Hvor Omstændighederne taler derfor, særlig i Forsamlingsbygninger, Restaurationer o. l., kan Sundhedskommissionen kræve Foranstaltninger til Udskylning, eventuelt automatisk Udskylning af Pissoirer.

V. Om de for de omboendes Sundhed skadelige Anlæg.

§ 21.

De for de omboendes Sundhed skadelige Virksomheder 1 og Anlæg henføres til to Klasser.

Iste Klasse omfatter følgende: Slagteri (jfr. Afsnit VI), 2 Udsmeltning af raa Talg, særlige Anlæg til Udsmeltning og lignende Indvinding af Fedt af Affaldsstoffer af enhver Art samt Blegning, Desodorisering og lignende Behandling af Fedt, Garveri, Skindtilberedning, hvortil bruges Tran, *Fjerrensning*, Bearbejdelse af Kautsjuk, Kautsjukaffald, Ballata og Guttaperka, Fremstilling af Kautsjuksurrogater, Destruktionsanstalter, Tarmrenserier, Pergament- Tarmstreng- og Limtilvirkning, Benkøgeri, Benbrænderi, Tran- køgeri, Stivelses-tilvirkning, kemisk Tilvirkning af saadanne Syrer, Salte og andre kemiske Præparater, ved hvis Fremstilling der udvikles giftige Luftarter, eller hvis Fremstilling og Bearbejdelse medfører betydelig Stank, Tilvirkning af Male- Farve- Gødnings- og andre Stoffer, hvis Tilvirkning og Bearbejdelse medfører betydelig Stank, af Cikorie og andre Kaffesurrogater, Asfaltfabrikation og fabrikmæssig Tæpperensning, Æggpreservering, større Lagre af Klude,

Ben, Guano og andet dyrisk Affald eller andre Stoffer, ved hvis Opbevaring der udvikles særlig ilde Lugt og skadeligt Støv.

3 2den Klasse omfatter følgende: Fiskebløderi, og anden Tilberedning af Fisk, Skindtilberedning, forsaavidt samme ikke er indbefattet under 1ste Klasse, Oplag af vaadt saltede Huder, Sæbesyderi, Røgeri, Kaffe- og Maltbrønderi, Fedt-smelteri, forsaavidt det ikke er indbefattet under 1ste Klasse, Skindtørring, Kradsuldsfabrikation, Krølhaarsfabrikation, Blegier og Farverier, Galvanisering, Metalsmelteri, Straa-hatteblegning, Ferniskogning, Bearbejdelse af Kakao, Fremstilling af Dekstrin og Glykose, Tilvirkning af Gas til Belysning, Opvarmning og Motorbrug, Virksomheder, hvorved der koges eller opvarmes Tjære, Beg, Harpiks og Olier, forsaavidt samme ikke er indbefattet under 1ste Klasse, Osteoplag paa over 1000 kg, Virksomheder, som frembringer en sundhedsfarlig Støj eller Rystelse, eller ved hvis Udøvelse der udvikles generende Lugt, forsaavidt disse ikke falder ind under 1ste Klasse.

§ 22.

Indenfor Stadens Grænser maa intet af de i § 21 nævnte Næringsbrug af 1ste og 2den Klasse anlægges, udvides, forandres eller flyttes, forinden Sundhedskommissionens Samtykke er erhvervet med Hensyn til Stedet for Anlægget og dettes Indretning.

§ 23.

Indenfor en Linie, som paa Amager følger Fæstningsgraven og paa Sjælland drages langs Frihavnens sydlige og vestlige Grænse, ad *Østbanegade mod Vest ad Middelfartsgade, Strandboulevarden og Jagtvejen til Byens Grænse, langs Grænsen mod Frederiksberg indtil Kingosgade, ad Kingosgade og Enghavevej indtil Ingerslevgade og langs Ingerslevgade til Viadukten over Statsbanesporene og i dennes Forlængelse til Kalvebodstrand*, kan der ikke gives Tilladelse til Anlæg af noget nyt Næringsbrug af de under 1ste Klasse anførte, ejheller til Udvidelse eller Flytning af

noget bestaaende. De i Lov af 10de Marts 1852 om visse for Sundheden skadelige Næringsveje § 1 anførte Næringsbrug maa i Overensstemmelse med Lovens § 2 kun drives paa det paagældende Sted indenfor den anførte Linie af den, som, da Loven traadte i Kraft, havde erhvervet Berettigelse dertil, samt for Garveriers Vedkommende af hans Enke og Børn. Ligeledes maa de først ved nærværende Vedtægtsbestemmelse under Iste Klasse henførte Næringsbrug kun drives paa det paagældende Sted af den, som ved Bestemmelsens Ikrafttræden har erhvervet Berettigelse dertil. Undtagelser herfra kan dog i Overensstemmelse med Lov af 10de Marts 1852 § 6 tilstedes af Sundhedskommissionen for den, som kan godtgøre, at han formaar at drive det paagældende Næringsbrug paa en saadan Maade, at dets skadelige Følger for de omboendes Sundhed forebygges.

§ 24.

Alle Fabrikker og industrielle Anlæg samt alle Oplag af ildelugtende Genstande skal være indrettede og drives paa en Maade, der saa lidt som muligt forulemper de omboende, og Sundhedskommissionen skal være bemyndiget til at give de til Efterkommelse heraf fornødne Forbud eller Paalæg.

§ 25.

Intet Gasværk maa anlægges, ej heller maa Ledninger fra andre Gasværker end de kommunale indlægges i Beboelsesbygninger eller *Forretningsbygninger* uden Sundhedskommissionens Tilladelse. *

*

§ 26.

Forretninger, der opbevarer eller handler med Klude, Ben og Brødafald, skal, hvad deres Indretning og Drift angaar, være underkastede et af Sundhedskommissionen udfærdiget Regulativ.

§ 27.

Skibe, der i Københavns Havn lossere eller lader Klude, Ben, Guano eller andre stærkt ildelugtende Varer, eller fra

hvilke saadanne Varer forhandles, skal henvises til saadanne Steder i Havnen, hvor Stanken ikke volder Ulempe.

§ 28.

- 1 Ildsteder og Skorstene skal saavidt muligt være indrettede og passes saaledes, at Brugen af dem ikke medfører Røgulemper for andre.
- 2 Naar en Skorsten udsender Røg eller Sod i en saadan Mængde eller af en saadan Beskaffenhed, at det efter Sundhedskommissionens Skøn er til Besvær for de omboende eller paa utilbørlig Maade fordærver Luften i Nabolaget, kan Sundhedskommissionen paalægge vedkommende Ejer eller Bruger at sørge for, at Ulemperne ophører inden en vis nærmere bestemt Frist.

§ 29.

- 1 Til Jernbanelokomotiver, Lokomobiler og Damptrømler skal der, saa længe de befinder sig paa Stadens Grund, benyttes et Brændselmateriale, som ikke giver stærk Røg, * med mindre de er forsynede med røgfortærende Indretninger, hvorved Røgen formindskes i samme Grad som ved Benyttelsen af et mindre røggivende Brændselmateriale.
- 2 Føreren af Automobiler er pligtig at sørge for, at hans Køretøj kun i meget ringe Grad udsender Røg og ilde Lugt, navnlig at Smøringen foretages i passende Udstrækning.

§ 30.

- 1 Gødning maa kun opsamles i dertil indrettede Beholdere, der skal være fjernede mindst 5 m fra nærmeste Brønd. Beholderne skal være murede i Cement eller indvendig dækkede af et tilstrækkeligt Cementlag eller paa anden af Sundhedskommissionen godkendt Maade gjort uigennemtrængelige for Fugtighed; de skal være forsynede med en tætsluttende Lem.

Rumfanget af den eller det samlede Rumfang af de i 2 en Ejendom værende Gødningsgruber maa ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse overstige 1,5 m³.

Transport af Gødning, *Guano*, *ildelugtende Ben* og andre 3 ildelugtende Sager ad offentlige Gader og Veje maa kun finde Sted i tætte Vogne, og fra 1ste April til 30te Septbr. kun i Tiden inden Kl. 7 Fmd. og i de øvrige Maaneder kun i Tiden inden Kl. 8 Fmd.. *Hestegødning maa bortføres indtil 2 Timer senere.*

Gødning maa ikke blandes med Latrinindhold; dog er 4 Sundhedskommissionen bemyndiget til, hvor Forholdene tillader det, at indrømme Undtagelser herfra, saavel som fra de overfor givne Forskrifter for de Ejendommens Vedkommende, hvor der drives *Land- eller større Havebrug.*

§ 31.

Oplag af Hus- og Gadeaffald maa ikke finde Sted paa Byens Grund *indenfor den i § 23 nævnte Grænse og udenfor denne kun med Sundhedskommissionens Samtykke* og kun i det Omfang og paa de Vilkaar, som Sundhedskommissionen fastsætter.

§ 32.

Svinehold maa ikke finde Sted paa Byens Grund uden 1 Sundhedskommissionens Samtykke og kun i det Omfang og paa de Vilkaar, som Sundhedskommissionen fastsætter.

Nye Svinehold kan som Regel kun tillades i For- 2 bindelse med Landbrug.

Alt Kreaturhold, Hestehold og Svinehold er foruden 3 de Bestemmelser, som den for de paagældende Bydele gældende Bygningslovgivning fastsætter, med Hensyn til Staldenes Indretning og Drift underkastet de Forskrifter, som Sundhedskommissionen finder det fornødent at give.

Nye Kreaturstalde, Hestestalde og Svinestier maa ikke 4 anlægges og ældre ikke udvides uden Sundhedskommissionens Samtykke. *Til i bymæssigt bebyggede Bydele paany at tage i Brug Kostalde eller Svinestier, som i over 1 Aar ikke har været benyttede som saadanne, kræves ligeledes Sundhedskommissionens Samtykke.*

- 5 Enhver ny Hestestald skal være tilstrækkelig lys og ventileret. Hver Hestebaas skal være mindst 1,6 m indvendigt Maal bred og mindst 2,8 m indvendigt Maal lang. Stalden skal have fast Bund, uigennemtrængelig for Fugtighed og med behørigt Fald og af en saadan Beskaffenhed, at Urinen ikke kan blive staaende.
- 6 Enhver ny Kostald skal være tilstrækkelig lys og ventileret; den skal have en Baas af mindst 1 m Bredde indvendigt Maal for hvert Kreatur og en Gødningsgang af mindst 65 cm Bredde, samt for hver Baas et Rumfang af mindst 10 m³ Luft. Saavel Gulvet i Baasen som Gødninggangen skal være uigennemtrængelige for Fugtighed.
- 7 Enhver ny Svinesti skal være af Grundmur og lukket. Gulvet skal være af et for Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale; det skal lægges lidt over Grundens Niveau med Fald mod en Afløbsrende, der fører til en reglementeret Gødningsskuffe eller en efter Sundhedskommissionens Forskrifter indrettet Ajbekholder. Dyrenes Leje skal være hævet c. 10 cm over Gulvet og skal være stort nok til, at Dyrene kan ligge ned; der maa være sørget for Ventilation og rigeligt Vand til Udskylning.
- 8 * I bymæssigt bebyggede Bydele har Sundhedskommissionen, forsaavidt der findes lukket Kloakledning, hvortil den paagældende Ejendom har Afvandingsret, og hvortil dens Afløb uden særlig Vanskelighed kan føres, Ret til at forlange, at Afløb fra Stalde i dets hele Længde føres i lukket Ledning til Kloaken.
- 9 Afløb fra Heste- og Kostalde og Svinestier eller Gødningsskuffer til aaben Grøft uden for den paagældende Ejendom maa ikke finde Sted uden Sundhedskommissionens Tilladelse.
- 10 *Volder mindre Husdyr Ulemper, kan Sundhedskommissionen paalægge Ejeren at træffe saadanne Foranstaltninger, at Ulemperne ophæves, eventuelt forbyde det paagældende Dyrehold.*

VI. Om Tilsynet med Næringsmidler m. m.

Almindelige Bestemmelser.

§ 33.

Alle til Forhandling eller til Salg til Fortæring bestemte Nærings- og Nydelsesmidler er saavel med Hensyn til sundhedsskadelig Beskaffenhed som til Forfalskninger, der forringer deres Nærings- eller Nyttевærdi, underkastede Sundhedskommissionens Tilsyn. Samme Tilsyn er alle til Forhandling bestemte Stoffer og Brugsgenstande underkastede med Hensyn til giftig eller paa anden Maade sundhedsskadelig Beskaffenhed.

§ 34 (62).

Overalt hvor Nærings- og Nydelsesmidler tilvirkes, opbevares 1 eller falbydes, skal tilbørlig Renlighed og Orden overholdes, saavel med Hensyn til Lokaler, Redskaber og Transportmidler som med Hensyn til de dermed beskæftigede Personer. Al Butiks-, Gade- eller Hushandel med og al i Omsætningsøjemed foretagen Tilberedning og Opbevaring af saadanne Varer skal forud anmeldes for Sundhedskommissionen, som kan stille de i nævnte Henseende nødvendige Krav. Foregaar Gadehandel fra Vogn, skal denne være tydelig mærket med Sælgerens paa-malede Navn og Adresse.

Sundhedskommissionen er beføjet til at forbyde Be- 2 nyttelsen af Lokaler i de nævnte Øjemed, naar de maa anses for uskikkede dertil, samt til midlertidigt at udstede saadant Forbud, hvor tilstedeværende farlige smitsomme Sygdomme kan befrygtes at ville give Anledning til Udbredelse af Smitte, dog at denne Beføjelse i alle Tilfælde, der falder ind under Lov Nr. 43 af 31te Marts 1900 om smitsomme Sygdomme, kun kan anvendes under Iagttagelse af denne Lovs Forskrifter.

Det er forbudt at medtage eller indlade Hunde i Lo- 3 kaler, hvor de ovenfor nævnte Nærings- og Nydelsesmidler er til Stede til Opbevaring, til Salg eller til Fortæring uden at være beskyttede ved Emballage. Dette skal bringes

til Publikums Kundskab ved en paa et iøjnefaldende Sted ophængt Plakat, der udleveres i Politiets 3die Afdeling (Sundhedspolitiet).

§ 35 (63).

- 1 *Nærings- og Nydelsesmidler, der er bestemte for Mennesker, maa kun udbydes til Forhandling og sælges i god og ufordærvet Tilstand.*
- 2 *Nærings- og Nydelsesmidler, der er fundne at være utjenlige til Menneskeføde, skal tilintetgøres eller paa anden Maade gøres uskadelige efter Sundhedskommissionens nærmere Bestemmelse og paa den vedkommendes Bekostning.*

§ 36 (42).

- 1 *Personer, der lider af smitsomme eller modbydelige Hudsygdomme eller af vædskende Saar, eller som har urene eller medikamentelle Forbindinger paa Arme eller Hænder, maa ikke være beskæftigede ved Tilberedning, Transport eller Salg af Nærings- eller Nydelsesmidler. Det samme gælder Personer, der lider af andre smitsomme Sygdomme, medmindre der skaffes Lægeattest for, at der ikke er Fare for Smitte gennem Varerne.*
- 2 *Disse Regler gælder ogsaa ved Hus- og Gadehandel, jor-saavidt de her kan finde Anvendelse.*

§ 37 (43).

- 1 *For Overtrædelse af de Bestemmelser, som angaar personlige Forhold, er foruden vedkommende Person ogsaa Forretningens Indehaver ansvarlig, naar den stedfundne Overtrædelse kan lægges ham til Last.*
- 2 *Naar en Forhandler 3 Gange har erlagt Bøde for Overtrædelse af de i dette Afsnit givne Bestemmelser, kan Sundhedskommissionen forbyde ham at have Udsalg af den paagældende Art af Næringsmidler. Sundhedskommissionen er berettiget til at offentliggøre Navnet paa den, der har gjort sig skyldig i grove Overtrædelser af Bestemmelserne i dette Afsnit, efter at det udtrykkelig er betydet ham, at dette vil ske ved næste grove Forseelse.*

Kødvarer.

§ 38 (34).

Kød af stort Kvæg, Heste, Kalve, Faar, Lam, 1
Geder og Svin, som, *uden at dets Indførsel har Hjemmel i Lov Nr. 104 af 13de Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol*, indføres til Forhandling her i Staden i fersk eller i letsaltet Tilstand (ved hvilket sidste forstaas, at Kødet vel er underkastet en overfladisk Behandling med Salt, men dog i det væsentlige har bevaret det ferske Køds Egenskaber), skal straks og direkte henføres til Flæskehallen, hvor det modtages til de Tider, *da Flæskehallen* efter Magistratens Bestemmelse holdes aaben, og hvor det vil blive besigtiget til Afgørelse af, om det er tjenligt til Menneskeføde. Kød af selvdøde Dyr maa ikke indføres her til Staden. Kød og Kødvarer maa ikke tilføres Staden i den Tid af Døgnet, i hvilken Kontrolstationen (Flæskehallen) ikke er aaben. I Restaurationer og Spisekvarterer maa til Servering for Gæster og Personale *kun benyttes Kød, der har passeret Københavns eller Frederiksbergs Kødkontrol med Undtagelse af det Kød m. m., som er tilladt indført i Henhold til Lov Nr. 104 af 13de Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol.*

Ved Besigtigelse af Kød erlægges en Afgift, der og- 2
saa svares for det Kød, som kasseres eller afvises. Afgiften, der erlægges, inden Besigtigelsen finder Sted, er fastsat saaledes:

	Kr.
for en Okse	2,00
- - Hest	1,60
- et Svin	0,50
- en Kalv (maa ikke veje over 80 kg)..	0,50
- et Faar, Lam eller Ged	0,15

Afgift kan ikke kræves af det i ovennævnte Lovs §§ 1 og 5 omtalte Kød.

Forsaavidt det er fundet tjenligt til Menneskeføde, 3
forsynes efter Besigtigelsen Kødet og det til samme hørende Slagteaffald, som efter Sundhedskommissionens Skøn kan stemples, med et af Sundhedskommissionen godkendt

Mærke, som er væsentlig forskelligt fra det i § 42, 4de Stykke ommeldte. Stempelmærket maa ikke fjernes før Salget. Stempling af Hoveder af Spædekalve, Faar, Lam og Geder kan undlades.

- 4 Forefindes ustemplet fersk eller letsaltet Kød af de foran nævnte Dyr i noget Udsalgslokale, Tilberedningsrum, Lagerrum, Kølerum eller paa lignende Steder, vil det være at konfiskere til Fordel for Kommunens Kasse og vedkommende at tiltale for Overtrædelse af Sundhedsvedtægten.
- 5 Kød til Forhandling maa med de af ovennævnte Lov flydende Undtagelser kun indføres i fersk eller letsaltet Tilstand, naar hele Kroppen fremstilles. For stort Kvæg og Hestes Vedkommende kan Kroppen dog være delt i Fjerdedele. Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin maa kun deles i to Halvdele paa langs.

§ 39 (34).

- 1 Ved Besigtigelsen af Hestekød skal Tunge, Lunge, Hjerte, Lever, Milt og Nyrer og for Hundyrenes Vedkommende tillige Yver og Bør vedhænge i naturlig Forbindelse med den paagældende Del af Kroppen, og Hovedet skal medfølge. Paa hver Krop eller paa hver Fjerdedels Krop af samme Dyr og paa det til Kroppen hørende vedlagte Hoved skal være fastgjort Lærredssedler med samme tydelig anbragt Tegn og Tal. Mangler de her nævnte Organer eller saadanne Dele af Organerne eller deres Lymfekirtler eller af selve Kroppen, at den kontrollerende Dyrlæge ikke mener at kunne danne sig et sikkert Skøn, kan han nægte at stemple Kødet. Fremdeles kræves, at der medfølger Attest fra en Dyrlæge om Hestens Sundhedstilstand. Attesten skal være udstedt indenfor et Tidsrum af 18 Timer, før Slagtningen finder Sted, den skal indeholde Betegnelsen af et Brændemærke, der ved Dyrlægens Foranstaltning skal anbringes paa alle 4 Hove, som derfor skal blive i Forbindelse med den slagtede Krop, og den skal udstedes paa trykte Blanketter, hvis Affattelse fastsættes af Magistraten, og som mod Betaling kan faas ved Henvendelse paa Kø-

benhavns Kvægtorv og offentlige Slagtehusets Kontor. Alt Hestekød skal forsynes med et særligt Stempel, hvori staar Ordet »Hest«.

Ved Besigtigelsen af indført Kød af stort Kvæg, Kalve, 2 Faar, Lam, Geder og Svin skal Tunge, Lunge, Hjerte, Lever, Milt og Nyrer og for Hundyrenes Vedkommende tillige Yver og Bør vedhænge i naturlig Forbindelse med den paagældende Del af Kroppen. Hovedet af stort Kvæg skal medfølge og paa samme Maade, som er anført for Hestens Vedkommende, være forsynet med det samme Mærke som den tilsvarende Krop. Hos Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin skal Hovedet være i naturlig Forbindelse med Kroppens øvrige Del. Mangler de nævnte Organer, eller fremstilles Organerne eller Kroppen i defekt Tilstand, kan den kontrollerende Dyrlæge under samme Forhold, som ovenfor er nævnt ved Fremstillingen af Hestekød, nægte at stemple Kødet.

Svinekød og Kød af Vildsvin — saavel fersk som let- 3 og stærksaltet samt røget — og Kødvarer tilberedte af Svinekød maa ikke forhandles her i Staden, forinden Kødet ved en paa det herværende offentlige Slagtehus eller i Flæskehallen foretagen Undersøgelse er fundet frit for Trikiner; undtaget herfra er dog Kød, som ved Indførsel hertil er forsynet med dertil autoriseret Stempel eller Plombe, der viser, at Trikinundersøgelse paa Grundlag af Sundhedsvedtægtsbestemmelse eller efter Landbrugsministeriets Godkendelse er foretagen andet Steds (jfr. Lov 13de Maj 1911, § 7). Efter Undersøgelsen paa det herværende Slagtehus eller i Flæskehallen forsynes Kødet, hvis ingen Trikiner er fundne, med et særligt af Sundhedskommissionen godkendt Mærke. *I Svinekroppe, som indføres til Forhandling her i eller her fra Staden — Transitgods i Frihavnen dog undtaget — og som ikke ved Indførslen hertil er forsynede med Mærkning som foran anført for andet Steds foretagen Trikinundersøgelse, skal Mellemgulvspillerne være til Stede i naturlig Forbindelse med Kroppene. Er de ikke det, vil de paagældende Kroppe være at afvise fra al Kødkontrol i København.*

- 4 For Undersøgelsen erlægges 50 Øre for hele eller halve Svin og 25 Øre pr. Stykke af mindre Stykker end en halv Krop og 15 Øre for Dele under 4 kg, alt dog kun for saadanne Svin, med Hensyn til hvilke der ikke i Henhold til § 7, 2det Stykke i Loven af 13de Maj 1911 gælder Afgiftsfrihed for Trikinundersøgelse.
- 5 Af Affald, som indføres hertil — forsaavidt saadan Indførsel overhovedet kan ske, se nedenfor § 41 — eller som forhandles her, kræves ikke Trikinundersøgelse. Mellemgulv henregnes i denne Forbindelse ikke til Affald.

*

§ 40 (35).

Kød og andre Næringsprodukter af de i de to foregaaende Paragraffer nævnte Dyr maa ikke falholdes efter at være komne i en ved Syn og Lugt kendelig Forraadnelsestilstand.

§ 41 (36).

- 1 Blod og Slagteaffald af de i §§ 38 og 39 omhandlede Dyr maa med Undtagelse af det til Iste Klasse henførte Slagteaffald, som omhandles i §§ 1, 2 og 5 i Loven af 13de Maj 1911, ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse indføres her i Staden. *
- 2 Ejheller maa til Forhandling her i Staden indføres Pølser eller andre af Kød, Blod eller Slagteaffald tilberedte Levnedsmidler. Undtagelse herfra danner Kødekstrakt, Konserves, samt de i Lov af 13de Maj 1911, § 6, nævnte Pølser og andre tilberedte Kødvarer, naar de i Loven fastsatte Bestemmelser er overholdte. Endvidere kan Undtagelse indrømmes af Sundhedskommissionen, naar de ovennævnte Varer indføres fra Steder, hvor behørig Kontrol med Slagtning og Tilberedning af Pølser og lignende Levnedsmidler er indført.

§ 42 (37).

- 1 Ingen Slagtning (herunder indbefattet Nedslagning, Afhudning, Opskæring o. s. v.) af de i §§ 38 og 39 nævnte Dyr maa foregaa paa andre Steder her i Staden end i det offentlige Slagtehus. Undtagen herfra er:

- a. Ihjelslagning af Dyr paa Grund af Sygdom eller Ulykkestilfælde. Efter Nedslagningen skal Kroppen uopholdelig transporteres til det offentlige Slagtehus, hvor al videre Slagtning finder Sted. Afhændes et sygt eller tilskadekommet Dyr til Slagtning, skal derom gøres Anmeldelse til Sundhedspolitiet samme Dag med Opgivelse af Navn og Adresse paa den, til hvem Dyret er afhændet.
- b. Slagtning paa de af Landbrugsministeriet godkendte Eksportslagterier.

Selvdøde Dyr (stort Kvæg, Heste, Kalve, Faar, 2 Geder og Svin) skal inden 24 Timer transporteres til Kommunens Destruktionsanstalt, hvorhos Anmeldelse herom skal finde Sted til Sundhedspolitiet paa lignende Maade som ovenfor anført. Andre selvdøde Dyr som Hunde og Katte kan ligeledes afleveres paa nævnte Anstalt til Destruktion.

Ejeren af selvdøde Dyr kan inden 3 Dage lade 3 Huden af Heste, Hornkvæg, Faar og Geder afhente. Naar der ved Afleveringen af selvdøde Heste, Hornkvæg, Faar, Geder og Svin udtales Ønske om, at Obduktion kan finde Sted, vil saadan kunne ske paa Ejerenes Foranstaltning inden Udlobet af 12 Timer efter Afleveringen.

Saafernt Kød af Dyr, der er slagtede i det offentlige Slagtehus, henføres til 1ste Klasse, vil det være at stemple med et ovalt blaåt Stempel, 6,5 cm bredt, 4 cm højt og indeholdende Bogstaverne KbH. S-H med 1,5 cm høje Bogstaver og derunder et romersk Ettal af tilsvarende Højde. Slagteaffald maa for med Hjemmel i § 1 i Lov af 13de Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol at kunne kræves indført andet Steds udføres i plomberede Kasser, Tønder, Baller eller Kurve, der mærkes paa samme Maade som ovenfor foreskrevet.

§ 43 (38).

Udsalg af fersk Kød af de i §§ 38 og 39 nævnte Dyr * 1 maa kun finde Sted i Lokaler, der er tilladte af Sundhedskommissionen og indrettede i Overensstemmelse med de af samme givne Forskrifter. I disse Lokaler maa ikke uden

Sundhedskommissionens Tilladelse forhandles andre Varer end fersk Kød af de i §§ 38 og 39 nævnte Dyr og de deraf tilberedte Levnedsmidler.

- 2 Lokaler, hvor Kødpoelser og lignende Næringsmidler, saltede og røgede Varer, Vildt, Fjerkræ, Fuglevildt, Fisk og andre animalske Næringsmidler tilvirkes, opbevares eller forhandles, maa kun indrettes med Sundhedskommissionens Tilladelse og efter de derom af Kommissionen givne Forskrifter.
- 3 Hvis et Lokale efter at have været anvendt til et af de i Paragraffens første og andet Stykke omtalte Brug paany overgaar til saadant Brug efter midlertidigt at have været anvendt paa anden Maade, kommer de fornævnte Forskrifter ligeledes til Anvendelse.
- 4 Kød maa ikke ophænges udenpaa Huset. Skind af Kalve, Geder, Faar og Lam (Lam under 2 Maaneder dog undtagne) maa ikke indføres i Butikker, Kølehuslokaler, Flæskehallen eller lignende Steder, ejheller hænge paa de afslagtede Kroppe i Slagtehuset eller transporteres med Kød her i Staden.

**

§ 44 (39).

Til Kødpoelser, Kødfars og lignende Næringsmidler maa ikke sættes over 5 pCt. Melstof og lignende, uden at dette ved *Opslag* udtrykkelig angives ved Salget.

***

Brød og Kager.

§ 45.

- 1 *Alle Udsalgssteder for Brød, Kager og andet Bagværk skal, hvad deres Indretning og Drift angaar, være underkastede et af Sundhedskommissionen udfærdiget Regulativ.*
- 2 *Sundhedskommissionen fører det sanitære Tilsyn med Personer, der er beskæftigede i Bagerier og Konditorier, ifølge Indenrigsministeriets Regulativ af 7. Oktober 1912, udstedt i Henhold til Lov af 8. Juni 1912.*

§ 46.

Brød og Kager maa kun transporteres i lukkede Vogne eller dækkede Beholdere og skal i det hele behandles med saa stor Renlighed som muligt. De maa ikke henstilles i Porte eller paa Trapper og Gange, som er til fælles Afbenyttelse for Husets Beboere, og navnlig heller ikke i Nærheden af Latriner og Pissoirer. Henstillen i Gaarde er kun tilladt paa en saadan Maade, at Produktet er beskyttet mod Forurening.

§ 47.

I ethvert Udsalgssted af Brød eller Kager skal der paa et iøjnefaldende Sted findes ophængt et Særtryk af det i § 45 omhandlede Regulativ og en trykt Plakat med følgende Paa-skrift: „Det forbydes Publikum at berøre det udstillede Brød“. Eksemplarer af Regulativ og Plakat udleveres uden Betaling i Københavns Politis 3die Afdeling (Sundhedspolitiet).

Mælk.

§ 48 (47).

Al Mælk, der forhandles i Staden, saavel som de For- 1 retninger, hvor Mælk, der er bestemt til Forhandling her i Staden, opbevares, behandles eller forhandles, staar under Sundhedskommissionens Tilsyn, og de specielle Paalæg, denne i Overensstemmelse med nærværende Vedtægt maatte give, skal uvægerlig følges.

Betegnelsen »Mælk« omfatter i denne Vedtægt ogsaa 2 Fløde og Kærnemælk, hvor de givne Bestemmelser er anvendelige.

§ 49 (48).

Ingen maa uden forudgaaende Anmeldelse til Sund- 1 hedspolitiet i Erhvervsøjemed indføre til Forhandling her i Staden eller forhandle Mælk i København. Flytning af Forretningen samt Oprettelse af Filialudsalgssteder her i Staden skal ligeledes anmeldes forud.

Al sød Mælk, som indføres i København, skal være fra 2 Kvægbesætninger, som efter Regler bestemte af Københavns Sundhedskommission staar under Dyr lægekontrol.

§ 50 (49).

Ejere af Malkekøer i København er forpligtede til straks for Sundhedspolitiet at anmelde, naar der i Besætningen forefalder Tilfælde af smitsomme Sygdomme, derunder Tuberkulose. For øvrigt skal de nøje overholde de af Københavns Sundhedskommission i Medfør af Sundhedsvedtægten udfærdigede Forskrifter for Koholderi samt denne Vedtægts Bestemmelser.

§ 51 (50).

- 1 Komælk maa, med de i det efterfølgende nævnte Undtagelser, kun forhandles som »sød Mælk«, »halvskummet Mælk« og »skummet Mælk«.
- 2 Som »sød Mælk« maa kun forhandles Mælk, der ikke er berøvet nogen Del af sine naturlige Bestanddele, og hvis Fedtindhold er mindst 2,75 pCt. — Tilsætning til »sød Mælk« af »skummet« eller »halvskummet Mælk« udelukker den paagældende Mælk fra at kunne forhandles som »sød Mælk«, selv om Fedtindholdet ikke derved bringes under 2,75 pCt.
- 3 Som »skummet Mælk« maa forhandles Mælk, der er berøvet en større eller mindre Del af sit naturlige Fedtindhold.
- 4 Betegnelsen »halvskummet Mælk« er tilladt, naar Fedtindholdet er mindst 0,75 pCt.

§ 52 (51).

- 1 Under Betegnelsen »Børnemælk« maa kun forhandles »sød Mælk«, der, foruden at tilfredstille de i § 51 stillede Fordringer, straks efter Malkningen er afkølet til 8° C. eller derunder, og hvis Fedtindhold er mindst 3 pCt. *Mælken skal opbevares paa et koldt Sted, indtil den kommer Konsumenten i Hænde.* Fremdeles skal Mælk, der forhandles under Betegnelsen »Børnemælk«, udelukkende hidrøre fra Køer, som
  - a) for højst 1 Aar siden har gennemgaaet Tuberkulinprøven med negativt Udfald, og
  - b) for højst 15 Dage siden ved Dyr lægeundersøgelse er befundne at opfylde de Fordringer i Henseende til

Sundhedstilstand, Røgt og Fodring, som Sundhedskommissionen opstiller i almindelige Regler.

Til Efterkommelse heraf er enhver Forhandler af 2 »Børnemælk« pligtig til paa Forlangende at gøre Sundhedskommissionen bekendt med, hvorfra den af ham som »Børnemælk« forhandlede Mælk hidrører, og skal, naar som helst det forlanges af Sundhedspolitiet, ved Forevisning af Dyr-lægeattest godtgøre, at de under a—b stillede Betingelser er opfyldte.

For saa vidt Sundhedskommissionen ikke finder en 3 forevist Dyr-lægeattest tilfredsstillende, kan Kommissionen paalægge vedkommende Forhandler af »Børnemælk« at træffe saadanne yderligere Foranstaltninger, som skønnes nødvendige til Sikring af, at de Fordringer, der efter denne Paragraf stilles til »Børnemælk«, opfyldes paa en betrygende Maade.

Blanketter til Attester faas ved Henvendelse i Køben- 4 havns Politis 3die Afdeling (Sundhedspolitiet).

»Børnemælk« maa kun forhandles i *forsvarligt* lukkede 5 Beholdere af klart, kun svagt farvet Glas. *Omhældning maa ikke finde Sted.*

Beholderen skal for Paafyldningen enten steriliseres 6 eller omhyggeligt renses. Paafyldningsdatoen skal tydeligt angives paa Beholderen.

§ 53 (52).

Det er forbudt at forhandle pasteuriseret Mælk uden at 1 betegne den som saadan.

Betegnes »sød Mælk«, »halvskummet Mælk« eller 2 »skummet Mælk« tillige som »pasteuriseret Mælk«, skal den, foruden at tilfredsstille de i § 51 stillede Fordringer, have været opvarmet til mindst 85° C. og umiddelbart derefter afkølet * til 8° C. eller derunder.

Sker Pasteuriseringen ikke paa Flasker, skal Afkølingen 3 foregaa ved Svaleapparat, og er Mælken ikke derved afkølet til 8° C eller derunder, skal den straks afkøles dertil ved Isbad.

*

Pasteuriseret * Mælk maa kun forhandles i Beholdere 4

eller *Flasker*, paa hvilke Pasteuriseringsdatoen og Pasteuriseringsforretningens Navn er tydelig angivet.

- 5 *Sker Forhandlingen paa Flasker*, skal disse være af klart, kun svagt farvet, Glas og lufttæt lukkede. *Omholdning af saadan Mælk maa ikke finde Sted.*
- 6 Beholdere og *Flasker* skal for Paafyldningen *omhyggelig* renses * og *Flaskerne* tillige steriliseres.

§ 54 (53).

- 1 Under Betegnelsen »Mælkeblanding til Børn« — for hvilken iøvrigt, for saa vidt angaar den til Blandingen benyttede Mælk, de ovenfor under »Børnemælk« (§ 52) anførte Bestemmelser gælder — er det tilladt paa *Flasker* at forhandle Mælk, blandet med *kogt* Vand og tilsat Sukker, naar nøjagtig Angivelse af Bestanddele og Blandingsforhold findes paa *Flaskens* Etikette.
- 2 Blandingen skal altid være* steriliseret *paa selve Flasken.*

§ 55 (54).

Kærnemælk, oplagt Mælk og lignende maa betegnes som saadanne ved Salget. Det samme gælder Mælk af andre Dyr end Køer.

§ 56 (55).

Al Mælk skal være siet gennem en tæt Si umiddelbart efter Malkningen og iøvrigt behandles med Omhu og Renlighed; Ansvarer herfor paahviler vedkommende Mælkeproducent eller, for saavidt Ansvarer ikke kan gøres gældende mod denne, vedkommende Leverandør eller Forhandler. Alle Genstande og Redskaber, med hvilke Mælken kommer i Berøring, skal holdes tilbørligt rene.

§ 57 (56).

- 1 Det er forbudt at forhandle Mælk (*Kærnemælk* og *Fløde*): som i Farve, Lugt, Smag eller Udseende afviger fra det almindelige;
som stammer fra Køer, der nylig har kælvet, og hvis Mælk endnu ikke er tjenlig til Kogning;

som stammer fra Køer, der lider af klinisk paaviselig Tuberkulose, Miltbrand, Miltbrandsemfysem, Hydrofobi, Gulsot, Yverbetændelse, Pyæmi og Septikæmi, Børbetændelse, Forgiftninger, Mund- og Klovsyge, Kopper i højere Grad, stærkere Diarrhoe, eller andre af Feber ledsagede Sygdomme, samt fra saadanne, der behandles indvendig eller udvendig med Lægemedler, der ved at gaa over i Mælken kan paavirke dens Beskaffenhed i skadelig Retning, eller

som er blandet med Vand, Is eller* andre fremmede Stoffer (jfr. dog § 54 og denne §'s 3dje Stykke);

som indeholder Smuds eller Urenlighed af en eller anden Art.

Mælk, som efter 2 Timers Henstand afsætter et synligt Bundfald, vil blive betragtet som utilladeligt forurennet.

For at sikre Overholdelsen heraf kan Sundhedskommissionen til enhver Tid forlange opgivet, hvorfra Mælk, der forhandles i København, hidrører, og kan, naar den dertil finder Anledning, af vedkommende Forhandler forlange tilstillet indtil 2 Gange maanedlig Dyr lægeattest om vedkommende Besætnings Sundhedstilstand, Røgt og Fodring, affattet efter almindelige af Sundhedskommissionen opstillede Regler.

*Ved Forhandling af Mælk, tilsat et fremmed Stof, maa, 3
saafremt den forhandles paa Flasker, Etiketten bære nøjagtig Angivelse af det fremmede Stofs Navn og Mængde. Forhandles Mælken i løst Maal, maa Navnet for det tilsatte Stof udtrykkeligt angives ved Salget, ligesom der i Udsalglokalet skal findes ophængt en Plakat, der angiver, at »her forhandles Mælk tilsat fremmede Stoffer«.*

§ 58 (57).

I Udsalgene skal enhver Mælkebeholder, hvorfra der i udmaales Mælk af de i § 51 nævnte Mælkesorter, være for-

synet med nøjagtig Betegnelse af, hvilken Mælkesort den indeholder. Betegnelsen skal være tydelig, Bogstaverne mindst 25—30 mm høje, og Beholderne skal saa vidt muligt opstilles saaledes, at de derpaa anbragte Betegnelser er synlige for Publikum.

- 2 Forhandles Mælken paa Flasker, skal disse være af klart, kun svagt farvet Glas. Betegnelsen af Indholdet samt Forretningens Navn skal være nøjagtig, iøjnefaldende og paa sikker Maade anbragt paa Flaskens Side eller i Proppen.
- 3 Fremdeles gælder om Mælk, der er bestemt til Forhandling her i Staden, følgende Bestemmelser:
- 4 Andre Betegnelser af Mælk end de i denne Vedtægt nævnte er forbudte saavel paa Beholdere og Flasker som paa Reklameplakater, medmindre Sundhedskommissionen i hvert enkelt Tilfælde giver Tilladelse dertil.
- 5 * *Bestemmelser angaaende Mælkebeholderes Konstruktion, Behandling og Transport bliver at optage i et af Sundhedskommissionen udfærdiget Regulativ.*
- 6 *Naar der er forløbet 1 Aar, efter at nærværende Vedtægt er traadt i Kraft, maa Omhældning eller Aftapning af Mælk paa aaben Vej, Gade eller Plads ikke finde Sted.*

§ 59 (58).

- 1 Lokaler her i Staden, i hvilke Mælk, der er bestemt til Forhandling her i Staden, opbevares, behandles eller sælges, skal daglig udluftes og omhyggelig renses.
- 2 Er Gulvet af Brædder og ikke belagt med Linoleum eller andet lignende for Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale, skal det holdes ferniseret, og Aabningerne mellem Brædderne skal være udfyldte med Kit. Gulvet skal daglig renses ved fugtig Afgnidning. En Gang ugentlig skal Gulve, Døre og Paneler omhyggelig renses og Vinduerne poleres.
- 3 Hvor Vægge og Lofter ikke er udførte af Marmor eller andre Stenarter, Glas eller lignende, eller oliemalede, skal de hvidtes eller kalkfarves mindst 2 Gange aarlig.

Med Hensyn til Vægge og Lofter, der k an afvaskes, skal dette ske mindst 4 Gange aarlig.

T r Fejning i Lokalerne maa ikke finde Sted. 4

I ethvert Lokale, hvori Mælk, der er bestemt til For- 5 handling her i Staden, opbevares, behandles eller sælges, skal der findes Vandspyttebakker.

Sammen med Mælk maa ikke forhandles andre Varer 6 end Brød, Kager, Mel, Gryn, Smør, Margarine, Fedt,  g, Sodavand og  l paa Flasker, Chokolade og Frugtsaft paa Flasker, samt Sukkervarer fra lukkede Beholdere. *Blandede Detailforretninger, i hvilke der den 1ste Maj 1904 forhandlede Mælk og Fløde sammen med andre Varer end de ovenfor nævnte, kan Sundhedskommissionen for den daværende Indehavers og eventuelt hans Enkes Levetid tillade fortsatte paa lignende Maade som da, dog kun forsaavidt Forretningen drives paa samme Sted som ved Tilladelsens Meddelelse (eller i umiddelbar Nærhed deraf) og med Udelukkelse af saadanne Vare-sorter, som efter Sundhedskommissionens Skøn under ingen Omstændigheder bør forhandles sammen med Mælk.* Rulleforretning, Vadskeri eller anden lignende Virksomhed maa ikke drives i samme Lokale, hvor Mælk forhandles, eller i Lokaler, der har nogen som helst Forbindelse dermed.

Lokalet maa derhos ikke benyttes til Beboelse eller 7 Natteophold, ej heller staa i direkte Forbindelse med Lokaler, der benyttes til Natteophold, og med andre Lokaler, der benyttes til Beboelse, kun, naar der mellem disse og M lkelokalet findes en tætsluttende D r, der ikke maa holdes aaben. K eldere, der har Afløb til Sump, maa ikke benyttes til Opbevaring, Behandling eller Forhandling af Mælk.

De i denne Paragraf indeholdte Bestemmelser gælder 8 dog ikke for saadanne Lokaler, hvor Mælk udelukkende forhandles og opbevares aftappet paa lufttæt lukkede Beholdere, og hvor ingen Aftapning eller Omh dning af Mælken finder Sted.

§ 60 (59).

- 1 Naar nogen Person, der beskæftiges ved Malkning, Mælkens Forhandling eller Behandling eller bebor en i Forbindelse med et Mælkeudsalg staaende Lejlighed, faar Sygdomstegn, der kan tyde paa akut, smitsom Febersygdom (herunder Tyfus, Skarlagensfeber, Difteri eller anden hæftig, akut Halslidelse, Hjernerygmarvsbetændelse, Rosen, Kolerine) eller paa alvorlig kronisk, smitsom Sygdom (herunder Lungetuberkulose), skal der straks tilkaldes Læge, som, hvis han skønner det nødvendigt, snarest anmelder Sygdomstilfældet for Sundhedskommissionen, der da kan forlange den syge fjernet fra vedkommende Lokale.
- 2 Ingen Person, der lider af udbredte eller smitsomme Hudsygdomme eller har større urene Saar eller Forbindinger paa Hænder eller Ansigt, ej heller Personer, som staar i Forbindelse med syge, der lider af alvorlig, akut, smitsom Febersygdom, maa beskæftiges med Malkning, Behandling eller Forhandling af Mælk. Renlighed med Klædedragt og Person skal iagttages af enhver, der beskæftiges i Mælkeforretninger eller ved Salg af Mælk.

§ 61 (60).

For Overtrædelse af de Bestemmelser, som angaar personlige Forhold, er foruden vedkommende Person ogsaa Forretningens Indehaver og efter Omstændighederne tillige vedkommende Mælkeleverandør eller Mælkeproducent ansvarlig, naar den stedfundne Overtrædelse kan lægges dem til Last. For saa vidt Mælken ikke forhandles i lukkede, med en Leverandørs Segl eller Plombe forsynede Beholdere, er Forhandleren ansvarlig for, at den Mælk, han sælger, svarer til den Betegnelse, hvorunder den sælges.

§ 62 (61).

- 1 Et Særtryk af Bestemmelserne i Sundhedsvedtægtens §§ 48—62 skal findes ophængt paa et iøjnefaldende Sted i ethvert Mælkeudsalg.
- 2 Eksemplarer af Særtryk udleveres uden Betaling af Københavns Politis 3die Afdeling (Sundhedspolitiet).

Drikkevand.

§ 63 (64).

Enhver Brønd til Husbrug skal være muret i Cement 1 indtil 2,5 til 5 m's Dybde efter Jordbundens Beskaffenhed og forsynet med forsvarlig Omgærdning eller vandtæt Dæksel. Dens nærmeste Omgivelse skal være mindst 20 cm højere end det omliggende Jordsmon og brolagt i Cement eller belagt med et andet for Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale i en Bredde af mindst 1 m, og den skal holdes fri for ethvert Tilløb fra oven. Møddinger, Latriner, Svinestier og Spildevandsaftøb maa ikke findes i mindre end 5 m's Afstand fra Brønden

Enhver Brønd skal være forsynet med Jernpost eller 2 med et andet bekvemt Apparat til at skaffe Vandet op og med en hensigtsmæssig Indretning til Fornyelse af Luften i Brønden.

§ 64 (65).

Befindes Vandet i en Brønd at være af saadan Beskaffenhed, at dets Brug kan medføre farlige Følger for Menneskenes eller Dyrenes Sundhed, er Sundhedskommissionen berettiget til at forlange en saadan Brønds øjeblikkelige Aflaasning og til at paalægge Ejeren at træffe de Foranstaltninger, som Sundhedskommissionen maatte anse nødvendige for at gøre Vandet uskadeligt for Sundheden eller, hvis saadant maatte vise sig umuligt, til at forebygge Vandets Anvendelse som ovenfor anført, efter Omstændighederne at foranstalte Brønden tilkastet, alt paa Ejerenes Bekostning.

VII. Om Boliger.

§ 65 (66).

Uden Sundhedskommissionens Tilladelse maa intet 1 Rum tages i Brug til Natteophold for Mennesker, medmindre det fyldestgør de ved Rummets Ibrugtagen gældende Bestemmelser om Beboelsesrum samt er indrettet til at opvarmes, jfr. Bygningsloven af 12. April 1889 § 40.

- 2 For Rum, der tages i Brug til Værksteder, gælder de samme Regler, dog med Hensyn til Fordringen om Varmeindretninger kun for saa vidt ikke gældende Bestemmelser er til Hinder derfor.
- 3 Med Hensyn til Rum, som ved denne Vedtægts Ikrafttræden benyttes til Natteophold eller Værksted, og som ikke fyldestgør Forskrifterne for Beboelsesrum i Bygningslov af 12. April 1889 §§ 40, 41 og 42, skal Sundhedskommissionen, naar den stedfindende Benyttelse efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, og de sanitære Ulemper efter Kommissionens Skøn ikke lader sig fjerne, kunne paalægge vedkommende Ejer at ophøre med foranførte Benyttelse.
- 4 Ethvert Opholdsrum kan af Sundhedskommissionen forlanges forsynet med et i sanitær Henseende forsvarligt Gulv.

§ 66 (67).

- 1 Befindes noget Beboelsesrum* eller Værksted at være af en saa slet Beskaffenhed eller i en saa urenlig Tilstand, at dets Benyttelse som Beboelsesrum eller Værksted efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, er Sundhedskommissionen bemyndiget til at paabyde saadanne Forholdsregler, som den anser fornødne, for at Benyttelsen kan finde Sted uden Skade for Sundheden, og saafremt den skønner, at dette ikke ved nogen Forholdsregel kan opnaas, eller hvis Vedkommende ikke efterkommer det ham i saa Henseende givne Paalæg inden den derfor fastsatte Frist, kan Sundhedskommissionen forbyde Benyttelsen og bevirke, at den ophører, og at den ikke uden Sundhedskommissionens Samtykke genoptages.
- 2 Ved Værksted forstaas i denne Sammenhæng (§§ 65 og 66) ethvert ikke under Fabrikstilsynet staaende Værksted eller andet Arbejdslokale samt ethvert Arbejdslokale eller Forretningslokale, i hvilket Personer opholder sig i længere Tid ad Gangen.

§ 67 (68).

- 1 Befindes nogen Beboelseslejlighed at være saaledes overbefolket, at det efter Sundhedskommissionens Skøn er

* skadeligt for Beboernes Sundhed, er Sundhedskommissionen bemyndiget til at forbyde Beboerne at have til Huse hos sig Personer, der ikke henhører til deres Familie og Husstand, og hvis Antallet af Beboere ikke derved nedbringes saa meget, at Overbefolkningen ophører, kan Sundhedskommissionen paalægge Ejeren at opsigte Beboerne til at fraflytte Lejligheden til første Fardag og da, om fornødent, foranledige Udflytningen, samt derhos fastsætte det Antal af Beboere i Lejligheden, der herefter ikke maa overskrides.

Om en Beboelseslejlighed er overbefolket, afgøres af ² Sundhedskommissionen; dog skal enhver Beboelseslejlighed indeholde mindst 10 m³ Luft, eller for saa vidt den findes i Kælder- eller Stueetage, 12 m³ Luft for hvert deri boende Menneske (Voksen eller Barn).

***

§ 68.

Gasbadeovne og andre Gasopvarmningsapparater skal med Hensyn til Opstilling og Indretning være i Overensstemmelse med et af Sundhedskommissionen udfærdiget Regulativ.

§ 69 (72).

Opfyldning af ubebyggede Grunde maa ikke ske ved Stoffer, der kan blive skadelige for Sundheden. Naar det ved Udgravning til Bebyggelse viser sig, at Grunden er opfyldt med saadanne Stoffer, kan Sundhedskommissionen fordre disse udgravede i den Udstrækning, som den finder fornødent, og det udgravede bortført, eller, hvis den anser en saadan Foranstaltning for tilstrækkelig, paabyde, at der anbringes en fuldstændig Isolation over hele Grunden.

VIII. Beværtninger, Logishuse og Herbergerier.

A. Beværtninger.

*****

§ 70.

Sundhedskommissionen fører det sanitære Tilsyn med Beværtninger i Henhold til Politivedtægten.

B. Logishuse.

§ 71 (78).

Ved Logishuse forstaas saadanne Boliger, i hvilke Værelser, der er bestemte til Natteophold for mere end 2 Personer i hvert Værelse, udlejes dagvis eller ugevis.

§ 72 (79).

Enhver, som vil drive et Logishus, er forpligtet til at melde sig for Sundhedskommissionen og paa en fra samme modtagen Liste at meddele de Oplysninger, som Listen kræver. Logishuset maa ikke tages i Brug som saadant, før Sundhedskommissionen har meddelt Attest for, at det fyldestgør de i denne Vedtægt indeholdte eller i Medfør af samme givne Forskrifter. I de af Anmelderen paa Listen opgivne Forhold maa ingen Forandring foretages uden forud at være tilladt af Sundhedskommissionen.

§ 73 (80).

- 1 De udlejede Rum i Logishuse skal alle fyldestgøre de nødvendige Betingelser for, at de kan holdes tætte og tørre, samt være tilstrækkelig forsynede med Vinduer, der baade kan aabnes og lukkes forsvarlig.
- 2 Beboerne maa have let Adgang til godt og tilstrækkelig Vand i selve Ejendommen.
- 3 I Gaardsrummet skal der findes tilbørligt, for Beboerne tilgængeligt Pissoir.

§ 74 (81).

Ethvert Værelse i et Logishus, der benyttes til Udleje, skal indeholde mindst 8 m^3 Rum og $3,3 \text{ m}^2$ Gulvflade eller, for saa vidt det findes i Kvist-, Kælder- eller Stueetage, mindst $9,3 \text{ m}^3$ (i nye Logishuse 10 m^3) Rum for hver Person, der anvises Natteleje i samme. Sundhedskommissionen kan dog efter de stedlige Forhold kræve et større Rumfang eller en større Gulvflade. I ethvert til Udleje bestemt Rum skal der paa et iøjnefaldende Sted findes malet med tydelige Bogstaver og Tal af 15 cm Højde en Angivelse

af det højeste Antal Personer, der maa have Natteleje i samme.

§ 75 (82).

I Logishuse maa intet Værelse, der anvendes til Gæste- eller Skænkestue eller til Beboelse for Bestyreren eller hans Husstand, benyttes til Natteleje for Logerende.

§ 76 (83).

Dobbeltsenge maa ikke benyttes i noget Logishus. For saa vidt Kvinder modtages i Logishuset, skal det ske i særskilte Rum, hvortil ingen andre end Kvinder har Adgang.

§ 77 (84).

Med Hensyn til Sundheds- og Renlighedsforholdene i Logishuser gælder, foruden de øvrige i denne Vedtægt indeholdte Forskrifter, følgende særlige Regler:

a) Ethvert Værelse skal *rengøres* hver Formiddag inden Kl. 10, og Vinduerne, medmindre Vejrliget eller Beboernes Helbredstilstand maatte være til Hinder derfor, holdes aabne mindst 2 Timer hver Formiddag og 2 Timer hver Eftermiddag. Tillige skal der, saafremt der ikke findes særlige Foranstaltninger til Luftfornyelse, sørges for, at der ogsaa om Natten skaffes Tilførsel af frisk Luft gennem aabent Vindue eller Trækrude.

b) Gulvet i hvert Værelse skal *være ferniseret og daglig renses ved Afvaskning*.

c) Al Hvidtning i Værelserne skal fornyes mindst 1 Gang om Aaret og alt Træværk og Oliemaling vaskes mindst hvert Halvaar.

d) Sengene skal *enten være af Jern eller Feltsenge, der let lader sig rense og desinficere. De skal holdes tilbørlig rene og forsynes med rene Lagener mindst 1 Gang hver 14. Dag. Sengklæder og Tæpper skal udluftes og udbankes en Gang om Maanedes. Løs Halm i Sengene maa ikke anvendes.*

e) Sundhedskommissionen er berettiget til at fordrø Beboelsesrummene, Inventariet og Latrinerne desinficerede ogsaa udenfor de i Afsnit X omhandlede Tilfælde. Desinfektionen skal ske ved Sundhedskommissionens Personale.

2 Yderligere Forskrifter i de anførte Henseender samt med Hensyn til, hvad der bliver at iagttage i Anledning af Sygdomstilfælde, som opstaar i Logishuse, kan gives af Sundhedskommissionen.

§ 78 (85).

Adgang til Logishuset skal staa Sundhedskommissionens Tilsynshavende aaben ogsaa om Natten. *Til Logishuse for Kvinder skal om Natten anvendes kvindeligt Tilsyn.*

§ 79 (86).

Sundhedskommissionen er bemyndiget til, naar Bestyreren af et Logishus gentagne Gange er dømt for Overtrædelser af de for Logishuset gældende Forskrifter, efter forudgaaet Advarsel, i Tilfælde af ny Overtrædelse at forbyde saavel en delvis som den hele Beboelse af Logishuset.

§ 80 (87).

Et af Sundhedskommissionen udleveret Aftryk af de for Logishuse gældende Forskrifter skal findes ophængt paa et iøjnefaldende Sted i ethvert til Udleje bestemt Rum i Logishuset.

C. Herbergerier.

§ 81 (88).

Bestemmelserne i dette Afsnit kommer ogsaa, med de Lempelser, som Sundhedskommissionen finder tilstedelige, til Anvendelse paa de Lokaler, hvori der i Henhold til dertil efter Næringslovens § 60 given Tilladelse drives Herbergeri.

IX. Skoler og Asyler samt Vuggestuer.

§ 82 (89).

Sundhedskommissionen fører Tilsyn med hygiejniske Forhold i *Vuggestuer*, Asyler og private Skoler, særlig med *Renlighedsforhold* og med, at Lokalerne ikke overfyldes.

Enhver privat Skole eller Børnehave og ethvert Asyl skal, saafremt der optages 10 Børn eller derover, anmeldes for Sundhedskommissionen, *det samme gælder enhver Vuggestue uden Hensyn til Antallet af Børn. Gennem Sundhedskommissionen udfærdiges et Regulativ med hygiejniske Forskrifter for saavel Asylter som Vuggestuer.*

X. Om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme.

§ 83 (90).

Med Hensyn til Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme gælde Bestemmelserne i Lov Nr. 43 om Foranstaltninger mod Udbredelse af smitsomme Sygdomme af 31. Marts 1900 med de i Henhold til samme udfærdigede Regulativer, Lov Nr. 81 af 30. Marts 1906 om Modarbejdelse af offentlig Usædelighed og venerisk Smitte og Lov Nr. 55 af 1. April 1912 om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse.

§ 84 (91).

Sundhedskommissionen bemyndiges til, saafremt den maatte anse det fornødent, at give Forskrifter angaaende Renlighedstilstanden paa Barber- og Friserstuer.

XI. Begravelsesvæsen.

§ 85 (92).

Ingen ny Kirkegaard maa tages i Brug, forinden Sundhedskommissionen har haft Lejlighed til at udtale sig om Planen.

§ 86 (93).

Ligkapeller, Ligstuer og andre Lokaler, der er bestemt til Henstilling af Lig, skal indrettes efter de Forskrifter, Sundhedskommissionen i hvert enkelt Tilfælde anser det for fornødent at give.

- 2 Ligrum skal renses og desinficeres, saa ofte Sundhedskommissionen finder det nødvendigt, og paa den Maade, Sundhedskommissionen foreskriver.

§ 87 (94).

Opgravning af Lig maa, afset fra de i Kultusministeriets Bekendtgørelse af 29. Marts 1892 omhandlede Tilfælde, i hvilket Begravelsesvæsenet meddeler Tilladelse, kun foretages med Sundhedskommissionens Samtykke og efter dens Anvisning.

§ 88 (95).

Forinden en nedlagt Kirkegaard tages i Brug i andet Øjemed, bliver Sundhedskommissionens Samtykke at indhente.

XII. Om Tilsyn med Plejebørn.

§ 89 (96).

Sundhedskommissionen fører i Henhold til Lov af 1. Marts 1895 § 1 Tilsyn med Plejeforældre og Plejebørn her i Staden, *samt med de Børn, som Øvrigheden i Henhold til § 7 i samme Lov forlanger Tilsynet udstrakt til.*

§ 90 (97).

Ingen maa mod Betaling have noget Barn, der er under 14 Aar gammelt, i Kost og Pleje uden dertil at have erhvervet Sundhedskommissionens Tilladelse, som til enhver Tid skal kunne tages tilbage.

§ 91 (98).

I Tilfælde af uforsvarlig Behandling af Plejebarnet, eller hvis der indtræder for samme skadelige Forandringer i Plejemoderens huslige Forhold, bliver Tilladelsen at tage tilbage.

§ 92 (99).

- 1 Enhver, der i Henhold til dertil given Tilladelse modtager et Barn i Pleje, skal inden 24 Timer gøre Anmeldelse

derom paa vedkommende Politistation, hvor ligeledes enhver Forandring af Bopæl inden samme Frist skal anmeldes af Plejeforældrene.

Fremdeles skal Anmeldelse ske samme Sted, saa snart 2 Plejeforholdet ophører enten ved Barnets Død eller af andre Grunde.

Dødsattester for Plejebørn skal, forinden Begravelsen 3 kan finde Sted, forevises for og paategnes af vedkommende Politiasistent, der, hvis Omstændighederne dertil giver Anledning, skal anstille nærmere Undersøgelse og iagttagelse Forskrifterne i Lov om Ligsyn af 2. Januar 1871 § 6, kfr. Lov af 4. Maj 1875 § 2.

§ 93 (100).

De i § 92 paabudte Meldinger skal gøres paa dertil af Sundhedskommissionen udfærdigede Blanketter og indeholde Oplysning om Plejebarnets fulde Navn, Fødselssted og Fødselsdag, Forældrenes eller, hvis det er født udenfor Ægteskab, Moderens Navn og Bopæl, samt Oplysning om, hvorledes og i hvilke Terminer Betalingen skal erlægges. Ved Meldinger om Afgang, der ikke er bevirket ved Barnets Død, skal tillige meddeles Oplysning om Stedet, hvortil Plejebarnet henflyttes.

§ 94 (101).

Sundhedskommissionen kan frafalde Tilsynet under saadanne særlige Forhold, hvor Hensynet til Fortjeneste eller Erhverv maa skønnes ganske at ligge udenfor Bevæggrunden til Plejeforholdets Ordning.

*

§ 95 (102).

Plejebørn, der af Københavns Fattigvæsen anbringes 1 i privat Pleje i Kommuner udenfor København, maa kun anbringes paa Steder, hvor der findes en Tilsynsværge (*Kvinde eller Mand*), der staar i Forhold til Københavns Magistrat, og først efter at Tilsynsværgeren forud er hørt og har erklæret Plejehjemmet for egnet til Barnets Anbringelse. De saaledes anbragte Børn maa ikke uden Tilsynsværgens Indvilligelse og Københavns Fattigvæsens Approbation af

Plejeforældrene overgives til nogen anden Persons eller Families Forsorg. Flytter Plejeforældrene med Plejebarnet fra et Tilsynsdistrikt til et andet, skal Tilsynsværgerne medgive dem en Meddelelse til Magistratens Tilsynsværge i det Distrikt, hvortil de flytter, og paalægge dem ved Afgivelse af denne Meddelelse at melde Tilflytning til den nye Tilsynsværge; findes ingen Tilsynsværge i det nye Distrikt, vil Tilsynsværgerne i det Distrikt, hvorfra Plejeforældrene flytter, uophødelig have at meddele Magistraten om Flytningen, for at et nyt Tilsynsværgemaal kan etableres.

2 Om alt, hvad der efter Tilsynsværgens Anskuelse kan faa Indflydelse paa Spørgsmaalet om, hvorvidt Plejeforholdet fremdeles bør vedblive, skal han snarest gøre Indberetning til Magistraten, som, naar det skønnes, at Plejeforholdet ikke vil kunne fortsættes uden Skade for Barnets fysiske eller aandelige Vel, har Ret til at hæve Forholdet til enhver Tid uden forudgaaende Opsigelse.

3 Tilsynsværgemaalet er et imellem vedkommende Værge og Københavns Magistrat ad frivillig Vej ordnet Forhold, hvorved han overtager og af Magistraten autoriseres til paa dennes Vegne at føre det i Lov af 1ste Marts 1895 § 8 omhandlede Tilsyn med de af Københavns Fattigvæsen i privat Pleje i anden Kommune anbragte Plejebørn og de Hjem, hvori de er anbragte. Det staaer Tilsynsværgerne frit for paa eget Ansvar at antage dertil egnede i Nærheden af de paagældende Plejehjem bosatte Mænd eller Kvinder til som Medhjælpere at føre det hyppigere Tilsyn med et eller flere Børn i Distriktet, dog uden at disse Medhjælpere kommer til at staa i noget direkte Forhold til Københavns Magistrat. Det paahviler Magistraten at lade hvert Plejedistrikt og de der benyttede Plejehjem tilse af Udsendinge blandt Magistratens Embedsmænd, saa ofte som Omstændighederne tillader eller udkræver det, og som Regel en Gang hvert Aar.

4 Paa de i Overensstemmelse med foranstaaende af Københavns Kommune udenfor København anbragte Plejebørn finder Bestemmelserne i Lov om Tilsyn med Plejebørn af 1ste Marts 1895 §§ 1—7 ikke Anvendelse.

XIII. Private Fødehjem.

§ 96.

Sundhedskommissionens Tilladelse udkræves, for at nogen mod Betaling kan modtage svangre Kvinder for at pleje dem og deres Børn under Fødsel og Barselseng.

XIV. Om Aftryk af Sundhedsvedtægten.

§ 97.

Aftryk af Sundhedsvedtægten og fremtidige Tillæg til samme samt af Regulativer og Forskrifter, der er udfærdigede i Henhold hertil, skal til enhver Tid kunne faas i Københavns Politis 3die Afdeling (Sundhedspolitiet).

§ 98.

Denne Sundhedsvedtægt træder straks i Kraft i Stedet for Sundhedsvedtægten af 15de Juni 1886 og dertil knyttede senere Tillæg.

Ændringsforslag til Hovedforslaget.

ad § 8.

1) Af et *Mindretal* (Fischer, Holm, Johan Nielsen og V. Salicath):

Stk. 1 L. 2: Efter »Motivering« tilføjes: »og kan, inden en Frist af 14 Dage efter at det af Sundhedskommissionen er meddelt vedkommende, af denne sidste indankes for Justitsministeriet. Den paagældende fritages ikke derved for at efterkomme Sundhedskommissionens Beslutning.«

2) Af et *Flertal* (A. Harbou Hoff, Leerbeck, Lorentzen, Rump og Sørensen):

Stk. 3 udgaar.

ad § 11.

3) Af *Mindretallet under Nr. 1*:

Stk 5 udgaar.

4) Af *samme*:

Stk. 8. De 4 sidste Linier: »I intet Tilfælde kan..... ved Arbejdernes Udførelse«, udgaar.

ad. § 15.

5) Af *samme*:

2det Stk. 3die L.: efter »tørlægges« sættes »,«. og Resten af Stykket udgaar.

6) Af *samme*:

Stk. 3 L. 1—2: Ordene: »Klosetter til Brug for mere end én Husstand« udgaar.

ad § 17.

7) Af samme:

Stk. 1. De tre sidste Linier: »og Ejerne er ansvarlige for, at Beholderne ikke bliver overfyldte, forinden Afhenting sker« udgaar.

ad § 30.

8) Af samme:

I 3die Stk. næstsidste Linie ændres »7« til »10«, i sidste Linie ændres »8« til »11«, og det sidste Punktum udgaar.

ad § 39.

9) Af samme:

I 2det Stk. 2den Linie ændres »,« mellem »Lam« og »Beder« til »og«, og Ordene: »og Svin« udgaar.

ad § 77.

10) Af *Flertallet under Nr. 2*:

Paragraffen affattes saaledes: »Med Hensyn til Sundheds- og Renlighedsforholdene i Logishuse gælder, foruden de øvrige i denne Vedtægt indeholdte Forskrifter, de Regler, som findes i et af Sundhedskommissionen udfærdiget Regulativ.«

ad § 17.

7) Af samme: Stk. 1. De tre sidste Linier: og Ljorne er ansvarlige for, at Bodebærene ikke bliver overfyldte, forinden Alben- ning sker udgaar.

ad § 30.

8) Af samme: I 3de Stk. næstsidste Linie ændres 7- til 10- i sidste Linie ændres 2- til 11- og det sidste Ord udgaar.

ad § 39.

9) Af samme: I 2det Stk. 2den Linie ændres: mellem 2- og 3- Ordene: og Ordene: og Ordene: og Ordene: udgaar.

ad § 77.

10) Af Forslaget: I 1ste Linie ændres: Med Hensyn til Sundheds- og Hængebærelserne i Lørdags og Søndags, forinden de vigtige i denne Vedtægt indholdte Forskrifter, de Regler, som findes i et Sundhedskommissionens underrettede Reglement.

ad § 80.

11) Af Forslaget: I 1ste Linie ændres: Med Hensyn til Sundheds- og Hængebærelserne i Lørdags og Søndags, forinden de vigtige i denne Vedtægt indholdte Forskrifter, de Regler, som findes i et Sundhedskommissionens underrettede Reglement.

ad § 81.

12) Af samme: I 1ste Linie ændres: Med Hensyn til Sundheds- og Hængebærelserne i Lørdags og Søndags, forinden de vigtige i denne Vedtægt indholdte Forskrifter, de Regler, som findes i et Sundhedskommissionens underrettede Reglement.

Udvalgsbetænkning

angaaende

Revision af Sundhedsvedtægten.

I Borgerrepræsentationens Møde den 25. Oktober 1909 overdroges Sagen angaaende Revision af Sundhedsvedtægten til undertegnede Udvalg, i hvis oprindelige Sammensætning der er sket følgende Ændringer.

Straks efter Udvalgets Nedsættelse udtraadte Detailhandler C. F. Sørensen paa Grund af Sygdom og erstattedes med Forretningsfører Fru Olivia Nielsen. Efter sidstnævntes Død i Sommeren 1910 indtraadte Hr. C. F. Sørensen paany. I Maj 1911 udtraadte Prof. Ehlers af Forsamlingen, og i hans Sted indvalgtes i Udvalget Overretssagfører Laurits Holm. Efter Valget i Marts 1912 indtraadte Prof. Fischer i Stedet for Kontorchef Schovelin.

Udvalget konstituerede sig den 22. November 1909.

Gangen i Udvalgets Arbejde har i store Træk været følgende:

Efter i sine første Møder at have behandlet dels den til Udvalget henviste særlige Sag, Andragende fra Københavns Brødhandlerforening om Ændringer i Tillæget til Sundhedsvedtægten angaaende Handel med Mælk, dels Spørgsmaalet om en Forlængelse af Tidsfristen for Ikrafttrædelsen af den i Sundhedsvedtægtens § 34, 5, 2det Stk., fastsatte Bestemmelse om Organernes Vedhængen ved Dyrekroppe, paabegyndte Udvalget i Februar 1910 1ste Behandling af Sundhedsvedtægtsforslaget. I en Række Møder

gennemgik Udvalget nøje hver enkelt Paragraf, drøftede de af Sundhedskommissionen foreslaaede Bestemmelser og de Ændringer, hvorom der fra forskellige Sider i Udvalget fremsattes Ønske. Samtidig gav Udvalget forskellige Foreninger (se nedenstaaende Fortegnelse over disse), af hvilke der var fremsat Ønske om Ændringer, Lejlighed til mundtlig at begrunde deres Ønsker for Udvalget.

I Maj 1910 var 1ste Behandling tilendebragt, og Ændringsforslag indkaldtes.

Ved Skrivelse af 4. Juli 1911 tilstillede Udvalget Magistratens 4de Afdeling en Fortegnelse over samtlige, dels af Magistraten, dels af Medlemmer af Udvalget stillede, dels fra forskellige Foreninger modtagne Ændringsforslag med Forespørgsel om, hvorvidt Magistraten, Sundhedskommissionen og Stadslægen kunde ønske at gøre Bemærkninger til nævnte Ændringsforslag.

Med Skrivelse af 19. April 1912 fremsendte Magistratens 4de Afdeling de i den Anledning fremkomne Udtalelser fra Stadslægen, Direktøren for Vej- og Kloakanlægene og Sundhedskommissionen m. m.

I Juni 1912 paabegyndte Udvalget derefter 2den Behandling, som afsluttedes i November s. A. Samtlige fremkomne Ændringsforslag blev indgaaende drøftede, og der foretoges Afstemning over dem. Som Resultat af sit Arbejde udarbejdede Udvalget derefter en ny Affattelse af Sundhedsvedtægtsforslaget, der tilstilledes Magistraten, som atter tilsendte Udvalget sine egne og Sundhedskommissionens Bemærkninger desangaaende. Efter en redaktionel Bearbejdelse i et dertil nedsat Underudvalg, underkastedes Forslaget en — mere summarisk — 3die Behandling, hvorved der foretoges enkelte Ændringer væsentligst af underordnet Betydning.

Ved Siden af Sundhedsvedtægtsforslaget har Udvalget behandlet og afgivet Betænkning over følgende til det af Forsamlingen henviste særlige Sager:

1) Andragende fra Københavns Brødhandlerforening om Ændringer i Tillæget til Sundhedsvedtægten angaaende Handel med Mælk (B. F. 1909—10 S. 1517—24 og 2240—46);

2) Forandringer i Sundhedsvedtægtens Bestemmelser om Beboelsesrum (B. F. 1910—11 S. 844—50);

3) Ændring i Bestemmelserne om Indførsel af Kød (B. F. 1911—12 S. 1355—58, 1595—97 og 2015—17);

4) Ændring i Bestemmelserne om Kontrol med Bagerier; (B. F. 1911—12 S. 1756—64 og 2381—82);

5) Omsætning af Sundhedsvedtægtens Maalangivelser til det metriske System (B. F. 1912—13 S. 265—73 og 822—40);

6) Ændring i Sundhedsvedtægtens Bestemmelser om Trikiundersøgelse (B. F. 1912—13 S. 1660—67 og 2632—41), og

7) Yderligere Udsættelse af Ikrafttrædelsen af Bestemmelsen om Organers Vedhængen ved de til Kontrol fremstilte Svinekropper (B. F. 1912—13 S. 2795—2816 og Forsamlingens Møde den 17. Marts 1913).

Til de herefter af Kommunalbestyrelsen truffene og af Justitsministeriet stadfæstede Bestemmelser er der taget Hensyn i Udvalgets Forslag.

Udvalget har modtaget Andragender og Henvendelser fra følgende Foreninger:

1) Kommissionærforeningen af 1. Juni 1897 (om Forlængelse af Fristen for Ikrafttrædelsen af Bestemmelsen om Organernes Vedhængen ved Dyrekropper);

2) Høkerforeningen (Bestemmelserne vedrørende Kødvarer);

3) Høkernes faglige Forening (Bestemmelserne vedrørende Kødvarer);

4) Et af Københavns Grundejerforening nedsat Udvalg (Ændringer i §§ 2, 3 og 70);

5) Samme (Ændringer i §§ 3, 11 og 66);

6) De samvirkende danske Andelsslagterier (Tilladelse til uden Efterkontrol at indføre til København de paa stats-

anerkendte Eksportslagterier med 2den Klasses Stempel forsynede Kød kroppe);

7) Centralforeningen af Slagtermestre i Sjællands Stift (Udsættelse af Ikrafttrædelsen af Bestemmelsen om Organernes Vedhængen ved Kød kroppe);

8) Det af en Række Handels- og Grundejerforeninger angaaende Gade- og Hushandelen nedsatte Udvalg (Ændringer i §§ 57, 62 og 63);

9) Komiteen til Formindskelse af Børnedødeligheden (Bestemmelserne om Mælk; Vuggestuer);

10) Københavns Mejeriforening (Bestemmelserne om Mælk);

11) Fællesrepræsentationen for Grundejerforeninger i København og Omegn (forskellige Paragraffer);

12) Forskellige Kvindeforeninger, derunder Danske Kvinders Nationalraads Sundhedsudvalg (Smittefare fra Fluor ved Hestehold; Plombering eller anden effektiv Lukning af Mælkeflasker; Forbud mod Spytning paa Fortove).

De under 1, 2, 3, 8, 9, 10 og 12 nævnte Foreninger har efter derom fremsat Anmodning haft Lejlighed til overfor Udvalget mundtligt at begrunde vedkommende Foreningers Ønsker om Ændringer i Sundhedsvedtægten.

Udvalget har haft gentagne Konferencer med Stads-lægen, ligesom denne har vist Udvalget den Velvillie at deltage i samtlige de Møder, i hvilke 2den og 3die Behandling har fundet Sted.

Endvidere har Udvalget haft Konferencer med Borgmesteren for Magistratens 2den Afdeling (om Slagterboderne ved Nikolaj Taarn og om Bestemmelsen om Organernes Vedhængen ved Dyrekroppe), med Borgmesteren for Magistratens 3die Afdeling (om Tilsyn med Plejebørn, som af Københavns Fattigvæsen anbringes i Pleje udenfor København) og med Sundhedskommissionens 1ste Dyr læge (Bestemmelserne om Kødvarer og Mælk).

Efter Fremsendelsen af Sundhedskommissionens Forslag til Sundhedsvedtægt ved Skrivelse af 30. Marts 1909 er forskellige Love, der har Betydning for Sundhedsvedtæg-

ten, dels blevet udstedte og dels traadt i Kraft. Der følger her en Opgivelse af disse Love tilligemed Oversigt over de Ændringer, der er en nødvendig Følge af dem.

1) Ifølge Lov Nr. 124 af 4. Maj 1907 med den sig dertil sluttende ministerielle Bekendtgørelse af 28. Juli 1909 skal metrisk Maal og Vægt udelukkende anvendes fra 1. August 1912.

Da der allerede i Kommissionsforslaget var taget Hensyn til denne Lov, har den ikke givet Anledning til nogen Ændring i Udvalgets Forslag. Se iøvrigt Borgerrepræsentationens Forhandlinger 1912—13 S. 822—40.

2) Paa Foranledning af Lov Nr. 105 af 8. Maj 1909 om Varigheden af Valg til Kommissioner og særlige Hverv har Udvalget i Overensstemmelse med Sundhedskommissionen fastsat, at Sundhedskommissionens Medlemmer vælges for 4 Aar ad Gangen.

3) Lov Nr. 108 af 18. April 1910 med den sig dertil sluttende ministerielle Anordning af 16. Juli 1912 om Forbud mod Tilsætning af Farvnings- og Konserveringsstoffer til Levnedsmidler, der er bestemte til Falholdelse, trædende i Kraft den 1. Februar 1913 har overflødiggjort de tilsvarende Bestemmelser i Kommissionens Forslag § 39, 1 og 2 (om Kødvarer) og § 56 I (om Mælk), som derfor er udeladte i Udvalgets Forslag.

4) Lov Nr. 104 af 13. Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol og den sig dertil sluttende ministerielle Bekendtgørelse af 19. August s. A. har bevirket visse Ændringer i Bestemmelserne om Kødvarer, §§ 38—43 i Udvalgets Forslag, 34—40 i Kommissionens Forslag.

De væsentligste af disse Ændringer er følgende: a) 2den Klasses Kød kan uhindret indføres til København, dog saaledes, at Efterkontrol er tilladt. b) Afgiften for Efterkontrol af 2den Klasses Kød er ophævet. c) Afgiften for Trikinontrol af Svinekroppe under 100 Kilo er ophævet. d) I Kødudsalg, hvor 2den Klasses Kød forhandles, skal der findes Opslag saalydende: »Her sælges Varer af 2den Klasses Kød«.

5) Lov Nr. 104 af 10. Maj 1912 om Beværtninger og Gæstgiveri samt om Handel med stærke Drikke, traadt i Kraft 1. Januar 1913, bestemmer, at de Fordringer, som af Sundheds-, Sædeligheds- og Ædruelighedshensyn bør stilles til Beværtningslokaler, fremtidig vil være at optage i Politivedtægten, hvorfor Kommissionsforslagets §§ 73—77 udgaar, medens Udvalgsforslagets § 70 kun henviser til, at Sundhedskommissionen fører det sanitære Tilsyn med Beværtninger i Henhold til Politivedtægten.

6) Ifølge Lov Nr. 155 af 8. Juni 1912 fører Arbejds- og Fabriktilsynet fra 24. December 1912 Tilsyn med alle Bagerier og Konditorier. Dog fører Sundhedskommissionen Tilsyn med Overholdelsen af visse sanitære Bestemmelser. I Overensstemmelse hermed er der foretaget Ændringer i Afsnittet angaaende Brød og Kager.

De Ændringsforslag, hvorom der ikke er opnaaet Enighed indenfor Udvalget, er opført samlede efter Hovedforslaget. Det fremgaar heraf, at Udvalget for ethvert af disse Spørgsmaals Vedkommende har delt sig i det samme Flertal og Mindretal. Mindretallet ønsker at bemærke, at det forbeholder sig i Salen nærmere at motivere sine Ændringsforslag samt sin Stilling til de Paragraffer, hvorom Udvalget ikke har været enigt. Iøvrigt er det for de fleste Bestemmelser Vedkommende lykkedes Udvalget efter Forhandling at samles om en fælles Indstilling.

Da flere af de medfølgende Bilag omhandler mange af Forslagets Paragraffer, har det ikke ladet sig gøre at ordne Bilagene efter Indholdet. De er derfor ordnede kronologisk. For Overskuelighedens Skyld er sammenhørende Bilag samlede under fælles Nummerbetegnelse, dog med forskellig Bogstavbetegnelse. Enkelte Bilag, til hvilke der ikke er henvist i Betænkningen, er medtagne, fordi Udvalget mente, at deres Indhold kunde have Interesse for Forsamlingens Medlemmer.

Kapitel 1.

Sundhedsvedtægtens Omraade og Gennemførelse.

§ 2.

Med Hensyn til Sundhedskommissionens Sammensætning havde Magistraten ved Skrivelse af 13. Maj 1909 til Sundhedskommissionen stillet Forslag om at udvide Medlemstallet med 2, nemlig med Raadmanden for Magistratens 4de Afdeling og yderligere ét af Borgerrepræsentationen valgt Medlem. Borgmesteren for Magistratens 4de Afdeling har meddelt Udvalget, at han fremfor Bestemmelsen om, at baade Borgmesteren og Raadmanden skulde have Sæde i Kommissionen, i Tilslutning til Sundhedskommissionen vilde foretrække, at *enten* Borgmesteren *eller* Raadmanden for Magistratens 4de Afdeling indtraadte. Udvalget har ikke ment at burde gaa med til en Forøgelse af Sundhedskommissionens Medlemsantal, da man frygter, at Sundhedskommissionens Forretningsgang skal gøres langsommere herved til Skade for de mange Næringsdrivende, Husejere o. a., der er afhængige af dens Afgørelser. Udvalget vilde anse det for mindre heldigt, om Borgmesteren for Magistratens 4de Afdeling ikke vedblivende var Medlem af Kommissionen, og har derfor ikke tiltraadt noget af de fremkomne Forslag om ændret Sammensætning af Sundhedskommissionen.

Derimod har Udvalget anset det for rettest, at et af de af Borgerrepræsentationen valgte Medlemmer skal være bygningskyndigt, og mener derved at have imødekommet et Ønske, som flere Gange i Aarenes Løb har været udtalt i Borgerrepræsentationen, et Ønske, hvis Berettigelse ligger deri, at en vis Del af Sundhedskommissionens Afgørelser angaar Byggesager. Desuden vil Sundhedskommissionen faa let Adgang til sagkyndig Assistance i de Tilfælde, hvor dette maa være af Betydning, jfr. § 3, 2det Stykke.

Sundhedskommissionens Forslag indeholdt som 2det Stykke en Bestemmelse om, at Sundhedskommissionen skulde være bemyndiget til, naar det ansaas for ønskeligt, midlertidigt at overdrage Afgørelsen af visse Grupper af Sager til et eller flere Medlemmer af Sundhedskommissionen

eller til det til dennes Raadighed stillede Personale. Et Mindretal i Kommissionen (Formanden) havde ikke tiltraadt denne Bestemmelse. Hans Motivering var følgende: »Det staar formentlig allerede nu og uden en saadan Bemyndigelse Sundhedskommissionen aabent selv at bestemme, at visse Grupper af Sager afgøres af et eller flere af dens Medlemmer, og en saadan Ordning har ogsaa i lang Tid været indført i Sundhedskommission.« Udvalget maa dog udtrykkelig fremhæve, at en saadan Afgørelse altid af vedkommende bør kunne indankes for den samlede Sundhedskommission. Formanden fraraader ligeledes at overdrage Afgørelsen af visse Sager til Sundhedskommissionens Personale af Frygt for afvigende Afgørelse i ensartede Sager i de forskellige Lægekredse. I Henhold hertil har Udvalget stroget Paragraffens 2det Stykke.

Det skal tilføjes, at eftersom Justitsministeriet har ønsket en tilsvarende Bestemmelse i det oprindelige Forslag til Sundhedsvedtægt for Frederiksberg udtaget, har Sundhedskommissionen ved Skrivelse til Magistraten af 4. Marts 1912 gjort opmærksom paa, at Bestemmelsen formentlig maa udgaa.

§ 3.

Udvalget har ment, at der blandt det under Sundhedskommissionen ansatte Personale ogsaa burde nævnes de til Varetagelse af den vederlagsfri Behandling af Kønssygdomme i Henhold til Lov af 30. Marts 1906 § 12 ansatte Læger (1ste Stykke, sidste Punktum) samt, at de i Henhold til samme Lov oprettede Klinikker for vederlagsfri Behandling af Kønssygdomme (6te Stykke) ligeledes burde nævnes, da saavel Lægerne som Klinikkerne ifølge nævnte Lov sorterer under Sundhedskommissionen.

Ligeledes har man fundet det rigtigt, at de ved Sundhedskommissions Tilsyn med Plejebørn ansatte Kvinder nævnes i Sundhedsvedtægten mellem Sundhedskommissionens Personale (3die Stykke.)

Da Udvalget ikke har anset det for rigtigt at udelukke

dertil kvalificerede Kvinder fra at blive bygningstekniske Medhjælpere for Sundhedskommissionen, har det ændret »Mænd« til »Personer«. Endvidere har Udvalget fundet, at det noget vage Udtryk: »Personer med Kendskab til Bygningsforhold« burde erstattes med et mere bestemt Udtryk: »Personer, der er bygningskyndige«. I øvrigt er de i 2det Stykke foretagne Ændringer væsentlig af redaktionel Karakter.

§ 8.

Som nyt Stykke 1 har Udvalget indsat en Bestemmelse om, at ethvert af Sundhedskommissionen givet Paalæg eller Forbud skal meddeles skriftligt og med behørig Motivering. En tilsvarende Bestemmelse er i sin Tid tiltraadt af Forsamlingen som et Led i Sundhedsvedtægtens Bestemmelser vedrørende Boliger. Udvalget har i Overensstemmelse med Stadslægen fundet det rigtigt at gøre det til en almindelig Bestemmelse.

Et Mindretal (Fischer, Holm, Johan Nielsen og V. Salicath) foreslaar:

Stk. 1 L. 3: Efter »Motivering« tilføjes: »og kan inden en Frist af 14 Dage, efter at det af Sundhedskommissionen er meddelt vedkommende, af denne sidste indankes for Justitsministeriet. Den paagældende fritages ikke derved for at efterkomme Sundhedskommissionens Beslutning.« med følgende Motivering: I Lighed med hvad Tilfældet er for Frederiksbergs Sundhedsvedtægts Vedkommende, maa det anses for i høj Grad ønskeligt, at der i Sundhedsvedtægten findes en utvetydig Bestemmelse om, at Sundhedskommissionens Paalæg og Forbud kan indankes til Justitsministeriets Afgørelse.

Hertil kan et Flertal (A. Harbou Hoff, Leerbeck, Lorentzen, Rump og Sørensen) ikke slutte sig. Flertallet mener, at der herved indføres en helt ny Praksis, hvorved det kommunale Selvstyre indskrænkes, idet den endelige Afgørelse lægges i Justitsministeriets Hænder og ikke som tidligere i Sundhedskommissionens, hvis Flertal (4 af 5

Medlemmer) udgaar af eller vælges af Kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen har det følgende i sin Magt at øve saa megen Indflydelse paa Sundhedskommissionens Sammensætning, saavel hvad Sagkundskab som hvad Kommissionens almindelige borgerlige Syn paa Forholdene angaar, at det synes unødvendigt samtidigt at søge et Værn overfor Kommissionen hos en højere Appellinstans. Der foreligger efter Flertallets Skøn ingen Grund til at tvivle om, at man fra Sundhedskommissionens Side tør paaregne fuldt retfærdige og ensartede Afgørelser af Sagerne. Iøvrigt henviser Flertallet til Stadslægens Redegørelse. (Bilag 11).

Det nye Stykke 2 er foreslaaet indsat af Sundhedskommissionen ved Skrivelse af 4. Marts 1912. Naar det vedtages, bortfalder de to sidste Linier i Sundhedskommissionens Udkasts § 12.

Det nye Stykke 3 om Dispensation er indsat efter Ønske fra nogle Sider i Udvalget. Det er enslydende med en Bestemmelse i det frederiksbergske Forslag (Kapitel XV). Det fraaades af Sundhedskommissionen (Bilag 31). Ovennævnte Flertal kan ikke tiltræde Bestemmelsen om at tillægge Sundhedskommissionen Dispensationsret for alle Sundhedsvedtægtens Paragraffer, »hvor særlige Grunde dertil er til Stede«, men finder, at denne Bestemmelse er meget for elastisk. Paa mange Omraader i Vedtægten er Afgørelsen gjort afhængig af Sundhedskommissionens Skøn, for at ufravigelige Bestemmelser ikke skal lægge de paagældende unødige Hindringer i Vejen; og man forventer, at Sundhedskommissionen vil tage sine Bestemmelser under behørigt Hensyn til de praktiske og økonomiske Forhold, idet Kommissionen dog opretholder de Sundhedskrav, som den anser for at være fornødne, og som ligger indenfor Sundhedsvedtægtens Rammer. Udvalget har overvejet, hvorvidt der, under Forudsætning af, at Mindretallets Forslag forkastes af Forsamlingen, maatte være Anledning til at fastsætte Dispensationsret for Sundhedskommissionen i flere særlige Tilfælde end i dem, der allerede er nævnte i Udvalgets Forslag. Hertil har man dog ikke fundet tilstrækkeligt Grundlag.

§ 9.

Det nye Stykke 2 er indsat for at imødekomme et Andragende af 9. Maj 1910 fra Grundejerforeningernes Fællesrepræsentation. Den fraraades stærkt af Magistraten (Skrivelse af 9. Januar 1913).

Nogle af Udvalgets Medlemmer har udtalt sig varmt for Bestemmelsen, og da den er affattet i en saadan Form, at Afgørelsen i det enkelte Tilfælde overlades til Magistraten, har hele Udvalget ment at kunne tiltræde den.

Under Behandlingen af dette Kapitel har Udvalget indgaaende drøftet Spørgsmaalet om Ophævelse af Sundhedskommissionen og Henlæggelse af Sundhedsvæsenet under Magistraten. Under 24. Oktober 1909 rettede Udvalget en Forespørgsel til Stadslægen om, hvilke Følger denne Foranstaltning vilde faa. Stadslægen har først givet et foreløbigt Svar herpaa under 29. November s. A. (Bilag 1) og derefter i en Skrivelse af 7. Juni 1910 (tilstillet Forsamlingen med Skrivelse fra Magistraten af 21. Juni 1910, se B. F. 1910—11 S. 740—48) nærmere udformet Tanken samt fremsendt et Eksempplar af Vedtægtsudkastet med de af Tankens Gennemførelse følgende Ændringer.

I den nævnte Skrivelse af 29. November henleder Stadslægen Opmærksomheden paa, at der foruden Tilsynet med Sundhedsvedtægtsens Gennemførelse ved de senere Aars Lovgivning er overdraget Sundhedskommissionen forskellige Pligter særlig vedrørende Foranstaltninger mod Udbredelsen af smitsomme Sygdomme. Af saadanne Love nævnes: Lov af 16. Marts 1900 (Karantæneloven), Lov af 31. Marts 1900 (Epidemiloven), Lov af 14. April 1905, nu Lov af 1. April 1912 (Tuberkuloseloven), Lov af 30. Marts 1906 (Ophævelse af Prostitutions-Kontrollen), Lov af 1. Marts 1895 (Plejebørnstilsyn).

I denne Forbindelse maa desuden bl. a. nævnes: Lov af 10. Maj 1912 (Beværterloven).¹

Efter det saaledes fremkomne mener Udvalget ikke for nærværende Tid at burde optage dette meget store og i Kommunens hele Administration stærkt indgribende Spørgsmaal.

Kapitel II.

Om Ordning af Afløb m. m.

§ 10.

Den nye Bestemmelse er indsat i Henhold til Skrivelse fra Vejdirektøren til Magistratens 4de Afdeling af 17. Oktober 1911, i hvilken en saadan Bestemmelse betegnes som »endog meget hensigtsmæssig«.

Sundhedskommissionen udtaler, at den finder Bestemmelsen overflødig (Skriv. af 6. Jan. 1913). Udvalget slutter sig til Vejdirektørens Forslag, da det anser det for heldigt at have en almindelig Bestemmelse om Afløb for Ejendomme, paa hvilke der findes Bygninger.

§ 11.

De i Stykkerne 2, 3 og 5 foretagne Ændringer er af redaktionel og tydeliggørende Art.

Det ovennævnte Mindretal foreslaar, at Stykke 5 udgaar, med følgende Motivering: Da Sundhedskommissionen altid hos Magistratens 4de Afdeling har Adgang til at faa oplyst, hvorvidt et Afløb er udført i Overensstemmelse med Regulativet, finder man det urimeligt at optage Bestemmelsen i § 11, Stykke 5, som kun er egnet til at forvolde Ejerne Ulempe.

Det ovennævnte Flertal finder ikke Anledning til at tage Afstand fra Sundhedskommissionens Forslag paa dette Punkt.

Ved Ændring i Stykke 8, Linie 8—10 er imødekommet et Andragende af 3. Januar 1910 fra Københavns Grundejerforening. Ved Ændringen i Linie 13—14 har man søgt i nogen Grad at imødekomme et Andragende af 9. Maj 1910 fra Grundejerforeningens Fællesrepræsentation (Bilag 10).

Den sidstnævnte Ændring fraraades af Sundhedskommissionen (Skr. af 6. Januar 1913) (Bilag 32).

Det ovennævnte Mindretal foreslaar, at i Stykke 8 de sidste 4 Linier: »I intet ... Udførelse« udgaar, med følgende Motivering: Sundhedsvedtægten paalægger de private Ejere saa mange pekuniære Ofre til Fremme af den offentlige Sundhedstilstand i Byen, at det maa anses for at være et rimeligt Krav, at en Ejer hos det offentlige kan kræve Erstatning for den Ulempe, der i paakommende Tilfælde forarsages.

Det ovennævnte Flertal maa bestemt tilraade, at det nævnte Punktum bibeholdes, da der i modsat Fald let vil være Anledning til Stridigheder mellem Kommunen og vedkommende Husejer. De Ulemper, hvorom der her er Tale, vil i Reglen være af ganske uvæsentlig Natur og meget vanskeligt kunne vurderes i Penge.

§ 12.

De to sidste Linier af Kommissionsforslaget er udeladte som overflødiggjorte ved den nye Bestemmelse i § 8, 2det Stykke (se ovenfor).

Kapitel III.

Om den offentlige Renlighed m. m.

§ 14.

Kommissionsudkastets Stykke 2 om Fjernelse af det fra Sporvejsskinner oprensede Snavs er strøget, da en tilsvarende Bestemmelse er optaget i Politivedtægtsforslagets § 80.

Som nyt Stykke er indsat et Forbud mod Spytning paa Fortove. I det angaaende Revision af Politivedtægten nedsatte Udvalg har Spørgsmaalet været drøftet, men nævnte Udvalg har ment, at en saadan Bestemmelse snarere hørte hjemme i Sundheds- end i Politivedtægten. Udvalget har om denne Sag gennem Professorinde Buhl modtaget et af talrige Borgere og Borgerinder underskrevet Andragende samt en Række Udklip af Avisartikler og nogle Oplysninger

om lignende Forbud andetsteds. Fra danske Kvinders Nationalraad er modtaget en indtrængende Anmodning i samme Retning. Til Trods for de af Stadslægen i Skrivelse af 31. Januar 1910 og 1. September 1911 (Bilag 28 a og b) udtalte Betæneligheder, som navnlig gaar ud paa, at Gennemførelsen af Forbudet vil være vanskeligt, og til Trods for at Sundhedskommissionen og Politidirektøren har fraraadet Bestemmelsen, har samtlige Udvalgets Medlemmer dog ment, at Forbud mod Spytning paa Fortove af Sundheds- og Renlighedshensyn bør optages i Sundhedsvedtægten. Man mener, at dette Forbud i alt Fald vil have en opdragende Virkning i Lighed med de i Jernbane- og Sporvogne opslaaede Forbud mod Spytning, selv om det rimeligvis vil være sjældent, at en Overtrædelse medfører retslig Paatale og Straf.

§ 15.

I 2det Stykke er »Cementbeton eller Asfalt« ændret til det mere omfattende: »et for Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale«.

Ovennævnte Mindretal foreslaar, at der i 2det Stykke, 3die Linie efter »tørlægges« sættes ».«, og at Resten af Stykket udgaar, med følgende Motivering: Naar der, som i Forslagets § 15, Stykke 1 og Begyndelsen af § 15, Stykke 2, findes Bestemmelse om, at Ejerne skal tørlægge deres Gaardspladser, altsaa sørge for, at skadeligt Vand ikke samler sig i Huller eller siver ned i Grunden, maa dette anses for at være tilstrækkeligt; at aabne Adgang for Sundhedskommissionen til at bestemme, med hvilke Materialer denne Tørlægning skal finde Sted, er uheldigt og kan meget let medføre større Udgifter for Ejeren, end nødvendigt er for, at Formaalet kan naas.

Ovennævnte Flertal mener ikke, at Slutningen af Stykke 2 bør udgaa, særlig fordi Stykke 1 ikke indeholder Bestemmelser for Gaardspladser, der indrettes og vedligeholdes som Beplantning.

Samme Mindretal foreslaar, at i Stykke 3, Linie 2 Ordene: »Klosetter til Brug for mere end én Husstand«

udgaar, med følgende Motivering: Da det er umuligt for en Ejer at kontrollere, om Klosetter, der benyttes af mere end én Husstand, holdes tilbørlig rene, findes det ubilligt at paalægge Ejeren et Ansvar i saa Henseende.

Samme Flertal anser det for nødvendigt at paalægge Husejeren Ansvar for Renlighedstilstanden i alle de Lokalteter i Ejendommen, der benyttes af mere end én Husstand.

Det nye Stykke 5 er overflyttet hertil fra § 16 (Stykke 3).

Da Udbanking af Tæpper og Maatter — som i Politivedtægten kun er forbudt til Gaden — fra Altaner i Huse, der beboes af mere end én Familie, ofte medfører Ulemper for de omboende, særlig for dem, der bor ovenover og nedenunder, er der som Stykke 6 indført et Forbud herimod.

§ 16.

Den af Udvalget foreslaaede Affattelse er formentlig tydeligere og mere overskuelig end den af Kommissionen foreslaaede. Bestemmelsen om, at Beholderne ved Tilbagebringning kan ombyttes, er udeladt, da Udvalget har erfaret, at der er fremkommet Klager over, at nye Beholdere er blevet ombyttede med ældre og mindre værdifulde.

Fra flere Sider indenfor Udvalget har der været stærk Stemning for at give Grundejerne Adgang til, naar de i Stykke 3 opstillede Betingelser opfyldes, at lægge Ansvaret for Overholdelse af Sundhedsvedtægtens her nævnte Bestemmelser over paa dem, som foretager Afhentningen, og som jo maa siges at være de virkelige skyldige, hvis der finder Overtrædelser Sted. Udvalget har derfor foreslaaet, at Ansvaret under visse Omstændigheder kan komme til at paa hvile Entreprenørerne. Denne Bestemmelse fraraades af Sundhedskommissionen (Skr. af 6. Januar 1913, Bilag 32.)

Kapitel IV.

Om Latrinvæsen.

§ 17.

Ovennævnte Mindretal foreslaar, at i Stykke 1 udgaar de 3 sidste Linier: »og Ejerne er ansvarlige for, at Beholderne

ikke bliver overfyldte, forinden Afhentning sker«, med følgende Motivering: En lignende Betragtning som under § 15, Stykke 3 anført gør sig ogsaa gældende her. Husejerne bortfører ikke selv Latrinbeholderne og er ganske ude af Stand til at hindre, at det Selskab, der ved Kontrakt med Kommunalbestyrelsen og under Magistratens Tilsyn besørger Bortførelsen, ikke overholder sine Pligter og besørger Tømmingen tilstrækkeligt hyppigt.

Ovennævnte Flertal mener, at Ansvar for Overholdelse af Renligheden ogsaa paa dette Punkt bør hvile paa Ejeren, der maa sørge for Tilstrækkeligheden af den af ham rekvirerede Udførsels Hyppighed.

Om Indretningen af det Rum, hvori Pottetønder og Udslagningskummer skal være anbragte, er der i Stykke 3 givet mere detaillerede Regler.

I Stykke 6 er der efter »Bygningsforetagender« tilføjet »og andre større Arbejder«, og det er præciseret, at de vedkommende Nødtørftshuse skal være praktiske og vel renholdte. Et af Magistraten i Skrivelse af 13. Maj 1909 stillet Ændringsforslag om, at »vedkommende Bygningsinspektør« ændres til »Bygningsmyndighederne«, er tiltraadt af Udvalget.

§ 18.

Udvalget har fundet det rigtigt at indsætte et Forbud mod Udførsel ved privat Foranstaltning, idet man dog samtidig kan tiltræde et Forslag af Stadslægen i Skr. af 31. August 1911 (Bilag 14) om, at Sundhedskommissionen kan indrømme Afgivelser herfra.

Kapitel V.

Om de for de omboendes Sundhed skadelige Anlæg.

I Erkendelse af at Luftens Renhed, dens Frihed for Røg, Støv og ilde Lugt er en af de Faktorer, der har den allerstørste Betydning for Sundhedsforholdene i en Storby, har Udvalget ikke taget i Betænkning at indføre visse Skær-

pelser i Kapitlet om de for de omboendes Sundhed skadelige Anlæg, idet man dog mener at have holdt sig indenfor de Grænser, som Næringslivets Udvikling fornuftigvis maa sætte.

§ 21.

Blandt de til 1ste Klasse af de for de omboendes Sundhed skadelige Virksomheder og Anlæg henførte Virksomheder er optaget Fjerrensning. I sidste Linie af Stykke 1 er tilføjet »og skadeligt Støv«.

§ 23.

Udvalget har fundet det rigtigt at udvide det Omraade af Stadens Grund, paa hvilket der ikke kan gives Tilladelse til Anlæg af noget nyt Næringsbrug af de under 1ste Klasse anførte eller til Udvidelse og Flytning af noget bestaaende, og foreslaar derfor en ny Grænselinie, som ligger betydeligt længere ude end den af Sundhedskommissionen foreslåede.

Udvalget har forhandlet herom med Magistraten og Stadslægen, der har billiget Ændringen.

§ 25.

Udvalget har ment, at Bestemmelsen om, at Ledninger fra andre Gasværker end de kommunale ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse maa indlægges i Bygninger, ikke alene bør omfatte Beboelsesbygninger, men ogsaa Forretningsbygninger, og at større Brandsikkerhed i vedkommende Bygnings Indretning ikke skal gøre Sundhedskommissionens Tilladelse overflødig.

§ 26.

Om Kludelageres og Kludeforretningers Indretning havde Sundhedskommissionen foreslaaet en Række detaljerede Bestemmelser. Udvalget finder det uheldigt i Sundhedsvedtægten at optage Bestemmelser af en saa speciel Art, da det derved vanskeliggøres i disse at foretage saadanne Ændringer, som efter Udviklingen og de skiftende Forhold vil være paakrævede eller praktiske. Udvalget mener derfor at kunne henvise Ordningen af de herhen hørende Forhold til et af Sundhedskommissionen udfærdiget Regulativ.

Paa andre Punkter (Brødudsalg, Mælkebeholdere, Gasbadeovne, Asylter og Vuggestuer) har en lignende Betragtning ført Udvalget til at foretage samme Ændring.

For at give de Borgere, som er interesserede i at kende de til enhver Tid gældende Bestemmelser paa slige Omraader, en saa bekvem Adgang hertil som muligt, har Udvalget i § 97 foreslaaet, at Aftryk af Sundhedsvedtægten og fremtidige Tillæg til samme samt af Regulativer og Forskrifter, der er udfærdigede i Henhold hertil, skal til enhver Tid kunne faas i Københavns Politis 3die Afdeling (Sundhedspolitiet).

Under det her omhandlede Regulativ har Udvalget fundet det rigtigt ogsaa at inddrage Forretninger, der opbevarer eller handler med Ben og Brødffald.

§ 28.

I 2det Stykke har man i Overensstemmelse med Sundhedskommissionens Flertal overladt det til Kommissionen at skride ind overfor stærkt røggivende Skorstene, naar denne skønner, at det er fornødent.

§ 29.

Beskyttelse mod Røgulemper vil der, foruden ved Jernbanelokomotiver, ogsaa være Grund til at søge tilvejebragt ved Lokomobiler og Damptrømler. Udvalget har ikke anset det for fornødent at nævne noget specielt Brændselmateriale og derfor udtaget Ordene: »saasom Waleskul eller lignende«. De øvrige Ændringer i Stykke 1 er af redaktionel Karakter.

Det nye Stykke 2 er foreslaaet af Hensyn til den Ulempe, Automobiler forvolder ved Udsendelse af Røg og ilde Lugt, og man mener, at et vist Ansvar bør lægges paa Føreren.

§ 30.

I 3die Stykke er der sket en Lempelse ved foran »Ben« at indskyde »ildelugtende« samt ved at tillade Bortførsel af Hestegødning til om Sommeren Kl. 9, om Vinteren Kl. 10 Fm.

Ovennævnte Mindretal stiller Ændringsforslag om, at i 3die Stk. næstsidste Linie ændres »7« til »10«, i sidste

Linie ændres »8« til »11«, og det sidste Punktum udgaar, med følgende Motivering: Da Salget af Ben for en stor Kreds af Næringsdrivende er en betragtelig Indtægt, og da Opkøbet sker ved, at Vogne kører rundt hos de handlende og afhenter Benene, vil en Bestemmelse om, at saadanne Vogne ikke maa køre længere end til 7 Fmd. om Sommeren og 8 Fmd. om Vinteren, lægge alt for mange Hindringer i Vejen for de handlende og eventuelt berøve dem den Indtægt, der hidtil er flydt af dette Bensalg.

Ovennævnte Flertal anser det for utilstedeligt i en saa stor By at lade Vogne med ildelugtende Sager køre gennem Gaderne saa sent op ad Formiddagen som af Mindretallet foreslaaet og skønner ikke rettere, end at den omtalte Kørsel maa kunne være tilendebragt til de i Forslaget nævnte Tidspunkter.

§ 31.

Udvalget har skærpet Forbudet mod Oplag af Hus- og Gadeaffald ved at bestemme, at saadanne indenfor den i § 23 nævnte Grænse overhovedet ikke maa finde Sted. Magistratens i Skr. af 13. Maj 1909 fremsatte Ændringsforslag om, at der foran »Oplag« indskydes »Private«, har Udvalget, i Overensstemmelse med Sundhedskommissionen og Stads-lægen, ikke kunnet tiltræde. Udvalget har ment, at det her — som overhovedet, hvor det drejer sig om at undgaa sundhedsskadelige Forhold — vil være mindre heldigt at indrømme Kommunalbestyrelsen Friheder, som man af sundhedsmæssige Grunde formener private.

§ 32.

Det nye Punktum i Stykke 4 er foreslaaet af Magistraten ved Skr. af 20. April 1910 (Bilag Nr. 7 a).

Den i Sundhedskommissionens Udkast Stk. 8 indeholdte Bestemmelse om, at i bymæssig bebyggede Bydele kan Sundhedskommissionen kræve Reglerne for Kostalde og Svinestier gennemførte ogsaa for ældre bestaaende Stalde og Stiers Vedkommende, er strøget i Henhold til Forslag af Sundhedskommissionen i Skr. af 4de Marts 1912 (Bilag Nr.

27), idet Udvalget mener, at der bør optrædes med Lempe overfor bestaaende Forhold. En lignende Bestemmelse har Justitsministeriet nægtet Godkendelse i det frederiksbergske Forslag.

I Stykke 10 har Udvalget foretrukket at give den Sundhedskommissionen tillagte Beføjelse til at skride ind imod Ulemper fra mindre Husdyr en mere almindelig og derved mere omfattende Karakter.

Kapitel VI.

Om Tilsyn med Næringsmidler m. m.

Almindelige Bestemmelser.

For at gøre Forholdene med Hensyn til Hygiejne og Renlighed saa betryggende som muligt og for at lette Kontrollen overalt, hvor Nærings- og Nydelsesmidler tilberedes og opbevares i Forretningsøjemed eller falbydes, har Udvalget under denne Overskrift samlet en Række Bestemmelser, som kommer til Anvendelse overfor Næringsmidler overhovedet, nemlig Kommissionsforslagets §§ 33, 42, 43, 62 og 63. Herved har man tillige opnaaet en vis Ensartethed i Bestemmelserne for Butikshandel paa den ene Side og Gade- og Hushandel paa den anden Side.

§ 34.

Det i Udkastets § 62, 2det Stykke, opstillede Paabud om Renlighed og Orden i Lokaler, hvor Nærings- og Nydelsesmidler tilvirkes, opbevares eller falbydes, er udstrakt til tillige at gælde Redskaber og Transportmidler samt de derved beskæftigede Personer. Pligten til Anmeldelse for Sundhedskommissionen, som efter Sundhedskommissionens Udkast skulde gælde »Lokaler til Tilvirkning, Opbevaring eller Forhandling af Nærings- eller Nydelsesmidler af hvad Art nævnes kan«, er her udstrakt til al Butiks-, Gade- og Hushandel med og al i Omsætningsøjemed foretagen Tilberedning og Opbevaring af saadanne Varer. For at muliggøre en Kontrol med Gadehandel fra Vogn bestemmes det, at Vogne,

hvorfra Gadehandel foregaar, skal være tydeligt mærkede med Sælgerens paamalede Navn og Adresse. Ved disse Bestemmelser har man søgt i nogen Maade at imødekomme et Andragende fra et af forskellige Grundejere og Detailhandlerforeninger nedsat Udvalg om Gadehandel, idet man samtidig har bestræbt sig for ikke at lægge den berettigede og navnlig for den ubemidlede Befolkning af Betydning værende Gadehandel for store Hindringer i Vejen. — Sundhedskommissionen har ikke tiltraadt disse Bestemmelser, som menes at være for vidtgaende. (Sundhedskommissionens Skr. af 6. Januar 1913 Bilag, Nr. 32).

§ 35.

Man har anset det for rigtigt at indsætte en positiv Bestemmelse om, at Nærings- og Nydelsesmidler, der er bestemt for Mennesker, kun maa udbydes til Forhandling og sælges i god og ufordærvet Tilstand. Bestemmelsen er nærmest en Skærpelse af Bestemmelsen i det følgende Stykke. Den er i Overensstemmelse med et Andragende fra det ovennævnte Udvalg om Gadehandel.

§ 36.

Denne Paragraf træder i Stedet for Udkastets § 42, men medens denne kun angik de i Bagerier og ved Salg eller Transport af Brød beskæftigede Personer, er den her udvidet til at gælde alle ved Tilberedning, Transport eller Salg af Nærings- eller Nydelsesmidler beskæftigede Personer.

§ 37.

Det nye Stykke 2 er indsat efter Forslag af Sundhedskommissionen i Skrivelse af 4. Marts 1912 (Bilag 27). Det svarer til § 71 i det frederiksbergske Forslag.

De følgende Bestemmelser er delte i Afsnit med Overskrifterne: Kødvarer — Brød og Kager — Mælk — Drikkevand. (Se Magistratens Skr. af 13. Maj 1909).

Kødvarer.

En stor Del af Ændringerne i dette Afsnit er foranledigede ved Lov om indenrigs Kødkontrol af 13. Maj 1911

og den sig dertil sluttende ministerielle Bekendtgørelse af 19. August s. A. Da disse Ændringer er lovbefalede og altsaa ikke kan forandres, er der formentlig ikke Grund til at komme nærmere ind paa dem her (se S. 5).

Af dette Afsnit har Sundhedskommissionen ved Skrivelse af 2. Marts 1912 foreslaaet en ny Affattelse, ved hvilken der desuden er taget Hensyn til Kommissionens oprindelige Forslag og til Udvalgets Ændringer dertil.

§ 38.

Udkastets meget lange § 34 er delt i 2 Paragraffer, som bliver § 38 og § 39.

Iste Stykke af den nye § 38, som omhandler Kødkontrollen, er af Udvalget foreslaaet ført tilbage til den Affattelse, som efter Forslag af Magistraten er vedtaget af Borgerrepræsentationen den 18. November 1911.

§ 39.

2det Stykke. Hvor det tilførte Kød ikke er i Forbindelse med de paabudte Organer eller fremtræder i defekt Tilstand, kan Kontrollen afvise det. Det samme Forhold er 17. Februar d. A. vedtaget for Trikin kontrollens Vedkommende.

Det vil være bekendt, at man Gang paa Gang har udskudt Spørgsmaalet om Organernes Vedhængen ved det indførte Svinekød, der passerer Københavns Kødkontrol. I flere Aar har denne Bestemmelse været gældende for Hestes Vedkommende og i mere end et Aar for Kvæg, Kalve, Faar, Lam og Geder. Da man traf Bestemmelsen for de sidstnævnte 5 Dyresorters Vedkommende, rejste der sig store Betæneligheder fra enkelte Sider og ikke mindst med Hensyn til Kalve og Lam, der begge er Dyrearter, hvis Kød i den varme Tid let tager Skade. Mere end 100,000 Dyrekroppe er nu indført med Organerne, og der har ikke været væsentlig Anledning til Klage.

Justitsministeriet har i afvigte Sommer foranlediget nedsat en Kommission, bestaaende af sagkyndige fra Pro-

vinsen og København, til at foretage Forsøg med Forsendelse af Svinekroppe med vedhængende Organer. Resultatet af disse Forsøg har været, at der ikke er noget til Hinder for, at Svinekroppe kan forsendes med vedhængende Organer.

Da Indførsel af Svin til Kontrollen uden vedhængende Organer fra alle Sider er anset for en væsentlig Mangel ved Københavns Kødkontrol, og da Udskydelsen af Paabudet om Organernes Vedhængen kun er sket af Hensyn til Tvivl om, hvorvidt Bestemmelsen kan gennemføres, saa har det ovennævnte Flertal i Henhold til de foreliggende Oplysninger ment, at Bestemmelsen bør opretholdes i Sundhedsvedtægten.

Ovennævnte Mindretal foreslaar, at i Stykke 2, Linie 2, ændres »« mellem »Lam« og »Beder« til »og«, og Ordene: »og Svin« udgaar.

Motiveringen er følgende:

Spørgsmaalet om Organernes Vedhængen har ofte været til Behandling i Forsamlingen, men da Transportforholdene endnu ikke er ordnede, kan Mindretallet ikke slutte sig til Flertallet.

Justitsministeriet har i 1911 foranlediget nedsat en Kommission, som skulde lade foretage Forsøg med Forsendelse af Svinekroppe med vedhængende Organer. Resultatet af disse Forsøg foreligger nu. Forsøgene er ikke alle faldet heldigt ud, og Kommissionen udtaler i sin Betænkning, at det ikke kan anses for fuldt tilfredsstillende at forsende Svinekroppene med Organer, idet de let beskadiges, naar mange Kroppe indlades i Vognen samtidig.

Disse Kalamiteter vil helt undgaas, naar Kroppene kommer til at hænge op i Jernbanevognene. Kommissionen udtaler som sin Mening, at det er nødvendigt at have Op-hængningsvogne, hvis Forsendelsen skal foregaa paa en tilfredsstillende Maade.

§ 41.

For at undgaa Misforstaaelse af, hvad der i Stykke 2 forstaas ved »Pølser og andre Levnedsmidler, der er tilbe-

redte af stærkt sønderdelt Kød, har Udvalget efter Sundhedskommissionens Forslag udeladt disse Betegnelser og erstattet dem med »Pølser og andre af Kød . . . tilberedte Levnedsmidler«.

§ 43.

Bestemmelsen i Stykke 4 om, at Huder eller Skind ikke maa sidde paa Kødkroppene eller medføres paa Vognene eller indbringes i Butikken, er foreslaaet af Sundhedskommissionen og tiltraadt af Udvalget som en nødvendig Renlighedsforanstaltning.

§ 44.

Bestemmelserne om Færvnings- og Konserveringsmidler bortfalder ifølge Anordning af 16. Juli 1912 udstedt i Henhold til Lov af 11. April 1910.

Udvalget har haft sin Opmærksomhed henvendt paa den Mangel i Sundhedskommissionens Forslag, at det ikke indeholder Bestemmelser angaaende Kød af Rensdyr, Vildt, Fjerkræ og Fuglevildt svarende til Bestemmelserne om Kød af Kvæg, Heste, Kalve, Faar, Svin o. s. v., og har anmodet Sundhedskommissionen om en Redegørelse desangaaende. I en udførlig Skrivelse af 19. Marts 1910 (Bilag Nr. 7 b) udtaler Sundhedskommissionens første Dyr læge, at skønt de omtalte Dyr kan være lidende af Tuberkulose og tillige af andre Sygdomme, der kan være sundhedsskadelige for Mennesker, maa en saadan Kontrol for nærværende Tidspunkt sikkert anses for uigennemførlig, dels paa Grund af den hævdvundne Maade, hvorpaa disse Dyrearter tilføres Byen og forhandles, dels fordi en saadan Kontrol vilde være meget omstændelig og bekostelig.

Til denne Skrivelse føjes der en Bemærkning om, at der saavidt Sundhedskommissionen bekendt ikke noget Steds i Udlandet er etableret gennemført Kontrol hverken med de nævnte Dyr eller med Fisk. I Henhold til ovenstaaende og i Betragtning af, at de nævnte Dyrearter almindeligvis nydes i stærkt gennemkøgt eller gennemstegt

Tilstand, har Udvalget ikke ment at burde optage Spørgsmaal om Udvidelse af Kødkontrollen paa dette Omraade.

Udvalget har i Overensstemmelse med Sundhedskommissionens Forslag ment, at de offentlige Slagterboder ikke vedblivende bør benyttes til Opbevaring og Forhandling af Kød, da det er ganske umuligt her at overholde den Renlighed, der er uomgængelig nødvendig overfor saa modtagelige og let fordærlige Varer som dem, det her drejer sig om.

Brød og Kager.

§§ 45—47

Efter Loven af 8. Juli 1912 fører Arbejds- og Fabriks-tilsynet fra 24. December 1912 Tilsyn med alle Bagerier og Konditorier. I Magistratens Skrivelse af 10. Februar 1913 meddeles, at Justitsministeriet i Skrivelse af 4. Februar s. A. under Vedlæggelse af Eksemplarer af et af Sundhedsstyrelsen udarbejdet Udkast (Bilag Nr. 33) til Bestemmelser overnesstemmende med Indenrigsministeriets Bekendtgørelse af 7. Oktober f. A. om Ændringer i Regulativ for Brød- og Kagebagerier samt Konditorier anmoder om, at det maa blive henstillet til Kommunalbestyrelsen, at Sundhedsvedtægten suppleres med Bestemmelser efter Sundhedsstyrelsens nævnte Udkast. Efter nævnte Lov og det sig dertil sluttende Regulativ føres dog det sanitære Tilsyn af Sundhedskommissionen.

De for Bagerier gældende Bestemmelser udgaar som Følge heraf af Sundhedsvedtægten.

De for Udsalgsstederne i nævnte Udkast foreslaaede Bestemmelser slutter sig nær til Sundhedskommissionens Forslag af 28. September 1912, dog at enkelte Bestemmelser er noget skærpede baade i Forhold til dette og i Forhold til Sundhedskommissionens oprindelige Forslag. Saaledes forbydes det Ekspedienterne at puste Poserne op og at væde Fingrene i Munden.

Da Bestemmelserne med Hensyn til Udsalgsstedernes

Indretning og Drift i det hele er meget detaillerede, har Udvalget anset det for rettest, at Udsalgsstederne i saa Henseende skal være underkastede et af Sundhedskommissionen udfærdiget Regulativ. Se Motiveringen for § 26's Vedkommende.

Mælk.

§ 48.

Det væsentligste Ændringsforslag er, at *Kærnemælk* fremtidig undergives de samme Bestemmelser som al anden Mælk, — og med Rette, ikke mindst nu, da *Kærnemælk* benyttes i saa høj Grad som det sunde og nærende Fødemiddel, det er, og tilmed ofte i raa Tilstand.

§ 49.

Al *sød Mælk*, der indføres i København, skal hidrøre fra Kvægbesætninger, der staar under Dyrlægekontrol. Det har oprindeligt været overvejet i Udvalget efter fremsat Ønske fra Københavns Mejeriforening, hvorvidt denne Bestemmelse skulde gælde *al Mælk*, men man er efter Konference med Sundhedskommissionens første Dyr læge foreløbig bleven staaende ved den søde Mælk. Der indføres navnlig til Bageribrug en overordentlig stor Mængde skummet Mælk, der hidrører fra store Andels- eller Fællesmejerier paa Sjælland, Fyn og Lolland-Falster samt tillige fra Sverrig. At kræve Dyr lægekontrol med de Besætninger, der leverer Mælk til disse Mejerier, vilde i ethvert Tilfælde for Tiden næppe kunne lade sig gøre; man vilde meget vanskelig kunne føre Kontrol med, at Dyr lægetilsynet blev effektivt, og endelig gaar, som nævnt, største Delen af den skummede Mælk til Bagerier, hvor den væsentligste Sundhedsfare er udelukket. Hovedformaalet med Bestemmelsen om Dyr lægekollen er, at man *kan* erholde saadan Mælk i alle Kvarterer i Byen, og det kan enhver altsaa erholde fremtidig uden at maatte gaa til de enkelte Mælkeforsyninger, som nu forhandler slig Mælk.

§§ 52 og 53.

Her er fastsat enkelte teknisk set nødvendige Bestemmelser vedrørende Afkølingen af Mælk, til hvilken der bør stilles særligt Krav.

§ 53.

Al *pasteuriseret Mælk* skal betegnes som saadan, hvad enten Forhandlingen sker paa Flasker eller fra andre Beholdere.

Dette maa anses for et nødvendigt Krav, idet Pasteuriseringen, hvis Formaal er at uskadeliggøre tilstedeværende skadelige Bakterier og gøre Mælken mere holdbar, tillige foranlediger visse Ændringer i Mælkens kemiske Sammensætning, der dels gør den mindre tjenlig til Føde for Smaa-børn, dels kan bidrage til at skjule, at Mælken før Pasteuriseringen var undergaaet visse Omsætninger. Købere af Mælk har derfor Krav paa at vide, om de køber pasteuriseret eller raa Mælk.

§ 54.

Bestemmelserne er noget skærpede. I Stykke 1 er i Stedet for »Vand« sat: »køgt Vand«.

I Stykke 2 forlanges, at Blandingen skal være steriliseret paa selve Flasken.

§ 57.

Som nyt Stykke 3 er indsat en Bestemmelse om Forhandling af Mælk tilsat fremmede Stoffer, særlig Fordring om nøjagtig Angivelse heraf. Bestemmelserne om Konserveringsmidler er udeladt af samme Aarsag som i § 44.

§ 58.

I Stedet for de i Udkastet foreslaaede detaillerede Bestemmelser med Hensyn til Mælkeholdere er som nyt Stykke 5 indsat Bestemmelse om, at der desangaaende udfærdiges et Regulativ af Sundhedskommissionen. (Se Begrundelsen ved § 26).

Som nyt Stykke 6 er indsat Forbud mod Omhældning eller Aftapning paa aaben Vej, da der næres Betæneligheder for Mælkens Forurening ved Støv, særlig paa Grund af vort blæstfulde Klima. Herom er andraget af Udvalget angaaende Gade- og Hushandel under 28. December 1909 (Bilag Nr. 3).

Af Hensyn til bestaaende Forhold har Udvalget dog anset det for rettest at indrømme en Frist af 1 Aar efter Vedtægtens Ikrafttræden.

§ 59.

Affattelsen af Stykke 6, 2det Punktum, er enslydende med det den 23. Juni 1909 stadfæstede Vedtægtstillæg. I sidste Punktum er tilføjet, at Rulleforretning, Vadskeri eller lignende Virksomhed ikke maa drives i Lokaler, der har Forbindelse med det Lokale, hvori Mælken forhandles.

§ 60.

Den foretagne lille Ændring gaar ud paa, at den tilkaldte Læge, hvis han skønner det nødvendigt, skal anmelde Sygdomstilfældet for Sundhedskommissionen.

Angaaende dette Afsnit har Udvalget modtaget Henvendelse og Ændringsforslag dels fra Københavns Mejeriforening, dels fra Komiteen til Formindskelse af Børnedødeligheden, til hvilke der for en stor Del er taget Hensyn.

Over §§ 63 og 64, som omhandler Brønde, foreslaas sat som Overskrift: Drikkevand.

§ 63.

Bestemmelserne om Brønde er her nærmere udformede med Angivelse af bestemte Maal, og der er tilføjet en Bestemmelse til Beskyttelse mod Forurening af Brønde fra Møddinger, Latriner, Svinestier og Spildevands afløb, idet disse ikke maa findes i mindre Afstand end 5 Meter fra Brønden. I Betragtning af den store Betydning, Drikkevandets Forurening kan have overfor Opstaaen af visse Sygdomme, bl. a. Tyfus, har Udvalget i Modsætning til, hvad der ellers finder Sted, ikke anset det for rigtigt at dispensere overfor allerede bestaaende Brønde til Husbrug, men har i denne Henseende fulgt Justitsministeriets Henstilling af 25. April 1912, jævnfør Sundhedsstyrelsens Skrivelse af 20. April 1912 (B. F. 1912—13 S. 267—269).

Kapitel VII.

Om Boliger.

§§ 65 og 66 svarende til den nugældende Sundhedsvedtægts §§ 42 og 43 blev i 1910 paa Foranledning af Sundhedskommissionen udtagne af Revisionsforslaget til forlods Behandling (B. F. 1910—11 S. 844—50). Den nærmeste Anledning hertil var, at Sundhedskommissionen i flere Tilfælde havde savnet Hjemmel til at skride ind mod usunde Værksteder, der efter Arbejdets Art og Arbejdernes Antal ikke kunde inddrages under Fabriktilsynet. Kommunalbestyrelsen tiltraadte Sundhedskommissionens Opfattelse, og et Andragende om Godkendelse af disse to Paragraffer i en ændret Skikkelse, saaledes at de indeholdt en Tilføjelse af Bestemmelser om Værksteder, Arbejdslokaler og Forretningslokaler, tilstilledes i Sommeren 1910 Justitsministeriet, der foreslog enkelte Ændringer samt Tilføjelse af en Bestemmelse om, at de af Sundhedskommissionen i Medfør af disse Paragraffer truffne Afgørelser skulde kunne indankes for Justitsministeriet. — Magistraten tiltraadte Ministeriets Affattelse med Undtagelse af Bestemmelsen om, at Justitsministeriet indsattes som Appelinstant, men mente, at Spørgsmaalet om disse 2 Paragraffers endelige Affattelse burde behandles sammen med den almindelige Vedtægtsrevision (se Bilag 9 a-g). Paragrafferne er nu optagne i den af Magistraten foreslaaede Affattelse med uvæsentlige Ændringer. Disse Ændringer er følgende:

§ 65.

Bestemmelsen om, at Sundhedskommissionens Paalæg skal meddeles skriftligt og med behørig Motivering, er udtaget og indsat blandt de almindelige Bestemmelser i 1ste Kapitel.

§ 66.

Efter Forslag af Sundhedskommissionen i Skr. af 4. Marts 1912 er tilføjet i 2den Linie Ordene: »eller i en saa urenlig Tilstand«.

Den i Stykke 2 foretagne, mindre væsentlige Ændring er anbefalet af Stadslægen og Borgmesteren for Magistratens 4de Afdeling.

§ 67.

I Stykke 1, Linie 3, er Ordene »i høj Grad« udtagne.

§ 68.

Denne Paragraf træder i Stedet for de i Udkastets §§ 69—71 indeholdte detaillerede Bestemmelser. Begrundelsen for Henvisning til et af Sundhedskommissionen udfærdiget Regulativ er den samme som under § 26. Udvalget ønsker udtrykkelig at henstille til Sundhedskommissionen, at der ved Fastsættelsen af de herhen hørende Bestemmelser tages alt muligt Hensyn til, at de Udgifter, som paalægges Husejere, ikke bliver større end nødvendigt.

Kapitel VIII.

Beværtninger, Logishuse og Herbergerier.*A. Beværtninger.*

Udkastets §§ 73—77 omhandlende Beværtninger er, under Hensyn til, hvad der er foreskrevet i § 8 i Lov Nr. 104 af 10. Maj 1912 om Beværtning og Gæstgiveri m. m., udtagne, idet de tilsvarende Bestemmelser fremtidig vil findes i Politivedtægten (se herom Magistratens Skr. af 12. Juni 1912 til Sundhedskommissionen og sammes Skrivelser af 9. og 12. September s. A. med Bilag). Der er om Beværtninger kun beholdt den Bestemmelse, at Sundhedskommissionen fører det sanitære Tilsyn med disse i Henhold til Politivedtægten.

B. Logishuse.

§ 74.

Minimumsrumfanget for Værelser i Logishuse, for saa vidt de findes i Kvist-, Kælder- eller Stueetage, er sat til 9,3 m³ i Stedet for de foreslaaede 9 m³, som betegner en Nedsættelse af den nugældende Fordring, og i nye Logishuse til 10 m³.

§ 77.

Fordringerne til Renholdelsen og Sengenes Tilstand er paa flere Punkter skærpede.

Ovennævnte Flertal foreslaar Paragraffen affattet saaledes:

»Med Hensyn til Sundheds- og Renlighedsforholdene i Logishuse gælder, foruden de øvrige i denne Vedtægt indeholdte Forskrifter, de Regler, som findes i et af Sundhedskommissionen udfærdiget Regulativ«.

Motiveringen er den samme som anført for § 26's Vedkommende.

§ 78.

Der er tilføjet en Bestemmelse om, at der til Logishuse for Kvinder om Natten skal anvendes kvindeligt Tilsyn.

Kapitel IX.

Skoler, Asyler samt Vuggestuer.

I Henhold til Udtalelser, der fremkom ved Sagens første Behandling, mener Udvalget, at Vuggestuer med Hensyn til de hygiejniske Forhold bør underlægges Sundhedskommissionens Tilsyn, og efter Henstilling af Komiteen til Formindskelse af Børnedødeligheden er der paalagt Anmeldelsespligt for Vuggestuer i Lighed med, hvad der var bestemt for Skoler og Asyler.

Kapitel X.

Om Foranstaltning mod smitsomme Sygdomme.

§ 83.

Der er kun foretaget en redaktionel Ændring af Hensyn til, at Loven af 14. April 1905 om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse nu er afløst af Loven af 1. April 1912 om samme Emne.

Kapitel XII.

Om Tilsyn med Plejebørn.

§ 89.

Tilføjelsen er sket i Henhold til Forslag af Sundhedskommissionen af 6. Januar 1913. Denne Tilføjelse medfører, at 2det Stykke i Udkastets § 101 (her § 94) kan udgaa.

Ved den i 1ste Stykke, 4de Linie, indskudte Parentés har Udvalget ønsket at markere, at Tilsynsværgen meget vel kan være en Kvinde, ja at en saadan i mange Tilfælde, særlig overfor Pigebørn og mindre Dreng, bør foretrækkes.

I Stykke 3 havde Sundhedskommissionen foreslået, at Tilsynet med Plejehjemmene ved Udsendinge blandt Magistratens Embedsmænd skulde ske som Regel mindst en Gang hvert 3die Aar. Udvalget har efter Konference med Borgmesteren for Magistratens 3die Afdeling fundet, at dette var for sjældent, og ændret det til: som Regel en Gang hvert Aar.

Ændringen i 4de Stykke er kun en Tydeliggørelse.

Kapitel XIII.

Private Fødehjem.

Den nye § 96 om private Fødehjem er foreslået af Sundhedskommissionen i Skr. af 4. Marts 1912. En tilsvarende Bestemmelse findes i det frederiksbergske Forslag, hvori den er indsat paa Foranledning af Justitsministeriet.

Kapitel XIV.

Om Aftryk af Sundhedsvedtægten.

Begrundelsen af denne Bestemmelse er given under § 26.

København, den 13. Marts 1913.

J. F. Fischer.

Alvilda Harbou Hoff,
Ordfører.

Lauritz Holm.

A. Leerbeck.

A. Lorentzen.

Joh. Nielsen.

J. Rump,

Vibeke Salicath.

Formand.

C. F. Sørensen.

Bilag Nr.	Dato	Afsender	Emne
1	29/11 09	Stadslægen	Følgerne af Sundhedskommissionens Ophævelse.
2	10/12 09	Sundhedskommissionens 1ste Dyrlæge	Kødkontrollen.
3	28/12 09	Formanden for et af forskellige Handels- og Grundejerforeninger nedsat Udvalg	Gade- og Hushandelen.
{ 4 a	29/3 10	Magistraten	—
{ 4 b	17/3 10	Stadslægen	—
5	28/3 10	Formanden for Københavns Mejeriforening	Mælkehandelen.
{ 6 a	25/4 10	Magistraten	—
{ 6 b	April 10	Sundhedskommissionens 1ste Dyrlæge	—
{ 7 a	14/4 10	Sundhedskommissionen	Kontrol med Kød af Vildt, Fjerkræ o. s. v.
{ 7 b	19/3 10	Sundhedskommissionens 1ste Dyrlæge	—
{ 8 a	20/4 10	Magistraten	Kostalde og Svinestier.
{ 8 b	11/4 10	Sundhedskommissionen	—
{ 9 a	16/1 11	Magistraten	Boliger.
9 b		Borgerrepræsentationens Beslutning af 4/2 10 ang. Boliger.	Boliger.
{ 9 c	28/10 10	Justitsministeriet	Boliger.
{ 9 d	31/10 10	Stadslægen	—
{ 9 e	30/12 10	Justitsministeriet	—
{ 9 f	4/1 11	Stadslægen	—
{ 9 g	30/12 10	Justitsministeriet (Underbilag til 9 f)	—
10	9/5 10	Fællesrepræsentationen for Grundejerforeninger i København og Omegn	Grundejernes Forhold til Sundhedsvedtægtens Bestemmelser.
11	16/2 11	Stadslægen	Appellinstans i Sundhedskommissionssager.
12			213. Ændringsforslag til Sundhedsvedtægtsforslaget.
13	18/4 12	Magistraten	Bemærkninger til de 213. Ændringsforslag.
14	31/8 11	Stadslægen	—
15	15/8 11	Sundhedskommissionens 1ste Dyrlæge	—
16	26/8 11	—	Kødkontrollen.
17		(Underbilag til 15)	—
18		(Underbilag til 14)	Bagerier og Brødudsalg.

Bilag Nr.	Dato	Afsender	Emne
19	22/10 11	Overdyrlægen ved Kvægtorvet og de offentlige Slagtehus	Kødkontrollen.
20	2/3 12	Sundhedskommissionen	—
21		(Underbilag til 20)	—
22	15/2 12	Magistraten	Bagerier og Brødudsalg.
23		(Underbilag til 22)	—
24	17/10 11	Direktøren for Vej- og Kloakanlægene	Bemærkninger til de 213. Ændringsforslag.
25	18/12 11	Sundhedskommissionen	—
26	2/3 12	—	Sundhedskommissionens Sammensætning.
27	4/3 12	—	Sammenligning mellem visse Bestemmelser i Sundhedsvedtægtsforslagene for København og Frederiksberg.
{ 28 a	1/9 11	Stadslægen	Forbud mod Spytning paa Fortove.
{ 28 b	31/1 10	—	—
		(Underbilag til 28 a)	—
{ 29 a	1/10 12	Magistraten	Boliginspektion.
{ 29 b	27/9 12	Stadslægen	—
30	9/1 13	Magistraten	Bemærkninger til enkelte af Udvalgets Ændringsforslag.
31	6/1 13	Sundhedskommissionen	Sundhedskommissionens Tilsyn med Børn (Adoptivbørn).
32	6/1 13	—	Bemærkninger til forskellige af Udvalgets Ændringsforslag.
33	Bilag til Skr. 4/2 13	Justitsministeriet	Bagerier og Brødhandel.

Blad Nr.	Titel	Afleveringsdato	Emne
18	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
19	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
20	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
21	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
22	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
23	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
24	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
25	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
26	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
27	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
28	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
29	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
30	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
31	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
32	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt
33	Om Overførselen ved Kjøp af Grundstue	1871	Købskontrakt

STADSLÆGEN.

København, den 29. November 1909.

Hr. Ingeniør J. Rump, Formand for Borgerrepræsentationens Udvalg angaaende Sundhedsvedtægtens Revision.

I Gensvar paa Skrivelse af 24. d. M., hvori forespørges, hvilke Følger det vil faa, hvis man ophæver Sundhedskommissionen og lægger Sundhedsvæsenet ind under Magistraten, undlader jeg ikke at bemærke, at, afset fra Sagens økonomiske Side, ville de væsentligste Følger af en Reform som den antydede saavidt skønnes være: dels at man hos en enkelt Embedsmand efter al Sandsynlighed vil komme til at savne den alsidige Indsigt, som det hidtil har været muligt at samle i en af Hygieinikere, Teknikere og Jurister sammensat Kommission, dels at en under Magistraten ansat Embedsmand næppe altid med fornøden Styrke vil kunne hævde sanitære Hensyn overfor andre navnlig økonomiske Hensyn, som det altid maa ligge nær for Magistraten i første Række at varetage. Nogen væsentlig Tidsbesparelse ved Sagernes Behandling kan næppe ventes som Følge af en saadan Reform, idet alle løbende Sager, som ikke give Anledning til Dissens, allerede under den nuværende Ordning fremmes med stor Hurtighed, medens Sager, der rummer særlige Vanskeligheder, kræve større Forundersøgelser eller Indhentning af Erklæring o. s. v., ogsaa under en enkelt Embedsmand ville tage Tid. Derimod er det ikke usandsynligt, at en Reform som den antydede vilde kunne sikre en fastere Tradition med

Hensyn til Sagernes Behandling, en større Konsekvens i Afgørelserne end nu, da ethvert Skifte i Sundhedskommissionens Sammensætning kan forrykke Synspunkterne og forskyde Afgørelserne til den ene eller den anden Side.

Løvrigt giver Forespørgslen mig Anledning til at bemærke, at der, afset fra Tilsynet med selve Sundhedsvedtægtens Gennemførelse, ved de senere Aars Lovgivning er overdraget Sundhedskommissionen forskellige Pligter særlig vedrørende Foranstaltninger mod Udbredelse af smitsomme Sygdomme. Af saadanne Love kan nævnes:

Lov af 16. Marts 1900 (Karantænelov),

Lov af 31. Marts 1900 (Epidemilov),

Lov af 14. April 1905 (Tuberkuloselov),

Lov af 30. Marts 1906 (Ophævelse af Prostit.-Kontrol),
samt

Lov af 1. Marts 1895 (Plejebørnstilsyn).

Af disse Love er i denne Sammenhæng den betydningsfuldste Epidemiloven, der lægger hele Ledelsen af Foranstaltninger mod de smitsomme Sygdomme, Loven omhandler, i Sundhedskommissionens Haand.

En Betingelse for, at Sundhedskommissionen kunde afløses af en Sundhedsdirektør, maatte altsaa være, at der samtidig ved Lovgivningsmagtens Mellekomst opnaedes en Forandring af de nævnte Lovbestemmelser.

Medens man mulig paa flere Punkter kunde tænke sig den Bemyndigelse, der nu er overdraget Sundhedskommissionen, overført paa en kommunal Sundhedsdirektør, taler Sandsynligheden formentlig for, at man paa andre Punkter, navnlig hvor Statens og Kommunens økonomiske Interesser ikke falde sammen, vilde finde Anledning til at tilvejebringe nye Institutioner til Erstatning for Sundhedskommissionen.

Da den Bistand, som nu fra Sundhedspolitiets Side ydes ved Sundhedsvedtægtens Gennemførelse, i ethvert Fald for en væsentlig Del maatte falde bort ved Oprettelsen af

et Sundhedsdirektorat, idet man formentlig ikke kan tænke sig Sundhedspolitiets Virksomhed direkte underlagt en ikke under Politiet henhørende Embedsmand, maatte det saavidt skønnes ligeledes være en Betingelse for en Reform i den antydede Retning, at der under Sundhedsdirektoratet skabtes en ny Stab af Funktionærer til Bistand ved Tilsynet med Sundhedsvedtægtens Gennemførelse — en Reform, som iøvrigt oftere har været diskuteret, uafhængig af Spørgsmaalet om Sundhedskommissionens Ophævelse.

Hvor stor en saadan Funktionærstab maatte være, vilde selvfølgelig dels bero paa, hvor stor Kraft man vilde sætte ind paa Gennemførelsen af Vedtægten, dels paa, i hvilket Omfang Tilsynet med visse Dele af Vedtægten maatte kunne henlægges under allerede bestaaende kommunale Institutioner, og navnlig ogsaa paa, hvor megen Bistand man under de forandrede Forhold maatte kunne paaregne fra Politiets Side.

Til Orientering med Hensyn til dette Spørgsmaal kan maaske de Oplysninger tjene, som Borgmesteren meddelte i Borgerrepræsentationens Møde den 25. Oktober d. A. om de under »Sanitary chambers« i Glasgow (godt 800,000 Indbyggere) ansatte Funktionærer.

Endelig skal jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, at Stadslægen nu ved Siden af sin kommunale Virksomhed har forskellige fra det nedlagte Stadsfysikat arvede Opgaver i Statens Tjeneste: som Tilsynsførende med Medicinalvæsenet og Medicinalpersonalet (Læger, Tandlæger, Apotekere og Jordemødre), som Apotekervisitator, som Medlem af Jordemodereksaminationskommissionen og Karantænekommissionen, som Statens Tilsyn overfor Kvaksalveri og ulovlig Medikamenthandel m. m.

Hvorvidt den Omstændighed, at Stadslægen i højere Grad end hidtil indordnedes i det kommunale Embedsmaskineri, ikke maatte nødvendiggøre Tilvejebringelsen af et særligt Organ for Statens Interesser paa de heromhandlede Omraader, altsaa nærmest Genoprettelsen af et Stadsfysikat ved Siden af det kommunale Sundhedsdirektorat — en Tanke, som

iøvrigt heller ikke er ny — er vel et Spørgsmaal. I saa Fald vilde Stadsfysikus ligesom tidligere faa en af Kommunen ganske uafhængig Stilling, og den endnu for Stadslægen gældende Instruks af 23. Marts 1813 maatte da under alle Omstændigheder ophæves.

At man fra Statens Side skulde være villig til at gaa til en saadan lokal Reform paa et Tidspunkt, da en Reform af hele Landets Medicinalvæsen er under Overvejelse i en Kommission, er vel næppe sandsynligt.

E. M. Hoff.

SUNDHEDSKOMMISSIONENS

LÆGEPERSONALE.

Veterinærkontoret. Raadhuset.

København, den 10. December 1909.

Hr. Ingeniør J. Rump.

Efter Stadslægens Anmodning sender jeg nedenstaaende Fortegnelse over saadanne danske Byers Sundhedsvedtægter, hvori indeholdes Bestemmelser om at Organer skal vedhænge Kød kroppe, naar disse indføres. For hver By er anført Udstedelsesdatoen for Sundhedsvedtægten.

- 10. December 1907, Ribe.
- 26. Marts 1907, Slagelse.
- 9. April 1907, Horsens.
- 16. Marts 1907, Vejle.
- 22. April 1907, Esbjerg.
- 28. Februar 1907, Randers.
- 31. Juli 1908, Aalborg.
- 25. Juni 1907, Aarhus.
- 19. Oktober 1909, Roskilde.
- 17. Marts 1909, Nørre-Sundby.
- 15. Juni 1907, Sæby.
- 29. Juni 1909, Grenaa.
- 31. Januar 1908, Køge.
- 19. September 1908, Ringsted.
- 11. Maj 1907, Nyborg.
- 16. Maj 1907, Marstal.
- 15. Januar 1909, Nørre-Tranders Kommune.
- 27. August 1898, Nysted.

4. Oktober 1899, Saksøbing.
 28. Januar 1904, Rudkøbing.
 22. Maj 1903, Bogense.
 2. April 1904, Varde.
 23. November 1897, Hjørring.
 10. Maj 1904, Vester-Brønderslev.
 29. December 1898, Høbro.

Foruden disse Byer, hvoraf dog 2 ere Landkommuner, er der en Del Byer, der har Kødkontrol men hvor Sundhedsvedtægten ikke er af nyere Dato og hvor Organerne ikke bestemt kræves vedhængende, men enten skal »medfølge« eller »medfølge eller vedhænge«.

Jeg sender Dem samtidig et Forslag af 1907, udarbejdet af Kødkontrollørforeningen og godkendt af Justitsministeriet, hvorefter de fleste Sundhedsvedtægter nu udarbejdes for saa vidt angaar Kødkontrollen.

St. Friis.

Til
 det af Københavns Borgerrepræsentation angaaende For-
 slag til Sundhedsvedtægt for Staden København ned-
 satte Udvalg.

I Tilslutning til det Andragende angaaende Gade- og
 Hushandelen, som i Maj 1909 af en Række Handels- og
 Grundejerforeninger er tilstillet Københavns Kommunalbesty-
 relse tillader undertegnede af de nævnte Foreninger ned-
 satte Udvalg sig at fremkomme med følgende Ændrings-
 forslag til Forslaget til Sundhedsvedtægt:

ad § 57. I Slutningen indsættes som nyt Stykke:

»Naar der er forløbet 1 Aar, efter at nærværende Ved-
 tægt er traadt i Kraft, maa Omhældning eller Aftapning af
 Mælk paa aaben Gade, Vej eller Plads ikke finde Sted.«

ad § 62. Der indsættes i Slutningen følgende nye Stykke:

»5. Næringsmidler — derunder dog ikke indbefattet
 fersk Fisk, Vildt eller Fjerkræ — er det ikke tilladt uden
 for de anordnede Torvepladser at forhandle paa Gaderne
 eller ved Omløben i Husene, medmindre de ved Emballage
 eller paa anden Maade er beskyttede mod at forurennes ved
 Smuds eller Støv.

Sundhedskommissionen er berettiget til i saa Hen-
 seende at give de nærmere fornødne Forskrifter med Hensyn
 til de enkelte Arter af Varer og kan, hvor saadan Betryg-
 gelse ikke behørig kan opnaas, forbyde Forhandlingen.«

ad § 63. I Spidsen af Paragraffen indskydes som nyt Stykke:

»Nærings- og Nydelsesmidler, der er bestemte for Mennesker, maa kun udbydes til Forhandling og sælges i sund og ufordærvet Tilstand. Befindes saadanne udbudte Varer at være utjenlige til Menneskeføde, skulle de tilintetgøres (o. s. v. som i Paragraffen).«

Til Begrundelse af foranstaaende Forslag vil det formentlig være tilstrækkeligt at henvise til de i hygiejnisk Henseende lidet betryggende Forhold, hvorunder Gade- og Hushandelen foregaar. Naar der foreskrives saa strenge Regler som i Forslaget til Sundhedsvedtægt med Hensyn til Indretningen af Lokaler, hvori Næringsmidler tilvirkes, opbevares eller forhandles, jfr. f. Eks. §§ 38, 41, 44, 45, 57, 58, 62, og naar særlig henvises til § 38, 4. Stk., hvorefter Kød ikke maa ophænges udenpaa Huset, og § 45 g, hvorefter Brød og Kager kun maa transporteres i lukkede Vogne eller dækkede Beholdere, synes det ganske irrationelt, at Gade- og Hushandelen, med hvilken der langt fra kan føres den Kontrol, som kan føres med den til faste Forretningslokaler knyttede Handel, skal kunne foregaa under saa frie Former, som nu sker.

Den foreslaaede Bestemmelse om Omhældning og Aftapping af Mælk er taget efter Forslag til Sundhedsvedtægt for Frederiksberg Kommune.

København, den 28. December 1909.

Erbødigst

P. U. V.

Oluf Olsen,

p. T. Formand.

KØBENHAVNS MAGISTRAT.

4. AFDELING.

København, den 29. Marts 1910.

Hermed 1 Bilag.

Til

det af Borgerrepræsentationen nedsatte Udvalg angaaende en Revision af Sundhedsvedtægten.

I Anledning af det til det ærede Udvalg indsendte i Borgerrepræsentationen omdelte Andragende af 28. December 1909 om Ændringer i Sundhedsvedtægten sigtende til at regulere Gadehandelen med Nærings- og Nydelsesmidler tillader man sig hoslagt at fremsende en fra Stadslægen indhentet Udtalelse af 17. Marts 1910. I Skrivelsens Slutning er der, som det vil ses, optaget nogle Bemærkninger angaaende Handel særlig med Kødvarer i Gæstgivergaarde.

Marstrand.

Adeler,

kst. Ekspsekr.

STADSLÆGEN.

København, den 17. Marts 1910.

I Anledning af det til Borgerrepræsentationens Udvalg angaaende Sundhedsvedtægten indsendte Andragende om Ændringer i Vedtægten, sigtende til at regulere Gadehandelen med Nærings- og Nydelsesmidler bemærkes, at der fra sanitært Synspunkt ikke kan rejses vægtige Indvendinger mod Gadehandelen i al Almindelighed, naar det kun fra Sundhedspolitiets Side nøje overvaages, at de Varer, der falholdes, ikke er fordærvede; ved Kontrollen hermed bør det kunne forudsættes, at patrouillerende Gadebetjente i vid Udstrækning bistaar Sundhedspolitiet.

(Af Borgerrepræsentationens Forhandlinger fremgaar, at et andet Andragende vedrørende Indskrænkning af Gadehandelen tidligere er afgivet til det angaaende Politivedtægten nedsatte Udvalg).

Mod Forhandling paa Gaden af Varer, der underkastes Kogning eller Stegning, før de nydes — Vildt, Fjerkræ, Fisk — kan der i og for sig ikke indvendes noget; det maa dog bemærkes, at de saaledes forhandlede Varer ikke sjældent er Udskudsvarer, der paa varme Dage er udsatte for forholdsvis hurtig Forraadnelse, og som derfor gerne, saavidt muligt, burde beskyttes mod Solens Paavirkning, f. Eks. ved Anbringelse af Lærredstag over Vognen e. lign.

Mod Forhandling paa Gaden af saadanne Frugter, som altid afhudes eller afskalles, før de nydes — som Bananer, Appelsiner, Nødder o. lign. — kan der ikke fra sanitært Synspunkt rejses nogen berettiget Indvending; ganske særlig maa det fraraades at lægge nogen Hindring i Vejen for

den i de senere Aar oparbejdede Bananhandel, der byder Vejfarende let Adgang til et billigt og appetitligt Fødemiddel, som uden Vanskelighed kan nydes paa alfar Vej.

Frugter som Æbler, Pærer o. lign., der ikke sjældent sælges fra Trækvogne i relativt god Kvalitet, vil selvfølgelig altid være udsatte for nogen Tilsmudsning fra tørt Gadestøv; nogen større sanitær Ulempe medføres der vel ikke derved, da disse Frugter kan afskalles eller i Mangel deraf aftørres, før de nydes.

Ulige uheldigere maa Forhandlingen af bløde Frugter siges at være — Blommer, Kirsebær, Ribs, Jordbær, Hindbær o. s. v., — dels fordi de ofte nydes, uden at Gadestøvet forinden fjernes, dels fordi disse Frugter i særlig Grad er udsatte for hurtig Paavirkning af Vind og Vej. En passende Beskyttelse af denne Art Varer vil derfor være særlig ønskelig.

Hvad angaar den foreslaaede Tilføjelse til Vedtægtsforslagets § 57, maa det indrømmes, at der kan rejses vægtige Indvendinger mod Omhældning af Mælk paa Gader og Stræder, idet saavel Mælkebeholdere som Mandskabets Hænder ved de dermed forbundne Manipulationer let bringes i Berøring med Gadesnavs.

En lignende Indvending kan ikke med Rette gøres mod Mælkens Aftapning fra lukkede Beholdere; med Hensyn til dette Spørgsmaal kan jeg ganske henholde mig til Politidirektørens Udtalelser i Erklæring af 20—7—09 (Borg. Repr. Forhdl. $\frac{7}{3}$ 1910, Side 2804), og tilføje, at der med dette Spørgsmaal for Øje i Sundhedskommissionens Laboratorium er foretaget gentagne Rækker af Smudsundersøgelser af Mælk, der under forskellige Vejrforhold er aftappet paa Gaden, uden at denne Mælk i noget af de undersøgte Tilfælde har vist sig at være paaviselig forurenset.

Under Hensyn til det her anførte vil de i Forslag bragte Ændringer til Vedtægten kunne anbefales, naar Ordene: »eller Aftapning« i 2den Linie af den foreslaaede Tilføjelse til § 57 udelades.

I Anledning af en mundtlig Bemærkning fra Borgmesterens Side angaaende Handel — formentlig særlig med Kødvarer — i Gæstgivergaarde tilføjes, at der næppe fra sanitært Synspunkt kan næres nogen principiel Betænkelighed herved; selvfølgelig bør der ogsaa her øves en skarp Kontrol med de forhandlede Varers Kvalitet, saa meget mere som Handel med indsmuglede Kødvarer af slet Beskaffenhed vistnok ikke sjældent foregaar i Gæstgivergaarde; men afset herfra synes Spørgsmaalet om eventuelt at sætte Grænser for denne Art af Omsætning nærmere at henhøre under Næringslovgivningen end under Sundhedsvedtægtens Omraade.

E. M. Hoff.

Til

Københavns Magistrat.

Til

det af Københavns Borgerrepræsentation angaaende Revision af Sundhedsvedtægten nedsatte Udvalg.

I Anledning af det ærede Udvalgs Skrivelse af 18. ds., hvori Udvalget udbeder sig Oplysning om, hvilke Ændringer undertegnede Mejeriejer C. Nielsen i min Egenkab af Formand for Københavns Mejeriforening maatte ønske foretaget i det foreliggende Forslag til Sundhedsvedtægt, tillader jeg mig ærbødigst i min nævnte Egenkab at fremkomme med følgende Ændringsforslag:

1) Ad § 48. Som nyt Stykke indsættes:

»Alle Kvægbesætninger, hvorfra der indføres Mælk her til København til Forhandling, skal være underkastet Dyrslægetilsyn 1 Gang maanedlig.«

2) Ad § 50, 4de Stk. Betegnelsen: »halvskummet Mælk ..... 0,75 pCt.« udgaar.

Ordet »halvskummet« udgaar iøvrigt overalt.

3) Ad § 52. Indsættes i Stedet for Ordene: »ved Svaleapparat til 8° C eller derunder«:

»ved Svaleapparat; er den ikke derved afkølet til 8° C eller derunder, da skal den straks ved Isbad afkøles dertil.«

4) Ad § 57, 6te Stk. Ordene: »der skal være fæstet til Beholderne med Kæde« udgaar.

5) Ad § 57, 11te Stk. Ordet: »urensede« udgaar.

6) Ad § 58, 6te Stk. Efter: »samme Ejendom« indskydes:

»eller i dennes umiddelbare Nærhed«.

Til Begrundelse heraf skal jeg tillade mig at anføre følgende:

Ad Ændringsforslag 1:

Den ønskede Fortolkning vil give en hygiejnisk Betryggelse, uden at saadan kan antages at medføre Fordyrelse af Mælken.

Ad Ændringsforslag 2:

Halvskummet Mælk havde nogen Eksistensberettigelse, saalænge Mælken blev haandskummet, men nu er Reglen den, at Mælken skummes ved Centrifuge, og den Mælk, der nu sælges som halvskummet, fremkommer derved, at skummet Mælk tilsættes med sød Mælk eller Fløde. Saadan Tilsætning giver Lejlighed til mindre reel Handel, idet Publikum ikke har nogen Garanti for, at det faar en Vare, der virkelig fortjener Navn af halvskummet, hvad Mælk, der kun indeholder 0,75 pCt. Fedtindhold, i hvert Fald ikke fortjener.

Den fornuftigste og mest økonomiske Fremgangsmaade for Publikum er derfor selv at foretage Blandingen til halvskummet Mælk ved Hjælp af sød Mælk og skummet Mælk.

Ad Ændringsforslag 3:

Den foreslaaede Ændring kan ikke blot i hygiejnisk Henseende erstatte det i Sundhedsvedtægtsforslaget her-

em indeholdte, men maa formentlig endog siges at give en Forbedring, idet Mælken ved at forblive i Isbad fremdeles holdes nede paa den lave Temperatur. Og hvad den økonomiske Side angaar, vil Sundhedsvedtægtsfor­slagets Bestemmelse fordyre Driftsomkostningerne betydeligt uden samtidig i nogen Maade at forbedre Produktet.

Desuden synes det mindre velbegrunder at kræve almindelig pasteuriseret Mælk afkølet til 8° C, naar man kun kræver Børnemælk afkølet til 12° C (§ 51).

Ad Ændringsforslag 4:

Det har i Praksis vist sig, at Benyttelsen af paahæftet Laag giver Anledning til Forurening af Mælken, da saadanne Laag saavel som Kæderne er vanskeligere at rense end de løse Laag, og de ligeledes ved Omhældning af Mælken fra en stor til en lille Spand let kommer til at berøre Jorden og derved tilsmudses, uden at Vedkommende bemærker det.

Ad Ændringsforslag 5:

Forslaget behøver næppe nogen Begrundelse. Det synes ikke for meget forlangt helt at forbyde Benyttelse af Gødningsvogne til Mælketransport.

Ad Ændringsforslag 6:

Billighed taler formentlig for at aabne Adgang til Dispensation, ogsaa hvor Flytning af Forretningen sker til en Ejendom i umiddelbar Nærhed af den, hvor Udsalget hidtil har været drevet. Det kan jo let ske, at den Handlende uden egen Skyld kommer til at flytte, f. Eks. efter Opsigelse fra Ejerens Side i Tilfælde af Ejendommens Nedrivning eller Lokalets Udlejning til andet Brug. I saadanne Tilfælde kan det ofte være et Eksistensspørgsmaal for den Handlende, at han kan fortsætte Forretningen i umiddelbar Nærhed af det tidligere Udsalgssted under lignende Lejevilkkaar som tidligere (strengere Bestemmelser vil medføre højere Butiksløje). Det vil i

Reglen her dreje sig om smaa Forretninger, der ikke kan taale for store Driftsomkostninger, og da Sundhedskommissionen i hvert Fald altid har det i sin Magt at nægte Dispensationen, ses det ikke at være forbundet med nogen Betænkelighed at foretage den foreslaaede Ændring.

Jeg skal hermed paa min Forenings Vegne anbefale de ovenanførte Ændringer til det ærede Udvalgs velvilige Overvejelse.

København, den 28. Marts 1910.

Ærbødigst

for Københavns Mejeriforening.

C. Nielsen,
f. T. Formand.

KØBENHAVNS MAGISTRAT.

4de AFDELING.

København, den 25. April 1910.

Til Udvalget angaaende en ny Sundhedsvedtægt.

I Anledning af et her modtaget Aftryk af en Skrivelse af 28. Marts 1910 fra Formanden for Københavns Mejeriforening, Mejeriejer C. Nielsen, hvori fremsættes Forslag til Ændringer i § 48, § 50, § 52 og § 57 i Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt, tillader man sig at sende en gennem Stadslægen modtagen Udtalelse fra 1ste Dyr læge. Som det ses af Udtalelsen, fraraades de af Mejeriforeningen under Punkt 1, 2, 3 og 4 stillede Ændringsforslag, og Punkt 5 tiltrædes.

Til Ændringsforslag 6 er der allerede taget Hensyn, jfr. Justitsministeriets Bekendtgørelse af 23. Juni 1909.

Marstrand.

Bergon.

SUNDHEDSKOMMISSIONENS

LÆGEPERSONALE.

1ste Dyr læge.

København, April 1910.

I Anledning af det af Udvalget angaaende Revision af Sundhedsvedtægten fremsendte Ændringsforslag fra Formanden for Københavns Mejeriforening, Mejeriejer C. Nielsen, skal jeg udtale følgende angaaende de 6 Punkter, hvoraf nævnte Ændringsforslag bestaar:

ad 1. »Alle Kvægbesætninger, hvorfra der indføres Mælk her til København til Forhandling, skal være underkastet Dyr lægetilsyn 1 Gang maanedlig«.

Det fremsatte Forslag er et væsentligt Skridt henimod det Maal, der paa Mælkehandelens Omraade i sanitær Henseende bør tilstræbes naaet, at alle Kvægbesætninger, hvorfra der forhandles Mælk til Menneskeføde, bliver underkastede en omhyggelig gennemført Dyr lægekontrol, ganske paa samme Vis som den Kontrol, der føres paa Slagtstederne med Kød.

Forslaget er derfor af overmaade stor sanitær Betydning og maa, ikke mindst fordi det kommer fra Mælkeforhandlerne selv, hilses med Tilfredshed.

Naar jeg til Trods herfor i sin Tid ikke har ment at kunne tilraade Sundhedskommissionen at optage ovennævnte Forslag i den reviderede Sundhedsvedtægt, da skyldes det følgende Grunde.

Det er saa godt som kun de meget store Mælkeforsyninger, der reklamerer med og har indført Dyr lægekontrol med Kreaturbesætningerne, der leverer Mælk. Det er væsentlig kun Københavns Mælkeforsyning, Dansk Mælkekom-

pagni, Trifolium og Enigheden. Den Kontrol, Sundhedskommissionen øver med, at Kontrollen virkelig er til Stede, sker derved, at Mejerierne indsender Dyr lægeattest fra hver enkelt Besætning, men denne Efterkontrol er særdeles vanskelig at gennemføre. Sundhedskommissionen er væsentlig nødsaget til at indskrænke sig til den Kontrol, der kan øves ved at gennemgaa de nævnte Dyr lægeattester, som det paa gældende Mejeri indsender til Sundhedskommissionen, ledsaget af en Fortegnelse over Mejeriets Leverandører. Det er næsten umuligt for Sundhedskommissionen at holde sig à jour med de stadige Vekslinger, der sker indenfor Mejeriernes Leverandører. Men en Kontrol, der skal holdes væsentlig paa Basis af en paa Tro og Love afgiven Erklæring af den Virksomhed, der skal afholde de ret betydelige økonomiske Afgifter til Dyr lægerne, kan ifølge Sagens Natur ikke altid siges at være tilfredsstillende. Dette har da ogsaa vist sig at være Tilfældet. Sundhedskommissionen har derfor overfor et Par Mejerier valgt den Vej, hvor de paa gældende Mejerier selv havde ansat en Overkontrol, bestaaende af en anset Dyr læge, da at lade dennes Erklæring om, at samtlige Kreaturbesætninger var underkastede Kontrol, træde i Stedet for Sundhedskommissionens Efterkontrol af hver enkelt af de flere Hundrede Dyr lægeerklæringer fra saadanne Mejerier.

Selvfølgelig vil et langt større Personale af Dyr læger som af faglig uddannede Lægmænd væsentlig kunne bidrage til, at en Kontrol fra Sundhedskommissionens Side vil kunne føres. Som Tilfældet er nu, hvor der bl. a. kun er en eneste Politibetjent — der tilmed ogsaa har anden Beskæftigelse — til Raadighed for al Mælkekontrol, vil der selvfølgelig vanskelig kunne udrettes noget virkelig betryggende paa dette Omraade, naar den foreslaaede Bestemmelse skal indføres. Thi kan Kontrollen vanskelig tænkes ført med de store Forretninger, saa bliver det end vanskeligere, naar alle de mange smaa Forretninger skal inddrages herunder.

Hertil kommer Kontrollen med al den Mængde skummet Mælk og Fløde, der indføres her til Byen fra Sverrig og

fra danske Fællesmejerier, hvor der vil kræves, at saa godt som hele en Landsdels Kreaturbesætninger skal sættes under Dyr lægekontrol. Kontrol med al denne Mælk kan dog formentlig ikke antages at skulle undrages de almindelige Bestemmelser.

Endelig skal jeg udtale, at naar der i Forslaget kun er anført, at Kontrollen skal være i Gang maanedlig, saa er dette ikke paa nogen Maade tilstrækkelig, naar man ikke vil nøjes med at indføre halve Foranstaltninger. For blot at nævne en enkelt Sygdom — Yvertuberkulose — vel den farligste af alle Lidelser denne Kontrol, tager Sigte paa, saa er dens Optræden af den Natur, at den med kortere — langt kortere Varsel end en Maaned blusser op og kan klinisk konstateres. Derfor er en Kontrol i Gang maanedlig kun at anse for en halv Foranstaltning.

I Motiverne til det nævnte Ændringsforslag udtales: »at det ikke kan antages at medføre Fordyrelse af Mælken«.

Det er ganske uforstaaeligt, hvorledes en saadan Opfattelse kan gøre sig gældende, al den Stund det jo ligefrem kan opgøres i Penge, hvor meget hver Undersøgelse af hver Ko koster i Dyr lægehonorar, hvortil kommer de Krav, der stilles til Udskydelse af syge og mistænkelige Dyr af Besætningen som Mælkeproduktører, til Renlighedsforanstaltninger, til Foderforandringer m. m.

Hertil kommer, om end af underordnet Betydning, de Bekostninger, der vil medgaa for Kommunen til et passende Personales Ansættelse.

En Foranstaltning som den foreslaaede vil være meget vanskelig at gennemføre, og den vil fordyre Mælken betydelig.

Af det saaledes anførte fremgaar:

at Sundhedskommissionen for sit Vedkommende formentlig maatte kunne hilse Indførelse af det nævnte Ændringsforslag som et sanitært Fremskridt af væsentlig Betydning, idet det dog, saafremt det skal indføres, bør føres ud af den foreslaaede Halvhed, hvoraf det lider,

saaledes at Skridtet gøres fuldt ud, saa der kræves Dyrlægekontrol 2 Gange maanedlig.

at al Mælk da bør inddrages under Kontrollen, men at Sundhedskommissionen for sit Vedkommende da formentlig maatte kræve det fornødne Personel til at overvaage ogsaa dette Punkts Gennemførelse og i hvert Tilfælde bestemt maatte pointere, at en Bestemmelse som den foreliggende vil afstødkomme en formentlig betydelig Prisstigning af Mælken.

ad 2. »Betegnelsen »halvskummet Mælk« udgaar; samt Ordet »halvskummet« udgaar overalt«.

Omend det vel ikke kan antages, at Sundhedskommissionen principielt vil kunne have noget imod den foreslaaede Forandring, saa skal dog her anføres, af hvilke Grunde den nævnte Forandring formentlig ikke er foreslaaet af Sundhedskommissionen.

Da Mælkeregulativet i sin væsentlige nuværende Form blev vedtaget i 1904, da var der under Forarbejderne fra forskellige Sider fremført ganske de samme Motiver til Udeladelse af halvskummet Mælk, som nu anføres, thi disse — Skunningsmetoderne — var allerede i 1904 forlængst de samme som nu. Fra mange Sider i den københavnske Befolkning ønskede man denne hævdevundne Vare — halvskummet Mælk — bibeholdt, fordi det er et Fødemiddel, som en stor Del af den mindre bemidlede Befolkning dels drikker, dels laver Mad af, idet den søde Mælk er den for dyr, den skummede — centrifugerede Mælk er for lidet velsmagende og for tynd. Ordet halvskummet er selvfølgelig misvisende, naar Kravet til Fedtindholdet er 0,75 pCt., og den søde Mælks Fedtindhold skal være mindst 2,75 pCt., men det har i Praksis vist sig, at Størstedelen af den halvskummede Mælk indeholder 1 pCt. eller mere Fedt.

Vel var der i sin Tid Ængstelse for, at det vilde falde Sælgerne vanskeligt at producere den halvskummede Mælk til den fastsatte Minimumsfedtprocent, men dette har i Praksis ikke vist sig at være Tilfældet, dog saaledes at

forstaa, at en Del Handlende leverer halvskummet Mælk med et betydelig større Fedtindhold, end Minimalgrænsen angiver. Det er forholdsvis faa Prover halvskummet Mælk, der er antruffet at indeholde under 0,75 pCt. Naar det i Motiverne til Pkt. 2 hedder, »at det for Publikum er den fornøftigste og mest økonomiske Fremgangsmaade selv at foretage Blandingen af halvskummet Mælk ved Hjælp af sød Mælk og skummet Mælk«, saa maa det dog snarere antages, at Publikum ser sin Fordel ved den nuværende Fremgangsmaade, Forhandlerne mulig nok ved den foreslaaede.

Endnu skal blot tilføjes, at ingen Forhandler er forpligtet til at sælge halvskummet Mælk fra sin Forretning. Salget heraf er jo en ganske frivillig Sag, hvorfor efter mit Skøn hverken Køber eller Sælger har Anledning til at beklage sig over, at halvskummet Mælk bibeholdes.

Halvskummet Mælk er nu som tidligere en Vare, som den københavnske Befolkning ønsker at købe, og der er i hvert Tilfælde næppe fra Autoriteternes Side nogen Anledning til at modsætte sig Befolkningens Krav.

ad 3. »Indsættes, i Stedet for Ordene »ved Svaleapparat til 8 Gr. C. eller derunder«, »ved Svaleapparat; er den ikke derved afkølet til 8 Gr. C. eller derunder, da skal den straks ved Isbad afhøles dertil«.«

Dette Punkt er allerede ved Skrivelse af 20. Oktober 1909 imødegaaet, hvorfor der formentlig kan henvises hertil.

Endnu engang maa dog paa det bestemte fraaades Vedtagelsen af Pkt. 3, fordi dets Vedtagelse kan volde megen Skade. Paa den Anledning, som Slutningsbemærkningen i de til Forslaget knyttede Motiver giver, skal tilføjes følgende:

Der drages i nævnte Bemærkninger en Parallel mellem pasteuriseret Mælk og Børnemælk i følgende Ord: »Desuden synes det mindre vel begrundet at kræve almindelig pasteuriseret Mælk afkølet til 8 Gr. C., naar man kun kræver Børnemælk afkølet til 12 Gr. C.«

Dette er netop fuldt begrundet. Der er en betydelig For-

skel paa pasteuriseret Mælk og Børnemælk, bl. a. af følgende Grunde. Medens den Mælk, der pasteuriseres, oftest underkastes denne Behandling, ikke fordi den just agtes forhandlet som saadant, men fordi Mælken skal holde sig, og Opfordringen til at pasteurisere Mælk er saa meget større, som Mælken er daarligere og mindre ren, ofte paa Grænsen til at være fordærvet, saa er der overfor Børnemælksproduktionen truffet meget indgaaende Krav til Besætning, Stald, Foder, Renlighed, Malkning m. m., saa Betingelserne for, at denne Mælk overhovedet er saa ren, som den kan præsteres, er til Stede. Derfor er Kravene til den forskelligartede Afkøling vel begrundede.

ad 4. Ordene »der skal være fæstet til Beholderne med Kæde« udgaar.

Ogsaa dette Spørgsmaal har før Mælkeregulativets Vedtagelse i 1904 været underkastet indgaaende Drøftelse, fordi der fra forskellige Sider var rejst Modstand mod, at Laagene skulde være forsynede med Kæder. De Motiver, der nu ledsager Forslaget: »at Laag med Kæder vanskelig lader sig rense«, »at »Laagene let kommer til at berøre Jorden, naar der fra den store Spand hældes Mælk over i den mindre«, er ganske de samme som før 1904, og imod disse Motiver kan nu som i 1904 føres det Argument, at løse Laag nødvendigvis er udsatte for at blive anbragte alle mulige Steder paa Jorden saavel som paa Steder, hvor de let vil blive forurenede, fordi Laagene ikke kan holdes i Haanden, naar der skal finde Omhædning Sted. Ethvert Forhold har sine gode og mindre gode Sider; at afveje disse mod hinanden er ofte ikke let, men man bør her ikke tage i Betænkning at fastholde den hidtidige Ordning, og Pkt. 4 fraaades.

ad 5. Dette Forslag kan Sundhedskommissionen formentlig ikke antages at have noget imod. Naar denne Bestemmelse i sin Tid ikke er optaget, maa det formentlig antages at være sket ud fra den Forudsætning, at det vil

genere den paagældende Transport fra Steder, der var langt borte fra Byen, og hvor man samtidig med at transportere Mælken ind, tog et Læs Gødning tilbage, og fordi man dog altid har det i sin Magt at konstatere, at Vognene vare rensede tilbørlig. naar de kommer hertil Byen, og fordi det jo overhovedet ikke altid lader sig gøre at konstatere, om en Vogn, der er tilbørlig rensat, er en Gødningsvogn.

ad 6. »Samme Ejendom« indskydes: »eller i dennes umiddelbare Nærhed.«

Denne Bestemmelse er allerede truffen ved Justitsministeriets Bekendtgørelse af 23. Juni 1909, altsaa efter at Sundhedskommissionen har indsendt sit Forslag, der formentlig kan ændres i Overensstemmelse med nævnte Bekendtgørelse.

St. Friis.

SUNDHEDSKOMMISSIONEN
for
København.

København, den 14. April 1910.

Ved at henlede Opmærksomheden paa, at der i det ny Forslag til Sundhedsvedtægt ikke angaaende Kød af Rensdyr, Vildt, Fjerkræ og Fuglevildt er optaget Bestemmelser svarende til dem, der omhandle Kød af stort Kvæg, Heste, Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin, har det af Københavns Borgerrepræsentanter nedsatte Udvalg angaaende Revision af Sundhedsvedtægten i en til Sundhedskommissionen direkte fremsendt Skrivelse udbedt sig en Redegørelse fra Kommissionen for, hvilke Betragtninger der kan anføres for og imod det Standpunkt ikke at give Kontrolregler for førstnævnte Gruppe af Kødarter.

Foranlediget heraf skal Sundhedskommissionen under Vedlæggelse af en Ekstraktafskrift af en af Sundhedskommissionens 1ste Dyr læge den 19. f. M. afgiven Erklæring tjenstligst meddele, at den henholder sig til det deri udtalte, hvortil kan føjes, at der saavidt Kommissionen bekendt ikke noget Sted i Udlandet er indført nogen gennemført Kontrol hverken med Rensdyr, Vildt, Fjerkræ og Fuglevildt eller med Fisk.

P. K. V.

Eugen Petersen.

Schepelern Larsen.

Københavns Magistrats 4de Afdeling.

SUNDHEDSKOMMISSIONENS
LÆGEPERSONALE.

1ste Dyrslæge.

København, den 19. Marts 1910.

I Anledning af Udvalgets Skrivelse af 10. ds. skal jeg udtale følgende:

Naar der i Sundhedskommissionens Sundhedsvedtægtsforslag ikke er anført særlige Bestemmelser vedrørende Kontrol med Rensdyr, Vildt, Fjerkræ og Fuglevildt, paa samme Vis som Tilfældet er med Kød af stort Kvæg, Heste, Kalve o. s. v., da skyldes det følgende:

1. Rensdyr indføres kun i delt Tilstand, Rygge, Køller, Bove, oftest i frossen Tilstand.
2. Andet Vildt af Pattedyrslægten — Kronvildt, Raa- og Daadyr indføres i delvis opskaaret Tilstand, hvorved Baglivsorganerne ere udtagne, men altid med Huden paasiddende. Harer og Kaniner i uopskaaren Tilstand med Huden paasiddende.
3. Fjerkræ indføres altid i uopskaaren Tilstand oftest med Fjerdragten paa, og
4. Fuglevildt ligeledes uopskaaret, altid med Fjerdragten paa.

For Rensdyrs Vedkommende kan der ikke føres nogen effektiv Kontrol med de indførte Kødstykker. Det samme er Tilfældet med Vildt af Pattedyrslægten, Fjerkræ og Fuglevildt, dels fordi Hud og Fjer ikke ere fjernede, dels fordi Bryst og Bughule ikke ere aabnede. Skal der føres en Kontrol, der har nogen virkelig Værd, med de nævnte Dyr-

arter, saa kan dette kun ske ved, at Hud og Fjer fjernes, Bug og Brysthule opskæres og Organerne udtages. Hvor nyttig en saadan Kontrol end kan antages at være, og herfor taler blandt andet den Kendsgerning, at der f. Eks. af og til træffes Tuberkulose hos Raa- og Daadyr, Harer og tamt Fjerkræ, samt adskillige andre Sygdomme, der kan være sundhedsskadelige for Mennesket, saa vil en saadan gennemført Kontrol i hvert Tilfælde for nærværende Tidspunkt sikkert være uigennemførlig, dels paa Grund af den hævdvundne Maade, hvorpaa de nævnte Dyrearter, som anført, tilføres Byen, dels paa Grund af den hævdvundne Maade, hvorpaa disse Dyrearter forhandles, og dels paa Grund af de betydelige Bekostninger, der vil være forbundne med en slig gennemført Kontrol.

Skulde en saadan Kontrol indføres, da maatte disse Dyrearter enten tilføres i hel Tilstand (Rensdyr), i afhudet og opskaaren Tilstand og med alle Organerne tilstedeværende, eller Afhudning og Opskæring finde Sted ved Kontrollen. Det vilde ikke være tilstrækkeligt f. Eks. at tilføre dem eller fremstille dem i afhudet og opskaaren Tilstand uden Organer, saaledes som Kontrollen med indført Kød hidtil er foretaget her i København, thi ganske afset fra at ogsaa denne sidste Kontrol er fuldstændig mangelfuld, saa vil den for Vildts og tildels for Fjerkræs Vedkommende blive endnu mindre betryggende, fordi disse Dyr ere ganske eller meget lidt blodudtømte. I Blodudtømmelsens mere eller mindre Fuldstændighed har man, indenfor visse Grænser, noget Holdepunkt ved Bedømmelsen af slagtede Husdyrs Sundhedstilstand, men dette Holdepunkt glipper for Vildt og Fjerkræ.

Enten maatte Handelen med disse Dyrearter fremtidig forlægges til samlede store Torvehaller, hvor Kontrollen blev ført, eller alle disse Dyr blev undersøgte og stemplede paa Kontrolstationer. Til Kontrollens Udøvelse maatte der ligesom ved Kødkontrollen ansættes Dyrlæger, idet Bedømmelsen kræver en ikke mindre indgaaende videnskabelig og praktisk Uddannelse end den, der nu kræves ved al Kød-

kontrol. Hvor stort et personelt Apparat der her maatte sættes i Bevægelse, ser jeg mig ikke i Stand til at afgøre, men at det vilde andrage et ret betydeligt økonomisk Offer, er sikkert.

I denne Forbindelse skal jeg endnu blot anføre, at naar der i Udvalgets Skrivelse kun er nævnt de i Skrivelserne anførte varmblodige Dyrearter, da kunde der i og for sig med ligesaa stor Ret være henpeget paa Fisk, Skaldyr m. m. Ogsaa her tiltrænges en langt mere effektiv Kontrol end den, Sundhedsvedtægtsforslaget indeholder, omend en saadan Kontrol dog næppe nogen Sinde vil komme til at udstrække sig til en obligatorisk Opskæring af Fisken.

Naar jeg imidlertid for mit Vedkommende ikke har fremsat noget Forslag for Sundhedskommissionen til nogen særlig Kontrol med de af Udvalget nævnte Dyrearter, og ej heller med Fisk, saa skyldes det de i det foregaaende anførte Motiver. Disse ere, som det vil ses, alle baserede paa praktiske Forhold, som efter mit Kendskab i hvert Tilfælde ikke for Tiden lade sig ændre paa en saadan Maade, at Kontrollen blot tilnærmelsesvis kan blive betryggende.

Jeg er ved de indgaaende og ofte tilbagevendende Overvejelser af dette Spørgsmaal, som jeg i Aarenes Løb har gjort denne Sag til Genstand for, ikke gaaet ud fra den teoretiske Betragtning, at kan man ikke skabe en fuldt ud betryggende Kontrol, saa maatte man hellere lade Sagen bero, til en saadan Kontrol lod sig gennemføre. Jeg har tvertimod meget vel vidst, at det bedste ikke maatte blive det godes Fjende, og jeg har nøje overvejet, om der ikke ved Paabegyndelsen af en eller anden Form for en Kontrol med disse Dyr derved lidt efter lidt skabtes Betingelser og Forstaaelse for en videregaaende Kontrol. Men jeg har som sagt afstaaet fra at fremkomme med saadant Forslag, fordi jeg ikke kan øjne Muligheder for dens Etablering.

Men de nævnte Dyrearter er nu heller ikke kastede ind paa det københavnske Fødevaremarked ganske uden sanitært Eftersyn. Dette er for disse Dyrearter som for

alle andre Næringsmidler det samme, som findes nærmere præciseret i Sundhedsvedtægtsforslagets §§ 33, 38, 39, 62 og 63. Paa den Foranledning, som nærværende Sag giver, og under Hensyn til den Betydning, som Udvalget, med fuld Ret, synes at tillægge denne Sag, skal jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, at den efter min Formening eneste for Tiden fremkommelige Vej, der kan gaas i denne Sag, er at forøge det Personale, der beskæftiges med Tilsynet med Næringsmidler.

St. Friis.

KØBENHAVNS MAGISTRAT,
4de Afdeling.

København, den 20. April 1910.

Udvalget angaaende en ny Sundhedsvedtægt.

Den hoslagte Skrivelse af 11. April 1910, i hvilken Sundhedskommissionen indstiller, at der til Forslaget om en ny Sundhedsvedtægt, § 32, 4de Stk., føjes et Punktum, saalydende:

»Til i bymæssigt bebyggede Bydele paany at tage i Brug Kostalde eller Svinestier, som i over 1 Aar ikke have været benyttede som saadanne, kræves ligeledes Sundhedskommissionens Samtykke«,
tillader man sig at sende det ærede Udvalg, idet man tilføjer, at Magistraten slutter sig til det af Sundhedskommissionen foreslaaede.

Marstrand.

Bergon.

SUNDHEDSKOMMISSIONEN
FOR KØBENHAVN.

København, den 11. April 1910.

I det Forslag til Sundhedsvedtægt for Staden København, som for Tiden er Genstand for Behandling i et af Borgerrepræsentationen nedsat Udvalg, findes i § 32 Bestemmelser, dels om at nye Kreaturstalde, Hestestalde og Svinestier ikke maa anlægges og ældre ikke udvides uden Sundhedskommissionens Samtykke, dels om at Sundhedskommissionen i bymæssig beliggende Bydele kan kræve de i bemeldte Paragraf opstillede Regler for Indretning af nye Kostalde og Svinestier gennemførte ogsaa for ældre bestaaende Staldes og Stiers Vedkommende.

Det successive fuldstændige Bortfald af Kostalde og Svinestier i bymæssig bebyggede Bydele og særligt i den indre By, som maa anses for det heldigste, vil vel af sig selv indtræde engang, men Udviklingen henimod dette Resultat vil, hvad en fornylig i Sundhedskommissionen behandlet Sag har henledt Opmærksomheden paa, hæmmes, hvis Kostalde og Svinestier, som maaske i mange Aar have været ude af Brug eller benyttede paa anden Maade, skulle respekteres som ældre Stalde eller Stier, naar de atter ønskes tagne i Brug som saadanne. Sundhedskommissionen vil da efter Forslagets Bestemmelser vel kunne kræve de for nye Stalde eller Stier givne Regler gennemførte og vil vel kunne modsætte sig Udvidelser, men man vil ikke kunne modsætte sig den fornyede Ibrugtagelse.

Det vil man kun kunne, hvis der indsættes en Regel gaaende ud paa, at der ogsaa skal Sundhedskommissionens Samtykke til, at Kostalde og Svinestier i bymæssigt bebyggede Bydele, som i over et Aar ikke have været benyttede som saadanne, paany tages i saadant Brug.

En tilsvarende Regel findes paa et andet Felt allerede nu i Sundhedsvedtægtstillæget om Beværtningslokaler, cfr. § 73, 3die Stykke in fine i Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt, og Sundhedskommissionen skal da tjenstligst indstille, at der til Reglen i Forslagets § 32, 4de Stykke føjes et Punktum saalydende: Til i bymæssigt bebyggede Bydele paany at tage i Brug Kostalde eller Svinestier, som i over 1 Aar ikke have været benyttede som saadanne, kræves ligeledes Sundhedskommissionens Samtykke.

P. K. V.

Eugen Petersen.

Schepeleern-Larsen.

Til

Københavns Magistrat.

KØBENHAVNS MAGISTRAT,

4de Afdeling.

København, d. 16. Januar 1911.

I Skrivelse af 7. Juli 1910 (J. 1392) har den ærede Forsamling udbedt sig Meddelelse om, hvorvidt Magistraten kan tiltræde det af Forsamlingen i Mødet den 4. s. M. vedtagne Forslag om, at der gives §§ 42 og 43 om Indretning og Benyttelse af Lokaler til Værksted og lignende i den nugældende Sundhedsvedtægt af 15. Juni 1886 den Affattelse, som er anført S. 2—3 i den i Aftryk vedlagte Betænkning af 27. Juni 1910 afgiven af det angaaende Sundhedsvedtægtens Revision nedsatte Udvalg.

I den Anledning tillader man sig at meddele følgende:

Efter at det af Borgerrepræsentationen vedtagne Forslag var tiltraadt af den samlede Magistrat, androg man under 9. Juli 1910 Justitsministeriet om at stadfæste Forslaget om Ændringer i og Tilføjelser til Sundhedsvedtægtens §§ 42 og 43.

Justitsministeriet henstillede derefter i den i Aftryk vedlagte Skrivelse af 28. Oktober 1910, at der foretoges forskellige Ændringer i Forslaget, og Magistraten indhentedes i den Anledning den ligeledes i Aftryk vedlagte Udtalelse af 31. s. M. fra Stadslægen. Efter at man havde gjort Justitsministeriet bekendt med Stadslægens Udtalelse, har Ministeriet sendt Magistraten den i Aftryk vedlagte Skrivelse af 30. December f. A.

Med den i Aftryk hoslagte Skrivelse af 4. Januar d. A. har Stadslægen fremsendt det ligeledes i Aftryk vedlagte

Forslag til Ændringer i og Tilføjelser til den nu gældende Sundhedsvedtægts §§ 42 og 43 affattede paa den Maade, som Justitsministeriet forlanger det for at meddele Stadfæstelse paa Forslaget.

Dette sidste af Stadslægen udarbejdede Forslag blev forelagt den samlede Magistrat, som i sit Møde den 9. ds. vedtog følgende:

»Forslaget tiltrædes som Ændring til Paragraferne 66 og 67 i Forslag til ny Sundhedsvedtægt med Undtagelse af sidste Punktum i første Paragraf; derimod kan den samlede Magistrat ikke stemme for Ændringen i den nuværende Sundhedsvedtægt.«

I Overensstemmelse med den af den samlede Magistratagne Beslutning har man sendt det af Borgerrepræsentationen angaaende Sundhedsvedtægts Revision nedsatte Udvalget den i Genpart vedlagte Skrivelse af 16. Januar d. A.

Marstrand.

Adeler,
Expskr.

Til
Borgerrepræsentationen.

Forslag til Ændringer i og Tilføjelser til Sundhedsvedtægten af 15. Juni 1886 (Forslag af 27. Juni 1910 fra det af Borgerrepræsentationen nedsatte Udvalg).

Vedtaget af Borgerrepræsentationen i Mødet den 4. Juli 1910.

§ 42 (ny Affattelse).

Uden Sundhedskommissionens Tilladelse maa fremtidig intet Rum tages i Brug til Natteophold for Mennesker eller til Værksted, med mindre de fyldestgør de ved Rummets Ibrugtagen gældende Bestemmelser om Beboelsesrum, og for Værksteders Vedkommende tillige — forsaavidt ikke gældende Bestemmelser ere til Hinder derfor — ere indrettede til at opvarmes.

Med Hensyn til Rum, som ved denne Vedtægts Ikrafttræden benyttes til Natteophold eller Værksted, og som ikke fyldestgøre Forskrifterne for Beboelsesrum i Bygningslov af 12. April 1889 §§ 40, 41 og 42, skal Sundhedskommissionen, naar den stedfindende Benyttelse efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, og de sanitære Ulemper efter Kommissionens Skøn ikke lade sig fjerne, kunne paalægge vedkommende Ejer at ophøre med foranførte Benyttelse.

Ethvert Paalæg, som gives i Henhold til foranstaaende, skal meddeles skriftligt og med behørig Motivering.

Ethvert Opholdsrum kan af Sundhedskommissionen forlanges forsynet med et i sanitær Henseende forsvarligt Gulv.

§ 43 (ny Affattelse).

Befindes noget Beboelsesrum eller Værksted at være af en saa slet Beskaffenhed, at dets Benyttelse som Beboelsesrum eller Værksted efter Sundhedskommissionens Skøn

er skadelig for Sundheden, er Sundhedskommissionen be-
 myndiget til at paabyde saadanne Forholdsregler, som den
 anser fornødne, for at Benyttelsen kan finde Sted uden
 Skade for Sundheden, og saafremt den skønner, at dette
 ikke ved nogen Forholdsregel kan opnaas, eller hvis ved-
 kommende ikke efterkommer det ham i saa Henseende
 givne Paalæg inden den derfor fastsatte Frist, kan Sund-
 hedskommissionen forbyde Benyttelsen og bevirke, at den
 ophører, og at den ikke uden Sundhedskommissionens Sam-
 tykke genoptages.

Ved Værksted forstaaes i denne Sammenhæng (§§ 42
 og 43) ethvert ikke under Fabrikstilsynet staaende Værksted
 samt ethvert Arbejdslokale, Forretningslokale eller Kontor,
 i hvilket Personer opholder sig i længere Tid.

JUSTITSMINISTERIET.

København, den 28. Oktober 1910.

Hermed 1 Bilag.

Efter at Justitsministeriet i Anledning af det med Københavns Magistrats Skrivelse af 9. Juli d. A. — 4de Afd. 205/1910 — hertil indsendte Udkast til Ændring af de i §§ 42 og 43 i den under 15. Juni 1886 stadfæstede Sundhedsvedtægt for Københavns Kommune indeholdte Regler angaaende Rum, bestemte til Natteophold for Mennesker, og Værksteder, har brevvekslet med Sundhedsstyrelsen, skal man henstille til Magistraten, at der sker følgende Ændringer i Udkastet:

- 1) Da Slutningen af 1ste Stk. i § 42 i den foreslaede nye Affattelse indeholder en Forudsætning om, at Rum, der efter de gældende Bestemmelser ere Beboelsesrum, ikke behøve at være forsynede med Opvarmningsapparat, og dette er i Strid med § 40 i Bygningsloven for København, maa der foretages en Ændring i Forslaget, som ophæver denne Strid, eventuelt blot ved Udeladelse af Stykkets Slutning fra Ordene »og for Værksteders«.
- 2) Der bør derhos optages en Bestemmelse i Forslaget i Lighed med, hvad der er sket i § 6 i det under 2. November 1907 stadfæstede Tillæg til Sundhedsvedtægten for Københavns Kommune om, at de af

Sundhedskommissionen truffne Bestemmelser kunne ind-
 ankes for Justitsministeriet.

- 3) Endelig bør Ordene »eller Kontor« i Slutningen af
 § 43 Forslaget udgaa.

Udkastet følger hoslagt tilbage.

P. M. V.

Rentzmann.

Chr. Lundbye,
 Fm.

Til
 Københavns Magistrat.

STADSLÆGEN.

København, den 31. Oktober 1910.

I Anledning af Justitsministeriets Skrivelse af 28. d. M. til Københavns Magistrat angaaende de Ændringer i Sundhedsvedtægtens § 42 og 43, for hvilke Ministeriets Stadfæstelse søgtes i Skrivelse af 9. Juli d. A., bemærkes:

ad 1. Ved at udelade den sidste Passus i første Stykke af den foreslaaede § 42 («og for Værksteders Vedkommende . . . . opvarmes») vil der intet tabes, saafremt den Forstaaelse af Bygningslovens § 40, som Ministeriet gør gældende, kan ventes godkendt af Domstolene.

Sundhedskommissionen — eller i hvert Fald et Fler-tal i Sundhedskommissionen — har tidligere, støttet bl. a. til de Forhandlinger, der gik forud for Bygningslovens Vedtagelse, haft samme Opfattelse som Ministeriet, og har ud fra denne Forudsætning i 1897 rejst Sag mod Krigsministeriet, fordi der opførtes Kaserner, hvis Belægningsstuer ikke var indrettede til at opvarmes; men under denne Sag, der af formelle Grunde afvistes af Kriminalretten, meddeltes det Sundhedskommissionen, at alle Kriminalretsassessorer var enige om, at de, saafremt de havde skullet behandle det reelle Spørgsmaal, vilde have gjort den Opfattelse gældende, at Bygningslovens § 40 vel kræver, at ethvert Rum, der indrettes til at opvarmes, skal tilfredsstillende Bygningslovens Fordringer til Beboelsesrum, men ikke udtaler, at ethvert Beboelsesrum [skal være indrettet til at opvarmes, og at der overfor den paagældende Lovbestemmelses endelige

Ordlyd ikke vilde kunne hentes noget afgørende Argument i de forudgaaende Forhandlinger.

ad 2. Saafremt Kommunalbestyrelsen for ikke at forhale Sagen skulde være sindet uden Indsigelse at acceptere Bestemmelsen om, at Sundhedskommissionens Afgørelser kunne indankes for Justitsministeriet, vilde der maaske være Anledning til at fremhæve, at denne Bestemmelse forventes kun at ville blive midlertidig, og at Kommunalbestyrelsen kun af Hensyn til Sagens Fremme mener at maatte underkaste sig den. Den tidligere vistnok ganske ukendte og først i Justitsminister Albertis Tid indførte Overførelse til Justitsministeriet af den endelige Afgørelse af Sundhedsvedtægtssager synes at betegne en Indskrænkning i det kommunale Selvstyre, for hvilken der ikke ses at foreligge noget Grundlag i den gældende Sundhedsvedtægtsgivning.

ad 3. Kan formentlig accepteres uden Bemærkning.

E. M. Hoff.

Til

Københavns Magistrat.

JUSTITSMINISTERIET.

København, den 30. December 1910.

Hermed 1 Bilag.

Efter Modtagelsen af den ærede Magistrats Skrivelse af 15. f. M. — 693/1910 — angaaende Udkast til Ændring af de i §§ 42 og 43 i den under 15. Juni 1886 stadfæstede Sundhedsvedtægt for Københavns Kommune indeholdte Regler angaaende Rum bestemte til Natteophold for Mennesker og Værksteder, skal man ved hofølgende Bilags Tilbagesendelse i Anledning af de af Stadslæge, Etatsraad Hoff fremsatte Bemærkninger henstille, at Ordene »eller til Værksted« i Linie 2 udgaar, og at Slutningen fra »og for Værksteders . . .« affattes saaledes: »derunder at de ere indrettede til at opvarmes, jfr. Bygningsloven af 12. April 1889 § 40. For Rum, der fremtidig tages i Brug til Værksteder, gælde samme Regler, dog med Hensyn til Forordningen om Varmeindretninger kun for saa vidt ikke gældende Bestemmelser ere til Hinder derfor«.

Justitsministeriet maa iøvrigt henholde sig til det i dets Skrivelse af 28. Oktober d. A. udtalte.

P. M. V.

Rentzmann.

Chr. Lundbye,

Fm.

Til
Københavns Magistrat.

STADSLÆGEN.

København, den 4. Januar 1911.

Ved en Redaktion af §§ 42 og 43 som af Ministeriet senest (30. December 1910) foreslaaet opnaas:

- 1) at der gives visse Regler for fremtidig Indretning af Værksteder;
- 2) at det bliver muligt at skride ind mod ældre Værksteder, saafremt deres Benyttelse som Værksteder anses for sundhedsskadelig, og
- 3) at der opnaas Hjemmel for at skride ind mod Anvendelse til Natteophold af Lokaler, der, om de end oprindelig fyldestgjorde de Krav, som stilledes til Soverum, dog efter Nutidens Opfattelse anses for usunde (f. Eks. Pigeværelser uden Vindue).

Og dette er, saavidt det ses, alt, hvad Sundhedskommissionen har ønsket.

At Ministeriet samtidig fastholder den Opfattelse, at Beboelsesrum ifølge Bygningsloven skulle være indrettede til at opvarmes, vil vel nok skaffe Sundhedskommissionen noget Arbejde, men maa iøvrigt, saavidt skønnes, være uden afgørende Interesse; lejlighedsvis vil Rigtigheden af Ministeriets Opfattelse vel blive gjort til Genstand for Domstolens Prøvelse.

Beklageligere er det, at Ministeriet fastholder sit Forlangende om at fungere som Appelinstant; men efter at Kommunalbestyrelsen, ganske vist mod sin Vilje, har akkvi-

esceret ved en tilsvarende Bestemmelse i Værtshus-Tillæget, forekommer det mig, at man, for at fremme Sagen, ogsaa mod sin Vilje maatte kunne acceptere Bestemmelsen i dette Tilfælde, idet man jo kan forbeholde sig senere ved den stedfindende Generalrevision af Sundhedsvedtægten at aabne Forhandling med Ministeriet om atter at lade denne Passus udgaa.

E. M. Hoff.

Justitsministeriets Forslag af 30. December 1910 til Ændringer i og Tilføjelser til Sundhedsvedtægten af 15. Juni 1886.

§ 42 (ny Affattelse).

Uden Sundhedskommissionens Tilladelse maa fremtidig intet Rum tages i Brug til Natteophold for Mennesker, med mindre det fyldestgør de ved Rummets Ibrugtagen gældende Bestemmelser om Beboelsesrum, derunder at det er indrettet til at opvarmes, jfr. Bygningsloven af 12. April 1889 § 40.

For Rum, der fremtidig tages i Brug til Værksteder, gælde de samme Regler, dog med Hensyn til Fordringen om Varmeindretninger kun for saa vidt ikke gældende Bestemmelser ere til Hinder derfor.

Med Hensyn til Rum, som ved denne Vedtægts Ikrafttræden benyttes til Natteophold eller Værksted, og som ikke fyldestgøre Forskrifterne for Beboelsesrum i Bygningslov af 12. April 1889 §§ 40, 41 og 42, skal Sundhedskommissionen, naar den stedfindende Benyttelse efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, og de sanitære Ulemper efter Kommissionens Skøn ikke lade sig fjerne, kunne paalægge vedkommende Ejer at ophøre med foranførte Benyttelse.

Ethvert Paalæg, som gives i Henhold til foranstaaende, skal meddeles skriftligt og med behørig Motivering.

Ethvert Opholdsrum kan af Sundhedskommissionen forlanges forsynet med et i sanitær Henseende forsvarligt Gulv.

De af Sundhedskommissionen i Medfør af denne Paragraf truffne Afgørelser kunne indankes for Justitsministeriet.

§ 43 (ny Affattelse).

Befindes noget Beboelsesrum eller Værksted at være af en saa slet Beskaffenhed, at dets Benyttelse som Beboelsesrum eller Værksted efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, er Sundhedskommissionen bemyndiget til at paabyde saadanne Forholdsregler, som den anser fornødne, for at Benyttelsen kan finde Sted uden Skade for Sundheden, og saafremt den skønner, at dette ikke ved nogen Forholdsregel kan opnaas, eller hvis vedkommende ikke efterkommer det ham i saa Henseende givne Paalæg inden den derfor fastsatte Frist, kan Sundhedskommissionen forbyde Benyttelsen og bevirke, at den ophører, og at den ikke uden Sundhedskommissionens Samtykke genoptages.

Ved Værksted forstaas i denne Sammenhæng (§§ 42 og 43) ethvert ikke under Fabrikstilsynet staaende Værksted samt ethvert Arbejdslokale eller Forretningslokale, i hvilket Personer opholder sig i længere Tid.

FÆLLESREPRÆSENTATIONEN

for Grundejerforeninger
i København og Omegn.

Til

det af Københavns Borgerrepræsentation nedsatte Udvalg
angaaende Sundhedsvedtægten.

I Anledning af Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt for København tillader Forretningsudvalget sig at fremkomme med følgende:

Ud fra den Betragtning, at Grundejerne i saa høj Grad er interesserede i, hvorledes Sundhedsvedtægten praktiseres, dels direkte, forsaavidt som den kan komme til at stille betydelige pekuniære Krav til Grundejerne, dels indirekte, forsaavidt som de Krav, der stilles til forretningsdrivende Lejere f. Eks. med Hensyn til Indretning af Lokaler, ogsaa maa betales af Grundejerne, tillader man sig at andrage:

dels om, at Grundejerstanden maa blive repræsenteret ved et Medlem i selve Kommissionen, nemlig saaledes at et af de Medlemmer, som Borgerrepræsentationen vælger, skal udpeges blandt Mænd, som bringes i Forslag af en eller flere Grundejerorganisationer, der repræsenterer mindst 1,000 Medlemmer, og

dels om, at nogle af de Mænd, der ifølge Forslagets § 3, 2 stilles til Kommissionens Raadighed, ikke alene har Kendskab til Bygningsforhold og sanitær-tekniske Indretninger, men tillige nyder Grundejerstandens Tillid, i hvilken Henseende vi tillader os at andrage om, at Grundejerorganisationer, der repræsenterer mindst 1,000 Medlemmer, faar Ret til at foreslaa et Antal Mænd, blandt hvilke Kommissionen træffer sit Valg.

Ved Reglen i Forslagets § 9 anerkendes det, at naar en Foranstaltning, som for Sundhedsplejens Skyld bør træffes, vil medføre Udgift for Kommunen, Kommunalbestyrelsen da faar bevilgende Indflydelse. Den samme Betragtning maa føre til, at Foranstaltninger, som paalægges Grundejerne, fastsættes under rimeligt Hensyn til deres Betalingsevne. Foranstaltninger som de ommeldte, navnlig de i § 11, 2. og 4. M. omhandlede, kan let ramme meget føleligt, særligt under vanskelige Tidsforhold, og vi tillader os derfor at andrage om, at der maa blive givet Grundejerne Ret til at forrente og amortisere slige Beløb, idet vi foreslaar, at der som 2det Membrum til § 9 føjes en lignende Bestemmelse som f. Eks. i Forslaget til Byggelovens § 24 saalydende:

»Naar lignende Foranstaltninger træffes, der medfører Udgift for Grundejeren, kan denne forlange, at Beløbet forskudsvis udredes af Kommunen, mod at han forrenter Beløbet med 4 pCt. p. a. og amortiserer det i Løbet af 10 Aar, og saaledes at Beløbet kan inddrives ved Udpantning med samme Fortrinsret, som tilkommer de paa faste Ejendomme hvilende Kommuneskatter.«

Med Hensyn til selve Forslagets Bestemmelser iøvrigt skal Forretningsudvalget kun beskæftige sig med saadanne, der specielt berører Grundejerne, og man skal indtrængende gøre opmærksom paa, at Hovedprincippet bør være, at det offentlige maa afholde alle de Udgifter, der er forbundne med saadanne Foranstaltninger, som udelukkende tjener det almene Vel, selv om saadanne Foranstaltninger skal træffes paa privat Ejendom og Grund, og naar der paalægges den private Grundejer kontante Forpligtelser, disse da bliver fastsatte som et passende Bidrag under særligt Hensyn til den Interesse, han har i de anordnede Forbedringer.

Iøvrigt skal man under Hensyn til de omtalte Hovedprincipper tillade sig at gøre følgende Bemærkninger til enkelte Paragraffer.

§ 11, 8. M., næstsidste Sætning bør affattes saaledes:
 »Forefindes der herved Fejl eller Mangler, som efter nøje
 Undersøgelse viser sig at være Aarsag til o. s. v.«

Ligeledes bør udgaa Bestemmelsen i Paragraffens sidste
 Punktum: »I intet Tilfælde kan vedkommende Ejer gøre
 noget Erstatningskrav gældende overfor Kommunen i An-
 ledning af Ulemper, som maatte være ham paaførte ved
 Arbejdernes Udførelse«. Det ærede Udvalg vil formentlig
 erkende det uretfærdige i, at Grundejeren i intet Til-
 fælde kan gøre Erstatningskrav gældende. Han bør for-
 mentlig ikke undergives en Undtagelseslov, men have samme
 Ret som andre Borgere til at rejse Erstatningskrav for vir-
 kelige Retskrænkelser. I saa Henseende yder sikkerlig den
 bestaaende Lovgivning det Offentlige al rimelig Beskyttelse.

§ 15, 2. M. bør helt udgaa, men i hvert Fald fra Or-
 dene »gruses eller om fornødent, i større eller mindre Ud-
 strækning brolægges eller, forsaavidt angaar Ejendomme
 med indskrænket Gaardsplads, til hvilken flere Familier har
 Adgang, belægges med Cementbeton eller Asfalt«.

De offentlige sanitære Interesser er formentlig tilstræk-
 kelig betryggede af Reglen i § 15, 1. Stk., og det er
 urimeligt, at Sundhedskommissionen skal kunne foreskrive
 Regler for, hvorledes en privat Gaardsplads skal anlægges
 i Detaillen.

§ 15, 3. M. Ordene »Klosetter til Brug for mere end
 en Husstand,« bør udgaa.

En Bestemmelse som den anførte vil let være umulig
 at overholde eller kontrolere af Grundejeren, f. Eks. hvor
 et Kloset bruges af flere Lejere.

§ 17, 1. M. I sidste Punktum bør Ordene »og Ejerne
 er ansvarlige for, at Beholderne ikke bliver overfyldte, for-
 inden Afhentning sker« udgaa. — Grundejerne er jo under-
 kastede Pligter i Henseende til Antallet af Beholdere og
 disses Beskaffenhed, og hermed bør hans Ansvar være
 fyldestgjort. Ansvaret for behørig Tømning bør paahvile

Entreprenøren som den, der i [saa Henseende har effektiv Myndighed.

§ 62. Paragraffens 1. Punktum: »Intet Lokale maa uden forudgaaende Anmeldelse for Sundhedskommissionen tages i Brug til Tilvirkning, Opbevaring eller Forhandling af Nærings- eller Nydelsesmidler af hvad Art nævnes kan.« bør udgaa.

Det maa formentlig erkendes, at de offentlige sanitære Interesser er behørig sikrede ved Forslagets Krav til de paagældende Virksomheder i det enkelte Tilfælde, og for Opfyldelsen heraf maa den Næringsdrivende selv have Ansvar. Bestemmelsen om, at Lokalet ikke maa »tages i Brug« før o. s. v., rammer, hvor den ikke bør ramme, nemlig Husvårten.

§ 71 c. Denne Sætning bør udgaa, saafremt der ikke kan paavises Grunde, der gør det mere uforvarligt at føre Aftræksrør fra Gasvarmeapparater til Skorstene end Aftræk fra Kakkelovne.

§ 73, 4. Her bør tilføjes: Kun under ganske særlige Omstændigheder kan det forbydes Ejeren paany at udleje et saadant Lokale til en ny til Næringen berettiget Lejer.

Endelig maa det meget beklages, at der i Forslaget ikke er anordnet en teknisk sagkyndig Appellinstans, til hvilken en Grundejer, som af en eller anden Aarsag mener sig brøstholden ved en Afgørelse af Sundhedskommissionen, kan henvende sig og faa Sagen forelagt til fornyet Prøvelse.

Løvrigt indeholder Forslaget ikke faa andre Bestemmelser, der mere eller mindre griber ind i Grundejernes Retsomraade, men i Erkendelse af, at Grundejerne ikke bør hindre Udviklingen af gode sanitære Forhold, har vi kun tilladt os at gøre Bemærkninger til de foranførte Bestemmelser, der særlig kan virke generende for Grundejerne i økonomisk Henseende.

Sluttelig vilde Fællesrepræsentationens Forretningsudvalg paaskønne, om der maatte blive givet os Lejlighed til et Møde med det ærede Udvalg, under hvilket man kunde drøfte vort Forslag.

København, den 9. Maj 1910.

P. F. V.

Ærbødigst

Lauritz Holm.

Chr. J. Andersen.

STADSLÆGEN.

København, den 16. Februar 1911.

I Tilslutning til den paa Udvalgsrådet den 25. f. M. rejste Diskussion om en

Appellinstans i Sundhedskommissionssager

skal jeg efter Aftale med Udvalgets Formand tillade mig at fremsætte følgende Bemærkninger:

I.

Justitsministeriet.

Saavidt det fremgaar af de gældende Love (af 12. Januar 1858, af 29. December 1861 og af 28. Marts 1868) om Tilvejebringelse af Sundhedsvedtægter og de forudgaaende Forhandlinger, har Datidens Tanke været, at Ledelsen af sanitære Foranstaltninger, der tidligere havde været hos Centraladministrationen, helt og holdent skulde lægges i de paagældende Kommuner egne Hænder. For København og Købstædernes Vedkommende var Tilvejebringelsen af Sundhedsvedtægter obligatorisk; hvorvidt Landkommunerne skulde have Vedtægter, overlodes det til vedkommende Amsraad at afgøre.

Ifølge Loven skal en Vedtægt for at erholde Gyldighed stadfæstes af Justitsministeriet, der har at paase, at Forslaget ikke indeholder nogen utilraadelig eller lovstridig Bestemmelse, og heraf følger formentlig, ogsaa uden at det udtrykkelig udtales i Loven eller Vedtægten, at

Ministeriet, saafremt der opstaar Tvivl om Forstaaelsen af en Vedtægtsbestemmelse, maa blive øverste Instans, maa kunne give en afgørende Fortolkning af, hvilken Betydning Ministeriet ved Godkendelsen har tillagt en om-disputabel Bestemmelse. — I Overensstemmelse hermed skal ogsaa for den københavnske Sundhedsvedtægts Vedkommende Kommissionens Formand, saafremt han skulde anse det for urigtigt at bringe en af Kommissionen tagen Beslutning til Udførelse, uopholdelig forelægge Ministeriet Sagen.

Om at Justitsministeriet skulde kunne paatvinge en Kommune Vedtægtsbestemmelser, ophæve godkendte Bestemmelser eller dispensere fra utvetydige Vedtægtsbestemmelser, indeholder den paagældende Lovgivning intet positivt. Derimod giver Loven af 28. Marts 1868 Kommunerne Ret til ved hvert Aarsskifte selv at ophæve en stadfæstet Vedtægt, hvorom Ministeriet da underrettes.

Fra den Omstændighed, at Justitsministeriet er øverste Instans i Sundhedsvæsenets Administration og som en Følge deraf ved Loven bemyndiget til at censurere Kommunernes Vedtægtsforslag, lader der sig formentlig ikke slutte noget om, at Ministeriet skulde have en almindelig Beføjelse til at indrømme Afvigelser fra gældende Love eller lovhjemlede Vedtægter; Ministeriet maa formentlig være bunden af den paagældende Lovgivning, og om en Dispensationsret synes der kun at kunne være Spørgsmaal, forsaavidt denne udtrykkelig er hjemlet i den paagældende Lovgivning, saaledes som Tilfældet f. Eks. er i den for Hovedstaden gældende Bygningslov af 12. April 1889.

Saafremt Ministeriet havde ment a priori at have en saadan almindelig Beføjelse, tør det ogsaa antages, at der ikke i Sundhedsvedtægtstillæget af 2. November 1907, og netop af den daværende Justitsminister, vilde være bleven indsat en udtrykkelig Bestemmelse om, at de i Medfør af dette Vedtægtstillæg trufne Bestemmelser skulde kunne indankes for Ministeriet.

Kun ved den ældre Lov af 10. Marts 1852, § 7, er der givet Ministeriet en vistnok yderst sjældent benyttet Ret til at udfærdige saadanne specielle sanitære Regulative, som Forholdene paa de enkelte Steder skønnes at gøre tilraadelige; men denne Ret — som Ministeriet efter et enkelt forefaldet Tilfælde at dømme ikke anser for ophævet ved de senere Sundhedsvedtægtslove — gælder udtrykkelig kun udenfor København.

Da Justitsministeriet i Vedtægtstillæget af 2. November 1907 indsatte sig selv som Appellinstans, var man, som det fremgik af Forhandlingerne i Borgerrepræsentationen, ikke blind for, at der her var Tale om et ganske nyt Forslag, der var egnet til at vække Opsigt, en hel ny Praksis, hvorved det kommunale Selvstyre indskrænkedes; men naar man ikke kunde faa det anderledes, maatte man tage det, som det var; Forslaget i sin Helhed var a prendre ou a laisser; man maatte beklage, at Københavns Borgere paa saa mange Maader indskrænkedes i det frie Styre af deres egne Sager, men man maatte regne med det Justitsministerium, man havde, o. s. v. Ganske vist faldt der ogsaa fra enkelte Sider Udtalelser til Gunst for Bestemmelsen, nærmest fordi man fra visse Hold overhovedet ønskede en Mulighed for en Appel — som i Kommunalbestyrelsens Vedtægtsudkast var foreslaaet henlagt til den samlede Magistrat —; men naar Ministeriets Forslag endelig vedtoges af Kommunalbestyrelsen, skete det øjensynlig først og fremmest under Trykket af de daværende irregulære administrative Forhold; der var den Gang intet andet at gøre end at bøje sig for Ministerens Magtbud: »sic volo«.

Tilsvarende Bestemmelser er ukendte i Hovedstadens tidligere Vedtægter og Vedtægtstillæg; og i Sundhedskommissionens Forslag til en revideret Udgave af Sundhedsvedtægten er Bestemmelsen i Tillæget af 2. November 1907, § 6, med Magistratens Tilslutning atter foreslaaet udeladt.

Naar der nu fra Ministeriets Side stilles Forslag om en yderligere Udvikling af denne Praksis, hvorved den endelige Afgørelse af disse Sager paa flere eller mulig efterhaanden paa alle Punkter henlægges til Ministeriet, er der formentlig al Grund til fra kommunal Side i Tide at være opmærksom paa den væsentlige Indskrænkning i det kommunale Selvstyre, som der nu, et halvt Aarhundrede efter Sundhedsvedtægtslovenes Fremkomst, er Tale om at komme ind paa.

Da Spørgsmaalet om Sundhedskommissionens Syn paa Sagen (Sundhedskommissionens »Æresfølelse«) gentagne Gange berøres under Diskussionen i Borgerrepræsentationen i 1907, turde der være Anledning til at tilføje, at Sundhedskommissionen for sit eget Vedkommende ikke har mindste Grund til at føle sig trykket af den Benyttelse, Ministeriet hidtil har gjort af § 6 i Vedtægtstillæget af 2. November 1907; blandt de talrige Sager af denne Art, som Appellmuligheden har nødsaget Ministeriet til at beskæftige sig med, er der, saavidt vides, ikke en eneste, i hvilken Ministeriet har »fundet Anledning til at forandre den af Sundhedskommissionen truffne Afgørelse«.

Og i Tidsrummet mellem Juli 1908 og Juli 1910 har Ministeriet ydermere i et Par Tilfælde af denne Art, i hvilke det ansaas ønskeligt at tillade Afgivelser fra Vedtægten, som Sundhedskommissionen havde savnet Hjemmel til at indrømme, henvist Spørgsmaalet til Kommunalbestyrelsen og ved den Form, hvorunder dette skete, som det synes, stiltiende erkendt, at Afgivelser fra en stadfæstet Vedtægt vel i ekceptionelle Tilfælde kan tænkes indrømmet af den Autoritet, der affatter Vedtægten, med Sanktion af den Autoritet, der stadfæster Vedtægten, men ikke af den sidstnævnte Autoritet alene; disse Tilfælde gjorde i Virkeligheden Indtryk af, at Ministeriet end ikke ansaa det for rigtigt at benytte sig af den Beføjelse, Kommunen mod sin Vilje faktisk havde maattet indrømme en tidligere Minister.

II.

Kommunalbestyrelsen.

Med Hensyn til det rejste Spørgsmaal om Muligheden af indenfor den kommunale Styrelse at tilvejebringe en Appellinstans i en eller anden Form bemærkes, at den gældende Lovgivning næppe vilde lægge nogen Hindring i Vejen derfor, men at en saadan Ordning dog i Praksis sikkert vilde vise sig at rumme adskillige Ulemper.

Under de, som det synes, endeløse Forhandlinger om Medicinalvæsenets Ordning, som indledes i Begyndelsen af forrige Aarhundrede og endnu ikke er førte til nogen Afslutning, nedsattes i 1856 en Kommission til at tage Sundhedspolitiets Ordning under Overvejelse.

Kommissionens Arbejde førte til, at Regeringen udarbejdede et udførligt Lovforslag; men under Forhandlingerne paa Rigsdagen blev Lovforslaget meget stærkt beskaaret; det, der blev tilbage af det, var den lille, men betydningsfulde Lov af 12. Januar 1858 om Tilvejebringelse af Sundhedsvedtægter.

Ministeriet omsendte derefter til Vejledning for de kommunale Styrelser et Udkast til saadanne Vedtægter; i selve Loven fandtes ingen bindende Bestemmelser hverken om Sundhedsvedtægternes Omraade eller om Sammensætningen af den Myndighed, der skulde vaage over Vedtægtens Overholdelse.

I Ministeriets af Rigsdagen forkastede oprindelige Lovudkast hed det, at Sundhedskommissionerne »skulle føre et almindeligt Tilsyn med alt, hvad der vedkommer den offentlige Sundhedspleje, og stadig have deres Opmærksomhed henvendt paa alle den almindelige Sundhed vedkommende Forhold og de Foranstaltninger, der kunne træffes til dens Fremme«.

»Sundhedskommissionerne skulle til den Ende navnlig have Indseende med den offentlige Renligheds Vedligeholdelse, for Sundheden skadeligt Vands Afledning,

Tilvejebringelse af godt og tilstrækkeligt Drikkevand, Foranstaltninger til at forhindre Salg af bedærvede og forvanskede Levnedsmidler, Indretningen og Ordningen af Kirkegaarde og Begravelser, Fjernelse af de Ulemper, som hidrøre fra Næringsveje, som er skadelige for Sundheden, og fra Ansamlinger af Substanser, der ved Forraadnelse eller paa anden Maade kunne blive det«.

Endvidere: »vaage over, at der ved nye Bygningers Opførelse træffes de Foranstaltninger, som almindelige Sundhedshensyn kræve« og »paase at Lejeboliger og de saakaldte Logishuse ikke ved Mangel paa Lysning eller Luft eller ved Fugtighed og slet Vedligeholdelse eller ved at overfyldes med Mennesker blive farlige for Sundheden«.

Men i Loven af 12. Januar 1858 er alle Detailanvisninger udeladte og erstattede af en almindelig Opfordring til at afpasse Sundhedsvedtægterne efter hvert Steds særlige Forhold; iøvrigt gives der Kommunen fuldkommen frie Hænder saavel med Hensyn til, hvilke Opgaver man vil stille Sundhedskommissionen, og hvor stor Myndighed man vil overdrage den, som med Hensyn til Sundhedskommissionens Sammensætning.

Kun skal som allerede anført en Vedtægt godkendes af Justitsministeriet, der altsaa kun har at paase, at den ikke indeholder nogen utilraadelig eller lovstridig Bestemmelse. (I en Kriminalretsdom af 15. Juni 1909 angaaende Forhandling af et Mælkesurrogat udtales det, at denne Forhandling er i Strid med Sundhedsvedtægtens Bestemmelser, og der tilføjes dernæst: »og da den nævnte Bestemmelse ikke findes at ligge udenfor den ved Loven af 12. Januar 1858 om Tilvejebringelsen af Sundhedsvedtægter, jfr. Lov af 28. Marts 1868, givne Ramme — — — vil tiltalte være at anse o. s. v.,« hvori altsaa synes at ligge, at Spørgsmaalet om, hvorvidt en Sundhedsvedtægt er holdt indenfor den ved Loven givne Ramme, ikke er afgjort med Ministeriets Sanktion, men henhører under Domstolene, jfr. Grundlovens § 72).

De Opgaver, der er stillede Sundhedskommissionen, er i Aarenes Løb væsentlig forøgede; det ene betydningsfulde Kapitel efter det andet er føjet til Sundhedsvedtægten, og samtidig er der af Staten overdraget Sundhedskommissionen forskellige Hverv særlig vedrørende Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme.

Afset fra disse særlige Hverv er Sundhedskommissionens Opgave kun at paase Gennemførelsen af Sundhedsvedtægten og Overholdelsen af dens Bestemmelser; jo fastere Regler, jo præcisere Bestemmelser Sundhedsvedtægten indeholder, desto lettere, desto mindre brydsomt og mindre ansvarsfuldt bliver Kommissionens Hverv. Paa den anden Side har det gentagne Gange vist sig, at man ved i for stort Omfang at ville give stive, ufravigelige Regler bereder sig Overraskelser, hidfører Afgørelser, som ikke er tilsigtede; der er paa disse Omraader ikke faa Forhold, hvor et forstandigt Skøn maa kunne gøre sig gældende, hvor det derfor er nødvendigt at indrømme Sundhedskommissionen et vist Spillerum for dens Afgørelser, en Beføjelse til indenfor visse Grænser at tage Hensyn til Forholdene i det enkelte Tilfælde.

Men netop som en Følge heraf maa der fra Kommunalbestyrelsens Side lægges den største Vægt paa at give Sundhedskommissionen en saadan Sammensætning, at der ikke blot sikres den teoretisk Sagkundskab i hygiejniske Spørgsmaal, men ved Siden deraf tillige et alsidigt Kendskab til og praktisk Indsigt i de højst forskelligartede Forhold, med hvilke Kommissionen har at befatte sig.

At Kommunalbestyrelsen i saa Henseende hidtil har truffet det rette, synes at fremgaa af, at der i det halve Aarhundrede, der er forløbet, siden Hovedstaden den 16. Oktober 1860 fik sin første Vedtægt, ikke er sket anden Forandring i Sundhedskommissionens Sammensætning, end at Antallet af de af Borgerrepræsentationen delegerede Medlemmer ved Sundhedsvedtægten af 16. Juni 1886 forøgedes fra et til to. — Politichefen har bestandig repræsenteret den juridiske Indsigt i Kommissionen, Borgme-

steren for Magistratens 4de Afdeling og Stadslægen — der begge udnævnes af Borgerrepræsentationen — henholdsvis den tekniske og den hygiejniske Sagkundskab; ved de to af Borgerrepræsentationen direkte valgte Medlemmer suppleres Kommissionens Sagkundskab paa de Omraader, hvor det anses fornødent, samtidig med, at den nødvendige Vekselvirkning mellem Sundhedskommissionen og Borgerrepræsentationen sikres. Af de to Medlemmer har den ene hidtil været en Læge, den anden en Tekniker*), og yderligere er der ved en særlig Bevilling aabnet Sundhedskommissionen Adgang til i forefaldende Tilfælde at sikre sig særlig sagkyndig Bistand anden Steds fra.

Men netop den Omstændighed, at Borgerrepræsentationen bestandig har betroet dette særlige Hverv til Medlemmer eller andre, som paa det ene eller det andet Omraade repræsenterede den mest fremragende Sagkundskab, synes at gøre det betænkeligt indenfor Kommunen at oprette en Appelinstant, der efter al Sandsynlighed ikke i sin egen Midte vil kunne komme til at raade over en saadan alsidig Indsigt i herhenhørende Forhold som Sundhedskommissionen.

Saafernt der aabnedes Adgang til at indanke alle Sundhedskommissionssager eller dog en stor Del af dem for en kommunal Appelinstant, er der derhos næppe Tvivl om, at man vilde berede denne Instans et saare brydsomt Arbejde, til hvilket Udbyttet — da man dog sikkert kun ganske undtagelsesvis vilde komme til andet Resultat end Sundhedskommissionen — ikke vilde staa i rimeligt Forhold. Sundhedskommissionens Afgørelser kollidere nødvendigvis paa mangfoldige Punkter med private Interesser, og de, hvis personlige Interesser trues, vilde vel i de

*) Angaaende Spørgsmaalet om at søge andre specielle Interesser repræsenterede i Sundhedskommissionen henvises til Skrivelse af 4. November 1904 fra Sundhedskommissionen til Magistraten og Magistratens Bemærkninger dertil. (Borgerrepr. Forhdl. 1906—07, S. 887 og Till. S. 113).

fleste Tilfælde føle sig fristede til at forsøge Muligheden for at opnaa andre Vilkaar. Men Appellinstansen vilde selvfølgelig lige saa vel som Sundhedskommissionen være bundet af Sundhedsvedtægtens Bestemmelser.

Vilde man gøre den samlede Magistrat til Overinstans, ses det let, at saa at sige alle de Embedsmænd, til hvilke Magistraten i fornødent Fald maatte støtte sig (Stads-lægen, Stadsingeniøren, Kloakdirektøren, Stadsarkitekten, Stadsbygmesteren), henhøre under den Magistratsafdeling, hvis Borgmester, der er Medlem af Sundhedskommissionen, allerede inden Kommissionen traf sin Afgørelse, har haft let Adgang til at lægge Beslag paa disse Embedsmænds særlige Indsigt.

Og vilde man henlægge Appellinstansen til Borgerrepræsentationen, vilde det maaske være vanskeligt at undgaa en Formodning om, at partipolitiske Hensyn lejlighedsvis kunde komme til at influere paa Afgørelsen, medens Sundhedskommissionen staar ganske uafhængig af politiske Partiforhold.

III.

Sundhedskommissionen.

Vil man fastholde Ønsket om at have to Instanser i Sundhedsvedtægtssager, kan det næppe anbefales at vælge anden Vej end at optage og mulig yderligere udforme den Tanke, som allerede er kommet frem i det Vedtægtsforslag, der for Tiden er under Behandling, og i hvis § 2 Sundhedskommissionen foreslaas »bemyndiget til midlertidigt at overdrage Afgørelsen af visse Grupper af Sager til et eller flere Medlemmer af Sundhedskommissionen eller til det til Sundhedskommissionens Raadighed stillede Personale, naar Kommissionen af Hensyn til Sagernes tilbørlige Fremme anser det for ønskeligt. Dog skal det i ethvert saadant Tilfælde staa vedkommende aabent at forlange Sagen forelagt Sundhedskommissionen til endelig Afgørelse«.

Tanken om en saadan Ordning er ikke ny, men forlængst prøvet i Praksis. Det bestandig voksende Arbejde har med Nødvendighed tvunget Sundhedskommissionen ind derpaa. Vilde Kommissionen in pleno befatte sig med alle under dens Omraade hørende Detailler, vilde Arbejdet hurtigt vise sig uoverkommeligt, og Afgørelserne vilde blive forhalede i en for de paagældende højst generende Grad.

I mangfoldige Tilfælde rettes sanitære Mangler af mindre Betydning efter Henstilling fra en af Sundhedspolitiets Betjente.

Kontrollen med Fødemidler, der falholdes i Slagter- og Høkerbutikker, udøves ligeledes af Sundhedspolitiets Betjente, der paa Stedet foretager Konfiskationer af for-dærvede Varer, og kun ved Afgørelser af større Betydning tilkaldes en af Sundhedskommissionens Dyr læger. Ogsaa Mælkekontrollen og Tilsynet med Lokaler, i hvilke Mælk forhandles, varetages af Dyr læger og Betjente.

Kontrollen med andre Levnedsmidler føres dels af Kredslæger og Dyr læger, dels af Sundhedspolitiets Betjente.

De fleste løbende Forretninger, der vedrører Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme (Hospitalindlæggelser, Desinfektion etc.), besørgeres i Henhold til en almindelig Bemyndigelse af vedkommende Kredslæge.

De her nævnte Sager forelægges vel efter Afgørelsen Stadslægen til Godkendelse paa Kommissionens Vegne, men selvfølgelig bliver en saadan Godkendelse ex post oftest af rent formel Natur. Kun hvor Talen er om at rejse Tiltale, passerer Sagen Stadslægen, forinden Rapport afgives til Retten.

Alle til Sundhedskommissionen henlagte Overskøner over Kødkontrollens Bedømmelse af Kødvarer udføres paa Kommissionens Vegne af Stadslægen i Forening med 1ste Dyr læge, hvis Afgørelse senere forelægges Sundhedskommissionen.

Tilsynet med Kommunens Klinikker for vederlagsfri Behandling af Kønssygdomme er overdraget Stadslægen.

Hele den vidtløftige Kontrol med Plejehjem og Plejebørn er efterhaanden overgaaet til Vicestadslægen, der i Forening med tredje Politiinspektør træffer alle herhenhørende Afgørelser.

Paa Grundlag af en for faa Aar siden foretagen Opgørelse kan Antallet af de Eftersyn af Kostalde, Kludehandler, Logishuse, Høkerbutikker, Slagterbutikker, Mælkeudsalg etc., som Sundhedspolitiets Betjente aarlig foretager, anslaaes til ca. 60,000, Antallet af mindre Sager, som afgøres af Politiet, men forelægges Stadslægen, til ca. 2500, Antallet af Plejebørnssager til ca. 1500.

Men i alle de forannævnte Tilfælde vil den trufne Afgørelse kunne indankes for den samlede Sundhedskommission, saavel naar vedkommende forlanger det, som naar de, der handle paa Sundhedskommissionens Vegne, anser det for ønskeligt.

Sager, i hvilke der er Tale om at give en ifølge Sundhedsvedtægten fornøden Godkendelse eller at give et i Sundhedsvedtægten hjemlet Tilhold — ialt omkring 1000 Sager aarlig —, behandles af den samlede Kommission, men der er næppe Tvivl om, at ogsaa en stor Del af disse Sager uden Skade vilde kunne overdrages til enkelte af Kommissionens Medlemmer eller til Sundhedskommissionens Medhjælpere.

Jo flere Opgaver der overdrages Sundhedskommissionen, desto nødvendigere vil en saadan Udstykning af Arbejdet vise sig at blive, hvorved det stadig maa holdes den, der føler sig brøsthølden ved Afgørelsen, aabent at forlange Sagen forelagt for den samlede Sundhedskommission.

Den eneste Indvending af Betydning, der er fremkommet mod en saadan Ordning, og for hvilken der gøres nærmere Rede i Sundhedskommissionens Skrivelse af 30. Marts 1909, gaar ud paa, at man derved i for høj Grad vilde udsætte sig for Uensartethed i Afgørelserne.

Den samme Indvending vilde med lige saa megen Føje kunne rejses overalt, hvor flere Embedsmænd øve samme Virksomhed (Bygningsinspektører, Fabriksinspektører o. s. v.), for saa vidt Talen ikke er om Afgørelser, der kan udtrykkes i Maal eller Tal. Det er ikke givet, at to Dommere vil fælde samme Dom i samme Sag.

Hvis Afgørelsen helt eller delvis beror paa et subjektivt Skøn, vil der selvfølgelig altid være Mulighed for, at dette Skøn indenfor et vist Spillerum kan falde forskelligt ud — og i endnu højere Grad Plads for en Formodning hos den, hvem Skønnet mishager, om at det er fejlagtigt, og det hvad enten Skønnet fældes af en Enkeltmand eller en Kommission.

Paa den anden Side er der vel ikke Tvivl om, at Afgørelsen i mange Tilfælde kan vinde i Sikkerhed, naar den, der træffer den, dømmer paa Grundlag af egne Observationer, medens Sundhedskommissionen i Reglen vil være henvist til at dømme paa Grundlag af andres skriftlige Fremstillinger.

I de talrige ovenfor nævnte Sager, i hvilke andre er optraadte paa Sundhedskommissionens Vegne, er det da ogsaa kun meget sjældent, at de paagældende har benyttet sig af Muligheden for at rekurrere til Sundhedskommissionen.

Efter at den nuværende Ordning af Sundhedsvæsenets Forvaltning har fungeret i hen ved et kvart Aarhundrede, er der paa de fleste Punkter skabt en saa fast Praksis indenfor Kommissionen og dens Medhjælpere, at Faren for Uensartethed i Afgørelserne næppe kan siges at være større her end i alle andre Forhold; til yderligere Betyggelse bør som anført Muligheden for Appel til den samlede Kommission i vidt Omfang holdes aaben.

Naar Kommissionen ikke i for stor Udstrækning nødes til at befatte sig med Detailspørgsmaal, der i Princippet er afgjorte, og som derfor ikke kræver fem Mands Arbejde, men alene med almindelige Spørgsmaal, principielle Afgørelser og særlige Tvivlstilfælde, vil den blive i Stand

til at skænke disse Sager en saa meget desto mere indgaaende Opmærksomhed.

Der vilde ved en saadan Decentralisation og Simplifikation af Arbejdet opnaas Lettelse i Forretningsgangen og Fremskyndelse af de fleste Afgørelser, samtidig med at Ønsket om en Appelinans fyldestgjordes.

Ogsaa indenfor Sundhedskommissionen vil Afgørelsen af ensartede Sager til forskellige Tider kunne falde forskelligt ud, idet Medlemsskifte kan bevirke Forskydninger i Stemmeafgivningen, som til Dels kan skyldes forskelligt personligt Syn paa Sagen, til Dels vel ogsaa kunne staa i Forbindelse med Svingninger i Kommunalbestyrelsens Opfattelse.

Men naar der ved Sundhedskommissionens Sammensætning søges sikret den en saa fyldig og alsidig Sagskundskab, som Omstændighederne tillade, og naar det ved Valg af Medlemmer tilstræbes, at denne Sagskundskab suppleres, og at Kommissionen bevarer den fornødne Føling med den kommunale Styrelse, ses det ikke rettere, end at Sundhedskommissionen med sin Uafhængighed af politiske Partihensyn og med sin nu halvhundredaarige Tradition vil byde en Sikkerhed for Forsvarligheden af dens Afgørelser, som i fortrinlig Grad gør den skikket til at fungere som Appelinans.

E. M. Hoff.

Til
Borgerrepræsentationens Udvalg angaaende
Sundhedsvedtægtens Revision.

UDVALGET ANGAAENDE REVISION
AF SUNDHEDSVEDTÆGTEN.

Ændringsforslag.

ad § 2.

Af *Magistraten* (Skr. 13. Maj 1909):

- 1) St. 1, L. 5. Efter »Borgmesteren« tilføjes: »og Raadmanden«.
- 2) L. 6. »to« ændres til: »tre«.
- 3) L. 7. »5« ændres til: »4«. »frit« udgaar, og efter »Medlemmer« tilføjes: »af hvilke et skal være bygningskyndigt«.

Af *Lorentzen*:

- 4) L. 7. Efter »frit valgte Medlemmer« indskydes: »som begge skal være bygningskyndige, og som erholder et Honorar, fastsat af Kommunalbestyrelsen«.

Af *Ehlers*:

- 5) St. 1, L. 4—7 ændres til: »Politidirektøren som Formand, Borgmesteren og Raadmanden for Magistratens 4de Afdeling samt to af Borgerrepræsentationen for 4 Aar ad Gangen af dens Midte valgte Medlemmer«.

Af *Rump*:

- 6) St. 1, L. 7—9. Ordene: »3die Politiinspektør kan fungere paa Politidirektørens, Vicestadslægen paa Stadslægens Vegne« udgaar.

Af *Kbhns. Grundejerforening* (Andr. af 30. Okt. 1909):

- 7) St. 1, L. 6—7. »for 5 Aar ad Gangen frit valgte Medlemmer« ændres til: »for 4 Aar ad Gangen valgte Medlemmer, hvoraf mindst det ene skal være bygningskyndigt, hvorved forstaas en faglært uddannet Haandværker, som helst skal være Murer eller Tømrer«.

Af *Fællesrepr. for Grundejerforeningerne* (Andr. af 9. Maj 1910):

- 8) I St. 1, L. 7 indskydes: »Et af de Medlemmer, som Borgerrepræsentationen vælger, skal udpeges iblandt Mænd, som bringes i Forslag af en eller flere Grundejerorganisationer, der repræsenterer mindst 1,000 Medlemmer«.

Sundhedskommissionens Mindretal (Politidirektøren):

- 9) St. 2 udgaar.

Af *Ehlers*:

- 10) St. 2. I Slutningen tilføjes: »indenfor en Tidsfrist af 4 Uger«.

Af *A. Harbou Hoff* og *Leerbeck*:

- 11) Underændringsforslag: »4« ændres til: »2 (4—6?)«.

ad § 3.

Af *Vibeke Salica'h*:

- 12) St. 1, L. 2. Efter »Dyrlæger« tilføjes: »samt Kvinder«.

Af *Ehlers*:

- 13) St. 1, L. 2. Efter »Dyrlæger« tilføjes: »samt Læger efter Lov af 30. Marts 1906 (jfr. § 90)«.

Af *Rump*:

- 14) St. 2, L. 2. Efter »et« indføjes: »af Kommunalbestyrelsen«.

Ved *A. Harbou Hoff*:

- 15) St. 2, L. 2. »Mænd« ændres til: »Personer«.

Af *Kbhns. Grundejerforening* (Andr. af 30. Okt. 1909):

- 16) St. 2, L. 2. »Mænd med Kendskab til Bygningsforhold og til« ændres til: »faglærte, bygningskyndige Mænd (jfr. § 2,1), som tillige skal være kendte med«.

Af *Samme* (Andr. 3. Januar 1910):

- 17) St. 2. Som nyt Punktum tilføjes: »Undersøgelser af en Beboelseslejlighed kan dog kun finde Sted efter Klage fremkommen fra navngiven Person over sanitære Mangler ved samme, eller naar der er særlig Grund til at antage, at saadanne Mangler forefindes«.

Af *Grundejerforeningernes Fællesrepræsentation* (Andr. af 9. Maj 1910):

- 18a) St. 2, L. 3. Der indskydes: »Grundejerorganisationer, der repræsenterer mindst 1,000 Medlemmer, har Ret til at foreslaa et Antal Mænd, blandt hvilke Kommissionen træffer sit Valg«.

Af *Ehlers*:

- 18b) St. 2, L. 3. »sanitær-tekniske« ændres til: »teknisk-hygieniske«.

- 19) St. 4. Wassermann-Laboratoriet?

Af *Ehlers, A. Harbou Hoff og Leerbeck*:

- 20) St. 5, L. 2. »og« ændres til: »,«, og efter »Diagnosestationer« tilføjes: »og Klinikkerne for vederlagsfri Behandling af Kønssygdomme«.

ad § 9.

Af *Grundejerforeningernes Fællesrepræsentation* (Andr. af 9. Maj 1910):

- 21) Som andet St. tilføjes: »Naar lignende Foranstaltninger træffes, der medfører Udgift for Grundejeren, kan denne forlange, at Beløbet forskudsvis udredes af Kommunen, mod at han forrenter Beløbet med 4 pCt. p. a. og amortiserer det i Løbet af 10 Aar, og saaledes at Beløbet kan inddrives ved Udpantning med samme Fortrinsret, som tilkommer de paa faste Ejendomme hvilende Kommuneskatter«.

ad § 10.

Af *Lorentzen*:

- 22) St. 1, L. 2. »at Nedsivning af Vand saa vidt muligt undgaas« ændres til: »at Nedsivning af Vand altid undgaas,« og der tilføjes: »Ingen Bygning eller Beboelse maa tages i Brug, dersom der ikke er forsvarligt Afløb«.

ad § 11.

Af *Lorentzen*:

- 23) St. 1, L. 1. »Aabne Afløb skal« ændres til: »Aabne Afløb bør som Regel ikke findes. De skal«.

Af *Johan Nielsen*:

- 24) 5 St. udgaar.

Af *Kbhns. Grundejerforening* (Andr. 3. Januar 1910):

- 25) St. 8, L. 8. Efter »udføres« indskydes: »under Sundhedskommissionens Tilsyn ved vedkommende Ejers, eller hvis han vægrer sig derved, ved«.
- 26) L. 11—12. »efter Sundhedskommissionens Skøn« ændres til: »bevisligt«.

Af *Grundejerforeningernes Fællesrepr.* (Andr. af 9. Maj 1910):

- 27) St. 8, L. 11—12. »som efter Sundhedskommissionens Skøn helt eller delvis kan være« ændres til: »som efter nøje Undersøgelse viser sig at være«.
- 28) Sidste Punktum udgaar.

ad § 12.

Af *Rump*:

- 29) L. 1. Ordene: »saavel offentlige som private« udgaar.

Af *V. Salicath*:

- 30) L. 7—8. Ordene: »og kan—foranstaltes« ændres til: »og eventuelt i Overværelse af Sundhedskommissionen eller dens Substitut. Saafremt saadant Paabud ikke efterkommes, kan Sundhedskommissionen foranstalte Rensningen og Skylningen«.

Af *Ehlers*:

- 31) L. 7. Efter »Paabud« indskydes: »vitterlig«.

ad § 13.

Af *Johan Nielsen*:

- 32) §'en affattes saaledes: »Al fra Afløb optagen Urenlighed skal straks fjernes paa hensigtssvarende Maade. Hvor Dagrenovationen bortføres af det offentlige, fyldes den i Beholder og føres bort ved det offentliges Foranstaltning«.

ad § 14.

Af *Rump*:

- 33) St. 1 udgaar.

Af *Udvalget*:

- 34) St. 2 udgaar, (er optaget i den nye Politivedtægts § 78).

ad § 15.

Af Ehlers og Johan Nielsen:

- 35) St. 2, L. 6-7. »Cementbeton eller Asfalt« ændres til:
»et for Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale«.

Af Grundejerforeningernes Fællesrepræsentation: (Andr.
af 9. Maj 1910):

- 36) Principalt. St. 2 udgaar.
Subsidiært. St. 2, L. 3. Der sættes »« efter »tør-
lægges«, og Resten udgaar.
- 37) St. 3, L. 1—2. Ordene: »Klosetter til Brug for mere
end een Husstand« udgaar.

ad § 17.

Af Johan Nielsen:

- 38) St. 1, L. 10—12. »Ejerne er ansvarlige for, at Be-
holderne ikke blive overfyldte, forinden Afhentningen
sker« udgaar.

Af Lorentzen:

- 39) St. 3. »dertil indrettet, med Dør forsynet Rum« ændres
til: »dertil indrettet Rum, hvor Vægge og Gulv skal
være saaledes indrettede, at det let kan renses og af-
skylles. Rummet skal være forsynet med Aftræk og
overfalset Dør«.
- St. 4. »20« ændres til »15«.
- St. 6. L. 2. Efter »Bygningsforetagender« indskydes:
»eller andre større Arbejder«.
- St. 6, L. 4. Foran »Nødtørftshuse« indskydes: »prak-
tiske og vel renholdte«.

Af Magistraten (Skr. 13. Maj 1909):

- 40) St. 6, L. 4. »vedkommende Bygningsinspektør« ændres
til: »Bygningsmyndighederne«.

ad § 18.

Af Ehlers, A. Harbou Hoff og Leerbeck:

- 41) St. 1, L. 4. Efter »Betaling« tilføjes følgende nye Punk-
tum: »Udførsel ved privat Foranstaltning maa ikke
finde Sted«.

Af *Ehlers*:

- 42) St. 1, L. 6. Efter »Ejendomme« tilføjes: »udenfor den i § 23 angivne Grænse«.

ad § 20.

Af *Ehlers*:

- 43) L. 8. »vil« ændres til »kan«.
L. 10. »være at« ændres til: »forlanges«.
L. 11. »indrette« ændres til: »indrettet«.

ad § 21.

Af *Ehlers*:

- 44) St. 2, L. 6. Efter »Tran« tilføjes: »Fjerrensning«.

Af *Harbou Hoff* og *Leerbeck*:

- 45) St. 2, sidste L. Efter »Lugt« tilføjes: »og skadeligt Støv«.

ad § 22.

Af *Udvalget*:

- 46) L. 1. »20« rettes til: »21« (Trykfejl).

ad § 23.

Af *A. Harbou Hoff* og *Leerbeck*:

- 47) L. 2—7. »langs Frihavnens... Kalvebodstrand« ændres til: »drages fra Ny Kalkbrænderihavn mod Vest ad Østbanegade, ad Strandboulevarden og Jagtvejen til Byens Grænse, langs Grænsen mod Frederiksberg indtil Kingosgade, ad Kingosgade og Enghavevej indtil Ingerslevgade og langs den korteste Vej fra dette Skæringspunkt til Vandet«.

ad § 25.

Af *Ehlers*:

- 48) L. 3. Efter »Beboelsesbygninger« tilføjes: »eller Forretningsbygninger«.

ad § 26.

Af *Rump*:

- 49) Hele § 26 udgaar, og i Stedet for træder: »Forretninger, der opbevarer eller handler med Klude, Ben og gammelt

Brød, skulle, hvad deres Indretning og Drift angaar, være underkastede et af Sundhedskommissionen vedtaget Regulativ«.

ad § 28.

Af *Sundhedskommissionens Mindretal (Øllgaard)*:

- 50) St. 2, L. 2. Efter »Beskaffenhed« tilføjes: », at Sundhedskommissionen maa anse de derover til samme indkomne Klager for berettigede og«.

ad § 29.

Af *Ehlers*:

- 51a) L. 1. Efter »Jernbanelokomotiver« tilføjes: »Lokomobiler, Automobiler, Damptrømler«.

L. 3. Ordene »saasom Waleskul el. lign.« udgaar.

Af *Rump*:

- 51b) Som nyt St. 2 tilføjes: »Føreren af Automobiler er pligtig at sørge for, at hans Køretøj kun i meget ringe Grad udsender Røg og ilde Lugt, og han er derfor navnlig pligtig at sørge for, at Smøringen foretages i passende Udstrækning«.

ad § 30.

Af *Johan Nielsen*:

- 52) St. 3. Bestemmelsen affattes saaledes: »Transport af Gødning eller andre ildelugtende Sager, Guano, Ben o. lign. ad offentlige Gader og Veje maa kun finde Sted inden Kl. 12 Middag og — undtagen for Gødnings Vedkommende — kun i tætte Vogne«.

Af *A. Harbou Hoff og Leerbeck*:

- 53) St. 3, L. 1. Der sættes »,« efter »Gødning«, og Ordene: »eller andre ildelugtende Sager, Guano, Ben o. lign.« ændres til: », Guano, ildelugtende Ben og andre ildelugtende Sager«.

Af *Ehlers*:

- 54) St. 3, L. 5. Efter »Kl. 8 Fmd.« tilføjes: »Hestegødning 2 Timer senere«.

ad § 31.

Af *Magistraten*:

- 55) L. 1. Foran »Oplag« indskydes »Private«.

Af *Ehlers, A. Harbou Hoff* og *Leerbeck*:

- 56) L. 2. »uden« ændres til: »indenfor den i § 23 nævnte Grænse og udenfor denne kun med«.

Ad § 32.

Af *Magistraten* (Skr. af 20. April 1910):

- 57) St. 4. Der tilføjes et nyt Punktum, saalydende: »Til i bymæssigt bebyggede Bydele paany at tage i Brug Kostalde eller Svinestier, som i over 1 Aar ikke have været benyttede som saadanne, kræves ligeledes Sundhedskommissionens Samtykke«.

Af *Magistraten*:

- 58) St. 6, L. 5: »10 m« rettes til »10 m³« (Trykfejl).

Af *Ehlers*:

- 59) St. 11 affattes saaledes: »Volde mindre Dyr (Kaniner, Fjerkræ o. lign.) Ulemper, kan Sundhedskommissionen paalægge vedkommende at træffe saadanne Foranstaltninger, at Ulemperne ophæves, eventuelt forbyde, at de mindre Dyr holdes i Ejendommen. Det samme gælder for Hundehold«.

Ad § 33.

Af *Magistraten* (Skr. 13. Maj 1909):

- 60) §§ 62 og 63 flyttes frem mellem § 33 og § 34 og over § 33 sættes: »Almindelige Bestemmelser«. §-Tallene ændres i Overensstemmelse hermed.
- 61) I Afsnit VI optages Bestemmelser 1) om Saccharin (*J. Blom*), 2) om harsk Smør (*J. Blom*), 3) om Anvendelse af Konserveringsmidler som Salicylsyre og Aseptin ved Frugthenkogning (*V. Salicath* og *Leerbeck*).

Ad § 34.

Af *Magistraten* (Skr. 13. Maj 09):

- 62) Over § 34 (ny § 36) sættes »Kødvarer«.
- 63) St. 2, L. 3. Ordene: »Er fastsat saaledes« o. s. v. Stykket ud udgaar og erstattes med Ordene: »fastsættes af Kommunalbestyrelsen«.

- 64) St. 4. Sidste Punktum: »Kalve.....paa langs« ændres saaledes: »Fra det Tidspunkt, en ny Flæskehal bliver færdig, skal Kalve-, Faare-, Lamme- og Gedekroppe fremstilles i hel Tilstand, medens Svinekroppe kan være delt — paa langs gennem Dyrets Midtlinie — naar Siderne forbliver i naturlig Forbindelse med et ikke delt Hoved«.
- 65) St. 5. De 7 første Linier (Ordene: »Ved Besigtigelse — — — o. s. v. Lærredssedler«) ændres til: »Ved Besigtigelse af Hestekød skal Tunge, Lunge, Hjerte, Lever, Milt og Nyre og for Hundyrenes Vedkommende tillige Yver og Bør vedhænge i naturlig Forbindelse med den paagældende Del af Kroppen, og Hovedet skal medfølge. Paa hver Krop eller paa hver Fjerdedels Krop af samme Dyr og paa det til Kroppen hørende vedlagte Hoved skal være fastgjort Lærredssedler. — — —«.
- 66) St. 5, Afsnit 1, L. 3 f. n. Efter Ordet »som« indføres Ordene »mod Betaling«.
- 67) St. 5, Afsnit 2 affattes saaledes: »Fra det Tidspunkt, en ny Flæskehal bliver færdig, hvorom der udfærdiges offentlig Bekendtgørelse, skal ved Besigtigelse af indført Kød og stort Kvæg, Kalve, Faar Lam, Geder og Svin, Tunge, Lunge, Hjerte, Lever, Milt og Nyre og for Hundyrenes Vedkommende tillige Yver og Bør vedhænge i naturlig Forbindelse med den paagældende Del af Kroppen. Hovedet af stort Kvæg skal medfølge og paa samme Maade, som er anført for Hestens Vedkommende, være forsynet med det samme Mærke som den tilsvarende Krop. Hos Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin skal Hovedet være i naturlig Forbindelse med Kroppens øvrige Del. — Mangler de nævnte Organer, eller fremstilles Organerne eller Kroppen i defekt Tilstand, kan den kontrollerende Dyrlæge, under samme Forhold som ovenfor er nævnt ved Fremstillingen af Hestekød, nægte at stemple Kødet«.
- 68) St. 5, 3die Afsnit. Efter Ordet »Svinekød« i 1ste Linie tilføjes Ordene: »og Kød af Vildsvin«.

- 69) I 4de Linie efter Ordet »Slagtehus« indføres Ordene: »eller i Flæskehallen«.
- 70) Efter Ordet »Stempel« i 3die Linie f. n. indføjes som nyt Punktum: »Svin, der tilføres Flæskehallen og er undersøgte for Trikiner paa anordningsmæssig Maade, skal være forsynede med et Mærke, der angiver, at saadan Undersøgelse har fundet Sted«.
- 71) Afsnittets sidste Punktum affattes saaledes: »For Undersøgelsen erlægges en Afgift, hvis Størrelse fastsættes af Kommunalbestyrelsen«.

Af *Magistraten* (Skr. 7. Septbr. 09):

- 72) St. 3. Efter 2det Punktum tilføjes: »Stempling af Hoveder af Spædekalve, Faar, Lam og Geder kan undlades«.

Af *Sundhedskommissionens Mindretal* (Øllgaard):

- 73) St. 1, L. 2—6. Ordene »i fersk Tilstand . . . Egenskaber« udgaar. (Tilsvarende Ændringer foretages eventuelt paa andre Steder i dette Kapitel).

Af *Johan Nielsen*:

- 74) St. 5. 2det Afsnit udgaar.
- 75) St. 7. Der tilføjes: »eller er kontrolerede efter de i Loven om indenrigs Kødkontrol af 6. April 1906 givne Regler«.

Af *Ehlers*:

- 76) St. 7. Der tilføjes: »eller som kan indføres efter § 6 i Loven af 6. April 1906.«

Af *Magistraten* (Skr. 22. August 10):

- 77) St. 5, 3die Afsnit affattes, i Overensstemmelse med den af Justitsministeriet under 15. Juli 1910 stadfæstede Tillæg til Sundhedsvedtægten, saaledes: »Fra det Tidspunkt, som af Magistraten nærmere vil blive bekendtgjort, maa Svinekød, Kød af Vildsvin og Kødvarer, tilberedte af Svinekød — saavel fersk som let- og stærksaltet samt røget — ikke forhandles her i Staden, forinden Kødet ved en paa det herværende offentlige Slagte-

hus eller i Flæskehallen foretagen Undersøgelse eller ved andetsteds foretagen Undersøgelse, der er foretagen paa Grundlag af Sundhedsvedtægtsbestemmelse (jfr. Lov 6. April 1906 § 7), er fundet frit for Trikiner. Efter Undersøgelsen paa det herværende Slagtehus eller i Flæskhallen forsynes Kødet, hvis ingen Trikiner ere fundne, med et særligt af Sundhedskommissionen godkendt Stempel. For Undersøgelsen erlægges 50 Øre for hver hel eller halv Krop af et Svin, 25 Øre for mindre Dele end en halv Krop og 15 Øre for Dele under 4 Kilo. Svinekød m. v. (se ovenfor), der tilføres Flæskhallen efter at være undersøgt for Trikiner paa anordningsmæssig Maade, skal, for saa vidt dette ikke allerede i Forvejen er sket, forsynes med et Mærke, der angiver, at saadan Undersøgelse har fundet Sted«.

ad § 37.

Af *Magistraten* (Skr. 13. Maj 09):

- 78) St. 4, L. 4. Anførselstegnet omkring Stempelbetegnelsen udelades.

Af *samme* (Skr. 7. Septbr. 09):

- 79) St. 4. Der indskydes et nyt (2det Afsnit), saalydende: »Kød og Slagteaffald, der ved Besigtigelsen er stemplet med 2den Klasses Stempel, maa ikke forhandles sammen med 1ste Klasses Varer«.

ad § 38.

Af *Ehlers og Johan Nielsen*:

- 80) St. 1, L. 2—3. Ordene »fra de offentlige Slagteboder eller« udgaar.

Af *Johan Nielsen*:

- 81) Ordene: »med Undtagelse af Svin« udgaar.

Af *Lorentzen*:

- 82) St. 2. Der tilføjes: »Hertil hører ogsaa Køkkener og Kældere ved Høkerbutikker, Røgeriudsalg og lignende«.

Af *Rump*:

- 83) St. 2. Efter »Vildt« indskydes »Fjerkræ«.

Af *Magistraten* (Skr. 13. Maj 09):

- 84) Til St. 4 føjes som nyt Punktum: »Skind af Kalve, Geder, Faar og Lam (Lam under 2 Maaneder dog undtagne) maa ikke indføres i Butikker, Kølehuslokaler, Flæskehallen eller lignende Steder, ej heller hænge paa de afslagtede Kroppe i Slagtehuset eller transporteres sammen med Kød her i Staden«.

ad § 39.

Af *Johan Nielsen*:

- 85) St. 1 affattes saaledes: »Det er forbudt at forhandle Kød eller tilberede Kødvarer, saavel som Fisk og deraf tilberedte Varer, til hvilke der er tilsat giftige Konserveringsmidler og Farvestoffer«. — St. 2 udgaar.

Af *Johan Nielsen, A. Harbou Hoff og Leerbeck*:

- 86) St. 3. Mellem »sættes« og »Melstof« indskydes »over 5 pCt.«.

ad § 40.

Af *Udvalget*:

- 87) §'en udgaar.

ad § 41.

Af *Magistraten* (Skr. 13. Maj 1909):

- 88) Over §'en sættes »Bagerier«.

Af *A. Harbou Hoff og Leerbeck*:

- 89) §'en udgaar (optages i § 62, som henflyttes under »Almindelige Regler«).

Af *V. Salicath*:

- 90) L. 4—6: »med Hensyn til . . . Behandling« ændres til: »som ved Varernes Tilberedning og Behandling, ligesom de her beskæftigede Personers Hænder og Negle maa være rene og deres Paaklædning proper og ordentlig«.

ad § 42.

Af *A. Harbou Hoff* og *Leerbeck*:

- 91) Henflyttes under »Almindelige Regler« (ligesom §§ 62 og 63) og L. 4—10: »arbejde i . . . Brødet« ændres til: »være beskæftigede ved Tilberedning, Transport eller Salg af Nærings- eller Nydelsesmidler. Det samme gælder Personer, der lider af andre smitsomme Sygdomme, medmindre der skaffes Lægeattest for, at der ikke er Fare for Smitte gennem Varerne. Disse Regler gælder ogsaa ved Hus- og Gadehandel, for saa vidt de her kan finde Anvendelse«.

ad § 43.

Af *A. Harbou Hoff* og *Leerbeck*:

- 92) §'en henflyttes under »Almindelige Regler« (ligesom §§ 41 og 42 samt 62 og 63), og i L. 3 udelades »Bageriets eller«.

ad § 44.

Af *Rump*:

- 93) §§ 44, 2.—46: Samtlige Bestemmelser udgaar af Sundhedsvedtægten og erstattes af § 44, 2., der kommer til at lyde: »Ethvert Bageri skal med Hensyn til Indretning og Drift være underkastet de Bestemmelser, som optages i et af Sundhedskommissionen udarbejdet Regulativ. I dette Regulativ bliver der at tage et passende Hensyn til de Bagerier, der allerede eksisterede ved denne Sundhedsvedtægts Ikrafttræden«.

Af *Lorentzen*:

- 94) Til St. 6 føjes: »Resten af Væg og Loft skal være beklædt med glat Puds og kalket«.

Af *Johan Nielsen*:

- 95) St. 7. »Linotok« udgaar.

Af *Ehlers*:

- 96) St. 28. »for hvilket« ændres til: »til hvis Fordrivelse«.

Af *Ehlers* og *V. Salicath*:

- 97) St. 29. Efter »Hunde« sættes »,« og indskydes »Katte«.

Af *Sundhedskommissionen* (Skr. af 16. August 1910),
tiltraadt af Magistraten:

- 98) St. 4. »12 m³« ændres til »15 m³«.
- 99) St. 5 affattes saaledes: »Højden mellem Gulv og Loft skal være mindst 3 m. Gulvet maa ikke ligge lavere end 1 m under Gade- eller Gaardlinie eller under den tilstødende Grund og skal have betryggende Afløb for Spildevand. Vinduerne skulle have en Lysning af mindst 1½ m over fornævnte Linie eller Grund«.
- 100) St. 6: Efter »Materiale« tilføjes: »over denne Højde skal Væggene saavel som ogsaa Lofter være enten af glat, afvaskeligt Materiale eller kalkpuddede«.
- 101) St. 9. Sidste Punktum udgaar.
- 102) St. 13 affattes saaledes: »Naar et gammelt Bageri undergaar en væsentlig Omdannelse eller Ombygning (derunder ikke Forandring af Ovn anlæg), kommer Reglerne i § 44 a. til Anvendelse«.
- 103) Nyt St. 15: »Antallet af de i hvert Arbejdsrum beskæftigede Personer maa ikke være større, end at der til hver Person svarer et Luftrum af 12½ m³«.
- 104) St. 15—17 bliver herefter 16—18.
- 105) St. 18 (19) affattes saaledes: »Arbejdsrummene skulle være forsynede med Vinduer, der i Antal og Størrelse er tilstrækkelige til at afgive det fornødne Lys til alle Arbejdspladser, og hvor Sundhedskommissionen anser det for nødvendigt, kunne passende Foranstaltninger til Ventilation af Bageriers Arbejdslokaler kræves iværksatte«.
- 106) Nyt St. efter 18 (19): »Stikkerne skulle være løse, saa at de let kunne nedtages og rengøres. Langs Væggen faststaaende Borde og Skabe skulle slutte tæt til Væggen, Skabe og Borde være saaledes indrettede, at Rengøring under dem kan foretages. Hvor Kraftmaskiner, der forurene Luften, anvendes i Virksomheden, skulle de være anbragte i særskilt ventileret Rum«.

- 107) St. 20 (21). »2 Gange om Aaret« ændres til »1 Gang hver 7de Maaned«. Der tilføjes: »Oliemaling maa fornyes mindst hvert 5te Aar«.
- 108) St. 25 (26) affattes saaledes: »Ingen maa have Sovested i de til Bagerier benyttede Lokaler, ligesom Soverum ikke maa have umiddelbar Forbindelse med Arbejdsrum ved Dør, Vindu eller paa anden Maade eller anvendes til Opbevaringssted for de til Virksomheden benyttede Varer eller Redskaber. Forbindelsen mellem Bagerilokaler indbyrdes eller mellem Bageriets Arbejds- og Udsalgslokale maa ikke finde Sted gennem Beboelseslejlighed. Opbevaring af Klædningsstykker og Omklædning maa ikke finde Sted i Rum, hvor Brød tilberedes eller opbevares«.

ad § 45.

Af *Ehlers*:

- 109) St. 3. »paa Gulvet« ændres til: »andre Steder end i de opstillede Spyttebakker«.

Af *Johan Nielsen*:

- 110) St. 4. »Skraatobak« udgaar.

Af *Ehlers*:

- 111) St. 7 f. »Kager« ændres til »andet Bagværk«. Der tilføjes: »Borsyre, Salicylsyre eller andre Konserveringsmidler maa ikke tilsættes Raamaterialerne«.

Af *samme*:

- 112) St. 7. g. Der tilføjes: »ogsaa ved Paalæsning og Aflæsning«.

ad § 46.

Af *J. Arenholt*:

- 113) St. 3, L. 2. Efter »ophængt« indskydes »paa et iøjnefaldende Sted«.

Af *Lorentzen*:

- 114) St. 4, L. 3. »Publikum anmodes om ikke at berøre« ændres til: »Det forbydes Publikum at berøre«.

Af *Sundhedskommissionen* (Skr. af 16. Aug. 1910),
tiltraadt af Mag.:

115) St. 3. »§§ 41—46« rettes til »§§ 44—46« (Trykfejl).

ad § 47.

Af *Magistraten* (Skr. 13. Maj 1909):

116) Over §'en sættes »Mælkehandel«.

Af *Ehlers*:

117) St. 2, L. 2. Efter »Fløde« tilføjes: »og Kærnemælk«.

ad § 48.

Af *Johan Nielsen*:

118) L. 3. Efter »København« indskydes: »Al Mælk, som indføres i København, skal være fra Kvægbesætninger, som efter Regler bestemte af Københavns Sundhedskommission staar under Dyr lægekontrol«.

Af *Københavns Mejeriforening* (Andr. 28. Marts 1910):

119) Nyt Stykke: »Alle Kvægbesætninger, hvorfra der indføres Mælk her til København til Forhandling, skal være underkastet Dyr lægetilsyn 1 Gang maanedlig«.

ad § 50.

Af *Ehlers og Johan Nielsen*:

120) »Halvskummet Mælk« udgaar overalt.

121) St. 4. bortfalder.

ad § 51.

Af *Komiteen til Formindskelse af Børnedødeligheden*:

122) St. 1, L. 3—4. »er afkølet til 12° C. eller derunder« ændres til: »er afkølet til 8° C. eller derunder«.

Af *samme* (NB. Henstilling):

123) St. 1, L. 4. Der tilføjes: »Mælken skal holdes afkølet, indtil den kommer Konsumenten i Hænde«.

124) St. 7, L. 1. »lufttæt« ændres til: »forsvarligt«. Der tilføjes: »Om hældning maa ikke finde Sted«.

Af *samme*:

- 125) Der tilføjes som nyt St. 8: »Beholderen skal før Paafyldningen enten steriliseres eller omhyggeligt renses. Paafyldningsdatoen skal tydeligt angives paa Beholderen«.

Af *Ehlers*:

- 126) St. 7. Der tilføjes: »Reklamering med Dyr lægekontrol er kun tilladt, naar al Mælk i Forretningen stammer fra kontrolerede Besætninger«.

ad § 52.

Af *Johan Nielsen*:

- 127) St. 1, L. 5. »afkølet ved Svaleapparat til 8° C. og derunder« ændres til: »85° C. og umiddelbart derefter afkøles ved Svaleapparat til 12° og holdes isafkølet ved Isbad, saaledes at den bringes ned til en Temperatur under 8° C.«

Af *Københavns Mejeriforening*:

- 128) St. 1, L. 5. Der sættes »;« efter »Svaleapparat«, og »til 8° C. eller derunder« ændres til: »er den ikke derved afkølet til 8° C. eller derunder, da skal den straks ved Isbad afkøles dertil«.

Af *Ehlers og V. Salicath*:

- 129) St. 2, L. 2. Der tilføjes: »og derefter udskylles med rent Vand«.

Af *Komiteen til Formindskelse af Børnedødeligheden*:

- 130) Principalt: § 52 udgaar. Subsidiært: §'en redigeres saaledes: »1. Betegnes »sød Mælk«, »halvskummet Mælk« eller »skummet Mælk« tillige som »pasteuriseret Mælk«, skal den, foruden at tilfredsstille de i § 50 stillede Fordringer, have været opvarmet i den Beholder, hvori den forhandles, til mindst 80° C. i 10 Minutter og umiddelbart derefter afkølet ved Svaleapparat til 8° C. eller derunder samt holdes isafkølet, indtil Salg til Forbrugeren sker. Pasteuriseret Mælk maa kun forhandles i kim-sikkert lukkede Beholdere af ufarvet Glas, paa hvilke

Pasteuriseringsdatoen og Pasteuriseringsforretningens Navn tydeligt er angivet. *Omhældning af den pasteuriserede Mælk maa ikke finde Sted.*

- 131) 2. Beholderen skal før Paafyldningen enten steriliseres eller omhyggeligt renses.
- 132) 3. *Det er forbudt at forhandle pasteuriseret Mælk uden at betegne den som saadan.*

ad § 53.

Af Komiteen til Formindske'se af Børnedødeligheden:

- 133) St. 1, L. 5. efter »med« indskydes: »kogt«.
- 134) St. 2 udgaar.

ad § 56.

Af Ehlers:

- 135) Efter St. 1 tilføjes: »Ved Forhandling af Mælk, tilsat et fremmed Stof, maa, saafremt den forhandles paa Flasker, Etiketten bære nøjagtig Angivelse af det fremmede Stofs Navn og Mængde. Forhandles Mælken i løst Maal, maa Navnet for det tilsatte Stof udtrykkelig angives ved Salget, ligesom der i Udsalgslokalet skal findes ophængt en Plakat, der angiver, at »her forhandles Mælk tilsat fremmede Stoffer.«

Af Komiteen til Formindskelse af Børnedødeligheden:

- 136) St. 1, L. 16. Efter »Salicylsyre« indskydes: »Brintoverilte«.
- 137) St. 1, L. 22. »Henstand« rettes til: »Henstaaen«.

ad § 57.

Af V. Salicath:

- 138) St. 5 affattes saaledes: »Til Transport her i Staden samt til Opbevaring og Forhandling her i Staden af Mælk maa kun benyttes Beholdere af fortinnet Zink«.
- 139) St. 7, L. 2. efter »være« indskydes: »af fortinnet Zink og«.
- 140) Som nyt St. 10 indskydes: »Aabne Spande til Omhældning af Mælk til Forbrugerne maa ikke medføres paa Vognen«.

Af Ehlers:

- 141) Til St. 10 føjes: »Paa hver Mælkevogn skal Ejerens Navn og Hjemsted være tydelig angivne«.

Af Johan Nielsen:

- 142) Nyt St.: »Naar der er forløbet 1 Aar, efter at nærværende Vedtægt er traadt i Kraft, maa Omhældning eller Aftapning af Mælk paa aaben Vej, Gade eller Plads ikke finde Sted«.

Af Lorentzen:

- 143) Som St. 13 indsættes: »Udmaaling og Omhældning af Mælk paa Gaden maa ikke finde Sted«.

Af Københavns Mejeriforening:

- 144) St. 6. Ordene: »der skal være fæstet til Beholderen med Kæde« udgaar.
 145) St. 11, L. 2. »urensede« udgaar (tiltraadt af Magistraten).

Af Komiteen til Formindskelse af Bornedødeligheden:

- 146) St. 1, L. 3. Efter »forsynet med« indskydes: »Dække samt med«.
 147) St. 7, L. 1. Efter »Alle« indskydes: »Beholdere skal renses omhyggeligt inden hver Paafyldning, og alle«.
 148) St. 9, L. 1. Efter »Til Tætning af Laagene« indskydes: »og til Dække«. »Papir« udgaar.
 L. 3. »Gazetøj eller Lærred« ændres til: »Gazetøj, Lærred og Papir«.

Af Rump:

- 149) St. 5—12 udgaar, og i Stedet for indsættes som St. 5: »Bestemmelser angaaende Mælkeholderes Konstruktion og Behandling bliver at optage i et af Sundhedskommissionen udarbejdet Reglement«.

ad § 58.

Af Ehlers:

- 150) St. 6, L. 4. Efter 1ste Punktum indsættes: »Rulleforretning, Vadskeri eller anden lignende Virksomhed

maa ikke drives i Lokaler, der har nogen som helst Forbindelse med Lokaler, hvori Mælk forhandles«.

Af *Magistraten* (Skr. af 7. Septbr. 1909):

- 151) St. 6, L. 4—14. »Fra denne Bestemmelse..... drives i samme Ejendom« ændres til: »Blandede Detailforretninger, i hvilke der den 1. Maj 1904 forhandlede Mælk og Fløde sammen med andre Varer end de ovenfor nævnte, kan Sundhedskommissionen for den daværende Indehavers og eventuelt hans Enkes Levetid tillade fortsatte paa lignende Maade som da, dog kun for saa vidt Forretningen drives paa samme Sted som ved Tilladelsens Meddelelse (eller i umiddelbar Nærhed deraf) og med Udelukkelse af saadanne Varesorter, som efter Sundhedskommissionens Skøn under ingen Omstændigheder bør forhandles sammen med Mælk«.

Af *Rump*:

- 152) § 58 udgaar, og i Stedet for bestemmes: Lokaler her i Staden, i hvilke Mælk, der er bestemt til Forhandling her i Staden, opbevares, behandles eller sælges, skulle, hvad Indretning og Drift angaar, være underkastede de Bestemmelser, der optages i et af Sundhedskommissionen udarbejdet Reglement«.

ad § 59.

Af *Komiteen til Formindskelse af Børnedødeligheden*:

- 153) St. 1, L. 9—10. »Læge ..... anmeldes« ændres til: »som, hvis han skønner det nødvendigt, snarest anmelder Sygdomstilfældet«.

ad § 62.

Af *Magistraten* (Skr. 13. Maj 1909):

- 154) §§ 62 og 63 henflyttes foran § 34.

Af *A. Harbou Hoff* og *Leerbeck*:

- 155) §§ 62 og 41 sammenfattes ved, at § 62, 2. St. affattes saaledes: »Overalt, hvor Nærings- eller Nydelsesmidler tilvirkes, opbevares eller udbydes til Salg eller For-
tæring, skal der være tilbørlig Orden og Renlighed

saavel med Hensyn til Lokaler, Gaardspladser, Redskaber og Transportmidler som med Hensyn til de derved beskæftigede Personer og deres Paaklædning samt Varernes Tilberedning og Behandling«.

Af *Grundejerforeningernes Fællesrepræsentation* (Andr. af 9. Maj 1910):

156) St. 1 udgaar.

Af *Johan Nielsen*:

157) Nyt St. 5. »Næringsmidler, derunder dog ikke indbefattet fersk Fisk, Vildt eller Fjerkræ, er det ikke tilladt udenfor de anordnede Torvepladser at forhandle paa Gader eller ved Omløben i Husene, medmindre de opfylder de ved Forordningen af 23. April 1845 § 1 givne Regler«.

Af *Udvalget ang. Gadehandelen*:

158) Nyt St. 5. »5. Næringsmidler — derunder dog ikke indbefattet fersk Fisk, Vildt eller Fjerkræ — er det ikke tilladt uden for de anordnede Torvepladser at forhandle paa Gaderne eller ved Omløben i Husene, medmindre de ved Emballage eller paa anden Maade er beskyttede mod at forurennes ved Smuds eller Støv. Sundhedskommissionen er berettiget til i saa Henseende at give de nærmere fornødne Forskrifter med Hensyn til de enkelte Arter af Varer og kan, hvor saadan Betyggelse ikke behørig kan opnaas, forbyde Forhandlingen«.

ad § 63.

Af *Magistraten* (Skr. af 13. Maj 1909):

159) §§ 62 og 63 henflyttes mellem §§ 33 og 34.

Af *Udvalget angaaende Gadehandelen*:

160) L. 1—2. »Næringsmidler . . . tilintetgøres« ændres til: »Nærings- og Nydelsesmidler, der er bestemte for Mennesker, maa kun udbydes til Forhandling og sælges i sund og ufordærvet Tilstand. Befindes saadanne udbudte Varer at være utjenlige til Menneskeføde, skulle de tilintetgøres« o. s. v.

ad § 64.

Af *Magistraten* (Skr. af 13. Maj 1909):

161) Over §'en sættes »Brønde«.

Af *Rump*:

162) §§ 64 og 65 foreslaas affattet saaledes:

»Brønde.

Enhver Brønd skal med Hensyn til Indretning og Drift være underkastet Bestemmelserne i et Reglement, som udarbejdes af Sundhedskommissionen«.

ad § 66.

Af *Københavns Grundejerforening* (Andr. 3. Marts 1910):

163) St. 1, L. 3. Ordene: »der ikke ere indrettede til at opvarmes, og« udgaar.

Af *Lorentzen*:

164) Til St. 1 føjes: »Kældere maa ikke benyttes til Natteophold for Mennesker. For de nuværende gælder det, at Sundhedskommissionen kan forbyde Benyttelsen, naar den skønner, at Lokalerne ikke opfylder almindelige sanitære Krav«.

Af *Udvalget* (vedt. af Borgerrepr. 4. Juli 1910 som ny Affattelse af den gældende Sundhedsvedtægts § 42):

165) »Uden Sundhedskommissionens Tilladelse maa fremtidig intet Rum tages i Brug til Natteophold for Mennesker eller til Værksted, med mindre de fyldestgør de ved Rummets Ibrugtagen gældende Bestemmelser om Beboelsesrum, og for Værksteders Vedkommende tillige — forsaavidt ikke gældende Bestemmelser ere til Hinder derfor — ere indrettede til at opvarmes.

Med Hensyn til Rum, som ved denne Vedtægts Ikrafttræden benyttes til Natteophold eller Værksted, og som ikke fyldestgøre Forskrifterne for Beboelsesrum i Bygningslov af 12. April 1889 §§ 40, 41 og 42, skal Sundhedskommissionen, naar den stedfindende Benyttelse efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for

Sundheden, og de sanitære Ulemper efter Kommissionens Skøn ikke lade sig fjerne, kunne paalægge vedkommende Ejer at ophøre med foranførte Benyttelse.

Ethvert Paalæg, som gives i Henhold til foranstaaende, skal meddeles skriftligt og med behørig Motivering.

Ethvert Opholdsrum kan af Sundhedskommissionen forlanges forsynet med et i sanitær Henseende forsvarligt Gulv.

Af *Magistraten* (16. Januar 1911):

- 166) »Uden Kommissionens Tilladelse maa fremtidig intet Rum tages i Brug til Natteophold for Mennekser, med mindre det fyldestgør de ved Rummet's Ibrugtagen gældende Bestemmelser om Beboelsesrum, derunder at det er indrettet til at opvarmes, jfr. Bygningsloven af 12. April 1889 § 40.

For Rum, der fremtidig tages i Brug til Værksteder, gælde de samme Regler, dog med Hensyn til Fordringen om Varmeindretninger kun for saa vidt ikke gældende Bestemmelser ere til Hinder derfor.

Med Hensyn til Rum, som ved denne Vedtægts Ikrafttræden benyttes til Natteophold eller Værksted, og som ikke fyldestgør Forskrifterne for Beboelsesrum i Bygningslov af 12. April 1889 §§ 40, 41 og 42, skal Sundhedskommissionen, naar den stedfindende Benyttelse efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, og de sanitære Ulemper efter Kommissionens Skøn ikke lader sig fjerne, kunne paalægge vedkommende Ejer at ophøre med foranførte Benyttelse.

Ethvert Paalæg, som gives i Henhold til foranstaaende, skal meddeles skriftligt og med behørig Motivering.

Ethvert Opholdsrum kan af Sundhedskommissionen forlanges forsynet med et i sanitær Henseende forsvarligt Gulv.

NB. Justitsministeriet ønsker tilføjet: »De af Sundhedskommissionen i Medfør af denne Paragraf truffne Afgørelser kunne indankes for Justitsministeriet.«

ad § 67.

Af Ehlers:

167) St. 1, L. 2. Efter »Kontor« tilføjes: »eller andet Arbejdslokale, i hvilket Personer opholder sig i længere Tid«.

168) L. 5. Efter »Værksted« tilføjes: »eller andet Arbejdslokale«.

Af Udvalget (vedt. af Borgerrepr. 4. Juli 1910 som ny Affattelse af den gældende Sundhedsvedtægts § 43):

169) »Befindes noget Beboelsesrum eller Værksted at være af en saa slet Beskaffenhed, at dets Benyttelse som Beboelsesrum eller Værksted efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, er Sundhedskommissionen bemyndiget til at paabyde saadanne Forholdsregler, som den anser fornødne, for at Benyttelsen kan finde Sted uden Skade for Sundheden, og saafremt den skønner, at dette ikke ved nogen Forholdsregel kan opnaas, eller hvis vedkommende ikke efterkommer det ham i saa Henseende givne Paalæg inden den derfor fastsatte Frist, kan Sundhedskommissionen forbyde Benyttelsen og bevirke, at den ophører, og at den ikke uden Sundhedskommissionens Samtykke genoptages.

Ved Værksted forstaas i denne Sammenhæng (§§ 42 og 43) ethvert ikke under Fabrikstilsynet staaende Værksted samt ethvert Arbejdslokale, Forretningslokale eller Kontor, i hvilket Personer opholder sig i længere Tid.«

(NB. Justitsministeriet ønsker Ordet »Kontor« i næstsidste Linie udtaget).

ad § 68.

Af Lorentzen:

170) St. 1, L. 3. »i høj Grad« udgaar.

ad §§ 69—71.

Af Sundhedskommissionen (Skr. af 20. Juni 1910):

171) »§ 69. Gasbadeovne og andre Gasvarmningsapparater, som i Henhold til § 71 skulle forsynes med Aftræksrør,

maa ikke uden Sundhedskommissionens særlige Tilladelse anbringes i Rum, der ikke har Vindue til det frie.

§ 70. For mindre Gasapparater, der anvendes til Madlavning eller til Opvarmning af Smaaredskaber som Krolle- og Strygejern etc., kræves ikke særligt Aftræk, naar Rummet behørigt lader sig udlufte. Lader de paa-gældende Rum sig ikke behørigt udlufte, kan Sundhedskommissionen fordre de i § 71 indeholdte Regler anvendte.

§ 71. For alle større Apparater til Gasopvarmning, Gasvarmeovne, Gasbadeovne, faste Gaskogeindretninger til Husholdningsbrug, Gaskomfurer, samt alle større til industrielt Brug tjenende Gaskoge- og Gasopvarmningsapparater, der anvendes i Bygninger, som benyttes til Beboelse, Forretningsbrug, Kontor eller Værksted, gælder følgende Regler:

a. Apparatet skal være forsynet med et af mindst 1 mm tykt Pladejern eller andet mindst ligesaa godt Materiale forfærdiget, tæt sammenføjet Aftræksrør der skal have en Lysningsdiameter $4\frac{1}{2}$ Gange saa stor som det til Opvarmningsapparatet førende Gasføderørs Lysningsdiameter, maalt umiddelbart efter den nærmeste Stophane, dog mindst 5 cm.

Aftræksrøret føres

- 1) enten direkte op gennem Bygningen, eller
- 2) til en hensigtsmæssig indrettet Aftrækskanal af Mur, Monier, Lerrør eller lignende. Er Aftrækskanalen fælles for flere Aftræksrør, skal Aftrækskanalens Tværnitareal være mindst lig Summen af Aftræksrørene; eller
- 3) til et godt virkende Skorstensrør, i hvilket Tilfælde Bygningslovens Bestemmelser om Skorstensrør gælder, saaledes at et Gasapparat regnes lig med et almindeligt Ildsted.

b. Aftræksrøret skal holdes mindst 12 cm fjernet fra Træværk, ogsaa hvor det føres gennem Etageadskillelser eller Skillerum.

c. Føres Aftræksrøret gennem Rum, som paa Grund af deres Beliggenhed eller Bestemmelse udelukker et stadigt Tilsyn med Rørene, skal det forfærdiges af sammenvalet, forzinket, forblyet eller asfalteret Jernblik af mindst 1 mm Tykkelse, eller af Støbejern; de paagældende Rum skulle være tilgængelige for Brandvæsenets Tilsyn.

d. Større Gasopvarmningsapparater, der staar i Forbindelse med et Aftræk, bør være konstruerede og installerede saaledes, at der uafhængig af Aftrækket eller dettes forbigaaende Svingten hverken finder en ufuldstændig Forbrænding Sted eller endog en Slukning af Flammerne. Tilfredsstillende Apparatet ikke denne Fordring, maa der paa anden Maade, f. Eks ved Indskydning af en hensigtsmæssig Afbrydelse («Vindbeskytter») paa Aftræksrøret, sørges for, at fuldstændig Forbrænding foregaar, selv om Aftrækket svingter.

e. I smaa Rum, i Særdeleshed Badekamre, i hvilket større Gasapparater (Gasbadeovne) bliver benyttede, maa der for at skaffe en god Ventilation, foruden Aftræk for Forbrændingsprodukterne, ogsaa sørges for rigelig Lufttilførsel.

f. Den, der forhandler eller opstiller noget af de her omhandlede Gasopvarmningsapparater, skal til Op-hængning i det Lokale, hvor Apparatet anbringes, levere en dansk trykt Brugsanvisning, samt ligeledes en trykt Angivelse om de Forsigtighedsregler, som bør iagttages ved Brug af Gas til Opvarmning; denne sidste Angivelse udleveres gratis i 3die Politisinspektorat.

g. Sundhedskommissionen skal være beføjet til efter Omstændighederne at indrømme Undtagelser fra disse Regler; dog kræves med Hensyn til de under b. og c. indeholdte Forskrifter samt med Hensyn til andre Forhold, der vedrører Brandvæsenets eller Bygningskom-

missionens Omraade, Godkendelse af den paagældende Myndighed.«

Af *Rump*:

- 172) §§ 69—71 udgaar og erstattes med: »Gasbædeovne og andre Gasopvarmningsapparater skal med Hensyn til Opstilling og Indretning være i Overensstemmelse med et af Sundhedskommissionen udstedt Regulativ«.

ad § 71.

- 173) Underændringsforslag til a. 3 af *Sundhedskommissionens Flertal* (hele Kommissionen undtagen Borgmester Marstrand):

»Aftrækskanalen eller det for flere Aftrækskanaler fælles Aftræksrør eller det Skorstensrør, til hvilket Aftrækskanalen fra Gasovnen fører, skal udmunde over Husets Tagryg, for saa vidt ikke Sundhedskommissionen under Hensyn til særlige Omstændigheder tillader Afgivelser derfra.«

ad § 70.

Af *Københavns Grundejerforening* (Andr. af 30. Oktober 1909):

- 174) Der tilføjes: »Dog kan der ikke i ældre Ejendomme stilles Fordring om Anbringelse af nye Aftræksrør fra de i § 71 omhandlede Apparater til Gasopvarmning i Beboelseslejligheder, naar Værelset eller Køkkenet hvori de anbringes, har Vinduer til det frie, og der findes en Skorsten, hvortil Aftrækket kan føres«.

ad § 71.

Af *Sundhedskommissionens Mindretal* (Stadslægen og Dr. Ottosen) og *Ehlers*:

- 175) Litr. a., L. 4. »4½« ændres til: »6«.

Af *Sundhedskommissionens Mindretal* (se ovenfor):

- 176) Litr. a., L. 7. »5« ændres til: »10«.

Af *Johan Nielsen*:

- 177) Litr. b., d. og e. udgaar.

178) Litr. c. affattes saaledes: »Aftræksrøret kan føres til en Skorsten eller andet Aftræksrør i Ejendommene; føres det direkte op igennem Bygningen, skal det udmunde mindst 1 m over Taget og forsynes med en Hætte«.

Af *Grundejerforeningernes Fællesrepræsentation* (Andr. af 9. Maj 1910):

179) Litr. c. udgaar.

Af *V. Salicath*:

180) Litr. g. Efter »Politiinspektorat« tilføjes: »Undladelse heraf vil kunne medføre Mulkt. Ligeledes vil det medføre Mulkt, hvis man undlader at forsyne Gasbadeovne med Aftræksrør«.

ad § 73.

Af *Sundhedskommissionen* (Skr. af 8. August 1910), tiltraadt af Magistraten:

181) St. 2, L. 2. Efter Ordene »forinden det« indsættes: »efter en af Ejendommens Ejer indgiven Ansøgning«.

182) St. 4, L. 3. Efter »ligeledes« indsættes: »efter en af Ejendommens Ejer indgiven Ansøgning«.

Af *Magistraten* (Skr. af 7. Sept. 1909):

183) St. 4, 1ste og 2den Linie affattes saaledes: »Skal et Lokale, der benyttes til eller for ikke over 1 Aar tilbage har været benyttet til Beværternæring, overgaa til en ny«.

Af *Grundejerforeningernes Fællesrepr.* (Andr. af 9. Maj 1910):

184) St. 4. Efter 1ste Punktum tilføjes: »Kun under ganske særlige Omstændigheder kan det forbydes Ejeren paany at udleje et saadant Lokale til en ny til Næringen berettiget Lejer«.

ad § 74.

Af *Ehlers*:

185) Litr. f. affattes saaledes: »Ved ethvert Beværtningslokale skal der findes et Køkken med 10 m² Gulvflade og med Vindue til fri Luft samt et Spisekammer«.

186) Litr. g. affattes saaledes: »Latriner og Pissoirer, der hører til Beværtningslokaler, skulle være indrettede i Overensstemmelse med Forskrifterne i § 20 og maa ikke staa i umiddelbar Forbindelse med Serveringslokaler eller Økonomirum, men skulle adskilles fra disse ved et ventileret Forrum«.

Af *Lorentzen*:

187) Som Litr. h. indsættes: »I Beværtningslokaler skal alle udstillede Spisevarer bevares paa en saadan Maade, at de ikke bliver forurenede af Fluor eller paa anden Maade«.

Af *Sundhedskommissionen* (Skr. af 8. August 1910), tiltraadt af Magistraten:

188) Litr. a. Efter 1ste Punktum tilføjes: »Kan Adgangen til det større Gæstelokale for nogle af Gæsterne kun naas ved at passere Gade, Op- eller Gennemgange for Ejendommens Beboere, Beværtnings Økonomirum eller Rum, som slet ikke hører til Beværtningen, betragtes det som ikke tilgængeligt for alle Gæster«.

189) Litr. a., 4de St. Bestemmelsen affattes saaledes: »I Gæstelokalerne skal der være tilstrækkelig Adgang for Dagslys; intet Gæstelokales Vinduesareal beregnet efter Glasfladen maa være under $\frac{1}{6}$ af Lokalets Gulvareal, og mindst $\frac{1}{3}$ af det pligtige Vinduesareal skal være til at aabne til det fri«.

190) Litr. b. Der tilføjes: »Gulvet i Beværtningslokaler maa ikke være Jord og skal holdes i forsvarlig Stand«.

191) Litr. d. sidste Punktum affattes saaledes: »Fra denne Bestemmelse, der ogsaa kommer til Anvendelse, naar i en bestaaende Beværtning Forhuslokalerne nedlægges, saa der kun bliver Side- og Baghuslokaler tilbage, kan dog Sundhedskommissionen« osv.

192) Litr. f. affattes saaledes: »Til enhver Beværtning skal høre et Køkken paa mindst 10 m² Gulvareal og et Spisekammer paa mindst 1 m² Gulvareal. Køkkener, Spisekamre, Opvadskerum og Økonomirum, der indrettes

til Opvarmning og Kogning, skal have en Loftshøjde af mindst 2,5 m² og fyldestgøre de i foranstaaende Post a., 4de St., Post b., 1ste og sidste Punktum og Post c. fastsatte Fordringer. For saa vidt de i dette St. nævnte Rum anbringes i Kælderetager, skal de benyttede Rum — Spisekamre dog undtagne — fyldestgøre de Fordringer, som Byggelovgivningen stiller til Beboelsesrum. Hvor Rummene uden at opfylde alle de her nævnte Betingelser skønnes at være aldeles fyldestgørende indrettede, særlig med Hensyn til Belysning og Luftfornyelse, kan Sundhedskommissionen dispensere fra sidstnævnte Bestemmelse og fra Bestemmelser i Post a. 4de St.«.

- 193) Litr. g. Der tilføjes: »Beholderklosetter kunne ikke ventes godkendte til Brug for Beværtninger, naar Forholdene tillader Indretning af Vandklosetter. Latriner og Pissoirer maa ikke have en saadan Beliggenhed i Forhold til Beværtningslokalerne, at de kun kunne naas ved Passage gennem Køkken eller andre Økonomirum«.
- 194) Som nyt sidste St. tilføjes: »Ogsaa med Hensyn til Lokaler, som ikke tidligere have været i Brug til Beværternæring, skal Sundhedskommissionen kunne lempe Vedtægtens Fordringer, naar det drejer sig om Beværtninger, som kun holdes aabne i Sommertiden og fortrinsvis er beregnede paa Servering i fri Luft«.

Af *Rump*:

- 195) § 74 affattes saaledes: »De Fordringer, som maa fyldestgøres af Lokaler, som efter § 73 behøver Godkendelse, bliver at optage i et af Sundhedskommissionen udarbejdet Regulativ«.

ad § 76.

Af *Ehlers*:

- 196) Der tilføjes: »Sundhedskommissionen har Ret til at paabyde saadanne Reparationer af Lokaliteterne, som er nødvendige, for at de kunne holdes rene«.

ad § 77.

Af *Sundhedskommissionen* (Skr. af 8. August 1910),
tiltraadt af *Magistraten*:

- 197) Som nyt Punktum tilføjes: »Dagopholdsrum for Brugere
rens Familie maa ikke ved Opførelse af spansk Væg
eller lignende Skillerum indrettes i noget Gæstelokale,
selv om dette ikke derved kommer under de foreskrevne
Maak.

ad § 84.

Af *V. Salicath* og *Ehlers*:

- 198) Nr. 1, L. 1. »fejles« ændres til: »rengøres«.

Af *Ehlers*:

- 199) Nr. 2. Efter »skal« tilføjes: »være ferniseret og«.

Af *V. Salicath*:

- 200) Nr. 2. »vaskes mindst 3 Gange ugentlig« ændres til:
»fejles og vaskes hver Dag«.

- 201) Nr. 4, L. 1. Efter »Sengene skulle« indskydes: »være
af Jern«.

- 202) L. 3. »Sommeren« ændres til: »Aaret«.

Af *Rump*:

- 203) § 84 affattes saaledes: »Med Hensyn til Sundheds- og Ren-
lighedsforholdene i Logishuse gælder, foruden de øvrige i
denne Vedtægt indeholdte Forskrifter, de Regler, som
findes i et af Sundhedskommissionen udarbejdet Regu-
lativ«.

ad § 85.

Af *V. Salicath*:

- 204) Der tilføjes: »Til kvindelige Logishuse skal anvendes
kvindelige Officianter om Natten«.

ad § 89.

Af *Ehlers*, *A. Harbou Hoff* og *Leerbeck*:

- 205) L. 2. Foran »Asyler« indskydes: »Vuggestuer«. Efter
»Skoler« tilføjes: »særlig med Renlighedsforhold og med,
at Lokalerne ikke overfyldes«.

Af *A. Harbou Hoff* og *Leerbeck*:

- 206) Foran sidste Punktum indskydes: »Ethvert Værelse, der benyttes til Vuggestue, skal indeholde mindst 6 m³ for hvert Barn, der har sin Plads deri. Enhver Vuggestue skal anmeldes for Sundhedskommissionen«.

Af *Komiteen til Formindskelse af Børnedødeligheden*:

- 207) L. 2. Foran »Asyler« indskydes: »Vuggestuer«. I Slutn. af §'en sættes: »;«, og der tilføjes: »det samme gælder enhver Vuggestue uden Hensyn til Antallet af Børn. Gennem Sundhedskommissionen udstedes der Regulativ med hygiejniske Forskrifter for saavel Asyler som Vuggestuer«. I Overskriften tilføjes efter »Asyler«: »og Vuggestuer«.

Af *J. Blom*:

- 208) Efter »private Skoler« tilføjes: »derunder ogsaa Sy-skoler«.

ad § 93.

Af *Rump*:

- 209) St. 1. »skulle indrettes... at give« ændres til: »maa først indrettes, efter at Sundhedskommissionen i hvert enkelt Tilfælde har haft Lejlighed til at erklære sig«.

ad § 95.

Af *Rump*:

- 210) »Samtykke« ændres til: »Erklæring«.

ad § 102.

Af *V. Salicath*:

- 211) St. 3, L. 15. Efter »Embedsmænd« tilføjes: »og af Magistraten dertil ansatte Kvinder«.

Af *V. Salicath* og *Ehlers*:

- 212) L. 17. »hvert 3die Aar« ændres til: »hvert Aar«.

Ny Paragraf (104).

Af *Ehlers*:

- 213) En Dispensationsparagraf for de indlemmede Distrikter lig Frederiksberg Sundhedsvedtægt, § 109, der lyder

saaledes: »Ligesom Bestemmelserne i denne Vedtægts §§   ikke skulle gælde for de Arealer, der ligger i den Del af Kommunen, for hvilken Bygningsloven af 12. Januar 1858 først indførtes ved Anordningen af 20. Januar 1881, og som benytttes til Landbrug, saaledes maa Reglerne i §§   for disse Arealer kun anvendes paa en saadan Maade, at de ikke i væsentlig Grad er til Ulempe for den nævnte Benyttelse af Arealerne. Hvor særlige Grunde dertil er til Stede, kan Sundhedskommissionen dispensere fra denne Vedtægts Bestemmelser«.

KØBENHAVNS MAGISTRAT.

4de Afdeling.

København, den 18. April 1912.

Hermed 21 Bilag.

Det af Borgerrepræsentationen nedsatte Udvalg angaaende
Revision af Sundhedsvedtægten.

kuv. Hr. Ingeniør Rump.

Under 4. Juli 1911 fremsendte det ærede Udvalg nogle Aftryk af en Fortegnelse over de fremkomne Ændringsforslag til det med Magistratens Skrivelse af 30. Juni 1909 fremsendte, af Sundhedskommissionen udarbejdede Forslag til en ny Sundhedsvedtægt for Staden København og forespurgte, om Magistraten, Sundhedskommissionen og Stadslægen kunde ønske at gøre Bemærkninger til nævnte Ændringsforslag.

Saaledes foranlediget tillader man sig hoslagt at fremsende følgende i den Anledning fremkomne Udtalelser:

I) En Skrivelse af 31. August 1911 fra Stadslægen (Bilag 14) med 5 Bilag. Det bemærkes, at Bilagene Nr. 15, 16 og 17 vedrørende Kødkontrolbestemmelserne har været sendt Magistratens 2den Afdeling til Erklæring og er blevne tilbagesendte derfra med en Udtalelse af 22. Oktober 1911 fra Overdyrlægen ved Torve- og Slagtehallerne (Bilag 19); af denne Udtalelse, der vedrører §§ 34—40, vedlægges en Genpart.

Iøvrigt skal man med Hensyn til det Kapitel i Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt, som handler om Kødvarer (§§ 34—40), henlede Opmærksomheden paa den vedlagte Skrivelse af 2. Marts 1912 fra Sundhedskommissionen (Bilag 20), hvormed fulgte det ligeledes vedlagte Forslag til en Formulering af disse Paragraffer (Bilag 21) affattede saaledes, som de efter Sundhedskommissionens Mening bør være, hvis de nu skulde træde ud i Livet. I sidstnævnte Forslag er der til § 34 føjet nyt Stykke 7 saalydende: »Kød, som i Restaurationer og Spisekvarterer benyttes til Servering for Gæster og Personale, er samme Kontrol underkastet, som foran er omhandlet«. Hvis den af Sundhedskommissionen under 2. Marts 1912 foreslaaede Affattelse af §§ 34—40 tages til Følge, bortfalder Ændringsforslagene Nr. 63—87. Der vedlægges endvidere et Eksemplar af Lov Nr. 104 af 13. Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol og af Justitsministeriets Bekendtgørelse af 19. August 1911 om indenrigs Kødkontrol i Medfør af Lov Nr. 104 af 13. Maj 1911.

Med Hensyn til det med Stadslægens Skrivelse af 31. August 1911 fulgte Bilag Nr. 18 skal man bemærke, at Kommunalbestyrelsen har vedtaget at søge Justitsministeriets Stadfæstelse paa de i Afskrift medfølgende Bestemmelser vedrørende Bagerier, Konditorier og Brødudsalg (Bilag 23). En Genpart af Magistratens Skrivelse til nævnte Ministerium af 15. Februar 1912 vedlægges ligeledes (Bilag 22). Hvis dette Forslag ophøjes af Ministeriet til Vedtægt, kan det gaa over i den nye Vedtægt (§§ 41—46), og dermed bortfalder Ændringsforslagene Nr. 93—115.

II) En Skrivelse af 17. Oktober 1911 fra Direktøren for Vej- og Kloakanlægene (Bilag 24) vedrørende Ændringsforslagene Nr. 22—43 og 52—56. I denne Skrivelse skal man særlig gøre opmærksom paa Vejdirektørens Bemærkninger paa sidste Side.

III) En Skrivelse af 18. December 1911 fra Sundhedskommissionen (Bilag 25) med 1 Bilag (en Udskrift af Politi-

sag Nr. 15427/1906, Dom af 26. Januar 1907). Opmærksomheden henledes paa, at Sundhedskommissionen ved Skrivelse af 2. Marts 1912, der vedlægges (Bilag 26), ønsker at ændre sin Besvarelse til Ændringsforslag 3 derhen, at der kommer til at staa: »Det tiltrædes, at i Linie 7 »5« ændres til »4«, hvorimod det ikke kan tiltrædes, at Ordet »frit« udgaar, og ikke heller, at der efter »Medlemmer« tilføjes: »af hvilke et skal være bygningskyndigt.«

IV) Endvidere tillader man sig i Fortsættelse af Magistratens Skrivelse af 1. Juli 1910 til Udvalget, hvormed fremsendes Forslag til Ændringer i og Kodifikation af Sundhedsvedtægten for Frederiksberg Kommune, at sende en Skrivelse af 4. Marts 1912 (Bilag 27), hvori Sundhedskommissionen navnlig under Hensyn til de mellem Frederiksberg Kommunalbestyrelse og Justitsministeriet førte Forhandlinger foreslaar forskellige Ændringer til §§ 2, 8, 12, 32, Stk. 8 og Stk. 11, 34, 7. Stk., 63, 7. Stk., 67 og 76, samt indsat foran Slutningsparagraffen, som derved bliver § 104, som nyt Kapitel XIII, § 103, omhandlende »Private Fødehjem«.

V) Et med hvide Blade gennemdraget Aftryk af de fra Udvalget fremsendte 213 Ændringsforslag vedlægges forsynet med de Bemærkninger som foranlediges ved Stadslægens Skrivelse af 31. August 1911, Vejdirektørens Skrivelse af 17. Oktober 1911 og Sundhedskommissionens Skrivelser af 18. December 1911 og 2. samt 4. Marts 1912. Endvidere har i samme Hæfte undertegnede Borgmester gjort Rede for, hvorledes jeg stiller mig til hver enkelt af Ændringsforslagene, men tillader mig dog samtidig at fremkomme med følgende yderligere Bemærkninger:

ad Sundhedsvedtægtsforslagets § 2. Ligesom Sundhedskommissionen (se Skrivelse af 16. Juni 1909) og Stadslægen (se Skrivelse af 31. August 1911) maa jeg af de samme Grunde bestemt fraraade en Forøgelse af Sundhedskommissionens Medlemstal, og naar jeg i 5. Linie absolut foretrækker »eller Raadmanden« i Stedet for »og

Raadmanden« er det, fordi jeg ofte har ønsket delvist at kunne fritages for det mig som født Medlem af Sundhedskommissionen paahvilende Hverv, da jeg derved kunde faa mere Tid til det mig iøvrigt som Borgmester paahvilende Arbejde, som stadig er stigende. Jeg mener endvidere, at Borgerrepræsentationen ligesom hidtil maa staa frit med Hensyn til at vælge de Personer til Medlemmer af Sundhedskommissionen, som den til enhver Tid mener, at Kommissionen har mest Nytte af.

ad § 31. Jeg maa paa Magistratens Vegne og i Mod-sætning til Sundhedskommissionen og Stadslægen bestemt holde paa, at der foran »Oplag« indskydes »Private«, da Byen vilde kunne komme i en meget uheldig Situation, hvis Sundhedskommissionen forbød den at have Oplag af Dagrenovation paa sin Grund, og hvis Nabokommunerne ogsaa nægtede den Tilladelse hertil.

ad § 57, Stk. 5—12. Jeg ønsker at pointere, at jeg ikke kan tiltræde Ændringsforslag Nr. 149 om, at »Bestemmelser angaaende Mælkebeholderes Konstruktion og Behandling bliver at optage i et af Sundhedskommissionen udarbejdet Reglement«.

ad § 63. Den af Sundhedskommissionen i Skrivelse af 4. Marts 1912 foreslaaede Tilføjelse til § 63, der svarer til § 71 i det frederiksbergske Forslag, vil jeg meget anbefale til Optagelse i den nye Sundhedsvedtægt.

ad § 67. Jeg vil ligeledes varmt anbefale, at den af mig foreslaaede Tilføjelse til § 67 — (som et nyt sidste Stykke) — »Sundhedskommissionen kan forbyde Benyttelsen af ældre Kældere til Beboelse, naar Opholdet dér skønnes at være forbundet med væsentlig Fare for Sundheden«, optages i den nye Sundhedsvedtægt. Efter Sundhedskommissionens Formands Mening har Kommissionen allerede i Henhold til § 67 Beføjelse til at forbyde Brugen af ældre Kældere til Beboelse, men da det navnlig ofte er blandt Kældrene, at man finder de daarligste Beboelsesrum, vil jeg — forøvrigt i Lighed med § 82, 1. Punkt.

i det frederiksbergske Forslag — anse det for godt, at der optages en særlig Bestemmelse herom.

ad § 74. Jeg maa absolut fraraade Ændringsforslag Nr. 195, idet jeg i saa Henseende ganske kan gøre de i Sundhedskommissionens Skrivelse af 18. December 1911 brugte Ord til mine.

Med Hensyn til det ved Udvalgets Skrivelse af 24. August 1911 fremsendte af »Danske Kvinders Nationalraad« m. fl. stillede Ændringsforslag til Sundhedsvedtægtsforslagets § 14 »Spytning paa Fortove er forbudt« (Underbilag 7) skal man bemærke, at hverken Stadslægen, Sundhedskommissionen eller jeg kan tiltræde Forslaget, i hvilken Henseende jeg tillader mig at henvise til den med et Bilag vedlagte Skrivelse af 1. September 1911 (Bilag 10) fra Stadslægen.

Samtlige Bilag bedes til sin Tid tilbage sendte.

Marstrand.

Adeler,

Ekspsekr.

STADSLÆGEN.

København, den 31. August 1911.

Hermed 5 Bilag.

De med Magistratens Skrivelse (158/1911) af 10. Juli modtagne Ændringsforslag til Sundhedskommissionens Udkast til en revideret Sundhedsvedtægt tilbagesendes hermed.

Med Hensyn til de forskellige Forslag om en Forandring af Sundhedskommissionens Sammensætning bemærkes, at der, naar man vilde forstærke Magistratens Repræsentation i Kommissionen, formentlig kunde være nogen Anledning til at skabe en nærmere Forbindelse med Magistratens 2den Afdeling, under hvilken Hospitalsvæsen, Slagtehuse og Kødkontrol henhører, i Stedet for som foreslaaet at tildele Magistratens 4de Afdeling 2 Pladser («Borgmesteren eller Raadmanden for Magistratens 4de Afdeling og Borgmesteren eller Raadmanden for Magistratens 2den Afdeling»).

Nogen nærmere Motivering af Forslaget om en Forøgelse af Sundhedskommissionens Medlemstal gives ikke; Kommissionen har hidtil bestaaet foruden af Formanden af et Medlem af Magistraten, to af Borgerrepræsentationen valgte Medlemmer og en af Kommunens Embedsmænd. Ved en Forøgelse af Medlemstallet vilde der vel paa det ene eller det andet Omraade kunne tilføres Sundhedskommissionen yderligere Sagkundskab; det staar

dog allerede nu Borgerrepræsentationen frit for gennem de to af Repræsentationen valgte Medlemmer at tilføre Kommissionen netop saadan Sagkundskab, som anses for særlig fornøden; og hvor talrig end Kommissionen blev, vilde det dog ikke kunne afværges, at man i specielle Spørgsmaal ogsaa fremtidig blev nødsaget til ligesom hidtil at søge Bistand anden Steds (navnlig hos Ingeniørforeningen).

Principielt forekommer det mig, at enhver Forøgelse af Sundhedskommissionens Medlemstal maa fraraades. Der har tidligere af og til været ført Klager over den Langsomhed, hvormed Sagerne behandlede i Sundhedskommissionen; og om end disse Besværinger i det hele maa betegnes som ganske ubegrundede, er det dog en Selvfølge, saavel at den Omstændighed, at Kommissionens Formand har sit Kontor paa et Sted, 3. Politispektør, Kommissionens Sekretær, med Arkiv og Sundhedspolitiet's Mandskab et andet Sted, og Lægepersonalet, der lægger Sagerne til Rette for Sundhedskommissionen, et tredie Sted, ikke tjener til Sagernes hurtige Fremme, som ogsaa at Sagernes Cirkulation blandt Kommissionens 5 spredtboende Medlemmer i ethvert Fald maa tage en vis Tid. Mundtlig Behandling af Sagerne finder meget sjældent Sted og vilde næppe kunne blive Regel. Enhver Forøgelse af Medlemstallet vil derfor bevirke en tilsvarende Forsinkelse af Sagernes Afgørelse, der muligvis ikke vil blive meget betydelig i alle de Sager, der ingen Vanskeligheder frembyde, i hvilke Afgørelsen saa at sige paa Forhaand er givet, og hvor en Forøgelse af Kommissionens Medlemstal derfor vilde være uden al Betydning, medens Forsinkelsen derimod vilde kunne blive overmaade følelig i Sager, om hvis Afgørelse der kan rejses Tvivl, og som derfor maa cirkulere Gang paa Gang, indtil der er opnaaet Enighed eller eventuelt truffet en Flertalsafgørelse.

Disse Indvendinger gælde, som det ses, lige saa vel Ændringsforslag 2 om en Forøgelse af det Antal Med-

lemmer, der af Borgerrepræsentationen indvælges i Sundhedskommissionen.

Ikke heller kunne de Forslag anbefales, der gaa ud paa at fastslaa, at de af Borgerrepræsentationen valgte Medlemmer eller det ene af disse Medlemmer skulle have disse eller hine bestemte Kvalifikationer. Der kan næppe anføres nogen rimelig Grund for Borgerrepræsentationen til paa denne Maade at lade sine egne Hænder binde; den naturligste Ordning synes at være, at Borgerrepræsentationen forbeholder sig til Medlemmer af Sundhedskommissionen at delegere Personer med de Kvalifikationer, med den Sagkundskab, som til enhver Tid anses fornøden.

Hvorvel en lignende Betragtning vilde kunne gøres gældende overfor det i Slutningen af Nr. 5 stillede Forslag, skal jeg dog tillade mig at henlede Opmærksomheden paa dette Ændringsforslag, hvorefter de to af Borgerrepræsentationen valgte Medlemmer skulle vælges »af dens Midte«, saa at disse Medlemmer ikke alene kunne hævde Borgerrepræsentationens Synspunkter i Sundhedskommissionen, men eventuelt ogsaa ville kunne gøre Sundhedskommissionens Opfattelse gældende i Borgerrepræsentationen. Den Betydning, en saadan intimere Forbindelse i mange Tilfælde vilde kunne have, ligger klart for.

Af Udvalgets Formand er der stillet en Række Forslag om at udelade visse Afsnit af Vedtægten og erstatte dem med Regulativer, der udfærdiges af Sundhedskommissionen. (Ændringsforslag Nr. 49, 93, 149, 152, 162, 172, 195 og 203). Til disse Forslag kan jeg ganske slutte mig. Opfattelsen af, i hvor høj Grad man i selve Vedtægten bør gaa i Enkeltheder, har varieret noget i Tidernes Løb, og Vedtægten har som en Følge deraf paa visse Punkter et noget uligeartet Præg; det vil f. Eks. ikke være let at begrunde, hvorfor Bestemmelser om Slagterbutikkers og Høkerbutikkers Indretning træffes af Sundhedskommissionen, medens Bestemmelser om Mejerilokalers Ind-

retning findes i selve Vedtægten, o. s. v. — Ikke sjældent vil Erfaringen vise, at Gennemførelsen af saadanne Detailbestemmelser kunne støde paa uforudsete, praktiske Vanskeligheder (jfr. saaledes Mælkehandelbestemmelserne og Værtshusbestemmelserne), hvorved Sundhedskommissionen, der ikke er berettiget til at afvige fra Vedtægten Bestemmelser, kan nødes til at træffe urimelige Afgørelser. I en Del Tilfælde kunne ogsaa forandrede Forhold i Tidens Løb gøre Ændringer i den Art Forskrifter ønskelige, uden dog at Ændringerne ere saa nødvendige, at Sundhedskommissionen vil sætte Magistrat, Borgerrepræsentation og Ministeriet i Bevægelse for at opnaa Forandring; paa alle Omraader, hvor det lader sig gøre, maa det anses for heldigt, at selve Vedtægten kun i store Træk angiver Kommunalbestyrelsens Opfattelse, medens den nærmere Udformning af Enkelthederne overlades til Sundhedskommissionen.

Med Hensyn til de foreliggende 213 Ændringsforslag bemærkes iøvrigt:

Nr. 1. — I Stedet for »og Raadmanden« anbefales det at indføre »eller Raadmanden«.

Nr. 5. — Tiltrædes med denne Ændring.

Nr. 2, 3, 4 og 7. — Fraraades under Hensyn til det foran anførte.

Nr. 8. — Fraraades.

Nr. 10 og 11. — Fastsættelse af en Appelfrist af 2 Uger anbefales.

Nr. 12. — I Stedet for denne Ændring anbefales det mellem § 3² og § 3³ at indføre som nyt Stykke: »Ved Sundhedskommissionens Tilsyn med Plejebørn ansættes et Antal Kvinder efter Kommunalbestyrelsens nærmere Bestemmelse«.

Nr. 13. — De til offentlig Behandling af Kønssygdomme ansatte Læger kunne ikke ret vel nævnes paa det fore-

slaaede Sted. Derimod kunde der efter Slutningen af § 3, Stykke 1, tilføjes: »Til at varetage den vederlagsfri Behandling af Kønssygdomme i Henhold til Lov af 30. Marts 1906, § 12, ansættes under Sundhedskommissionen et tilstrækkeligt Antal Læger efter Kommunalbestyrelsens nærmere Bestemmelse«.

Nr. 17 og 18 a. — Fraraades.

Nr. 19. — Sundhedskommissionen har hidtil mod en Betaling af 2 Kr. pr. Undersøgelse faaet Wassermanns Reaktion for de offentlige Kliniker foretaget paa Statens Seruminstitut; Udgifterne hertil har hidtil ikke været saa betydelige, at der foreløbig kunde blive Spørgsmaal om af Hensyn til disse Kliniker at oprette en egen Diagnosestation; hvorvidt Hensynet til Kommunens Hospitaler maa antages at gøre Oprettelsen af et kommunalt Wassermann-Laboratorium ønskelig, og hvorvidt dette i saa Fald kunde oprettes under Kommunehospitalets 4de Afdeling, er et andet Spørgsmaal.

Nr. 21. — Kan ikke anbefales.

Nr. 23. — Er formentlig overflødiggjort ved § 11².

Nr. 25. — I Stedet for »Sundhedskommissionens Tilsyn« henstilles indført »Tilsyn fra Vej- og Kloakanlægene«.

Nr. 32. — Første Punktum er ikke væsentlig forskelligt fra Sundhedskommissionens Forslag. Andet Punktum svarer til § 16.

Nr. 37. — Ændringsforslaget fraraades. Fællesklosetter ere altid i fortrinlig Grad udsatte for at tilsmudses, og de enkelte Participanter ville altid vide at skyde Skylden paa andre; det er nødvendigt, at Ansvaret for deres Renholdelse lægges paa en enkelt Person, og det er naturligt, at Husejeren er den ansvarlige overfor det offentlige.

Nr. 38. — Fraraades. Ansvaret kan i dette Forhold vanskeligt lægges andensteds end hos Ejeren.

Nr. 41. — Som Slutning paa Ændringsforslaget foreslaas tilføjet: »uden Sundhedskommissionens Tilladelse«, (jfr. § 30, II).

Nr. 47. — Ændringsforslaget til Affattelsen af § 23 tiltrædes; det henstilles, at Ændringsforslagets sidste Ord: »Vandet« rettes til »Havnen«.

Nr. 48. — Ændringsforslaget til § 25 tiltrædes; men der tiltrænges da i Paragraffens 2. Stykke en Definition af »Forretningsbygninger«.

Nr. 50. — Fraraades under Henvisning til Forhandlingerne om Sundhedsvedtægtstillæg af 29. Juni 1908 og Stadslægens Skrivelse til Sundhedskommissionen dateret 17. Februar 1909. (Underbilag 1.)

Nr. 52. — Fraraades; det synes ikke heldigt at tillade Kørsel med Gødning i utætte Vogne, naar det kræves, at f. Eks. Transport af Ben skal foregaa i tætte Vogne.

Nr. 55. — Ændringsforslaget kan ikke tiltrædes; de samme Hensyn, som gør det nødvendigt, at Sundhedskommissionen kan give Forskrifter med Hensyn til private Dagrenovationsoplæg, ville ogsaa kunne gøres gældende overfor offentlige Oplæg.

Nr. 61. — Særlige Bestemmelser om harsk Smør synes ikke fornødne; fordærvet Smør vil kunne rammes af Sundhedsvedtægtens almindelige Bestemmelser. — For Saccharins Vedkommende gælder Lov om Sødestoffer af 14. April 1905. Almindelige Regler for Anvendelse af Konserveringsmidler ere, saa vidt vides, under Forberedelse i Justitsministeriet.

Nr. 62. — Tiltrædes. (»Handel med Kødvarer«?)

Nr. 63—87. — Angaaende §§ 34—40, der omhandle Tilsynet med Kød og Kødvarer, har Sundhedskommissionens 1. Dyrslæge afgivet vedlagte Erklæringer, daterede 15. og 26. August 1911, til hvilke jeg kan henholde mig. (Underbilag 2 og 3.)

Ligeledes vedlægges et Eksemplar af Sundhedskommissionens Udkast til en revideret Sundhedsvedtægt (Underbilag 4), hvori de Rettelser ere foretagne, der følge af Loven om indenrigs Kødkontrol af 13. Maj 1911, jfr. Justitsministeriets Bekendtgørelse af 19. August 1911.

Nr. 88—115. — Med Hensyn til Bestemmelserne i §§ 41—46, der angaa Tilsynet med Bagerier og Brødudsalg, og de til disse Paragraffer hørende Ændringsforslag bemærkes, at der her i Byen findes omkring 400 Bagerier, af hvilke henved 350 kontrolleres saavel af Fabrikstilsynet (Regulativ af 26. Februar 1911) som af Sundhedskommissionen (Sundhedsvedtægtstillæg af 28. Maj 1898), medens et halvt Hundrede mindre Bagerier, i hvilke der ikke anvendes anden Medhjælp end Bagerens Hustru og Børn under 18 Aar, alene staa under Sundhedskommissionens Tilsyn; Grænsen mellem de to Kategorier af Bagerier er flydende, idet en Bager til Tider kan benytte fremmed Medhjælp, til andre Tider kan arbejde alene.

Dette at to Autoriteter, uden iøvrigt at staa i regelbunden Rapport til hinanden, jævnsides fører Tilsyn med de samme Virksomheder, og at de Forskrifter, hvis Overholdelse de hver for sig paase, vel i alt væsentligt dække hinanden, men dog frembyde enkelte indbyrdes Forskeligheder, er — afset fra det Spild af Arbejdskraft, Dobbeltkontrollen medfører — mindre heldigt.

Og det Forsøg, Justitsministeriet ved et under 31. Maj d. A. udsendt Cirkulære til samtlige Amtmænd har gjort paa at give regulerende Regler for Samarbejdet, viser tydeligt, hvor uklart Forholdet let kan blive.

Om end Fabrikstilsynets Virksomhed har Arbejderbeskyttelse til Formaal, medens Sundhedskommissionens Opgave er at vaage over Tilvirkningen af et af vore vigtigste Næringsmidler, svare de to Rækker af Bestemmelser i Regulativet og Sundhedsvedtægten dog som anført i alt væsentligt saa nøje til hinanden, og Regulativet omfatter saavidt hygiejniske Forhold, at det uden Tvivl vilde være fuldt forsvarligt, som ogsaa i fornævnte ministerielle Cirkulære anvist, at tvedele Tilsynet.

Bestemmelser paa dette Omraade kunne ikke udelades af Sundhedsvedtægten, dels fordi som anført et Antal mindre Bagerier ikke falde ind under Fabrikstilsynet, dels

fordi Vedtægten indeholder enkelte nødvendige Bestemmelser, der savnes i Regulativet, dels endelig fordi Vedtægten i Modsætning til Regulativet ogsaa indeholder Bestemmelser om Transport af Brød, om Lokaler i hvilke Brød forhandles, m. m.

Som en naturlig Ordning skal jeg tillade mig at anbefale, at Bestemmelserne i Regulativ af 26. Februar 1910 optages i Sundhedsvedtægten som gældende alle Bagerier, eller maaske rettere at der i Sundhedsvedtægten anføres, at Regulativets Bestemmelser gælde alle Bagerier, at Sundhedskommissionen bemyndiges til overfor mindre Bagerier, der ikke henhøre under Fabrikstilsynet, at indrømme Lempelser i disse Bestemmelser, og at Bestemmelserne om Transport af Brød og om Brødboder som hidtil optages i Vedtægten, suppleret med enkelte Bestemmelser fra den nugældende Vedtægt, som ikke findes i Regulativet (f. Eks. Forbudet mod Anvendelse af Mineralolier m. m.)

Sundhedskommissionen skulde da vedblivende modtage Anmeldelse om ethvert nyt Bageri og enhver større Ombygning af et Bageri.

Men Sager, som angaar Bagerier, i hvilke der agtes benyttet fremmed Medhjælp, afgives til Fabrikstilsynet, og med disse Bagerier føres der ikke fra Sundhedskommissionens Side noget regelmæssigt Tilsyn. Tilfældigt iagttagne Afvigelser fra Regulativets Bestemmelser indberettes til Fabrikstilsynet, ligesom Fabrikstilsynet paa sin Side giver Sundhedskommissionen Underretning om lejlighedsvis iagttagne Overtrædelser af Sundhedsvedtægtens Bestemmelser.

Med Bagerier, der ikke henhøre under Fabrikstilsynet, med Brødsalg o. s. v. føres der fra Sundhedskommissionens Side Tilsyn som hidtil i Overensstemmelse med Sundhedsvedtægtens Bestemmelser.

Saafernt et Bageri, der kontrolleres af Sundhedskommissionen, antager fremmed Hjælp, meddeles dette til Fa-

brikstilsynet, der indberetter til Sundhedskommissionen, naar et Bageri ophører at benytte fremmed Medhjælp.

Et i Overensstemmelse med disse Bemærkninger ændret foreløbigt Udkast til det paagældende Kapitels Affattelse vedlægges, hvorved §§ 41, 42, 43 i Overensstemmelse med Ændringsforslagene 89, 91 og 92 tænkes henflyttede til de om Næringsmidler i Almindelighed gældende Bestemmelser.

Med Hensyn til de dette Afsnit vedrørende enkelte Ændringsforslag bemærkes iøvrigt:

Nr. 88. — Tiltrædes (»Bagerier og Brødhandel«?).

Nr. 89. — Tiltrædes.

Nr. 90. — Den foreslaaede Tilføjelse synes ikke nødvendig.

Nr. 91—92. — Tiltrædes.

Nr. 93—110. — Bortfalde efter det foreslaaede (som erstattede af Regulativ af 26. Februar 1910).

Nr. 111, 112, 113, 114. — Tiltrædes.

Angaaende de foreliggende Ændringsforslag 116—153 til Vedtægtsudkastets §§ 47—61, omhandlende Mælk og Mælk e h a n d e l, har 1. Dyr læge udtalt sig i den foran berørte hermed følgende Erklæring af 15. August d. A. (Underbilag 2), til hvilken jeg i det hele kan henholde mig. Den langt overvejende Del af de foreslaaede Ændringer betegne, saa vidt skønnes, mere eller mindre væsentlige Forbedringer. Overvaagelsen af de paagældende Bestemmelers Gennemførelse vil uden Tvivl for nogles Vedkommende volde en Del Vanskeligheder, og i det hele kan det ikke noksom fremhæves, at Kontrollen med Vedtægtens i og for sig gode Detailbestemmelser om Mælkehandel er og maa blive mangelfuld, saa længe der kun haves een Politibetjent til Disposition for Mælkekontrollen, og saa længe den eller eventuelt de Personer, der øve Kontrollen, ikke direkte adjungeres den af Sundhedskommissionens Dyr læger, der leder Tilsynet.

Med Hensyn til enkelte af Ændringsforslagene bemærkes iøvrigt:

Nr. 118 og 119. — Formuleringen som foreslaaet i Nr. 118 bør formentlig foretrækkes.

Nr. 127 og 128. — Ændringsforslag Nr. 128 bør foretrækkes for Nr. 127.

Nr. 129. — Den af 1. Dyr læge anbefalede Tilføjelse forekommer mig at være en vel streng Fordring.

Nr. 130. — Komiteens subsidiære Forslag tiltrædes; dog anbefales det at bibeholde Ordet »lufttæt« (Linie 9) i Stedet for som foreslaaet »kimsikkert«, da Flertallet ikke vil forbinde nogen tydelig Forestilling med sidstnævnte Udtryk, og ligeledes at bibeholde »klart, kun svagt farvet« (samme Linie) i Stedet for »ufarvet«, da Prisforskellen er meget stor og svagt farvet Glas kan være tilstrækkelig gennemsigtig.

Nr. 134. — Ændringsforslaget tiltrædes.

Nr. 137. — Kan ikke tiltrædes.

Nr. 138 og 139. — Kan ikke tiltrædes, da der ogsaa kan findes forsvarlige Beholdere og Maal af andet Materiale (Fajancemaal, emailerede Maal).

Nr. 142 og 143. — Forslag om Forbud mod Omhældning af Mælk paa aaben Gade kan anbefales; men at udstede et almindeligt Forbud mod Gadeforhandling, Udmaaling af Mælk ved Aftapning fra lukkede med Haner forsynede Beholdere fraraades under Henvisning til tidligere Forhandlinger om Aftapning af Mælk fra Vogne.

Nr. 149 og 152. — Tiltrædes under Henvisning til Bemærkninger i Begyndelsen af nærværende Skrivelse.

Nr. 151. — Tiltrædes. (Ændringsforslaget er enslydende med det for Tiden gældende Vedtægtstillæg, der er stadfæstet den 23. Juni 1909, og efter Fremsendelse af Sundhedskommissionens Udkast af 30. Marts 1909.)

Nr. 156. — Forslaget om at udelade 1. Stykke i § 62 kan ikke tiltrædes. Det har som en Følge af den manglende Anmeldelsespligt gentagne Gange vist sig, at Tilvirkning og Behandling af forskellige Næringsmidler (Fiskefars, Mineralvand, Syltetøj etc.) har fundet Sted i dybtliggende, mørke, snavsede Lokaler, der var ganske uegnede dertil. Uden Anmeldelsespligten vil Betydningen af Paragraffens to følgende Stykker blive væsentlig forringet.

Nr. 157 og 158. — At Sundhedskommissionen sættes i Stand til om fornødent at give Forskrifter til Beskyttelse af Varer, der forhandles paa Gader eller ved Dørene, kan fra et sanitært Synspunkt kun anses for heldigt. Den i Nr. 157 og 158 foreslaade Affattelse er det dog formentlig nødvendigt at ændre, for saa vidt som der ikke ved en Sundhedsvedtægtsbestemmelse kan gøres noget Indgreb i de ved Lov af 29. December 1857 (jfr. Bekendtgørelse af 1. Maj 1878) hjemlede Handelsrettigheder.

Nr. 163, 164, 165, 166. — Paragraf 36 bør formentlig affattes som af Magistraten under 16. Januar 1911 foreslaaet; det anbefales derfor at blive staaende ved Ændringsforslag Nr. 166 (hvorved Nr. 163, 164 og 165 bortfalde).

Nr. 167, 168, 169. — Ændringsforslag Nr. 169 anbefales vedtaget med Udeladelse af Ordet »Kontor« men med Indføjelse af de under Nr. 167 og 168 foreslaaede Ændringer.

Nr. 171. — Udkastets §§ 69—71 anbefales affattede i den af Sundhedskommissionen foreslaaede Form men med de under Nr. 173 (af Sundhedskommissionens Flertal), 175 (af Sundhedskommissionens Mindretal og Prof. Ehlers) og 176 (af Sundhedskommissionens Mindretal) foreslaaede Modifikationer.

I Overensstemmelse med Ændringsforslag Nr. 172 anbefales det at optage de om Gasopvarmningsapparater gældende Bestemmelser — der næppe endnu have faaet

deres endelige Form — i et af Sundhedskommissionen udfærdiget særligt Regulativ, for hvilket Hjemmelen da maatte gives i Sundhedsvedtægten.

Nr. 174, 177, 178 og 179. — Det maa afgjort fraraades ved de her foreslaaede Ændringer at svække Betydningen af de omhandlede Regler. Gasovne uden forsvarlige Trækforhold have ved talrige Lejligheder vist sig at være saa farlige Indretninger, og Mangler ved dem har kostet saa mange Mennesker Livet, at det vil være uforsvarligt ikke at søge alle de præventive Midler, som uden altfor store Vanskeligheder kunne anvendes, bragt i Anvendelse overfor disse Apparater, der som en Følge af deres mange fortrinlige Egenskaber vinde mere og mere Udbredelse.

Nr. 180. — Ændringen er formentlig ikke fornøden. Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens Bestemmelser er allerede ifølge Lov af 12. Januar 1858 strafbar.

Nr. 184. — Kan ikke tiltrædes, for saa vidt der derved tilsigtes en Indskrænkning i Sundhedskommissionens Adkomst til at nægte særlig slette Lokaler Godkendelse; at nogle af de usleste Værtshuse ved Hjælp af Vedtægtsbestemmelserne successive skulde kunne udryddes, har bestandig været en Forudsætning; at denne Hjemmel af Sundhedskommissionen hidtil er benyttet med stort Maadehold, lader sig næppe bestride og bekræftes ogsaa ved, at hidtil ingen, som har appelleret til Ministeriet (der i Beværtningsager har indsat sig som Appellinstans), har opnaaet at faa Sundhedskommissionens Afgørelse omstødt.

Nr. 185. — Det tiltrædes, at der for Køkkeners Vedkommende kræves Vindue til fri Luft, saaledes at en Bestemmelse herom optages i Ændringsforslag Nr. 192 (hvor det maaske for Spisekamrets Vedkommende vilde være rigtigt at tilføje »forsvarlig ventileret«).

Nr. 188—194. — Disse Ændringer, som paa Grundlag af de efterhaanden indvundne Erfaringer er bragte i Forslag af Sundhedskommissionen, betegne alle væsentlige Forbedringer af den oprindelige Redaktion.

Nr. 195. — Forslaget om at optage Bestemmelserne om Værtshuslokaler i et særligt Regulativ tiltrædes under Henvisning til Bemærkninger, der er fremsatte i Begyndelsen af nærværende Skrivelse.

Nr. 203. — Forslaget om at optage de for Logishuse gældende sanitære Bestemmelser i et særligt Regulativ tiltrædes ligeledes.

Nr. 205, 206, 207. — Tiltrædes; den under Nr. 207 foreslaaede Redaktion anbefales.

Nr. 208. — Tiltrædes.

Nr. 209 og 210. — Disse Ændringsforslag kan ikke tiltrædes. Saavel med Hensyn til Indretning af Lighuse, i hvilke Lig af Personer, der er døde af alvorlige smitsomme Sygdomme henstilles, som med Hensyn til Bebyggelse af forhenværende Kirkegaarde synes det ganske nødvendigt at indrømme Sundhedsvæsenet en meget vidtgaaende Indflydelse.

Nr. 213. — Ændringen er næppe nødvendig. Selve Vedtægten er saaledes affattet, at den tager Hensyn til de særlige Forhold i de perifere, landlige Distrikter, og indeholder, saa vidt skønnes, i det hele fornøden Hjemmel til at tage Hensyn til de forskellige Bydeles særlige Forhold.

For saa vidt angaar Ændringsforslagene Nr. 6, 9, 16, 22, 24, 26, 27, 28, 30, 34, 36, 50, 52, 54, 55, 61, 120, 121, 148, 184, 209, 210, 211, anbefales det at bibeholde den af Sundhedskommissionen i Skrivelse af 30. Marts 1909 foreslaaede Affattelse.

Mod Ændringsforslagene Nr. 4, 15, 18 b, 20, 29, 31, 33, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 51 a, 51 b, 53, 56, 57, 58, 59, 60, 88, 89, 91, 92, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 141, 146, 147, 150, 154, 155, 159, 160, 161, 162, 170, 181, 182, 183, 186, 187, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 204, 207, 208 og 212 vides intet at erindre.

Ikke faa af disse Ændringsforslag — saaledes Nr. 39, 42, 44, 45, 47, 48, 51, 56, 57, 91, 118, 122, 123, 132, 141, 155, 196 og 207 — maa betegnes som væsentlige Forbedringer af det oprindelige Udkast.

Ogsaa den i en Række Ændringsforslag behandlede Omordning af de forskellige Paragraffer om Kontrol med Næringsmidler og Tilsyn med Lokaler, i hvilke Næringsmidler forhandles, vil, saavidt skønnes, tjene til at forbedre Ordningen og lette Oversigten.

E. M. Hoff.

Til

Københavns Magistrat.

SUNDHEDSKOMMISSIONENS

LÆGEPERSONALE.

1. Dyrlæge.

København, den 15. August 1911.

I Anledning af Magistratens Skrivelse af 10. August 1911 angaaende de af Udvalget angaaende Revision af Sundhedsvedtægten fremsatte Ændringsforslag til Sundhedsvedtægtsforslaget skal jeg anføre følgende:

Ændringsforslagene Nr. 60 til 87 vedrører Handel med Kød og Kødvarer.

Disse Forslag er udarbejdede, inden Lov af 13. Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol er vedtaget, og der findes derfor en Del Forhold i Ændringsforslagene, som er i Modstrid med Lovens Bestemmelser, ligesom Loven i det hele kræver væsentlige Forandringer i Sundhedsvedtægten §§ 33—40.

Det har derfor været nødvendigt at omarbejde disse §§ paa væsentlige Punkter i Overensstemmelse med Loven, og dette er da sket i medfølgende rettede Eksemplar af Forslaget.

I disse Rettelser er tillige taget Hensyn til de Ændringer, som er foreslaaet i Nr. 60—87, for saa vidt det har kunnet forenes med Loven.

Undtagen herfra er:

- Nr. 60, som angaar en Forandring i S'ernes Nummerorden.
- 61, som vel kan tiltrædes, men maa anses for unødvendig.

- Nr. 63, som maa fraraades, da Taksterne kræves optagne i Sundhedsvedtægten af Justitsministeriet.
- 71, do.
- 72, som maa fraraades, idet der bør være en Bestemmelse, der fastslaar, at Stempling finder Sted eller ikke.
- 81, tiltrædes, men med den Bemærkning, at det vil være forbunden med megen Vanskelighed at gennemføre denne Ændring.
- 85, fraraades.

Nr. 116 til 153 angaar M æ l k e h a n d e l, jfr. §§ 47—61.

De foreslaaede Ændringer kan jeg tilraade Sundhedskommissionen at tiltræde, dog med følgende Undtagelser:

- Nr. 120 fraraades, da Salg af halvskummet Mælk er saa almindeligt her i Byen, og Tilberedelsen heraf og Kontrollen hermed ikke frembyder væsentlige Vanskeligheder.
- 121, do.
- 129. Tiltrædes med den Ændring, at der i Stedet for »rent Vand« skrives »køgt, rent Vand«.
- 130. Fraraades. Uigennemførligt at kontrollere.
- 134. Fraraades af hygiejniske Grunde.
- 137. Fraraades af sproglige Grunde.
- 138. Fraraades af praktiske Grunde.
- 144. Fraraades af hygiejniske Grunde.
- 146. Fraraades af praktiske Grunde.
- 147. do.
- 148. Fraraades af saavel hygiejniske som praktiske Grunde.
- 152. Kan tiltrædes.
- 153. Kan tiltrædes, men er ret ligegyldig.

St. Friis.

SUNDHEDSKOMMISSIONENS
LÆGEPERSONALE.

1. Dyrlæge.

København, den 26. August 1911.

I Fortsættelse af min Skrivelse af 15. ds. angaaende Ændringer til Sundhedsvedtægtsforslaget vedrørende Kød og Mælkekontrol skal jeg, efter at der nu er kommen en »Bekendtgørelse om indenrigs Kødkontrol i Medfør af Lov af 13. Maj 1911«, yderligere tilføje følgende Ændringer, der formentlig nødvendiggøres af nævnte Bekendtgørelse.

§ 34. Stykke 6 udgaar og erstattes af et Stykke af følgende Indhold:

I Udsalgssteder, hvor der forhandles 2. Klasses stemplet Kød eller Pølser eller andre tilberedte Kødvarer, til hvis Fremstilling der ikke bevislig udelukkende er anvendt 1. Klasses Kød, skal der være anbragt et Opslag derom paa et iøjnefaldende Sted, lydende saaledes:

»Her sælges Varer af 2. Klasses Kød«.

Indskriften skal være trykt med latinske Bogstaver i sort paa hvid Grund; Bogstaverne skal være mindst 8 cm. høje.

St. Friis.

§§ 33—40¹

med Rettelser efter Lov af 13. Maj 1911.

Ændringer og Tilføjelser ere anførte i Klammer [ ].
Udeladelser ere angivne ved [—].

VI. Om Tilsynet med Næringsmidler m. m.

§ 33.

Alle til Forhandling eller til Salg til Fortæring bestemte Nærings- og Nydelsesmidler ere saavel med Hensyn til sundhedsskadelig Beskaffenhed som til Førfalskninger, der forringe deres Nærings- eller Nytteværdi, underkastede Sundhedskommissionens Tilsyn. Samme Tilsyn ere alle til Forhandling bestemte Stoffer og Brugsgenstande underkastede med Hensyn til giftig eller paa anden Maade sundhedsskadelig Beskaffenhed.

§ 34.

1. Kød af stort Kvæg, Heste, Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin, som indføres her i Staden i fersk Tilstand, eller i letsaltet Tilstand, ved hvilket sidste forstaas, at Kødet vel er underkastet en overfladisk Behandling med Salt, men dog i det væsentlige har bevaret det ferske Køds Egenskaber, maa med de af §§ 1, 2 og 5 i Lov af [13. Maj 1911] om indenrigs Kødkontrol flydende Undtagelser ikke forhandles, før det er blevet besigtiget i det offentlige Slagtehus eller paa andre Kontrolsteder, som Magistraten dertil bestemmer, og fundet tjenligt til Menneskeføde.

[Kød, der hidrører fra de i nævnte §'er omtalte Steder og er forsynet med 2. Klasses Stempel, skal dog forud undersøges paa Kontrolstationen i Henhold til ovennævnte Lov.]

2. For Besigtigelse af Kød erlægges en Afgift, der ogsaa svares for det Kød, som kasseres eller afvises. Afgiften, der erlægges, inden Besigtigelsen finder Sted, er fastsat saaledes:

for en Okse	2 Kr. 00 Ø.
- en Hest	1 — 60 —
- et Svin	0 — 50 —
- en Kalv (maa ikke veje over 80 kg)..	0 — 50 —
- et Faar, Lam eller Ged	0 — 15 —

[Ovennævnte Afgift kan ikke kræves af det i ovennævnte Lovs §§ 1, 2 og 5 omtalte Kød.]

3. For saa vidt det er fundet tjenligt til Menneskeføde, forsynes efter Besigtigelsen Kødet og det til samme hørende Slagteaffald, som efter Sundhedskommissionens Skøn kan stemples, med et af Sundhedskommissionen godkendt Mærke, som er væsentlig forskelligt fra det i § 37. 4. Stk., ommeldte. Stempelmærket maa ikke fjernes før Salget.

4. Kød til Forhandling maa med de af ovennævnte Lovbestemmelser flydende Undtagelser kun indføres, i fersk eller letsaltet Tilstand, naar hele Kroppen fremstilles. For stort Kvægs og Hestes Vedkommende kan Kroppen dog være delt i Fjerdedele. Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin maa kun deles i to Halvdele paa langs.

5. Ved Besigtigelse af Hestekød skal [Tunge,] Lunge, Hjerte, Lever, [Milt] og Nyrer, [og for Hundyrenes Vedkommende tillige Yver og Bør] vedhænge i naturlig Forbindelse med den paagældende Del af Kroppen, [og] Hovedet [—] skal medfølge. Paa hver Krop eller paa hver fjerdedels Krop af samme Dyr og paa de[t] til [—] [Kroppen] hørende [—] [vedlagte] Hoved [—] skal være fastgjort Lærredssedler med tydelig anbragt samme Tegn.

og Tal. Mangler de her nævnte Organer eller saadanne Dele af Organerne eller deres Lymfekirtler eller af selve Kroppen, at den kontrollerende Dyr læge ikke mener at kunne danne sig et sikkert Skøn, kan han nægte at stemple Kød. Fremdeles kræves, at der medfølger Attest fra en Dyr læge om Hestens Sundhedstilstand. Attesten skal være udstedt indenfor et Tidsrum af 18 Timer, før Slagtningen finder Sted; den skal indeholde Betegnelsen af et Brændemærke, der ved Dyr lægens Foranstaltning skal anbringes paa alle 4 Hove, som derfor skal blive i Forbindelse med den slagtede Krop, og den skal udstedes paa trykte Blanketter, hvis Affattelse fastsættes af Magistraten, og som [mod Betaling] kan faas ved Henvendelse paa Københavns Kvægtorv og offentlige Slagtehusets Kontor. Alt Hestekød skal forsynes med et særligt Stempel, hvori staar Ordet »Hest«.

[—] Ved Besigtigelse af indført Kød af stort Kvæg, Kalve, Faar, Lam [og] Geder [—] [skal Tunge,] Lunge, Hjerte, Lever, [Milt] og Nyrer, [og for Hundyrenes Vedkommende tillige Yver og Bør] vedhænge i naturlig Forbindelse med den paagældende Del af Kroppen. Hoved [af stort Kvæg] [—] skal medfølge, [og paa samme Maade, som er anført for Hestens Vedkommende, være forsynet med det samme Mærke som den tilsvarende Krop.

Hos Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin skal Hovedet være i naturlig Forbindelse med Kroppens øvrige Del. Mangler de nævnte Organer, eller fremstilles Organerne eller Kroppen i defekt Tilstand, kan den kontrollerende Dyr læge, under samme Forhold som ovenfor er nævnt ved Fremstillingen af Hestekød, nægte at stemple Kød.]

Fra samme Tidspunkt maa Svinekød [og Kød af Vildsvin] — saavel fersk som let- og stærktsaltet samt røget — og Kødvarer tilberedte af Svinekød ikke forhandles her i Staden, forinden Kødets ved en paa det her-værende offentlige Slagtehus [eller i Flæskehallen] foretagne Undersøgelse eller ved andet Steds foretagne Under-

søgelse, der enten er godkendt af Københavns Sundhedskommission eller foretaget paa Grundlag af Sundhedsvedtægtsbestemmelse (jfr. Lov [—] [13. Maj 1911.] § 7) er fundet frit for Trikiner. Efter Undersøgelsen paa det her-værende Slagtehus forsynes Kødet, hvis ingen Trikiner er fundne, med et særligt af Sundhedskommissionen godkendt Stempel. [Svin, der tilføres Flæskehallen og er undersøgt for Trikiner paa anordningsmæssig Maade, skal være forsynet med et Mærke, der angiver, at saadan Undersøgelse har fundet Sted.] For Undersøgelsen erlægges 50 Øre pr. helé eller halve Svin og 25 Øre pr. Stk. af mindre Stykker [end en halv Krop, og 15 Øre for Dele under 4 kg for saadanne Svin eller mindre Stykker af disse, som ikke er fritagne for Erlæggelse af Afgift i Henhold til ovennævnte Lovs § 7].

6. Indført Kød og Slagteaffald maa ikke falholdes sammen med Kød og Slagteaffald af Dyr, der er slagtede her i Staden, og paa Udsalgsstedet skal det med iøjnefaldende Bogstaver være tilkendegivet, at det er indført Kød, der forhandles, alt med Undtagelse af Svine- og Lamme-kød, samt det i Lov af [13. Maj 1911], §§ 1, 2 og 5, nævnte Kød og Slagteaffald.

7. I Restaurationer og Spisekvarterer maa til Servering for Gæster kun benyttes Kød, der har passeret Københavns eller Frederiksbergs Kødkontrol, [eller som kan indføres efter Lov af 13. Maj 1911 uden Kontrol].

§ 35.

Kød og andre Næringsprodukter af de nævnte Dyr maa ikke falholdes efter at være kommet i en ved Syn og Lugt kendelig Forraadnelsestilstand.

§ 36.

1. Blod og Slagteaffald af de i § 34 omhandlede Dyr maa med de her nævnte Undtagelser ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse indføres her i Staden.

2. Ej heller maa til Forhandling her i Staden indføres saadanne Pølser og andre Levnedsmidler, der er tilberedte af stærkt sønderdelt Kød, Blod eller Slagteaffald af oft-nævnte Dyr, Kødekstrakt og Konserves fraregnet. Undtagelse herfra danner de i Lov [—] [13. Maj 1911.] § 6, nævnte Pølser og andre tilberedte Kødvarer, naar de i Lovens fastsatte Bestemmelser er overholdte. Endvidere kan Undtagelse indrømmes af Sundhedskommissionen, naar de ovennævnte Varer indføres fra Steder, hvor behørig Kontrol med Slagtning og Tilberedning af Pølser og lignende Levnedsmidler er indført.

§ 37.

1. Ingen Slagtning (herunder indbefattet Nedslagnings- Afhudning, Opskæring o. s. v.) af de i § 34 nævnte Dyr maa foregaa paa andre Steder her i Staden end i det offentlige Slagtehus. Undtagen herfra er:

- a. Ihjelslagning af Dyr paa Grund af Sygdom eller Ulykkestilfælde. Efter Nedslagningen skal Kroppen uopholdelig transporteres til det offentlige Slagtehus, hvor al videre Slagtning finder Sted. Afhændes et sygt eller tilskadekommet Dyr til Slagtning, skal derom gøres Anmeldelse til Sundhedspolitiet samme Dag med Opgivelse af Navn og Adresse paa den, til hvem Dyret er afhændet.
- b. Slagtning paa de af Landbrugsministeriet godkendte Eksportslagterier.

2. Selvdøde Dyr (stort Kvæg, Heste, Kalve, Faar, Geder og Svin) skal inden 24 Timer transporteres til Destruktionsanstalten paa Enghavevej, hvorhos Anmeldelse herom skal finde Sted til Sundhedspolitiet paa lignende Maade som ovenfor anført. Andre selvdøde Dyr som Hunde og Katte kan ligeledes afleveres paa nævnte Anstalt til Destruktion.

3. Ejeren af selvdøde Dyr kan inden 3 Dage lade Huden af Heste, Hornkvæg, Faar og Geder afhente. Naar

der ved Afleveringen af selvdøde Heste, Hornkvæg, Faar, Geder og Svin udtales Ønske om, at Obduktion kan finde Sted, vil saadan kunne ske paa Ejerens Foranstaltning inden Udløbet af 12 Timer efter Afleveringen.

4. Saafremt Kød af Dyr, der er slagtede i det offentlige Slagtehus, henføres til 1. Klasse, vil det være at stemple med et ovalt, blaat Stempel, 6,5 cm bredt, 4 cm højt og indeholdende Bogstaverne »Kbh. S-H« med 1,5 cm høje Bogstaver og derunder et romersk I-Tal af tilsvarende Højde. Slagteaffald maa, for med Hjemmel [—] i Lov af [13. Maj 1911] om indenrigs Kødkontrol at kunne kræves indført andet Steds, udføres i plomberede Kasser eller Tønder, Baller eller Kurve, der mærkes paa samme Maade som ovenfor beskrevet, hvorhos enhver Sending Affald maa være ledsaget af Dyr lægeattest, som Modtageren af Varen paa Forlangende kan forevise.

[—] [5. I Udsalgssteder, hvor der forhandles Kød stemplet med 2. Klasse eller Pølser og andre tilberedte Kødvarer, til hvis Fremstilling der ikke bevislig udelukkende er anvendt 1. Kl. Kød, skal der være anbragt et Opslag derom efter Justitsministeriets nærmere Bestemmelse.

§ 38.

Udsalg af fersk Kød af de i § 34 nævnte Dyr med Undtagelse af Svin maa kun finde Sted fra de offentlige Slagteboder eller i Lokaler, der er tilladte af Sundhedskommissionen og indrettede i Overensstemmelse med de af samme givne Forskrifter. I disse Lokaler maa ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse forhandles andre Varer end fersk Kød af de i § 34 nævnte Dyr og de deraf tilberedte Levnedsmidler.

Lokaler, hvor Kød pølser og lignende Næringsmidler, saltede og røgede Varer, Vildt, Fuglevildt, Fisk og andre animalske Næringsmidler tilvirkes, opbevares eller forhandles, maa kun indrettes med Sundhedskommissionens

Tilladelse og efter de derom af Kommissionen givne Forskrifter.

Hvis et Lokale efter at have været anvendt til et af de i Paragraffens første og andet Stykke omtalte Brug paany overgaar til saadant Brug efter midlertidigt at have været anvendt paa anden Maade, komme de fornævnte Forskrifter ligeledes til Anvendelse.

Kød maa ikke ophænges udenpaa Huset.

§ 39.

1. Det er forbudt at forhandle Kød eller tilberedte Kødvarer saa vel som Fisk og deraf tilberedte Varer, til hvilke der er sat Konserveringsmidler som Borsyre (Aseptin), Salicylsyre eller lignende Midler, der af Sundhedskommissionen anses for skadelige for Sundheden.

2. Kød og tilberedte Kødvarer maa ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse behandles med Farvestoffer.

3. Til Kødpølser, Kødfars og lignende Næringsmidler maa ikke sættes Melstof o. l., uden at dette udtrykkelig angives ved Salget.

§ 40.

Indtil en ny Flæskehal tages i Brug, er det forbudt ved Annoncer i Bladene, ved Opslag, Skilte eller paa anden Maade i Butikker eller andet Steds at anbefale Svinekød eller Flæsk eller Kødvarer, til hvis Tilvirkning der er benyttet Svinekød eller Flæsk, som trikinfrit eller trikinundersøgt, med mindre samtlige i den paagældende Forretning forhandlede Varer af den ovenfor omhandlede Art enten er undersøgte for Trikiner af en dertil af Sundhedskommissionen bemyndiget Person, og de saaledes undersøgte Varer af Undersøgeren er forsynede med tydeligt Stempel eller Mærke, eller er ledsagede af et af Sundhedskommissionen godkendt Bevis for anden Steds foretagen Trikinundersøgelse, eller kunne indføres i Henhold til de derom i Lov af [13. Maj 1911] om indenrigs Kødkontrol indeholdte Bestemmelser.

Bagerier og Brøudsalg.

§ 00. For Bageriers Indretning og Drift gælde Bestemmelserne i det af Indenrigsministeriet under 26. Februar 1910 stadfæstede »Regulativ for Brød- og Kagebagerier samt Konditorier«.

Overfør mindre Bagerier, i hvilke der ikke benyttes anden Hjælp end Bagerens Hustru og Børn under 18 Aar, kan Sundhedskommissionen efter Omstændighederne indrømme Lempelser i Regulativets Fordringer.

§ 00. Oprettes et nyt Bageri, eller underkastes et bestaaende Bageri en større Ombygning, skal dette forinden anmeldes til Sundhedskommissionen.

Tilsynet med Bagerier, i hvilke der benyttes anden Medhjælp end Bagerens Hustru og Børn under 18 Aar, føres af Fabrikstilsynet, med andre Bagerier saavel som med Brøudsalg af Sundhedskommissionen.

§ 00. Ved Bagning af Brød, Kager eller andet Bagværk er det ikke tilladt at benytte mineralske Olier. Der maa ikke til Bagning benyttes Raamaterialier, til hvilke der er sat Borsyre, Salicylsyre eller lignende Konserveringsmidler.

§ 00. Brød og Kager maa kun transporteres i lukkede Vogne eller dækkede Beholdere, og der skal ved Paalæsning, Transport og Aflæsning anvendes den størst mulige Renlighed.

§ 00. Lokaler, i hvilke Brød, Kager eller andet Bagværk forhandles, skulle holdes tilbørlig rensede og vel udluftede.

Sundhedskommissionen kan forbyde Forhandling af Brød, Kager eller andet Bagværk sammen med Varer, der kunne »forurene« Brødet, Kagerne eller Bagværket.

Skrift- eller Trykmakulatur maa ikke anvendes til Indpakning af Brød, eller Kager, eller andet Bagværk.

Et Særtryk af § 00 og § 00 skal findes ophængt paa et iøjnefaldende Sted i ethvert Lokale, i hvilket Brød, Kager eller andet Bagværk forhandles, tilligemed en Plakat med Paaskrift: »Det forbydes Publikum at berøre det udstillede Brød«.

Eksemplarer af Særtrykket og Plakaten udleveres i Københavns Politis 3. Afdeling.

KØBENHAVNS KVÆGTORV OG
 OFFENTLIGE SLAGTEHUSE.

Overdyrlægen.

København, den 22. Oktober 1911.

Efter at have gennemset de til Københavns Sundhedskommissions Forslag om en ny Sundhedsvedtægt fremkomne Ændringsforslag fra det af Borgerrepræsentationen nedsatte Udvalg angaaende en Revision af Sundhedsvedtægten, og idet jeg fremhæver, at mit Gennemsyn kun har udstrakt sig til §§ 34—40, der angaa Kød, samt til Erklæringen af 15. August 1911 og Tillægserklæringen af 26. August 1911 fra Sundhedskommissionens 1. Dyr læge, og næst at udtale, at jeg er enig med denne i de af ham foretagne Rettelser i det fremsendte Bilag 4, skal jeg tillade mig at bemærke følgende:

Bilag 4, § 34, i 3. Stykke maa Ordet *det* i 2. sidste Linie erstattes med Ordet *de*, da det bliver nødvendigt i § 37, 4. Stykke, at beskrive ikke blot 1. Klasses, men ogsaa 2. Klasses Stempel, til hvilke Stempler Ordet *de* skal henvise. I Overensstemmelse med Ændring 72 maa jeg tilraade, at der i Stykke 3 efter 2. Punktum tilføjes: »Stempeling af Hoveder af Spædekælve, Faar, Lam og Geder kan undlades«, uagtet Sundhedskommissionens Dyr læge fraraader det i Skrivelse af 15. August d. A., idet denne Bestemmelse som nyt Punkt blev tilføjet Sundhedsvedtægten ifølge Justitsministeriets Bekendtgørelse af 27. Juli 1909 og er i Overensstemmelse med Udførselsbekendtgørelse af 6. November 1908 og med Instruks for Dyr læger af 20. Juli 1909 og derhos kan have praktisk Betydning i visse Tilfælde.

Bilag 4, § 34, i 4. Stykke ændres sidste Punktum i Overensstemmelse med Ændring 64, idet dog Begyndelsen, indtil Ordet Kalve, udgaar af dette Ændringsforslag.

Bilag 4, § 34, i 5. Stykke, 16. Linie fra oven, bortfalder Anførselstegnet ved Ordet »Hest«, da det ikke findes i selve Stemplet.

Bilag 4, § 34, i 5. Stykke, Side 31, Linie 6 fra neden, Ordene: »Fra samme Tidspunkt maa«.

Bilag 4, § 34, i 5. Stykke, Side 32, Linie 1 fra oven, udgaar Ordene: »Københavns Sundhedskommission«, og der indsættes i Stedet for »Landbrugsministeren« (i Overensstemmelse med Lov af 11. Maj 1911, § 7).

Bilag 4, § 34, 6. Stykke bortfalder i sin Helhed, og i Stedet for kan anføres det, som er foreslaaet af Sundhedskommissionens 1. Dyrlæge i dennes Tillægserklæring af 26. August 1911 angaaende Forhandling af 2. Klasses Kød og Kødvarer.

Bilag 4, § 37, 4. Stykke, 3. Linie, er Højden af 1. Klasses Stempel angivet til 4 cm., medens Justitsministeriet i sin Bekendtgørelse af 19. August 1911 (som vedlægges) Side 6 har angivet Højden til 3,9 cm, hvilken maa siges at være nærmest rigtig. Højden af Bogstaver og Tal i Stemplet er i Vedtægtens § 37, 4. Stykke anført at være 1,5 cm., men er af Ministeriet maalt og derefter anført i nævnte Bekendtgørelse at være 13 mm.

Bilag 4, § 37, Anførselstegnet om Kbh. S-H. i Stykkets 4. øverste Linie bør udgaa. (Ændring 78).

Bilag 4, § 37. I Henhold til den sidst anførte justitsministerielle Bekendtgørelse maa i 6. Linie af det her omhandlede Stykke af Sundhedsvedtægten indsættes som ny Sætning efter 1. Punktum: »Henføres Kød til 2. Klasse, vil det være at stemple med et ovalt sort Stempel 7,2 cm. bredt og 4,6 cm. højt, indeholdende samme Bogstaver og derunder et romersk II-Tal; Bogstaverne og Tallet er 13 mm høje«.

Bilag 4, § 37, 4. Stykke, i 5. nederste Linie ud-

gaar Ordet »plomberede«, og efter Ordet »Kurve i 4. nederste Linie bortfalder Resten af Stykket, som erstattes med: »som er plomberede af Kontrollen med en Plombe, der indeholder det ovenfor omhandlede for Kød foreskrevne Mærke. (jvf. sidst anførte Bekendtgørelse Side 7).

Det i Udvalgets Ændringer under 79 foreslaaede nye Stykke er uforeneligt med Lov af 13. Maj 1911.

Bilag 4, § 38. Til 1. Stykke af Paragraffen er stillet Ændringsforslag 81.

Uagtet jeg i hygiejnisk Henseende kan tiltræde samme, kan jeg dog ikke undlade at gøre opmærksom paa, at det vil blive bekosteligt, om Høkerbutikkerne skal indrettes i Overensstemmelse med de samme Forskrifter, som gælde for Slagterbutikkerne.

Angaaende Ændringerne 63 og 71 kan jeg slutte mig til Bemærkningerne af Sundhedskommissionens 1. Dyr læge i dennes Skrivelse af 15. August 1911 om disse 2 Punkter.

P. B. Rasmussen.

Til

Magistratens 2den Afdeling.

SUNDHEDSKOMMISSIONEN

for
København.

København, den 2. Marts 1912.

I Forbindelse med sin Skrivelse af 18. December f. A. skal Sundhedskommissionen hermed tjenstligst fremsende en Formulering af det Kapitel i Forslaget til ny Sundhedsvedtægt, som handler om Kødvarer (§§ 34—40), saaledes som disse Paragraffer efter Kommissionens Mening bør affattes, hvis de nu skulde træde ud i Livet. (Underbilag 6.) Formuleringen er affattet under Hensyn dels til det af Sundhedskommissionen oprindelig fremsatte Forslag, dels til de Ændringer deri, som Kommissionen senere selv har foreslaaet eller tiltraadt enten ved særlige Skrivelser eller ved dens Bemærkninger i fornævnte Skrivelse af 18. Decbr. f. A., som omhandlede de af det paagældende Udvalg fremsatte Ændringsforslag, og dels til, hvad den for ikke længe siden i Kraft traadte Lov om indenrigs Kødkontrol af 13. Maj 1911 tilsiger.

Ved endelig at redigere de herhen hørende Bestemmelser er man bleven opmærksom paa et Par Punkter, som særligt skulle fremdrages, fordi de enten slet ikke ere omtalte i Kommissionens fornævnte Skrivelse af 18. December f. A. eller kun er antydede der.

ad § 34. 1. Dette Afsnit har jo været Genstand for Behandling i Borgerrepræsentationen for ikke længe siden. Som bemærket i oftnævnte Skrivelse af 18. f. M. mener Sundhedskommissionen, at det ved Formuleringen af de her omhandlede Bestemmelser bør fremhæves udtrykkeligt,

at Københavns Kommune fremdeles vil lade undersøge og-
saa det i Lovens §§ 1 og 5 omtalte 2. Klasses Kød, jfr.
Ordene i disse Paragraffer: »dog at Undersøgelse paa Ind-
førselsstedet kan forlanges«. — I Slutningen af § 34, 1.
Stykke i den Skikkelse, hvori dette Stykke for nylig er
behandlet af Borgerrepræsentationen, stod følgende: I
Restaurationer og Spisekvarterer maa til Servering for
Gæster og Personale kun benyttes Kød, der har passeret
Københavns eller Frederiksbergs Kødkontrol. Denne Bestem-
melse var flyttet op fra Stykke 7 i Sundhedskommissionens
oprindelige Forslag til § 34. Da Frederiksberg Kommune
imidlertid ikke har indført Trikinkontrol, maa den nævnte
Bestemmelse jo i hvert Fald forandres, saaledes at Ordene
»eller Frederiksbergs Kødkontrol« udgaar. Men dernæst
passer Ordene »har passeret Københavns Kødkontrol« ikke
paa det i Lov af 13. Maj 1911, §§ 1, 2 og 5, omhandlede til 1.
Klasse henførte Kød, thi det skal ikke passere Københavns
Kødkontrol og bør dog ikke udelukkes fra at kunne nydes
paa en Restauration. Følgende Affattelse af den paagæl-
dende Sætning foreslaas: »Kød, som i Restaurationer og
Spisekvarterer benyttes til Servering for Gæster og Per-
sonale, er samme Kontrol underkastet, som foran er om-
handlet«.

ad § 36. 2. Ved Behandlingen af en nylig forefalden
Sag er Kommissionen blevet erindret om, at Kriminalretten
for nogle Aar siden hævdede nogle Sager, der drejede sig
om, at Rullepølser uden særlig Tilladelse var indført her til
Staden. Dette skete formentlig under Hensyn til, at Retten
ikke fandt, at Kødet i Rullepølser var i en saadan Tilstand,
at det kunde betegnes som »stærkt sønderdelt«, jfr. Ordene
i den nugældende § 34 (Tillæg af 13. Maj 1908). Oprindelig
var Sundhedskommissionen imidlertid gaaet ud fra, at der
ved stærkt sønderdelt Kød maatte forstaas Kød, der var
saavidt sønderdelt, at en Kontrol ved dets Besigtigelse
maatte anses udelukket : Kød, der var stærkere sønder-
delt, end Indførselsbestemmelserne tillader, og da der i Hen-

hold hertil ikke findes at være Grund til med Hensyn til Indførsel at stille Rullepølser anderledes end andre Pølser, har man i § 36, 2. Stykke foreslaaet en Affattelse, som undgaar Ordene »stærkt sønderdelt« og behandler alle Pølser ens.

Med Hensyn til § 37, Stk. 4, bemærkes, at man i sin Skrivelse af 18. Decbr. f. A. ikke fik medtaget en Bemærkning om, at der ikke længere kræves Dyrslægeattest ved Udførsel af Slagteaffald.

Sluttelig skal til § 34, Stykke 5, 2. Afsnit bemærkes, at det beror paa, hvornaar Sundhedsvedtægtsforslaget vedtages, om Reglen om Organernes Vedhængen ved Indførsel af Svin kan staa uden Tilføjelse af det Tidspunkt, fra hvilket denne Fordring kan stilles.

P. K. V.

Eugen Petersen.

Schepelern Larsen.

Til

Københavns Magistrats 4de Afdeling.

§ 34.

1. Kød af stort Kvæg, Heste, Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin, som til Forhandling her i Staden indføres i fersk eller i letsaltet Tilstand (ved hvilket sidste forstaas, at Kødet vel er underkastet en overfladisk Behandling med Salt, men dog i det væsentlige har bevaret det ferske Køds Egenskaber) skal, naar det ikke drejer sig om saadant til første Klasse henført Kød, som omhandles i § 1, 1. Punktum, § 2 eller § 5, 1. Punktum i Loven om indenrigs Kødkontrol af 13. Maj 1911, straks og direkte henføres til Flæskehallen, hvor det modtages til de Tider, Hallen efter Magistratens Bestemmelse holdes aaben, og hvor det vil blive besigtiget til Afgørelse af, om det er tjenligt til Menneskeføde. Kød af selvdøde Dyr maa ikke indføres her til Staden. Kød og Kødvarer maa ikke tilføres Staden i den Tid af Døgnet, i hvilken Kontrolstationen (Flæskehallen) ikke er aaben.

Kød, som i Restaurationer og Spisekvarterer benyttes til Servering for Gæster og Personale, er samme Kontrol underkastet, som foran er omhandlet.

2. Ved Besigtigelse af Kød erlægges en Afgift, der ogsaa svares for det Kød, som kasseres eller afvises. Afgiften, der erlægges inden Besigtigelsen finder Sted, er fastsat saaledes:

for en Okse	2,00
- - Hest	1,60
- et Svin	0,50
- en Kalv (maa ikke veje over 80 Kg.) ..	0,50
- et Faar, Lam eller Ged	0,15

Afgift kan ikke kræves af det i ovennævnte Lovs §§ 1 og 5 omtalte Kød.

3. Forsaavidt det er fundet tjenligt til Menneskeføde, forsynes efter Besigtigelsen Kødets og det til samme hørende Slagteaffald, som efter Sundhedskommissionens Skøn kan stemples, med et af Sundhedskommissionen godkendt Mærke, som er væsentlig forskelligt fra det i § 37, 4. Stykke ommeldte. Stempelmærket maa ikke fjernes før Salget. Stempling af Hoveder af Spædekælve, Faar, Lam og Geder kan undlades.

Forefindes ustemplet fersk eller letsaltet Kød af de foran nævnte Dyr i noget Udsalgslokale, Tilberedningsrum, Lagerrum, Kølerum eller paa lignende Steder, vil det være at konfiskere til Fordel for Kommunens Kasse og vedkommende at tiltale for Overtrædelse af Sundhedsvedtægten.

4. Kød til Forhandling maa med de af ovennævnte Lov flydende Undtagelser kun indføres i fersk eller letsaltet Tilstand, naar hele Kroppen fremstilles. For stort Kvæg og Hestes Vedkommende kan Kroppen dog være delt i Fjerdedele. Kælve, Faar, Lam, Geder og Svin maa kun deles i to Halvdele paa langs.

5. Ved Besigtigelse af Hestekød skal Tunge, Lunge, Hjerte, Lever, Milt og Nyrer og for Hundyrenes Vedkommende tillige Yver og Bør vedhænge i naturlig Forbindelse med den paagældende Del af Kroppen, og Hovedet skal medfølge. Paa hver Krop eller paa hver Fjerdedels Krop af samme Dyr og paa det til Kroppen hørende vedlagte Hoved skal være fastgjort Lærredssedler med samme tydelig anbragt Tegn og Tal. Mangler de her nævnte Organer eller saadanne Dele af Organerne eller deres Lymfekirtler eller af selve Kroppen, at den kontrollerende Dyrlæge ikke mener at kunne danne sig et sikkert Skøn, kan han nægte at stemple Kødets. Fremdeles kræves, at der medfølger Attest fra en Dyrlæge om Hestens Sundhedstilstand. Attesten skal være udstedt indenfor et Tidsrum af 18 Timer, før Slagtningen finder Sted, den skal indeholde Betegnelsen af et Brændemærke, der ved Dyrlægens Foranstaltning skal

anbringes paa alle 4 Hove, som derfor skal blive i Forbindelse med den slagtede Krop, og den skal udstedes paa trykte Blanketter, hvis Affattelse fastsættes af Magistraten, og som mod Betaling kan faas ved Henvendelse paa Københavns Kvægtorv og offentlige Slagtehusets Kontor. Alt Hestekød skal forsynes med et særligt Stempel, hvori staar Ordet »Hest«.

Ved Besigtigelsen af indført Kød af stort Kvæg, Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin skal Tunge, Lunge, Hjerte, Lever, Milt og Nyre og for Hundyrenes Vedkommende tillige Yver og Bør vedhænge i naturlig Forbindelse med den paagældende Del af Kroppen. Hovedet af stort Kvæg skal medfølge og paa samme Maade, som er anført for Hestens Vedkommende, være forsynet med det samme Mærke som den tilsvarende Krop. Hos Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin skal Hovedet være i naturlig Forbindelse med Kroppens øvrige Del. Mangler de nævnte Organer, eller fremstilles Organerne eller Kroppen i defekt Tilstand, kan den kontrollerende Dyrlæge under samme Forhold, som ovenfor er nævnt ved Fremstillingen af Hestekød, nægte at stemple Kødet.

Svinekød — saavel fersk som let- og stærksaltet samt røget — og Kødvarer tilberedte af Svinekød maa ikke forhandles her i Staden, forinden Kødet ved en paa det herværende offentlige Slagtehus eller i Flæskehallen foretagen Undersøgelse er fundet frit for Trikiner; undtaget herfra er dog Kød, som ved Indførsel hertil er forsynet med dertil autoriseret Stempel eller Plombe, der viser, at Trikinundersøgelse paa Grundlag af Sundhedsvedtægtsbestemmelse eller efter Landbrugsministeriets Godkendelse er foretagen andet Steds (jfr. Lov 13. Maj 1911, § 7). Efter Undersøgelsen paa det herværende Slagtehus eller i Flæskehallen forsynes Kødet, hvis ingen Trikiner ere fundne, med et særligt af Sundhedskommissionen godkendt Mærke.

For Undersøgelsen erlægges 50 Øre for hele eller halve Svin og 25 Øre pr. Stykke af mindre Stykker end en halv Krop og 15 Øre for Dele under 4 Kilo, alt dog kun for saadanne Svin, med Hensyn til hvilke der ikke i Henhold til

§ 7, 2. Stykke i Loven af 13. Maj 1911 gælder Afgiftsfrihed for Trikinundersøgelse.

Af Affald, som indføres hertil — for saa vidt saadan Indførsel overhovedet kan ske, se nedenfor § 36 — eller som forhandles her, kræves ikke Trikinundersøgelse. Mellemgulv henregnes i denne Forbindelse ikke til Affald.

6. Kød, som paa Københavns offentlige Slagtehus er stemplet med 2. Klasses Stempel, og Varer af saadant Kød maa ikke forhandles sammen med Kød, der er stemplet med 1. Klasses Stempel eller med Slagteaffald, der er stemplet med 1. Klasses Stempel, eller er henført til 1. Klasse eller med Varer af saadant Kød eller Affald. Det samme gælder med Undtagelse af det i § 1 i Loven af 13. Maj 1911 omhandlede til 2. Klasse henførte Kød om alt indført Kød, som stemples med 2. Klasses Stempel, og om Varer af saadant Kød.

7. Kød, som i Restaurationer og Spisekvarterer benyttes til Servering for Gæster og Personale, er samme Kontrol underkastet, som foran er omhandlet.

§ 35.

Kød og andre Næringsprodukter af de nævnte Dyr maa ikke falholdes efter at være komne i en ved Syn og Lugt kendelig Forraadnelsestilstand.

§ 36.

1. Blod og Slagteaffald af de i § 34 omhandlede Dyr maa med Undtagelse af det til 1ste Klasse henførte Slagteaffald, som omhandles i §§ 1, 2 og 5 i Loven af 13. Maj 1911, ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse indføres her i Staden. Slagteaffald, som paa Københavns offentlige Slagtehus eller ved Københavns Kommunes Kontrol for indført Kød er stemplet med 2. Klasses Stempel, maa ikke forhandles sammen med Kød af 1. Klasse, eller med Slagteaffald, der er stemplet med 1. Klasses Stempel, eller henført til 1. Klasse eller med Varer af saadant Kød eller Affald.

2. Ejheller maa til Forhandling her i Staden indføres Pølser eller andre af Kød, Blod eller Slagteaffald tilberedte Levnedsmidler. Undtagelse herfra danner Kødeksrakt, Konserves, samt de i Lov af 13. Maj 1911, § 6, nævnte Pølser og andre tilberedte Kødvarer, naar de i Loven fastsatte Bestemmelser er overholdte. Endvidere kan Undtagelse indrømmes af Sundhedskommissionen, naar de ovennævnte Varer indføres fra Steder, hvor behørig Kontrol med Slagtning og Tilberedning af Pølser og lignende Levnedsmidler er indført.

§ 37.

1. Ingen Slagtning (herunder indbefattet Nedslagning, Afhudning, Opskæring o. s. v.) af de i § 34 nævnte Dyr maa foregaa paa andre Steder her i Staden end i det offentlige Slagtehus. Undtagen herfra er:

- a. Ihjelslagning af Dyr paa Grund af Sygdom eller Ulykkestilfælde. Efter Nedslagningen skal Kroppen uopholdelig transporteres til det offentlige Slagtehus, hvor al videre Slagtning finder Sted. Afhændes et sygt eller tilskadekommet Dyr til Slagtning, skal derom gøres Anmeldelse til Sundhedspolitiet samme Dag med Opgivelse af Navn og Adresse paa den, til hvem Dyret er afhændet.
- b. Slagtning paa de af Landbrugsministeriet godkendte Eksportslagterier.

2. Selvdøde Dyr (stort Kvæg, Heste, Kalve, Faar, Geder og Svin) skal inden 24 Timer transporteres til Kommunens Destruktionsanstalt, hvorhos Anmeldelse herom skal finde Sted til Sundhedspolitiet paa lignende Maade som ovenfor anført. Andre selvdøde Dyr som Hunde og Katte kan ligeledes afleveres paa nævnte Anstalt til Destruktion.

3. Ejeren af selvdøde Dyr kan inden 3 Dage lade Huden af Heste, Hornkvæg, Faar og Geder afhude. Naar der ved Afleveringen af selvdøde Heste, Hornkvæg, Faar, Geder og Svin udtales Ønske om, at Obduktion kan finde Sted,

vil saadan kunne ske paa Ejerens Foranstaltning inden Udløbet af 12 Timer efter Afleveringen.

4. Saafremt Kød af Dyr, der er slagtede i det offentlige Slagtehus, henføres til 1. Klasse, vil det være at stemple med et ovalt, blaat Stempel 6,5 cm bredt, 4 cm højt og indeholdende Bogstaverne Kbh. S-H med 1,5 cm høje Bogstaver og derunder et romersk Ettal af tilsvarende Højde. Slagteaffald maa for med Hjemmel i § 1 i Lov af 13. Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol at kunne kræves indført andet Steds udføres i plomberede Kasser, Tønder, Baller eller Kurve, der mærkes paa samme Maade som ovenfor foreskrevet.

§ 38.

1. Udsalg af fersk Kød af de i § 34 nævnte Dyr med Undtagelse af Svin maa kun finde Sted i Lokaler, der er tilladte af Sundhedskommissionen og indrettede i Overensstemmelse med de af samme givne Forskrifter. I disse Lokaler maa ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse forhandles andre Varer end fersk Kød af de i § 34 nævnte Dyr og de deraf tilberedte Levnedsmidler.

2. Lokaler, hvor Kødpølser og lignende Næringsmidler, saltede og røgede Varer, Vildt, Fjerkræ, Fuglevildt, Fisk og andre animalske Næringsmidler tilvirkes, opbevares eller forhandles, maa kun indrettes med Sundhedskommissionens Tilladelse og efter de derom af Kommissionen givne Forskrifter.

3. Hvis et Lokale efter at have været anvendt til et af de i Paragraffens første og andet Stykke omtalte Brug paany overgaar til saadant Brug efter midlertidigt at have været anvendt paa anden Maade, komme de fornævnte Forskrifter ligeledes til Anvendelse.

4. Kød maa ikke ophænges udenpaa Huset. Skind af Kalve, Geder, Faar og Lam (Lam under 2 Maaneder dog undtagne) maa ikke indføres i Butikker, Kølehuslokaler, Flæskehallen eller lignende Steder, ejheller hænge paa de

afslagtede Kroppe i Slagtehuset eller transporteres med Kød her i Staden.

§ 39.

1. Det er forbudt at forhandle Kød eller tilberede Kødvarer saa vel som Fisk og deraf tilberedte Varer, til hvilke der er sat Konserveringsmidler som Borsyre (Aseptin), Salicylsyre eller lignende Midler, der af Sundhedskommissionen anses for skadelige for Sundheden.

2. Kød og tilberedte Kødvarer maa ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse behandles med Farvestoffer.

3. Til Kødpølser, Kødfars og lignende Næringsmidler maa ikke sættes over 5 pCt. Melstof og lignende, uden at dette udtrykkelig angives ved Salget.

§ 40.

Udgaar.

KØBENHAVNS MAGISTRAT.

4de Afdeling.

København, den 15. Februar 1912.

Ved Skrivelse af 3. November 1911 har Sundhedskommissionen indstillet til Magistraten, at der søges vedtaget et Tillæg til Sundhedsvedtægten for København, som kan træde i Stedet for Tillæget af 28. Maj 1898 (indeholdende Bestemmelser vedrørende Bagerier og Brødudsalg), og som ordner Forholdet til det af Indenrigsministeriet udfærdigede Regulativ af 26. Februar 1910 for Brød- og Kagebagerier samt Konditorier.

Efter at Magistraten havde forelagt Sagen for Berge-repræsentationen, i hvilken den har været gjort til Genstand for Udvalgsbehandling, har Kommunalbestyrelsen tiltraadt, at der med en mindre Tilføjelse søges Stad-fæstelse paa det af Sundhedskommissionen udarbejdede Forslag.

Idet man vedlægger et Aftryk af Magistratens Indstil-ling af 21. November 1911 til Borgerrepræsentationen, hvori findes aftrykt Sundhedskommissionens Skrivelse af 3. s. M. og sammes Forslag til et nyt Tillæg vedrørende Bagerier og Brødudsalg, samt et Aftryk af vedkommende Udvalgsbetænkning, tillader Magistraten sig at andrage om, at det høje Ministerium vil meddele sin Stadfæstelse paa med-følgende Tillæg til den under 15. Juni 1886 stadfæstede Sundhedsvedtægt for København, saaledes at dette Tillæg træder i Stedet for det nugældende Sundhedsvedtægts-tillæg af 28. Maj 1898.

Marstrand.

Adeler,

Expakr.

Til
Justitsministeriet.

Bestemmelser

vedrørende

Bagerier, Konditorier og Brøudsalg.

§ 1.

For Bageriers Indretning og Drift gælde Bestemmelserne i §§ 2—14 i det af Indenrigsministeriet under 26. Februar 1910 stadfæstede Regulativ for Brød- og Kagebagerier samt Konditorier.

Overfor Bagerier, i hvilke der ikke benyttes anden Hjælp end Bagerens Hustru og Børn under 18 Aar, kan Sundhedskommissionen efter Omstændighederne indrømme Lempelser i Regulativets Fordringer.

Disse Bestemmelser gælde for Brød- og Kagebagerier — derunder Brød- og Biscuitfabrikker — samt Konditorier, der drives som Erhverv i eller uden Forbindelse med Bæverternæring.

§ 2.

Oprettes et nyt Bageri (Konditori), eller underkastes et bestaaende Bageri (Konditori) en større Ombygning, skal dette forinden anmeldes til Sundhedskommissionen.

Tilsynet med Bagerier (Konditorier), i hvilke der benyttes anden Medhjælp end Bagerens Hustru og Børn under 18 Aar, føres af Fabriktilsynet, med andre Bagerier (Konditorier) saa vel som med Brøudsalg af Sundhedskommissionen.

§ 3.

Ved Baging af Brød, Kager eller andet Bagværk er det ikke tilladt at benytte mineralske Olier. Der maa ikke

til Bagning benyttes Raamaterialier, til hvilke der er sat Borsyre, Salicylsyre eller lignende Konserveringsmidler. Skrift- eller Trykmakulatur maa ikke anvendes ved Tilberedelsen af Brød, Kager eller andet Bagværk.

§ 4.

Brød og Kager maa kun transporteres i lukkede Vogne eller dækkede Beholdere, og der skal ved Paalæsning, Transport og Aflæsning anvendes den størst mulige Renlighed.

§ 5.

Lokaler, i hvilke Brød, Kager eller andet Bagværk forhandles, skal holdes tilbørlig rensede og vel udluftede.

Sundhedskommissionen kan forbyde Forhandling af Brød, Kager eller andet Bagværk sammen med Varer, der kan forurene Brødet, Kagerne eller Bagværket.

Skrift- eller Trykmakulatur maa ikke anvendes til Indpakning af Brød, Kager eller andet Bagværk.

§ 6.

Personer, der lider af smitsomme eller modbydelige Hudsygdomme eller af vædskende Saar, eller som har urene eller medikamentelle Forbindinger paa Arme eller Hænder, maa ikke være beskæftigede med Salg eller Transport af Brød. Ej heller maa Personer, der lider af andre smitsomme Sygdomme, være beskæftigede med Salg eller Transport af Brød, medmindre der fremskaffes Lægeattest for, at der ikke er Fare for Overførelse af Smitte gennem Brødet.

§ 7.

I Bagerier (Konditorier), i hvilke der ikke benyttes anden Medhjælp end Bagerens Hustru og Børn under 18 Aar, skal paa passende Sted findes ophængt et Særtryk indeholdende Bestemmelsen i dette Tillægs § 1. I ethvert Lokale, i hvilket Brød, Kager eller andet Bagværk for-

handles, skal paa iøjnefaldende Sted være ophængt et Særtryk af § 5 tilligemed en Plakat med Paaskrift: Det forbydes Publikum at berøre det udstillede Brød.

Eksemplarer af Særtryk og Plakat udleveres i Københavns Politis 3die Afdeling, hvor ligeledes faas udleveret Særtryk af §§ 2—14 i Regulativet af 26. Februar 1910.

KØBENHAVNS VEJ- OG KLOAKANLÆG.

Direktøren.

København, den 17. Oktober 1911.

Angaaende de med Magistratens Skrivelse af 7. ds. (4de Afdl. J. Nr. 158/1911) fremsendte Ændringsforslag til Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt skal jeg tillade mig at fremføre følgende Bemærkninger, saa vidt angaar de af Ændringsforslagene, der kan siges at have Betydning for Vej- og Kloakanlægene.

Ved Løbe-Numrene nedenfor refereres til de tilsvarende Løbe-Numre i den trykte Fortegnelse over Ændringsforslagene.

ad 22. Første Del af Ændringen maa fraraades. Brolagte Rendestene, som de findes i mange Gader og Gaarde, er ikke absolut uigennemtrængelige for Vand gennem Fugerne mellem Brøstenene, men kan dog være fuldt tilfredsstillende.

Anden Del af Ændringen maa ligeledes fraraades. Bestemmelsen er fuldkommen rigtig, men hører hjemme i en Byggelov. Om Forholdet mellem Sundhedsvedtægt og Byggelov skal jeg iøvrigt nedenfor gøre nogle mere almindelige Bemærkninger. Hvis Ændringsforslaget derimod kan formuleres saaledes: »Enhver Ejendom, paa hvilken der findes Bygninger, skal være forsynet med forsvarligt Afløb«, vil en saadan Bestemmelse i Vedtægten efter min Mening være endog meget hensigtsmæssig.

ad 23. Ændringen forekommer mig overflødig under Hensyn til Bestemmelsen i § 11, 2. Stykke.

ad 24. Ændringen er formentlig foreslaaet, fordi den paagældende Bestemmelse betragtes som selvfølgelig. Da man imidlertid turde være udsat for, at en Ejner vil lægge Bevisbyrden for, at et Afløb ikke er ordnet efter Regulativet, over paa Sundhedskommissionen, synes det mig rigtigst at fraraade Ændringen.

ad 25. Idet jeg tør forudsætte, at »Sundhedskommissionens Tilsyn« kan udøves gennem Vej- og Kloak-anlægene, er der næppe noget væsentligt at indvende mod Ændringen.

ad 26. Denne Ændring maa fraraades. Et Bevis for, at en Mangel kan være en Aarsag, kan vel saa at sige aldrig præsteres. Undtagelsesvis vil der kunne præsteres Bevis for, at en Mangel er en Aarsag; men hvem skal Bevisbyrden paalægges?

ad 27. Denne Ændring er naturligvis ikke fuldt saa betænkelig som Nr. 26. Men det er, som før nævnt, kun undtagelsesvis, at der kan præsteres Bevis for, at en Mangel er en Aarsag, idet der herved ofte rejser sig Spørgsmaal om, hvorvidt den paagældende Mangel er en Aarsag af saadan Art, at Virkningen følger direkte af den, og at dens Afhjælpning medfører Virkningens Ophør. Ofte vil en Vandindtrængen være en Følge af en Mængde samvirkende Aarsager, og det vil sikkert medføre ikke faa Stridigheder, hvis Ændringen vedtages.

ad 28. Denne Ændring maa fraraades. Det turde være let at se, hvorledes dens Vedtagelse vil medføre Stridigheder næsten i hvert eneste af de her omhandlede Arbejder.

ad 29. Mod denne Ændring kan der næppe være noget væsentligt at indvende.

ad 30. Tanken med denne Ændring er mig ikke helt klar. Sundhedskommissionen bør formentlig høres.

ad 31. Ordet »vitterligt« synes mig i denne Forbindelse lidt uklart, og dets Indførelse forekommer mig under alle Omstændigheder overflødigt.

ad 32. Om man skriver: »uden Ophold« eller »straks« synes mig uden Betydning. Den i sidste Punktum af Ændringen angivne Bestemmelse er det egentlig ganske rigtigt at faa med her; den kunde dog maaske redigeres lidt anderledes end foreslaaet.

ad 33. Mod denne Ændring er der næppe noget at indvende.

ad 34. Hvis man kan stole paa, at den her omhandlede Bestemmelse optages i Politivedtægten, synes det mig fuldkomment rigtigt at udelade den i Sundhedsvedtægten.

ad 35. Mod denne Ændring er der næppe væsentligt at indvende.

ad 36. Baade den principale og den subsidiære Ændring maa fraraades.

ad 37. Det maa indrømmes, at der er noget vist haardt i, at Husejeren skal være ansvarlig for Klosetter til Brug f. Eks. for 2 Husstande; men samler man ikke Ansvaret for et saadant Klosets Renlighed paa een Haand, vil Sundhedskommissionen staa ret hjælpeløst. Sagen har jo ikke stor Betydning for Flertallet af Husejere, da saadanne Klosetter nu ikke mere tillades i almindelige Beboelsesbygninger; men man kunde maaske imødekomme Fællesrepræsentationen derved, at man tillod Husejeren ved Lejekontrakt at lægge Ansvaret for et slikt Klosets Renlighed over paa en enkelt af de Husstande, der skal benytte det.

ad 38. Ændringen maa fraraades. — Det ses nemlig, at den borttager Ejerens Ansvar for Tilstrækkeligheden af den af ham rekvirerede Udførselshyppighed, men herved aabnes der en Mulighed for stadige Stridigheder imellem Ejeren og Afhenteren samt Klager fra Beboerne.

ad 39. Angaaende Ændringerne til Stk. 3 og 4 bør rettest Sundhedskommissionen udtale sig.

Angaaende Ændringerne til Stk. 6 maa jeg i Hovedsagen henvise til mine senere Bemærkninger om Sundhedsvedtægt og Byggelov. Som Forholdene i Øjeblikket ligger, mener jeg ikke, der kan være noget at indvende mod de to Ændringer.

ad 40. Ændringen synes mig at kunne foretages uden Skade.

ad 41. Ændringen synes mig overflødig under Hensyn til 1. Punktum i Stk. 1, men kan vel ikke gøre Skade.

ad 42. Mod denne Ændring er der næppe noget at bemærke.

ad 43. Mod denne Ændring kan der næppe indvendes noget.

ad 52, 53 og 54. Medens jeg ikke skal komme ind paa Enkelthederne i de her omhandlede Ændringsforslag, skal jeg tillade mig at pege paa Forholdet mellem Sundhedsvedtægtens § 30, 3. Stk., og Politivedtægtsforslagets § 91. Der er her Uoverensstemmelser til Stede, som næppe kan hæves uden en ret gennemgribende Omredaktion af Bestemmelserne enten i den ene eller den anden Vedtægt. Hertil kommer jeg nedenfor tilbage. At Bestemmelserne efter min Mening snarere hører hjemme i en Politivedtægt (der vistnok rettest bør opfattes som en Gadevedtægt, d. v. s. en Vedtægt angaaende Gaders Benyttelse) end i en Sundhedsvedtægt, vil jeg dog lige nævne.

ad 55. Denne Ændring maa anbefales.

ad 56. Dersom Ændring Nr. 55 vedtages, er der næppe noget væsentligt at indvende mod Ændring Nr. 56.

I det foregaaende har jeg behandlet de til Sundhedsvedtægten stillede Ændringsforslag, for saa vidt de kan siges direkte at angaa Vej- og Kloakanlægene, og jeg skal herefter tillade mig at fremsætte dels en enkelt speciel, dels nogle mere almindelige Bemærkninger.

I Stedet for »Regulativ for Udførelsen af underjordiske og indvendige Afløb for Spildevand og Grundvand fra Grunde i København« (Sundhedsvedtægtens § 11, 3) vil det være rigtigere at skrive: »Regulativ for Afløb fra Ejendomme i Staden København« — saaledes er Titlen paa det sidst udfærdigede Regulativ — eller blot: »Afløbs-Regulativ«.

I min Skrivelse af 13. Februar 1909 angaaende Forslaget til ny Sundhedsvedtægt berørte jeg ret udførligt Forholdet mellem en ny Byggelov og en ny Sundhedsvedtægt, og jeg skrev bl. a.: »Mon det da ikke turde være rigtigst i en ny Sundhedsvedtægt foreløbig helt at udelade Henvisninger til en ny Byggelov (og Bygningsvedtægt), og saa underkaste Sundhedsvedtægten en fornyet Revision, naar en ny Byggelov træder i Kraft? Saa vidt det uden særligt Kendskab til Sagernes videre Gang kan skønnes, vil dog vel en ny Sundhedsvedtægt kunne træde i Kraft adskillig Tid før en ny Byggelov«. Hvad jeg ved det sidst citerede Punktum har udtalt, kan vel nu ikke anses som sandsynligt med samme Sikkerhed som dengang; men jeg maa dog vedblivende holde for, at det er rigtigst at se bort fra en mulig ny Byggelov ved den i Øjeblikket foreliggende Behandling af Sundhedsvedtægten, og dette har jeg ogsaa i det foregaaende gjort ved mine Bemærkninger til de foreslaaede Ændringer. Den nu næsten samtidig løbende Behandling af ny Byggelov og ny Sundhedsvedtægt gør dog unægtelig Sagen lidt kompliceret, og det vil nok kunne komme til at tage sig lidt ejendommeligt ud, at man maaske kommer til at revidere Sundhedsvedtægten ganske kort efter, at den er traadt i Kraft. Og det her berørte Forhold kompliceres endda yderligere derved, at Politivedtægten, der har Berøringspunkter saa vel med Sundhedsvedtægten som med Byggeloven, ogsaa netop for Tiden er under Revision.

Jeg maa dog stadig betragte det som det rigtigste, at man foreløbig i Hovedsagen behandler Byggelov, Sundhedsvedtægt og Politivedtægt hver for sig, og først naar Byggeloven er endelig vedtaget, reviderer Sundhedsvedtægt og Politivedtægt saaledes, at de dels hver for sig passer ind under Byggeloven og dels indbyrdes kommer til at passe sammen.

O. Didrichsen.

Til

Magistratens 4de Afdeling.

SUNDHEDSKOMMISSIONEN

for

København.

København, den 18. December 1911.

Ved hertil at fremsende et Aftryk af de Ændringsforslag til Sundhedskommissionens Forslag til en ny Sundhedsvedtægt, som hidtil ere fremkomne, har Magistraten i behagelig Skrivelse af 10. Juli d. A. (158) udbedt sig Kommissionens Udtalelser over Ændringsforslagene.

Foranlediget heraf skal Sundhedskommissionen til de enkelte Forslag bemærke følgende:

ad 1. Sundhedskommissionen indstiller, at der i Stedet for »Borgmesteren og Raadmanden for Magistratens 4de Afdeling« kommer til at staa »Borgmesteren eller Raadmanden for Magistratens 4de Afdeling«, jfr. den nærmere Udvikling i Stadslægens Skrivelse af 31. August til Magistraten.

ad 2. Kan ikke tiltrædes, jfr. fornævnte Skrivelse af 31. August.

ad 3. Ingen af de her foreslaaede Ændringer kan tiltrædes, jfr. fornævnte Skrivelse af 31. August. Se nu S. K.s Skr. af 2. Marts 1912 Brev Nr. 1166.

ad 4. Kan ikke tiltrædes, jfr. fornævnte Skrivelse af 31. August.

ad 5. Flertallet (nemlig undertegnede Formand, Borgmesteren, Konferensraad Øllgaard og Doktor Duurloo) kan ikke tiltræde Forslaget om, at Borgerrepræsentationen skal være bunden til af dens Midte at vælge Medlemmerne til

Sundhedskommissionen. Borgerrepræsentationen bør som hidtil staa frit med Hensyn til Valget. Stadslægen tiltræder Forslaget dog med den Ændring, jfr. ad 1, at Ordet »og« i Linie 2 rettes til »eller«.

ad 6. Tiltrædes.

ad 7. Kan ikke tiltrædes.

ad 8. Kan ikke tiltrædes.

ad 9. Undertegnede Formand mener vedblivende, at § 2, 2. Stykke i det af Sundhedskommissionen med Skrivelse af 30. Marts 1909 fremsatte Forlag til en revideret Sundhedsvedtægt bør udgaa.

ad 10 og 11. Kan i Henhold til det ad 9 anførte ikke tiltrædes af undertegnede Formand; men Ændringsforslag 11 tiltrædes af Kommissionens øvrige Medlemmer.

ad 12. Kan ikke tiltrædes, hvorimod det kan anbefales imellem § 3, 2. Stykke og § 3, 3. Stykke at indføre som nyt Stykke: »Ved Sundhedskommissionens Tilsyn med Plejebørn ansættes et Antal Kvinder efter Kommunalbestyrelsens nærmere Bestemmelse«.

ad 13. Kan ikke tiltrædes. Disse Læger ere ikke stillede til Sundhedskommissionens Raadighed i Henhold til nogen Vedtægt. De ere paabudte ved Lov. Det er overhovedet overflødigt at nævne disse Læger i Sundhedsvedtægten.

ad 14. Tiltrædes.

ad 15 og 16. Fremfor den under 16 foreslaaede Affattelse »faglærte, bygningskyndige Mænd, som tillige skal være kendte med« foretrækker Kommissionen sin egen oprindelige Affattelse. Ændringsforslag 15, om at »Mænd« rettes til »Personer«, tiltrædes, men foretages denne Ændring, maa det samme ske i Stykke 2, Linie 4.

ad 17. Kan ikke tiltrædes. . . . .

ad 18a. Kan ikke tiltrædes.

ad 18b. Tiltrædes.

ad 19. Sundhedskommissionen finder ikke Anledning til at foreslaa oprettet et til Sundhedskommissionen knyttet Wassermann Laboratorium.

ad 20. Tiltrædes.

- ad 21. Kan ikke tiltrædes.
- ad 22. Kan ikke tiltrædes.
- ad 23. Kan ikke tiltrædes, da Paragraffens 2. Stk. gør denne Ændring overflødig.
- ad 24. Kan ikke tiltrædes.
- ad 25. Kan ikke tiltrædes. Det maa meget anbefales at bibeholde Affattelsen i Sundhedskommissionens Forslag: »udføres ved Magistratens Foranstaltning«.
- ad 26. Det maa meget anbefales at bibeholde Sundhedskommissionens Affattelse.
- ad 27. Som ad 26.
- ad 28. Som ad 26.
- ad 29. Tiltrædes.
- ad 30. Kan ikke tiltrædes.
- ad 31. Kan ikke tiltrædes.
- ad 32. Affattelsen af Ændringsforslagets 1. Punktum ses ikke at være forskellig fra § 13 i Sundhedskommissionens Forslag. Hvad der foreslaas i 2. Punktum af Ændringsforslaget, findes indeholdt i § 16 i Sundhedskommissionens Forslag.
- ad 33. Kan tiltrædes.
- Paragraf 14: Forslag fra Danske Kvinders Nationalraad m. fl. om nyt Stykke 2 i § 14 saalydende: »Spytning paa Fortove er forbudt«. Forslaget kan ikke tiltrædes. Sundhedskommissionen er enig med Stadslægen i de Betragtninger, der findes i hans Erklæring af 1. September d. A. til Københavns Magistrat vedrørende dette Spørgsmaal.
- ad 34. Bestemmelsen findes i Forslag til ny Politivedtægt § 80 med den Forskel, at der dér staar »snarest muligt«, medens der i Sundhedsvedtægtsforslaget staar »straks«, hvilket sidste Udtryk er foretrukket af Sundhedskommissionens Flertal, medens Borgmesteren og Konferensraad Øllgaard foretrak »snarest muligt«, se Bemærkningerne »ad Kapitel III« i Sundhedskommissionens Skrivelse af 30. Marts 1909.
- ad 35. Kan tiltrædes.

ad 36. Hverken det principale eller det subsidiære Forslag kan tiltrædes.

ad 37. Kan ikke tiltrædes. Fællesklosetter ere altid i fortrinlig Grad udsatte for at tilsmudses, og de enkelte Deltagere vil altid skyde Skylden paa andre. Det er nødvendigt, at Ansvaret for Renholdelsen lægges paa en enkelt Person, og det er naturligt, at Husejeren er den ansvarlige overfor det offentlige.

ad 38. Kan ikke tiltrædes.

ad 39. Tiltrædes.

ad 40. Tiltrædes.

ad 41. Tiltrædes.

ad 42. Tiltrædes.

ad 43. Tiltrædes.

ad 44. Tiltrædes.

ad 45. Tiltrædes.

ad 46. Tiltrædes.

ad 47. Den af Sundhedskommissionen foreslaaede Grænselinie er den samme som den, der blev fastsat ved Sundhedsvedtægtstillæget af 21. Marts 1907. Kommissionen skal dog ikke modsætte sig dette Ændringsforslag men henstiller, om ikke det sidste Ord »Vandet« bør ombyttes med »Kalvebodstrand«.

ad 48. Forekommer Kommissionen for vidtgaaende.

ad 49. Tiltrædes.

ad 50. Sundhedskommissionen henholder sig til sin Skrivelse til Københavns Magistrat af 2. April 1909 (trykt i det Hæfte, hvori Sundhedskommissionens Forslag til ny Sundhedsvedtægt findes).

ad 51a. Kan tiltrædes, naar Ordet »Automobiler« udelades.

ad 51b. Kan ikke tiltrædes, da Bestemmelsen vedrørende Kørsel med Automobiler er gjort til Genstand for særlig Lovgivning, der blandt andet ogsaa omfatter Udsendelse af Røg og ilde Lugt.

ad 52. Kan ikke tiltrædes.

ad 53. Tiltrædes.

ad 54. Tiltrædes.

ad 55. Dette Ændringsforslag tiltrædes af Borgmesteren, men ikke af Sundhedskommissionens øvrige Medlemmer, jfr. herved Skrivelse til Københavns Magistrat af 16. Juni 1909 (trykt i det Hæfte, hvori Sundhedskommissionens Forslag til ny Sundhedsvedtægt findes).

ad 56. Tiltrædes.

ad 57. Tiltrædes.

ad 58. Tiltrædes.

ad 59. Kan ikke tiltrædes, da herunder vil falde f. Eks. Klage over, at en Hund efterlader Urenlighed paa en Trappegang.

ad 60. Tiltrædes, jfr. fornævnte Skrivelse fra Sundhedskommissionen til Københavns Magistrat af 16. Juni 1909.

ad 61. Kan ikke tiltrædes. Særlige Bestemmelser om harsk Smør synes ikke nødvendige; fordærvet Smør vil kunne rammes af Sundhedsvedtægtens almindelige Bestemmelser. For Sacharins Vedkommende gælder Lov om Sødестoffer af 14. April 1905. Regler for Anvendelse af Konserveringsmidler er, saa vidt vides, under Forberedelse i Justitsministeriet.

ad 62. Tiltrædes.

ad 63. Foreløbig bemærkes til § 34, 1. Stykke i Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt, at Kommunalbestyrelsen nu (jfr. Borgerrepræsentationens Forhandlinger paa Mødet den 20. November d. A.) har vedtaget en ændret Affattelse af dette Stykke. Med Hensyn til denne Affattelse mener Sundhedskommissionen forøvrigt at kunne forudse, at den maa undergaa Førandring, forinden den stadfæstes af Ministeriet, idet der i den vedtagne Affattelse med Hensyn til Forholdet til Kødkontrolloven kun tales om Kød, hvis Indførsel har Hjemmel i Loven, men ikke præciseres, at Københavns Kommune ønsker, at det 2. Klasses Kød, som omhandles i Lovens § 1 og i Lovens § 5, skal undersøges, naar det indføres her. Det er netop ved Sundhedsvedtægt,

at dette skal bestemmes, se Ordene »kan forlanges« i de nævnte Paragraffer.

Om Ændringsforslag Nr. 63 (ad § 34, Stykke 2) bemærkes, at det ikke kan tiltrædes, fordi Justitsministeriet holder paa, at Betalingstaksterne skal indeholdes i Sundhedsvedtægten.

Til § 34 Stykke 2 foreslaar Sundhedskommissionen tilføjet som et nyt sidste Stykke: »Afgift kan ikke kræves af det i ovennævnte Lovs §§ 1 og 5 omtalte Kød«. Derimod maa det i Lovens § 2 omtalte Kød ikke nævnes her, thi Ordene »uden at Betaling herfor erlægges« findes kun i § 1 og i § 5, medens 2. Klasses Kød fra de saakaldte § 2 Kommuner skal undersøges uden Fritagelse for Betaling.

Til § 34 Stykke 3 bemærkes, at den af Magistraten ved Ændringsforslag Nr. 72 foreslaaede Tilføjelse efter andet Punktum: »Stempling af Hoveder af Spædekælve, Faar, Lam og Geder kan undlades« allerede er gældende Vedtægt (Sundhedsvedtægtstillæg af 27. Juli 1909). Dette Vedtægts-tillæg blev ikke til, uden at Sundhedskommissionen først havde tiltraadt det (ved Skrivelser til Magistraten af 17. Februar og 3. April 1909), og Sundhedskommissionen tiltræder derfor ogsaa nu Forslaget om, at denne Bestemmelse gaar over i den ny Vedtægt.

Endvidere erindres ved § 34 Stykke 3 om det af Kommunalbestyrelsen (jfr. Forhandlingerne paa Borgerrepræsentationens Møde den 20. November d. A.) vedtagne nye sidste Punktum.

ad 64. Kan ikke tiltrædes.

Ved § 34 Stykke 4 erindres iøvrigt om, at Kommunalbestyrelsen har vedtaget at rette Ordene »ovennævnte Lovbestemmelser« til »ovennævnte Lov«.

ad 65. Tiltrædes.

ad 66. Tiltrædes.

ad 67. Tiltrædes, men det bemærkes, at Ordene: »Fra det Tidspunkt en ny Flæskehæl bliver færdig, hvorom der udfærdiges offentlig Bekendtgørelse«, nu har tabt deres Betydning. Forsaavidt angaar stort Kvæg, Kælve, Faar, Lam

og Geder, er Fordringen om Organernes Vedhængen allerede traadt i Kraft, og forsaavidt angaar Svin, gælder den Udsættelse med Fordringens Opfyldelse, som blev givet af Ministeriet, kun til 1. April 1912.

ad 68. Det bemærkes ad § 34 Stykke 5, 3. Afsnit, at Indledningsordene »Fra samme Tidspunkt« nu har tabt deres Betydning.

Ændringen Nr. 68 tiltrædes.

ad 69. Tiltrædes.

Det bemærkes, at efter Loven af 13. Maj 1911 § 7 maa der foretages en Ændring i 1. Punktum af § 34 Stykke 5, 3. Afsnit. Følgende Affattelse foreslaas:

Svinekød og Kød af Vildsvin — saavel fersk som let- og stærksaltet og røget — og Kødvarer tilberedte af Svinekød maa ikke forhandles her i Staden, forinden Kødet ved en paa det herværende offentlige Slagtehus eller i Flæskhallen foretagen Undersøgelse er fundet frit for Trikiner; undtaget herfra er dog Kød, som ved Indførsel hertil er forsynet med dertil autoriseret Stempel eller Plombe, der viser, at Trikinundersøgelse paa Grundlag af Sundhedsvedtægtsbestemmelse eller efter Landbrugsministerens Godkendelse er foretagen andet Steds (jfr. Lov af 13. Maj 1911 § 7).

Endvidere bemærkes, at naar Ordene »eller i Flæskhallen« indføjes i 1. Punktum, maa de ogsaa indføjes i 2. Punktum efter Ordene »fra det herværende Slagtehus«.

ad 70. Bortfalder efter den Affattelse, der foran er foreslaaet af 1ste Punktum af § 34 Stykke 5, 3die Afsnit. Derimod foreslaar Sundhedskommissionen paa dette Sted som et nyt Punktum at indsætte følgende:

»Af Affald, som indføres hertil — for saa vidt saadan Indførelse overhovedet kan ske, se nedenfor § 36 — eller som forhandles her, kræves ikke Trikinundersøgelse. Mellemgulv henregnes i denne Forbindelse ikke til Affald.«

ad 71. Kan ikke tiltrædes, se hvad ovenfor er bemærket ad Ændringsforslag Nr. 63. Ogsaa i det heromhandlede

Punktum af § 34 Stykke 5, 3. Afsnit nødvendiggør Loven af 13. Maj 1911 en Ændring.

Følgende Affattelse foreslaas:

For Undersøgelsen erlægges 50 Øre for hele eller halve Svin og 25 Øre pr. Stykke af mindre Stykker end en halv Krop og 15 Øre for Dele under 4 Kilo, alt dog kun for saadanne Svin, med Hensyn til hvilke der ikke i Henhold til § 7, 2. Stykke i Loven af 15. Maj 1911 gælder Afgiftsfrihed for Trikinundersøgelse.

ad 72. Tiltrædes. Er behandlet ovenfor ved Omtalen under ad 63 af § 34, Stykke 3.

ad 73. Konferensraad Øllgaard fastholder dette Ændringsforslag, som ikke tiltrædes af Kommissionens øvrige Medlemmer.

ad 74. Kan ikke tiltrædes.

Paa dette Sted maa omtales § 34 Stykke 6 i Forslag til ny Sundhedsvedtægt.

Foreløbig bemærkes, at naar den nugældende Sundhedsvedtægt (Tillæg af 13. Maj 1908) nævner §§ 1, 2 og 5 i Loven af 6. April 1906, er §§ 2 og 5 medtagne uden Nødvendighed. Thi Loven af 6. April 1906 havde kun i § 1 (og ikke i §§ 2 og 5) en Udtalelse om Forbud mod Henvisning til særlige Udsalgssteder eller mod Undergivelse af lignende Indskrænkninger, og det samme gælder Loven af 13. Maj 1911, jfr. iøvrigt herved ogsaa vedlagte Udskrift af en Kriminalretsdom af 26. Januar 1907. §§ 2 og 5 kunde derfor udgaa paa dette Sted, hvis § 34, 6. Stk., skulde blive staaende, men dette Stykke foreslaas ophævet. Bestemmelsen angaar efter Ordene ikke Svine- og Lammekød, den er indskrænket i sin Anvendelse af Kødkontrollovens § 1, og til dens Opretholdelse er der saa meget mindre Grund, som Organerne nu medfølger ved Besigtigelse af indført Kød, og dermed falder den Grund til Bestemmelsen, som tidligere kunde anføres, nemlig at Kontrollen med indført Kød var mindre tilfredsstillende.

Af Magistraten er der — se Ændringsforslag Nr. 79 —

stillet det Forslag, at Kød- og Slagteaffald, der er stemplet med 2. Klasses Stempel, ikke maa forhandles sammen med 1. Klasses Varer. Om dette Forslag har Sundhedskommissionen saa sent som 16. Juni 1909 (se det trykte Hæfte, hvori Sundhedskommissionens Forslag til en ny Sundhedsvedtægt findes) udtalt, at »den for sit Vedkommende ikke kan andet end tiltræde Forslaget om denne Sondring mellem 1. og 2. Klasses Kød, som har været planlagt lige fra Kødkontrollens Indførelse og var medbestemmende for Indførelsen af den med de to forskellige Stempelmærker forbundne Klassifikation af Kødet«. Kødkontrollen af 13. Maj 1911 frembyder ikke Hindring for en saadan Bestemmelse. Thi som foran bemærket er § 1 det eneste Sted, hvor der forbydes Henvisning til særligt Udsalgssted eller lignende Indskrænkning. Og Lovens § 8 er heller ingen Hindring. Den siger kun, at hvis der forhandles 2. Klasses Kød, skal der være Opslag derom. Det kan tværtimod fremhæves, at man ved en Bestemmelse som den her foreslaaede vilde komme ud over nogle af Ulemperne ved den med Rette stærkt kritiserede Bestemmelse i Lovens § 8.

Sundhedskommissionen skal derfor anbefale, at der i § 34 som Stykke 6 i Stedet for, hvad der nu staaer, indsættes følgende: »Kød, som paa Københavns offentlige Slagtehus er stemplet med 2. Klasses Stempel, og Varer af saadant Kød, maa ikke forhandles sammen med Kød, der er stemplet med 1. Klasses Stempel, eller med Slagteaffald, der er stemplet med 1. Klasses Stempel eller er henført til 1. Klasse, eller med Varer af saadant Kød eller Affald. Det samme gælder, med Undtagelse af det i § 1 i Loven af 13. Maj 1911 omhandlede til 2. Klasse henførte Kød, om alt indført Kød, som stemples med 2. Klasses Stempel, og om Varer af saadant Kød«.

ad 75 og 76. Kan ikke tiltrædes. Det heromhandlede Stykke 7 er medoptaget i det Tillæg, som nys er vedtaget af Kommunalbestyrelsen (Borgerrepræsentationens Møde d. 20. November d. A.)

ad 77. Er behandlet ovenfor ad 69.

Paa dette Sted skal bemærkes, at § 36, Stykke 1, i Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt dels af Hensyn til, hvad Loven af 13. Maj 1911 bestemmer, dels under Hensyn til, hvad foran under ad 74 er foreslaaet angaaende Adskillelse mellem 1. og 2. Klasses Kød, foreslaas affattet saaledes:

»Blod og Slagteaffald af de i § 34 omhandlede Dyr maa med Undtagelse af det til 1. Klasse henførte Slagteaffald, som omhandles i §§ 1, 2 og 5 i Loven af 13. Maj 1911, ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse indføres her i Staden. Slagteaffald, som paa Københavns offentlige Slagtehus eller ved Københavns Kommunes Kontrol for indført Kød er stemplet med 2. Klasses Stempel, maa ikke forhandles sammen med Kød af 1. Klasse eller med Slagteaffald, der er stemplet med 1. Klasses Stempel eller henført til 1. Klasse, eller med Varer af saadant Kød eller Affald.«

ad 78. Tiltrædes.

ad 79. Tiltrædes. Er behandlet foran under ad 74 og under ad 77.

Det bemærkes, at Stykke 5 i § 37 i Forslaget til den ny Vedtægt har tabt sin Betydning.

ad 80. Borgmesteren forbeholder sig sin Stilling til dette Ændringsforslag, der tiltrædes af Kommissionens øvrige Medlemmer under Henvisning til Sundhedskommissionens Skrivelse til Københavns Magistrat af 26. Juli 1911 og den med dennes Skrivelse fulgte Erklæring fra Sundhedskommissionens 1. Dyr læge.

ad 81. Kan ikke tiltrædes, da Ændringen forekommer Kommissionen for vidtgaende.

ad 82. Tilføjelsen forekommer Sundhedskommissionen overflødig.

ad 83. Tiltrædes.

ad 84. Tiltrædes.

ad 85. Kan ikke tiltrædes.

ad 86. Tiltrædes.

ad 87. Tiltrædes.

ad 88 og 89. Ændringsforslag 89 tiltrædes, hvorved Ændringsforslag 88 bortfalder.

ad 90. Kan ikke tiltrædes. Undersøgelse af arbejdende Personers Negle kan ikke gennemføres, og en Bestemmelse om »rene Negle« synes ikke at høre hjemme mellem vedtægtsmæssige Bestemmelser, hvis Overtrædelse paadrager Straf.

ad 91. Tiltrædes med Undtagelse af det sidste Punktum.

ad 92. Tiltrædes.

ad 93—115. Ved Skrivelse af 3. November 1911 har Sundhedskommissionen til Københavns Magistrat fremsat et Forslag til et nyt Tillæg til den gældende Vedtægt, hvilket Tillæg kan træde i Stedet for Tillæg af 28. Maj 1898 (§§ 41—46 i Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt). Hvis det fremsatte Forslag nu ophøjes til Vedtægt, kan det gaa over i den nye Vedtægt, og dermed bortfalder Ændringsforslagene 93—115.

ad 116. Tiltrædes.

ad 117. Tiltrædes.

ad 118 og 119. Nr. 118 tiltrædes, Nr. 119 ikke.

ad 120 og 121. Kan ikke tiltrædes.

ad 122. Tiltrædes.

ad 123. Tiltrædes.

ad 124. Tiltrædes.

ad 125. Tiltrædes.

ad 126. Tiltrædes.

ad 127 og 128. Nr. 128 foretrækkes for Nr. 127.

ad 129. Tiltrædes.

ad 130. Det principale Forslag i 130 fraaades, det subsidiære tiltrædes, dog saaledes at Ordet »lufttæt« bibeholdes i Stedet for som foreslaaet »kimsikkert«, og at ligeledes Ordene »klart kun svagt farvet« ikke ombyttes med »farvet«.

ad 131. Tiltrædes.

ad 132. Tiltrædes.

Sundhedskommissionen med Undtagelse af Stadslægen foreslaar som nyt 4. Stykke tilføjet: »Mælk, som ikke er steriliseret eller pasteuriseret, maa ikke forhandles i Beholdere, der er forsynede med Datoangivelse eller anden Betegnelse, der kan opfattes, som om Indholdet er steriliseret eller pasteuriseret Mælk«.

ad 133. Tiltrædes.

ad 134. Kan ikke tiltrædes.

ad 135. Tiltrædes.

ad 136. Tiltrædes.

ad 137. Tiltrædes.

ad 138. Kan ikke tiltrædes.

ad 139. Kan ikke tiltrædes.

ad 140. Tiltrædes.

ad 141. Kan ikke tiltrædes som for vidtgaaende.

ad 142—143. Formanden, Borgmesteren og Konferensraad Øllgaard kan ikke tiltræde noget af disse Forslag. Stadslægen og Doktor Duurloo kan kun tiltræde Forslagene, for saa vidt Omhældning, men ikke for saa vidt Aftapning angaar.

ad 144. Kan ikke tiltrædes.

ad 145. Tiltrædes.

ad 146. Tiltrædes.

ad 147. Tiltrædes.

ad 148. Kan ikke tiltrædes.

ad 149. Henstilles. Vedtages denne Ændring, bortfalder Ændringsforslagene Nr. 138, 139, 140, 144, 145, 147 og 148.

ad 150. Tiltrædes.

ad 151. Tiltrædes.

ad 152. Tiltrædes; vedtages Forslaget, bortfalder Ændringerne under Nr. 150 og 151.

ad 153. Tiltrædes.

ad 154. Tiltrædes.

ad 155. Tiltrædes.

ad 156. Kan ikke tiltrædes.

ad 157. Kan ikke tiltrædes.

- ad 158. Kan ikke tiltrædes.
- ad 159. Tiltrædes.
- ad 160. Tiltrædes.
- ad 161. Tiltrædes.
- ad 162. Tiltrædes ikke af Formanden, men af Kommissionens øvrige Medlemmer.
- ad 163—166. Nr. 166 tiltrædes, hvorved Ændringerne Nr. 163—165 bortfalder.
- ad 167—169. Nr. 169 tiltrædes, men herved bortfalder Nr. 167 og 168, da Slutningen af Paragraffen i dens nye Affattelse udtrykkeligt medtager »ethvert Arbejdslokale eller Forretningslokale, i hvilket Personer opholder sig i længere Tid«.
- ad 170. Tiltrædes.
- ad 171—180. Nr. 172 tiltrædes. Vedtages dette Ændringsforslag, bliver der ikke Spørgsmaal om Nr. 171 og 173—180.
- ad 181—182. Fastholdes.
- ad 183. Tiltrædes.
- ad 184. Kan ikke tiltrædes.
- ad 185. Herom henvises til Bemærkningen ad Ændringsforslag Nr. 192.
- ad 186. Kan ikke tiltrædes, se under 193.
- ad 187. Tiltrædes.
- ad 188—191. Fastholdes.
- ad 192. Fastholdes, saaledes at efter Ordene 10 m² Gulvareal udelades »og et« men indsættes »og med Vindue til fri Luft samt et forsvarligt ventileret«, jfr. Ændringsforslag 185.
- ad 193—194. Fastholdes. Det bemærkes, at Sundhedskommissionen ved Skrivelse til Københavns Magistrat af 6. November 1911 har stillet Forslag om, at § 2, c i Afsnittet om Beværtningslokaler affattes saaledes:
- »I intet til en Beværtning hørende Lokale maa Gulvet ligge mere end 0,3 m under det tilgrænsende Terrains Niveau. Beværtninger maa ikke indrettes i Etager, som

ikke fyldestgøre Bygningslovens Forskrifter med Hensyn til Beboelsesrum.«

ad 195. Forslaget tiltrædes af Stadslægen og af Doktor Duurloo, men ikke af Formanden, Borgmesteren og Konferensraad Øllgaard, da Indretning af Beværtningslokaler er Spørgsmaal af saa stor Betydning for baade Ejer og Lejer, at det findes at være rettest, at det er Kommunalbestyrelsen og ikke Sundhedskommissionen, der bestemmer, hvilke Fordringer et Beværtningslokale maa fyldestgøre for at kunne godkendes.

ad 196. Tiltrædes.

ad 197. Fastholdes.

ad 198. Tiltrædes.

ad 199. Tiltrædes.

ad 200. Tiltrædes.

ad 201. Tiltrædes.

ad 202. Tiltrædes.

ad 203. Kan tiltrædes, dog at Ordet »findes« foreslaas rettet til »gives«. Vedtages Ændring Nr. 203, bortfalder Ændringerne Nr. 198—202.

ad 204. Tiltrædes.

ad 205. Det tiltrædes, at »Vuggestuer« medtages, derimod ikke Tilføjelsen »særlig med Renlighedsforhold, og med at Lokalerne ikke overfyldes«. Det er tilstrækkeligt, hvad der allerede staar i Paragraffen, at Sundhedskommissionen fører Tilsyn med de hygiejniske Forhold.

ad 206—207. Nr. 207 tiltrædes. Vedtages denne Ændring, bortfalder Nr. 206.

ad 208. Et Mindretal i Kommissionen (Formanden) kan ikke tiltræde denne Ændring som for vidtgaaende, men den tiltrædes af Flertallet.

ad 209. Kan ikke tiltrædes.

ad 210. Kan ikke tiltrædes.

ad 211—212. Henstilles til Magistraten.

ad 213. Kan ikke tiltrædes.

I det foregaaende er der for enkelte af Ændringsfor-

slagenes Vedkommende gjort Bemærkninger, som viser, at Stadslægen paa disse Punkter henholder sig til sin Skrivelse til Magistraten af 31. August d. A. Ogsaa for saa vidt angaar Ændringsforslagene Nr. 6, 13, 48, 54, 59, 134, 137, 141, 169 og 186, ønsker Stadslægen at henholde sig til sin nævnte Skrivelse.

P. K. V.

Eugen Petersen.

Schepelern Larsen.

Til

Københavns Magistrats 4de Afdeling.

SUNDHEDSKOMMISSIONEN

for

København.

København, den 2. Marts 1912.

Da Sundhedskommissionen den 18. December 1911 svarede paa den Række Ændringsforslag til Sundhedskommissionens Forslag til en ny Sundhedsvedtægt, som hidtil ere fremkomne, blev det ved Besvarelsen ad Ændringsforslag 3 overset, at der efter den Skrivelse af 30. Marts 1909, hvorved Sundhedskommissionen fremsatte sit Forslag til ny Sundhedsvedtægt, er fremkommet Loven af 8de Maj 1909 om Varigheden af Valg til Kommissioner og særlige Hverv, og at Sundhedskommissionen paa en i Anledning af denne Lov fremkommen Forespørgsel fra Magistraten allerede i Juni Maaned 1909 svarede, at den ikke havde noget at erindre imod, at Funktionstiden for Sundhedskommissionens valgte Medlemmer blev forandret fra 5 til 4 Aar.

Kommissionen ønsker derfor herved at ændre sin Besvarelse ad Ændringsforslag 3, hvilken Besvarelse lød saaledes: »Ingen af de her foreslaaede Ændringer kan tiltrædes«, derhen, at der kommer til at staa: Det tiltrædes, at i Linie 7 »5« ændres til »4«, hvorimod det ikke kan tiltrædes, at Ordet »frit« udgaar, og ikke heller, at der efter »Medlemmer« tilføjes »af hvilke et skal være bygningskyndigt«.

P. K. V.

Eugen Petersen.

Schepelern Larsen.

Til

Københavns Magistrats 4de Afdeling.

SUNDHEDSKOMMISSIONEN

for
København.

København, den 4. Marts 1912.

I behagelig Skrivelse af 2. December f. A. (Nr. 158, 1911) har den ærede Magistrat ved hertil at fremsende tvende Hæfter, det ene indeholdende Forslag til Sundhedsvedtægt for Frederiksberg Kommune saaledes som senest vedtaget af Frederiksberg Kommunalbestyrelse d. 27. November 1911, det andet indeholdende forskellige forudgaaende Forhandlinger mellem Frederiksberg Kommunalbestyrelse og navnlig Justitsministeriet, udbedt sig en Udtalelse fra Københavns Sundhedskommission om, hvorvidt Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt for København paavirkes af eller kan paavirkes af det frederiksbergske Forslag eller af de Forhandlinger, der er gaaede forud for dets endelige Vedtagelse.

Foranlediget heraf skal Sundhedskommissionen tjenstligst ytre følgende:

Justitsministeriets Udtalelse om, at 2., 4. og 5. Stykke i § 1 i det oprindelige frederiksbergske Forslag maatte udgaa, nødvendiggør, at det af Sundhedskommissionen med Undertagelse af Formanden foreslaaede 2. Stykke til § 2 i Forslaget til Sundhedsvedtægt for København maa udgaa.

Under Hensyn til Justitsministeriets Bemærkninger til § 23 i det oprindelige frederiksbergske Forslag foreslaas, at § 32, 8. Stykke i Forslag til Sundhedsvedtægt for København udgaar, og at der i § 32, sidste Stykke, foran Ordet »Hundehold« indsættes Ordet »større«.

Til § 8 i Sundhedskommissionens Forslag til Sundhedsvedtægt for København foreslaas føjet et nyt Stykke svarende til § 5, 2. Stykke, i det frederiksbergske Forslag, altsaa saalydende:

»Sundhedskommissionen kan efter Omstændighederne lade det af samme paalagte Foretagende, som vedkommende trods Paalæget ikke har udført, udføre for hans Regning. Omkostningerne ved den paagældende Foranstaltningens Udførelse, der foreløbig afholdes af Kommunens Kasse, kan derefter om fornødent inddrives ved Udpantning hos vedkommende«.

Vedtages dette, bør de to sidste Linier i § 12 i Forslag til Sundhedsvedtægt for København udgaa.

Til § 63, jfr. herved den af vedkommende Udvalg foreslaaede Ændring om denne Paragrafs Plads, foreslaas et nyt Stykke svarende til § 71 i det frederiksbergske Forslag saalydende:

»Naar en Forhandler 3 Gange har erlagt Bøde for Overtrædelse af de i dette Afsnit givne Bestemmelser, kan Sundhedskommissionen forbyde ham at have Udsalg af den paagældende Art af Næringsmidler. Sundhedskommissionen er berettiget til at offentliggøre Navnet paa den, som har gjort sig skyldig i grove Overtrædelser af Bestemmelserne i dette Afsnit, efter at det udtrykkeligt er betydet ham, at dette vil ske ved nævnte grove Forseelse«.

I § 67, Linie 3 foreslaas efter Ordene »af en saa slet Beskaffenhed« indsat »eller i en saa urenlig Tilstand«, se det frederiksbergske Forslag § 73.

I § 76 foreslaas efter Ordet »Økonomirum« indsat »og de Kar, Redskaber og lignende, som anvendes ved Fødemidlers Opbevaring og Tilberedning samt« .... jfr. det frederiksbergske Forslag § 79.

Som nyt Kapitel XIII foran Slutningsparagraffen, som derved bliver § 104, foreslaas indsat som § 103 og med Overskriften »Private Fødehjem« følgende:

»Sundhedskommissionens Tilladelse udkræves, for at nogen mod Betaling kan modtage svangre Kvinder for at

pleje dem og deres Børn under Fødsel og Barselseng« jfr. herved § 88 i det senest vedtagne frederiksbergske Forslag.

Sluttelig bemærkes, at i den i § 34 Stykke 7 i Forslaget til Sundhedsvedtægt for København optagne Bestemmelse om, at der i Restaurationer kun maa benyttes Kød, der har passeret Københavns eller Frederiksbergs Kødkontrol, bør Henvisningen til Frederiksbergs Kødkontrol formentlig udgaa, bl. a. fordi Frederiksberg Kommune ikke har indført Triinkontrol med Svinekød, jfr. hermed den med Skrivelse ligeledes af Dags Dato til Københavns Magistrat fremsendte Formulering af, hvorledes Kapitlet om Kødvarer efter Sundhedskommissionens Mening i Enkeltheder bør affattes, hvis det nu skulde ophøjes til Vedtægt.

P. K. V.

Eugen Petersen.

Schepeleern Larsen.

Til
Københavns Magistrat

STADSLÆGEN.

København, den 1. September 1911.

I Anledning af Magistratens Skrivelse af 31. August 1911 (158/1911), hvori min Erklæring forlanges angaaende et fremkommet Forslag om Forbud mod Spytning paa Fortove, tillader jeg mig at henvise til en under 31. Januar 1910 til Magistraten afgiven Erklæring (Underbilag 7) om et lignende Forslag.*)

Udryddelsen af Spytning paa Fortove og Gader vilde fra sanitært Synspunkt være et ubetinget Fremskridt og i æstetisk Henseende en væsentlig Vinding, men Gennemførelsen af Forbudet vil være vanskelig, Overtrædelser kan kun undtagelsesvis ventes paatalt, og det skønnes ikke rettere, end at der blandt det store Publikum maa rejses en mere udbredt og stærkere Uvilje mod Spytte-Uvæsenet, end der for Tiden mærkes, hvis man vil vente, at et Forbud skal blive effektivt.

E. M. Hoff.

---

*) Stadslæggen fraraadede at optage i Politivedtægten et Forbud mod Spytning paa Fortove. Erklæringen er sendt til 1ste Afdeling.

Til

Københavns Magistrat

31. Januar 1910.

Afskrift.

I Anledning af den med Magistratens Skrivelse af 26. d. M. modtagne Forespørgsel fra et af Borgerrepræsentationen nedsat Udvalg angaaende Betimeligheden af i Politivedtægten at optage et Forbud mod Spytning paa offentligt Fortov undlader jeg ikke at bemærke, at Muligheden af, at Smitstof gennem indtørret Opspyt kan spredes i smittefarlig Tilstand, vel ingenlunde kan benægtes, men at Sandsynligheden for Overførelse af Sygdom ad denne Vej fra den ene til den anden dog næppe er meget stor.

Praktisk talt er her vel nærmest tænkt paa Opspyt fra Patienter med Lungetuberkulose; Patienter med Difteri, Lungebetændelse og lignende ville i Reglen ikke kunne færdes ude, og det Opspyt, der stammer fra Patienter med kronisk Svælgkatar, kronisk Bronkitis, Lungeemfysem o. s. v., rummer ikke nogen Smittefare.

Den tilstedeværende Mulighed for Overførelse af Smitte gennem Opspyt vilde kun delvis afværges ved et Forbud mod Spytning paa Fortovet; antagelig vilde et saadant Forbud medføre, at der spyttedes saa meget desto mere paa Kørebanen, og netop i en Del af Hovedgaderne, hvor Asfaltbelægningen ikke opsuger Opspyttet, er Færdselen paa Kørebanen ikke synderlig mindre end inde paa Fortovet.

Et almindeligt Forbud mod at spytte paa alfar Vej — Kørebane saavel som Fortov — vilde ikke ret vel kunne begrænses til tuberkulose alene, men maatte omfatte al Spytning. Og da man ikke kan paaregne, at alle Mennesker, der ere nødte til at spytte, eller som have denne Uvane, ville forsyne sig med Spytteglas, som de af en Del Ftisikere

benyttede, da et Paabud om at spytte i Rendestene eller Nedløbsbrønde vistnok vil vise sig illusorisk, og da der heller ikke godt kan blive Spørgsmaal om Anbringelse af Spyttbakker paa alfar Vej, maatte altsaa et Flertal af dem, der spytte, vel nærmest være henvist til at optage det op-hostede eller opspyttede i Lommetørklædet, en Udvej, som, særlig hvor Talen er om smittefarligt Opspyt, kun kan anbefales under Forudsætning af, at Lommetørklædet skiftes langt oftere end almindeligt.

Den væsentligste Indvending, der kan rejses mod et Forbud som det omhandlede — og maaske nok den væsentligste Grund til, at et saadant Forbud saavidt vides ikke er udstedt i nogen By i Europa —, er dog den, at Forbudet i Praksis vilde vise sig overmaade vanskeligt at gennemføre, at Overtrædelser kun ganske undtagelsesvis kunne ventes paatalte.

Den opdragende Virkning, som man mulig kunde tillægge et saadant Forbud, selv om Overtrædelser kun undtagelsesvis paatales, bør vistnok, i alt Fald foreløbig, søges tilstræbt ved andre Midler (Opslag, Piecer, Avisartikler og lignende).

Hvor meget man end kan sympatisere med Tanken om, at syge Personer, for hvem Opspytning er en Nødvendighed, af sanitære Hensyn henvistes til at benytte transportable Spytteflasker, og at den i æstetisk Henseende hæslige Uvane for sunde Personers Vedkommende kunde udryddes ved et Forbud, kan det dog som anført næppe anbefales at søge et saadant Forbud mod Spytning paa Fortov eller paa alfar Vej udstedt for Tiden.

For alle offentlige Befordringsmidlers Vedkommende vilde derimod et ubetinget Forbud være paa sin Plads, og ligeledes for saa vidt angaar offentlig tilgængelige, lukkede Lokaler (Kirker, Forsamlingssale, Teatre, Varieteer o. s. v.), men paa Muligheden af et saadant Forbud er der i denne Sammenhæng næppe Anledning til at komme nærmere ind.

KØBENHAVNS MAGISTRAT.

4de Afdeling.

København, den 1. Oktober 1912.

Hermed 1 Bilag.

I Anledning af det ærede Udvalgs Forespørgsel af 13. September d. A. vedrørende en mere systematisk gennemført Boliginnspektion i København tillader man sig at fremsende den hoslagte fra Stadslægen modtagne Udtalelse af 27. s. M.

Marstrand.

Adeler,
Ekspsekr.

Til

Udvalget angaaende Sundhedsvedtægtens Revision;
kuv.: Hr. Ingeniør Rump.

STADSLÆGEN.

København, den 27. Septbr. 1912.

Udvalget angaaende Revision af Sundhedsvedtægten har ønsket en Udtalelse om følgende Spørgsmaal:

1) I hvor høj Grad findes der for Tiden Boliginspektion i København, hvorledes virker den og hvilke Resultater opnaas der ved den?

2) Hvilke Resultater kan man, hvis Magistratens Forslag om Boliginspektion gennemføres, vente i den nærmeste Fremtid?

Det første Spørgsmaal under 1) maa besvares derhen, at der ikke i København finder nogen egentlig Boliginspektion Sted, hverken fra Politiets, fra Bygningskommissionens eller fra Sundhedskommissionens Side. Politivedtægten indeholder ikke nogen Bestemmelse, som berettiger Politiet til at gribe kontrolerende ind overfor mislige private Boligforhold. Fra Bygningskommissionens Side føres der ved Bygningsinspektørerne Kontrol med, at Beboelseslejligheder i nye Bygninger er saaledes udtørrede, at de uden Skade for Sundheden kunne tages i Brug (jfr. Tillæg af 27. Juli 1910 til Instruks for Bygningsinspektører af 27. Juni 1889), men herudover finder ingen Kontrol Sted, heller ikke med Overholdelsen af de af Bygningskommissionen i talrige Tilfælde krævede Deklarationer. Derimod indeholder Sundhedsvedtægten af 15. Juni 1886 i §§ 42, 43 og 44 Bestemmelser, som berettiger Sundhedskommissionen til at gribe ind i Tilfælde

af ulovlig Benyttelse af Rum til Natteophold, ved Sundhedsfare som Følge af Boligens Tilstand og ved Overbefolkning. Disse Bestemmelser kunne synes betryggende, men Erfaringen har vist, at der ikke er stillet Kommissionen de nødvendige Kræfter til Disposition til at gennemføre en systematisk Kontrol. Vedtægten har stillet et Lægepersonale til Kommissionens Raadighed, som skal virke i den offentlige Sundhedsplejes Tjeneste, men dette Personale er daglig optaget af saa mange løbende Forretninger, særlig vedrørende Plejebørnstilsynet, at et Boligtilsyn fra Kredslægernes Side alene af den Grund maa anses for udelukket, men for et saadant blot lægeligt Tilsyn vilde ogsaa andre Hindringer stille sig i Vejen, selv om det var optaget i Kredslægernes Instruks. En systematisk Boligkontrol var heller ikke paatænkt ved Vedtægtens Tilblivelse. Vel fremgaar det af Borgerrepræsentationens Forhandling 1885—86, at man har gjort sig store Forventninger om Virkningen af Boligbestemmelserne i den ny Sundhedsvedtægt, men man var dog klar over — jfr. Ordførerens (Engelsteds) Udtalelse i Mødet den 22. Juni 1885 —, at en Undersøgelse om foreliggende Overbefolkning kun skulde foretages, naar man var gjort opmærksom paa Momenter, som pegede i den Retning. Allerede forud for Sundhedsvedtægten af 15. Juni 1886 var Trangen til virksom Indskriden paa dette Omraade følt, men de ved Raadstueplakat af 19. Marts 1870, indeholdende Tillæg til Sundhedsvedtægten, trufne, ret omfattende Foranstaltninger mod overbefolkede og usunde Boliger havde ikke ført til det ventede Resultat, fordi Sundhedspolitiet havde erkendt, at det af Mangel paa tilstrækkelig Bemyndigelse stod magtesløs overfor Forholdene. Opfattelse af Boliginspektion som en Samfundsopgave er saa vel herhjemme som i Udlandet først trængt igennem i Løbet af de sidste 10—15 Aar.

Sundhedskommissionen har dog ikke været uvirksom paa Boligomraadet, men den har indskrænket sig til Ind-

skriden paa given Foranledning, som oftest paa Grund af Klager fra Beboerne. Et Gennemsyn af Sundhedskommissionssagerne fra de sidste 5 Aar, 1907—1911, viser, at 98 Boliger i dette Tidsrum har været Genstand for Undersøgelse og Behandling, nemlig 23 Sager paa Grund af ulovlig Benyttelse af ikke til Bolig indrettede Rum (S. V. § 42), og 75 Sager paa Grund af Sundhedsfare (S. V. § 43), hyppigst Fugtighed eller Hussvamp. Sager angaaende Overbefolkning (S. V. § 44) er overhovedet ikke forekommet, og Grunden dertil er ikke den, at Overbefolkning er ualmindelig. Men dels er der ikke indkommet Klager eller Anmeldelser, dels staar det ikke Sundhedskommissionens Magt paa virksom Maade at raade Bod paa Overbefolkning, hvor den forekommer. I de første Aar, efter at Sundhedsvedtægten af 1886 var traadt i Kraft, har Sundhedskommissionen i enkelte Tilfælde skredet ind, men Følelsen af Udsigten til at bringe forøget Nød over Familier med mange Børn ved at udvise dem af deres snævre Boliger uden at kunne skaffe dem bedre i Stedet har nærmest virket afskrækkende. I de senere Aar har man i København set Eksempler paa Overbefolkning i hidtil ukendt Grad ved Overfyldning af enkelte Ejendomme med tilflyttede Russere og Polakker, men denne Befolknings yderlige Fattigdom og fuldstændige Mangel paa Forstaaelse af hygieiniske Forholdsregler har lagt afgørende Hindringer i Vejen for virksom Indskriden, uagtet der i dette Forhold utvivlsomt ligger en Sundhedsfare for Byen.

I de Tilfælde, i hvilke Sundhedskommissionen har anvendt Vedtægtens Boligparagraffer, har den ogsaa set Resultater af sin Virksomhed. Den har nedlagt Forbud mod fortsat Benyttelse af ulovligt beboede Rum, angivet, ofte med Benyttelse af teknisk Hjælp, hvilke Forholdsregler der skulde tages for at gøre usunde Beboelsesrum uskadelige for Sundheden, og hvor dette ikke lod sig gøre, har den forhindret fortsat Benyttelse af Boligen.

Hvad det andet af Udvalget stillede Spørgsmaal angaar — »Hvilke Resultater kan der ventes af en Boliginsektion i en nærmere Fremtid« —, fremgaar Besvarelsen til Dels af det foregaaende. Naar Bygningsloven bestemmer, hvilke Fordringer der skal stilles til Indretning af Beboelsesrum, og det aldrig kontrolleres, om Rum, som ikke er saaledes indrettede, benyttes til Beboelse, er det uundgaaeligt, at Lovens Hensigt langtfra altid opnaaes. Men desuden kræver Bygningskommissionen i en Mængde Tilfælde Udstedelse af Deklarationer hvis Overholdelse ikke paases. Saaledes naar Varmeapparater anbringes i Kælderrum, som ikke egne sig til Beboelse; Deklarationen gaar da ud paa, at Rummet ikke maa benyttes til Natteophold. Sundhedskommissionen har i en Række Tilfælde, i hvilke den har givet Tilladelse til Indretning af Vandklosetrum med indirekte Lys fra Rum paa Pigeværelsets Plads, krævet Deklaration, ifølge hvilken sidstnævnte Rum ikke maa benyttes til Natteophold. Saa længe der ikke findes en Boliginsektion, som omfatter ikke blot To- og Treværelseslejligheder, men ogsaa større Lejligheder, har saadanne Deklarationer kun meget lidt at betyde.

Det er heller ikke blot i Byens Fattigkvarterer, om end hyppigst i disse, at en Boliginsektion vil kunne paavise sundhedsskadelige Boligforhold, f. Eks. Pige-kamre eller Køkkener uden Vindue til det fri. Paatale kan da ske i Henhold til S. V. § 43 og i nogle Tilfælde kan Manglen maaske afhjælpes ved teknisk-kyndige Raad; i andre Tilfælde er Forholdene saa snævre, at ingen Afhjælpning er mulig. Hvor en Boligs Vinduer vender ud mod snævre Smøger, kan det saaledes være vanskeligt at træffe Afgørelse, om Beboelsen skal og kan forbydes. I en Mængde Tilfælde vil der dog ikke være Tvivl: overfor Kælderrum, som paa Grund af Fugtighed, Rotteplage, Hussvamp, Uddunstninger fra Grunden ikke egne sig til Beboelse.

Overfor overbefolkede Boliger vil Forholdet altid være vanskeligt. Det er her ikke Husejeren, man rammer, men ofte Beboerne, som det var Hensigten at hjælpe. Men til Hjælp mod dette Onde behøves Midler, som kun flyde rigeligt paa Tider, hvor store Epidemier hjemsøge en Befolkning.

Et Boligtilsyn maa fra Begyndelsen gaa prøvende og forsigtigt til Værks overfor Bolignøden blandt den fattigste Del af Befolkningen. Tænker man sig Tilsynet udøvet af en Boligkommission ved Hjælp af Boliginspektører, kunde en saadan Institution staa i Forbindelse med et Boligkontor, hvorfra passende Lejligheder kunde anvises. Allerede ved at optræde administrerende og raadgivende vil en Del kunne opnaas. Men man kan vanskelig vente sig stort og blivende Udbytte af Boliginspektionen, for saa vidt angaar den lavest stillede Del af Befolkningen, uden materiel Støtte fra det offentlige eller fra filantropiske Institutioner.

Ax. Ulrik.

Til

Borgerrepræsentationens Udvalg angaaende Revision af Sundhedsvedtægten.

KØBENHAVNS MAGISTRAT,

4de Afdeling.

København, den 9. Januar 1913.

Hermed 2 Bilag.

Udvalget angaaende Revision af Sundhedsvedtægten
kuv. Fru Etatsraadinde, Læge Harbou Hoff.

I Fortsættelse af Magistratens Skrivelse af 31. December 1912 tillader man sig hoslagt at sende det ærede Udvalg en fra Sundhedskommissionen modtagen Skrivelse af 6. Januar d. A., hvori den fremsætter de redaktionelle Bemærkninger, som det med Udvalgets Skrivelse af 9. f. M. fulgte Sundhedsvedtægtsforslag har givet den Anledning til.

Samtidig hermed tillader man sig at fremsætte følgende Bemærkninger:

ad § 9, Stk. 2: Dette Stykke bør ubetinget udgaa, da Magistraten ikke kan gaa med dertil.

ad § 26. Ordene »gammelt Brød« maa helst ændres til »Bageriaffald til Svineføde«, idet Bageriaffald omfatter Brødffald, medens Brødffald ikke omfatter Bageriaffald.

Endvidere tillader man sig at fremsende medfølgende Skrivelse af 6. ds., hvori Sundhedskommissionen henstiller, at der foretages saalydende Tilføjelser til § 89: »samt med de Børn, som Øvrigheden i Henhold til § 7 i samme Lov forlanger Tilsyn et udstrakt til«.

Marstrand.

Adeler,
Ekspsekr.

Bilag 31

SUNDHEDSKOMMISSIONEN
for København.

København, den 6. Januar 1913.

I Forbindelse med sin Skrivelse af Dags Dato indeholdende Sundhedskommissionens Bemærkninger til Forslag til Sundhedsvedtægt for Staden København (Udvalgets Affattelse efter 2den Behandling) skal Kommissionen tillade sig at henstille, at der foretages en Tilføjelse, hvorom der ikke tidligere har været Forslag fremme, nemlig en Tilføjelse til § 89 saalydende: »samt med de Børn, som Øvrigheden i Henhold til § 7 i samme Lov forlanger Tilsynet udstrakt til«. Det skønnes at være det naturligste, at det i Sundhedsvedtægten indeholdes, at det er Sundhedskommissionen, som fører Tilsynet ogsaa med disse Børn, naar saadant Tilsyn forlanges.

P. K. V.

Eugen Petersen.

Schepeleern Larsen.

Til

Københavns Magistrats 4de Afdeling.

SUNDHEDSKOMMISSIONEN

for København.

København, den 6. Januar 1913.

I Anledning af den ærede Afdelings i Skrivelse af 12. f. M. (N. 158/1912) fremsatte Anmodning til Sundhedskommissionen om at fremkomme med de Bemærkninger, som det med Skrivelsen fulgte Forslag til Sundhedsvedtægt for Staden København (Udvalgets Affattelse efter 2den Behandling) maatte foranledige, skal Kommissionen tjenstligst ytre følgende:

ad § 9, Stykke 2.

I sin Skrivelse af 18. December f. A. udtalte Sundhedskommissionen sig imod en Tilføjelse af noget lignende Indhold som den nu foreslaaede. Sundhedskommissionen maa ogsaa udtale sig imod Tilføjelsen i den nu foreslaaede Affattelse; dens Bestemmelser synes desuden ikke ret vel forenelige med Bestemmelserne hverken i Stykke 1 eller i det foreslaaede Stykke 2 til § 8.

ad § 10.

Den sidste Sætning bør formentlig udelades. I § 11 omhandles udførligt og udtømmende, under hvilke Betingelser Sundhedskommissionen kan give Paalæg vedrørende Afløb. Hvad der skal kræves af et forsvarligt aabent Afløb, staar i § 11, 1ste Stykke, og § 10, 1ste Punktum, og hvis det ikke er sanitært tilfredsstillende, kan det fordres erstattet af lukket. Lukkede Afløb skal udføres efter Regulativet, og gamle lukkede Afløb kan forlanges omlagte efter Regulativet, altsaa »forsvarligt«, men der bliver saaledes ingen Plads til-

bage for, at Sundhedskommissionen ogsaa udenfor de i § 11 nævnte Betingelser skulde kunne forkaste et Afløb som ikke »forsvarligt«.

ad § 11, sidste Stykke.

Den Aarsagen til Ulempen viser sig ikke ved Sundhedskommissionens Undersøgelse. Aarsagen skønnes at være den og den, og dette Skøn fældes paa Grundlag af, hvad Magistraten eller Vej- og Kloakanlægene meddeler om deres Undersøgelser ved Opgravningen; nærmere kan man ikke komme Sagen, hvad talrige af Sundhedskommissionen behandlede Sager viser. At tale om, at Aarsagen til Ulempen har vist sig at være en bestemt, er uheldigt, naar det senere viser sig, at Vand alligevel vedbliver at trænge ind, skønt man har paabudt Foranstaltninger i Henhold til den Aarsag, som fra først af antoges og i Henhold til Vej- og Kloakanlæggenes Undersøgelser efter Sundhedskommissionens Skøn maatte antages for den rette. Sundhedskommissionen maa derfor meget tilraade, at dette Stykke faar den Affattelse, Kommissionen har foreslaaet, og som er udarbejdet i Samraad med Vej- og Kloakanlægene.

ad § 14, Stykke 2.

Under Henvisning til, hvad Sundhedskommissionen i Skrivelse af 18. December f. A. bemærkede imod, at der optages et Forbud mod Spytning, skal tilføjes, at det ved Behandlingen i Borgerrepræsentationen af Forslaget til den reviderede Politivedtægt blev vedtaget ikke at optage et sligt Forbud i Politivedtægten. Det bør ejheller optages i Sundhedsvedtægten allerede af den Grund, at Overholdelsen af et saadant Forbud er umulig, og det er urigtigt at udstede Forbud, om hvilke det forud er givet, at de ikke kan overholdes.

ad § 15, Stykke 3.

Det foreslaaede sidste Punktum bør omredigeres. Efter Politivedtægten maa Tæpper o. s. v. overhovedet ikke ud-

bankes mod offentlig Gade (altsaa ikke blot ikke fra Altaner), og Ordet Etagehuse har næppe Hævd i Sprogbrugen og giver derfor Anledning til Tvivl om, hvad der skal forstås herved. Følgende Affattelse henstilles: I Huse, der beboes af mere end én Familie, maa Tæpper og Maatter ikke udbankes fra Altaner, hvad enten disse vender mod offentlig Gade eller privat Grund (Gaard, Have o. s. v.).

ad § 16.

Det foreslaaede 2det Punktum i Stykke 2 kan ikke tiltrædes. Ansvar for Overholdelse af Sundhedsvedtægtenes Bestemmelser bør ikke ved private Kontrakter kunne overføres paa en anden end den, hvem den efter de almindelige Bestemmelser rettelig paahviler.

Den foreslaaede Affattelse af de 3 første Linier i Stykke 3 er mindre heldig. Den ældre Affattelse er bedre.

ad § 17, 2det Stykke.

Skønt Ordet »udføres« findes i Sundhedskommissionens eget Forslag til dette Stykke, foreslaas det dog ombyttet med »findes«.

3die Stykke, 3die Linie: Ordet »det« foreslaas rettet til »de«.

6te Stykke. Skal den foreslaaede Tilføjelse »eller andre større Arbejder« bibeholdes, maa Ordene »ved Bygningsforetagendet« i 3die Linie ombyttes med »herved«.

ad § 23.

Ordene »og langs den korteste Vej fra dette Skæringspunkt til Kalvebodstrand« henstilles ombyttede med »langs Ingerslevgade til Viadukten over Statsbanesporene og Viaduktens Forlængelse til Kalvebodstrand«.

ad § 26.

Ordene »gammelt Brød« foreslaas ændrede til Brødfald (eller Bageriaffald) til Svineføde.

ad § 29.

Slutningen foreslaas affattet saaledes: »medmindre der er forsynede med røgfortærende Indretninger, hvorved Røgen formindskes i samme Grad som ved Benyttelse af et mindre røggivende Brændselsmateriale«.

ad § 32, Stykke 10.

Udtrykket »mindre Dyr« er for ubestemt. Det bør angives, hvad der menes hermed, til Eks. som af Professor Ehlers foreslaaet ved i Parentes at sætte Kaniner, Fjerkræ o. l.

ad § 34.

Bestemmelsen i Stykke 1 er altfor vidtgaende og kan derfor ikke tiltrædes. Herefter skulde altsaa t. Eks. enhver Urtekræmmer gøre Anmeldelse til Sundhedskommissionen, og denne være berettiget til at stille Krav til Lokalerne og Personerne, uden at Grænserne for disse Krav nærmere angives. Der paalægges desuden Sundhedskommissionen et næsten uoverkommeligt Arbejde ved Modtagelsen og Bogførelsen af alle disse Anmeldelser. Personalet vil derved blive forhindret i at udføre langt vigtigere Arbejder. Det tidligere under 155 fremsatte, af Sundhedskommissionen tiltraadte Ændringsforslag turde være fuldt tilstrækkeligt.

ad § 38.

De Bestemmelser i denne Paragraf, som handler om Trikinundersøgelse, maa ændres, hvis Borgerrepræsentationen vedtager det for Tiden til Behandling værende Forslag til Ændringer i de nugældende Bestemmelser om Trikinundersøgelse.

ad § 46.

Indholdet af denne Paragraf findes allerede i § 36. Da imidlertid Indholdet af denne Paragraf formentlig bør være

indbefattet i de Bestemmelser, af hvilke et Særtryk skal findes ophængt i Udsalgssteder for Brød eller Kager, foreslaas det i § 44, 3die Stykke, 1ste Linie, efter Ordet »Bestemmelser« at indsætte »og af det i § 36 indeholdte Forbud, for saa vidt angaar Salg eller Transport«.

ad § 83.

Lov 14. April 1905 er nu erstattet af Lov 1. April 1912.

ad § 97.

Denne Paragraf synes ikke helt forenelig med de Bestemmelser i Sundhedsvedtægten, som allerede efter deres eget Indhold hjemler Sundhedskommissionen Ret til at dispensere, uden at særlige Grunde behøver at være til Stede, se f. Eks. § 30, sidste Stykke, og med Bestemmelser, som nøje afgrænser, hvornaar Sundhedskommissionen overhovedet kan dispensere, se § 59, 6te Stykke.

ad § 98.

Foreslaas udeladt. Udvalget har ønsket at udskyde forskellige Bestemmelser, som tidligere fandtes i Sundhedsvedtægten, til særlig Behandling i Regulativer. Derved er der givet mere Bevægelsesfrihed med Hensyn til disse Bestemmelser Indhold, og der vil naturligvis hyppigt ske en eller anden Ændring i Regulativerne, men af den Grund at omtrykke alle andre Bestemmelser vilde dog vist være urimeligt. Desuden er de Bestemmelser, som der er Efterspørgsel efter, saa godt som altid de særlige, for den paa-gældendes Virksomhed gældende Regler; den, der handler med Klude og Ben, bryder sig ikke om at studere Reglerne om Plejebørn eller om Slagterbutikker.

— Hvad angaar de andre Punkter, paa hvilke der gør sig forskellige Anskuelser gældende mellem Sundhedskom-

missionen og Udvalget, tillader man sig at henvise til de i Skrivelse af 18. December f. A. fremsatte Bemærkninger, som Kommissionen fremdeles fastholder.

P. K. V.

Eugen Petersen.

Schepelemn Larsen.

Til
Københavns Magistrats 4de Afdeling.

Nedenstaaende Cirkulære med Bilag er under 4. Februar 1913 tilsendt Kommunalbestyrelsen fra Justitsministeriet.

Cirkulære til samtlige Amtmænd.

Efter at der ved Lov om Arbejde i Bagerivirksomheder og Konditorier af 8. Juni 1912 er truffet i Forhold til Lov af 6. April 1906 ændrede Bestemmelser med Hensyn til Tilsynet med Overholdelsen af Lovens Regler (jfr. § 1, 4. Stykke og § 13, 5. Stykke), og efter at Indenrigsministeriet ved Bekendtgørelse af 7. Oktober 1912 har fastsat hertil svarende Ændringer i Regulativ for Brød- og Kagebagerier samt Konditorier af 26. Februar 1910, vil det være af Betydning, at der gives de paagældende Politimyndigheder og Sundhedskommissioner nogen Vejledning med Hensyn til Fortolkningen af de saaledes fastsatte Bestemmelser, der gælde fra 1. Januar 1913 og medføre Ændringer i de i Justitsministeriets Cirkulære af 31. Maj 1911 udtalte Regler.

Justitsministeriet skal i dette Øjemed bede vedkommende Politimyndigheders, Kommunalbestyrelsers og Sundhedskommissioners Opmærksomhed under fornødent Hensyn til de mulig for de enkelte Kommuners Vedkommende løbende særlige Sager henledt paa følgende:

Det nævnte Regulativ er gældende for alle Brødfabrikker, Biskuitfabrikker, Brød- og Kagebagerier samt Konditorier, derimod ikke for de eventuelt tilstødende Lokaler, som ikke er egentlige Arbejdsrum f. Eks. Butikker og andre Udsalgssteder, for hvilke de gældende Sundheds-

vedtægtsbestemmelser ogsaa fremtidig fuldtud beholde deres Gyldighed, ligesom saadanne Bestemmelser ogsaa i Fremtiden ville være at tilvejebringe gennem de af Kommunalbestyrelsen vedtagne, af Justitsministeriet stadfæstede Sundhedsvedtægter.

Medens Overholdelsen af sidstnævnte i Sundhedsvedtægterne fastsatte Forskrifter ligesom hidtil er underlagt Sundhedskommissionernes Tilsyn, vil Tilsynet med Overholdelsen af ovennævnte Regulativs Bestemmelser — undtagen Bestemmelserne om Forbud mod Beskæftigelse af Personer, der lide af visse smitsomme Sygdomme (jfr. Regulativets § 4), der overvaages af Sundhedskommissionerne, respektive Politiet — herefter alene føres af Arbejds- og Fabriktilsynet.

Forsaavidt der i de kommunale Sundhedsvedtægter fremtidig bibeholdes eller optages Forskrifter, der enten er strengere eller efter deres Indhold tjene til at udfylde Bageriregulativets Forskrifter, vil det være ønskeligt, at ogsaa disses Overholdelse, forsaavidt de ikke angaar det beskæftigede Personales Sundhedstilstand, fremtidig søges underlagt Arbejds- og Fabriktilsynet.

I Kommuner, hvor hidtil hele Tilsynet med Bagerier m. v. efter Sundhedsvedtægten paahviler Sundhedskommissionen, er Vedtægten saaledes ændret derhen, at Sundhedskommissionen er fritaget for dette Hverv, med de ovenfor udtrykkelig nævnte Undtagelser. Sundhedskommissionerne bør derfor ikke fremtidig give Paabud eller træffe andre Foranstaltninger i Anledning af forefundne Mangler eller Overtrædelser paa det Fabriktilsynet underlagte Omraade, men indskrænke sig til i paakommende Tilfælde at foretage den i Regulativets § 17 paabudte Anmeldelse til Arbejds- og Fabriktilsynet.

Naar de i Regulativets § 4 (ændret) og § 17 (ændret) paabudte Anmeldelser indløbe til Sundhedskommissionen eller Politiet, og den stedlige Embedslæge ikke som Medlem af Sundhedskommissionen deltager i Drøftelsen af,

hvilke Foranstaltninger der i Anledning af Anmeldelsen vil være at foretage, maa det paahvile Sundhedskommis- sionen eller Politimesteren at raadføre sig med vedkom- mende Embedslæge, som for alle sundhedsmæssige Foran- staltninger, der træffes i Henhold til Lov af 8. Juni 1912 (Jfr. § 1, Stykke 4), deltager i Tilsynet.

Justitsministeriet maa finde det ønskeligt, at der i de Kommuner, hvor der i Sundhedsvedtægterne findes eller paatænkes optaget Bestemmelser vedrørende Bagerier, Konditorier og disses Udsalgssteder, ved Ændringer af eller Tillæg til Vedtægterne snarest bringes fuldstændig Klarhed over de paa disse Omraader gældende Regler, og man skal derfor bede henstillet til Kommunerne i det Dem underlagte Amt at fremsætte Forslag til hertil sigtende Ændringer eller Tillæg.

Ministeriet skal tilføje, at det vedlagte, af Sundheds- styrelsen udarbejdede Udkast til Bestemmelser for de om- skrevne Virksomheder vil egne sig til ovennævnte Formaal og derfor vil kunne anbefales de paagældende Kommuner til Overvejelse.

Et Antal Eksemplarer af nærværende Cirkulære vil blive D'Herrer tilstillet.

Justitsministeriet, den 1. November 1912.

Bülow.

Chr. Lundbye,
Fm.

Bagerier.

a.

1. For alle Bagerier, hvorunder henregnes Brød- og Biskuitfabrikker samt Konditorier, der drives i eller uden Forbindelse med Beværternæring, gælde Bestemmelserne i det af Indenrigsministeriet under 26. Februar 1910 stad-

fæstede Regulativ med Ændringer af 7. Oktober 1912 eller de Bestemmelser, der fremtidig maatte træde i Stedet for samme.

Tilsynet med Overholdelsen af Regulativets Bestemmelser føres af Arbejds- og Fabriktilsynet, dog med Undtagelse af Bestemmelserne i § 4, med hvis Overholdelse Sundhedskommissionen fører Tilsyn (jfr. Lov af 8. Juni 1912, § 1, 4. Stykke og § 13, 5. Stykke).

2. Til Baging af Brød, Kager og andet Bagværk er det forbudt at anvende Raamaterialer, der er forurenede, fordærvede, eller til hvilke der er sat Borsyre, Salicylsyre eller lignende Konserveringsstoffer eller sundhedsskadelige Farvnings- eller Affarvningsmidler.

Ved Baging er det forbudt at benytte mineralske Olier.

Forsaavidt disse Fordringer ikke er tilfredsstillende, kan de paagældende Varer eller Raamaterialer konfiskeres af Tilsynet.

Udsalgssteder.

b.

1. Alle Udsalgssteder for Brød, Kager og andet Bagværk staa under Sundhedskommissionens Tilsyn, saaledes at de specielle Paalæg, denne maatte give med Hensyn til Lokalernes Benyttelse samt Orden og Renlighed uvægerlig skal efterkommes.

Intet Udsalgssted for Brød, Kager m. v. maa tages i Brug, før det er godkendt af Sundhedskommissionen.

Lokalerne skal holdes tilbørligt rene og vel udluftede. Diske og Borde til Henlæggelse af Brød, Kager o lign. skal være forsynede med Marmor-, Sten- eller Zinkplader og holdes tilbørligt rene.

Sundhedskommissionen kan forbyde Forhandling af Brød, Kager o. lign. i Lokaler, som findes uskikkede dertil, eller som samtidig benyttes til Forhandling af Varer, som

kan forurene Brødet, Kagerne eller Bagværket eller have anden skadelig Indflydelse paa disse.

Urent Papir saavel som Skrift- og Trykmakulatur maa ikke benyttes til Indpakning af Brød, Kager eller andet Bagværk.

Ekspedienterne maa iagttage Renlighed ved Indpakning og f. Eks. ikke puste Poserne op eller væde Fingrene i Munden.

Der maa ikke tilstedes Hunde Adgang til Lokalerne.

2. Det er forbudt ved Salg eller Transport af Brød, Kager m. v. at beskæftige Personer, paa hvem Bestemmelserne i Bageriregulativets § 4 finder Anvendelse.*) Personer, der af ovennævnte Grunde have været udelukkede fra saadant Arbejde (eller fra Arbejde i Bagerier, Konditorier m. v.), maa ikke paany benyttes paa anførte Maade, forinden det ved Lægeattest overfor Sundhedskommissionen er godtgjort, at dette kan tilstedes.

3. Brød, Kager o. lign. maa kun transporteres i lukkede Vogne eller tildækkede Beholdere, og der skal ved Paalæsning, Transport og Aflæsning anvendes den størst mulige Renlighed.

c.

I alle Bagerier, jfr. a, 1. Stykke skal findes et Opslag indeholdende Bestemmelserne i det der nævnte Regulativ samt nærværende Vedtægts Afsnit a.

I alle Udsalgslokaler for Brød, Kager og andet Bagværk skal findes et Opslag indeholdende denne Vedtægts Afsnit b og c samt en Plakat med Paaskrift: »Det forbydes Publikum at berøre det udstillede Brød«.

---

*) Eventuelt optages disse Bestemmelser in extenso